

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-130-26

UPRO8

priorytet

Pan Włodzimierz CZARZASTY
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji
produkcyjnych wsi.

Projekt realizuje priorytet polityki Rady Ministrów.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2026 r. poz. 795) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 144 dodaje się art. 144¹ w brzmieniu:

„Art. 144¹. § 1. Domniemywa się, że zakłócenia korzystania z nieruchomości sąsiednich wywołane prowadzeniem działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o której mowa w art. 144.

§ 2. Domniemania określonego w § 1 nie stosuje się do zakłóceń korzystania z nieruchomości sąsiednich wywołanych prowadzeniem działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, na nieruchomości położonej poza obrębem ewidencyjnym, o którym mowa w art. 9aa ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 941 i ...).”;

- 2) w art. 166 w § 3 skreśla się wyrazy „(Dz. U. z 2025 r. poz. 1653 oraz z 2026 r. poz. 317)”.

Art. 2. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 941) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1a wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Przepisów ustawy, z wyjątkiem art. 9aa, nie stosuje się do:”;

- 2) po art. 9a dodaje się art. 9aa w brzmieniu:

„Art. 9aa. 1. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej w obrębie ewidencyjnym, na obszarze którego:

- 1) zgodnie z planem ogólnym gminy, jest wyznaczona strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową lub strefa produkcji rolniczej lub

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawę z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego oraz ustawę z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego.

2) zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jest ustalone przeznaczenie terenu na cele rolne

– akt notarialny obejmujący tę czynność prawną, pod rygorem nieważności, zawiera oświadczenie nabywcy nieruchomości o następującej treści: „Nabywca nieruchomości oświadcza, że jest świadomy, że na nieruchomościach położonych w tym samym obrębie ewidencyjnym jest prowadzona lub może być prowadzona działalność rolnicza, a w związku z tym mogą występować zwykle następstwa prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności hałas, zapachy, zwiększony ruch pojazdów i maszyn rolniczych oraz wykonywanie prac polowych, mogące powodować okresowe zakłócenia korzystania z nabywanej nieruchomości. Nabywca oświadcza ponadto, że powyższe okoliczności są mu znane i akceptowane.”.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2024 r. poz. 76) w art. 4 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) prowadzą działalność informacyjną wspierającą rozwój produkcji rolniczej oraz dotyczącą rolniczych funkcji produkcyjnych wsi;”.

Art. 4. Do oceny stanów faktycznych dotyczących zakłóceń korzystania z nieruchomości wynikających z prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, stanowiących podstawę roszczeń w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Cel i potrzeba wprowadzenia nowych przepisów

Głównym celem projektowanej ustawy jest systemowe wzmocnienie ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi oraz ograniczenie tzw. konfliktów sąsiedzkich wynikających m.in. z postępującej urbanizacji obszarów wiejskich. Ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi ma znaczenie nie tylko dla gospodarstw rolnych, ale także dla bezpieczeństwa żywnościowego państwa, utrzymania miejsc pracy na obszarach wiejskich, sukcesji pokoleniowej, stabilności inwestycji rolniczych oraz zachowania ciągłości produkcji zwierzęcej. Należy podkreślić, że działalność rolnicza nie jest zwykłą działalnością gospodarczą, lecz działalnością o szczególnym znaczeniu publicznym, powiązaną z produkcją żywności i odpornością państwa na kryzysy. Potrzeba wprowadzenia zmian wynika z konieczności zapewnienia rolnikom bezpieczeństwa prawnego i stabilności prowadzenia gospodarstw, a mieszkańcom Polski bezpieczeństwa żywnościowego. Bezpieczeństwo żywnościowe jest elementem bezpieczeństwa państwa, którego zachowanie jest ważne dla zagwarantowania wszystkim obywatelom stabilnego dostępu do żywności, szczególnie w sytuacjach zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych. Projekt ustawy ma także na celu ograniczenie narastających konfliktów społecznych na obszarach wiejskich, związanych z uciążliwościami wynikającymi z prowadzenia działalności rolniczej. Ustawa wprowadza jasne oraz przewidywalne ramy prawne, które zapewnią poszanowanie praw wszystkich mieszkańców wsi, a jednocześnie ochronę rolników prowadzących produkcję zgodnie z prawem i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.

W Polsce na obszarach wiejskich, w tym w rolnictwie, zachodzą szybkie zmiany strukturalne. Coraz mniej osób mieszkających na wsi związanych jest z gospodarstwem rolnym. Jednocześnie wzrasta liczba osób osiedlających się na wsi (migracja na tereny wiejskie), które nie mają doświadczenia związanego z procesem produkcyjnym w rolnictwie albo specyfiką obszarów wiejskich. Pojawienie się nowych mieszkańców skutkuje bardzo często konfliktami społecznymi, wynikającymi z odmiennych potrzeb i stylów życia, które mogą prowadzić do sukcesywnego wypychania lub ograniczania produkcji rolnej na obszarach wiejskich. Oczekiwania nowych mieszkańców obszarów wiejskich często zderzają się ze specyfiką prowadzenia działalności rolniczej, taką jak hałas maszyn i pojazdów rolniczych, zapachy i odgłosy związane z chowem zwierząt, sezonowe zwiększenie intensywności prac polowych. Specyfika pracy w rolnictwie jest pochodną przebiegu pogody, w tym intensywności jej zmian, podporządkowana rytmowi przyrody i potrzebom produkcji rolnej, co powoduje, że wiele

czynności związanych z produkcją żywności na wsi musi być wykonywanych niezależnie od pory dnia czy dnia tygodnia.

Jednocześnie rolnictwo pozostaje nadal kluczową funkcją wsi. Zapewnianie bezpieczeństwa żywnościowego kraju – produkcja żywności, np. mleka, jaj, mięsa, ziarna zbóż, ziemniaków, jabłek, malin i innych produktów, wymaga odpowiedniej przestrzeni i miejsca. Od zawsze takim miejscem jest obszar wsi. Istotną, diagnozowaną w ostatnich latach, kwestią jest malejąca liczba gospodarstw, w tym prowadzących produkcję zwierzęcą. W związku z rosnącą presją społeczną i urbanizacyjną coraz częściej dochodzi do napięć i konfliktów społecznych, w tym między sąsiadami. Rosną oczekiwania dotyczące ograniczania hałasu w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy, a także zmniejszania czy likwidacji emisji odorów pochodzących z produkcji zwierzęcej. Dodatkowo pojawiają się konflikty przestrzenne, w szczególności w sytuacjach, gdy tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową graniczą z obszarami wykorzystywanymi do produkcji rolnej, zwłaszcza zwierzęcej. Konflikty na wsi wynikają często z braku świadomości mieszkańców co do rzeczywistego charakteru produkcji rolnej. Wieś pełni wiele funkcji, ale funkcja produkcji żywności powinna być chroniona jako funkcja podstawowa dla bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

Zderzenie różnych funkcji i sposobów użytkowania przestrzeni wsi (szczególnie funkcja mieszkaniowa i funkcja produkcyjna) prowadzi do sporów oraz rosnącej presji i oczekiwań na ograniczanie działalności rolniczej. Mimo że stanowi ona ważną funkcję obszarów wiejskich, jaką jest tworzenie bezpieczeństwa żywnościowego z jednej strony oraz źródło utrzymania rolników i członków ich rodzin z drugiej strony. W konsekwencji rolnicy obawiają się zarówno roszczeń ze strony sąsiadów, jak i możliwości blokowania inwestycji koniecznych do dalszego rozwoju, modernizacji gospodarstw (np. rozbudowa budynków inwentarskich) – również tych wynikających z wymogów unijnych, w szczególności dotyczących dobrostanu zwierząt. Stąd działania związane z zachowaniem rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, jako podstawowych dla tych obszarów i źródeł tworzenia dochodów rolniczych, powinny być prowadzone bez względu na aktualną liczbę pozwów i toczących się spraw sądowych dotyczących uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności rolniczej. Działalność rolniczą należy oceniać przede wszystkim przez pryzmat jej celu – czyli produkcji żywności – a nie wyłącznie poprzez towarzyszące jej, nieuniknione oddziaływania, takie jak hałas czy zapachy.

Do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi regularnie napływają od rolników, izb rolniczych, organizacji branżowych, przedstawicieli samorządów, a także w ramach interpelacji poselskich liczne sygnały dotyczące problemów wynikających z immisji, takich jak hałas czy zapachy.

Sytuację mogą komplikować powództwa oparte na subiektywnych odczuciach, a nie na obiektywnych kryteriach oceny uciążliwości. Obserwacje przedstawicieli branży i społeczności lokalnych jednoznacznie wskazują na narastanie skali problemu. Świadczą o tym także coraz liczniejsze doniesienia medialne.

Również prowadzone w ostatnim czasie badania przez resort rolnictwa w zakresie wyzwań rozwojowych rolnictwa i obszarów wiejskich wskazują to zagadnienie jako jedno z kluczowych dla dalszego rozwoju wsi oraz sektora rolnego. W 2026 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaprosiło wszystkie regiony do udziału w zogniskowanych wywiadach grupowych (*focus group*), dotyczących wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich w każdym z 16 województw. Wywiady przeprowadzane były w lutym i marcu 2026 r. Wśród wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich wspólnych dla wszystkich województw zdiagnozowano m.in. zapewnienie warunków dla rozwoju energetyki i rolnictwa na obszarach wiejskich i zażegnywanie związanych z tym konfliktów przestrzennych i społecznych, zapewnienie warunków do produkcji rolniczej i rozwój oraz wykorzystanie potencjału lokalnej produkcji i przetwórstwa oraz zrównoważone gospodarowanie przestrzenią i zasobami wody. Podczas wielu wywiadów wskazywano na poważne konflikty sąsiedzkie wiążące się z prowadzeniem legalnej działalności rolniczej, dotyczące m.in. dźwięków i zapachów tradycyjnie związanych z produkcją rolną. W podawanych przykładach wskazywano na przypadki wycofywania się rolników z dotychczas prowadzonej działalności oraz rezygnacji z inwestycji w gospodarstwie, związanych np. z budową nowych budynków inwentarskich. Wiele opisywanych konfliktów wynikało z braku zrozumienia dla uwarunkowań towarzyszących prawidłowo prowadzonej produkcji rolniczej.

Ustawowa ochrona działalności rolniczej jest koniecznością w warunkach zmieniającej się struktury społecznej obszarów wiejskich. Potwierdzają to także rozwiązania stosowane w innych krajach UE. Dobrym przykładem są rozwiązania przyjęte w 2024 r. we Francji, wprowadzające zasadę chroniącą rolników przed odpowiedzialnością cywilną za uciążliwości związane z ich działalnością rolniczą, której prowadzenie zostało podjęte przed osiedleniem się nowego sąsiada. Były one poprzedzone ustawą nr 2021-85 z 29 stycznia 2021 r., która uznała dźwięki i zapachy charakterystyczne dla obszarów wiejskich za element „dziedzictwa sensorycznego” Francji. Choć akt ten nie wprowadził bezpośrednich wyłączeń odpowiedzialności cywilnej, miał znaczenie interpretacyjne i polityczne, wzmacniając akceptację dla typowych uciążliwości wiejskich oraz inicjując prace nad zmianami legislacyjnymi, które zostały rozwinięte w regulacji z 2024 r.

Uzupełniając kontekst projektowanej ustawy, warto wskazać nadrzędną wizję rozwoju polskiej wsi, która stanowi fundament proponowanych zmian. Zgodnie ze Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030¹⁾ (SZRWRiR 2030): „Obszary wiejskie to tereny, gdzie wykorzystanie przestrzeni do prowadzenia produkcji rolnej jest traktowane priorytetowo ze względu na bezpieczeństwo żywnościowe kraju. Jest to również atrakcyjne miejsce do zamieszkania, prowadzenia działalności pozarolniczej i rybackiej oraz wypoczynku. To również obszary dostarczające dóbr publicznych i rynkowych, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń.”. Wizja ta podkreśla konieczność zachowania i wzmacniania rolniczej funkcji produkcyjnej obszarów wiejskich, przy równoczesnym kształtowaniu warunków do harmonijnego współistnienia różnych funkcji społecznych i gospodarczych. Jej realizacja wymaga m.in. przeciwdziałania narastającym konfliktom przestrzennym i społecznym oraz wprowadzenia przejrzystych reguł współistnienia mieszkańców wsi.

Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju jest podstawowym zadaniem sektora rolno-spożywczego. Cel szczegółowy 1 SZRWRiR 2030 Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na kryzysy wyraźnie to podkreśla. W ramach tego celu przewidziano kierunek interwencji: I.3. Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju i jakości żywności, realizowany m.in. przez następujące działania:

- 1.3.1. zapewnienie przestrzeni produkcyjnej dla produkcji rolniczej i ochrona gruntów rolnych o najwyższej klasie przydatności przed jej pozarolniczym wykorzystaniem;
- 1.3.3. zapewnienie przestrzeni produkcyjnej dla produkcji zwierzęcej;
- 1.3.5. ochrona gospodarstw rodzinnych;
- 1.3.8. odbudowa i zwiększenie odporności produkcji zwierzęcej i roślinnej należących do krajowych specjalizacji w rolnictwie;
- 1.3.11. zachęcenie młodych do pozostania na wsi i prowadzenia gospodarstwa w obliczu kryzysu żywnościowego wywołanego zawirowaniami geopolitycznymi.

W trakcie konsultacji publicznych projektu zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, które Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło w 2023 r., zgłaszano liczne problemy dotyczące utrudnień w prowadzeniu działalności rolniczej, związanej z konfliktami sąsiedzkimi, dotyczącymi zwyczajowych

¹⁾ str. 36, dostęp online: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa3>

odgłosów wydawanych przez zwierzęta gospodarskie, zapachów związanych z prowadzeniem działalności rolniczej oraz projektami dotyczącymi inwestycji w gospodarstwach.

Projektowana ustawa w sposób bezpośredni wpisuje się w wizję rozwoju polskiej wsi, ponieważ wzmacnia podstawową funkcję obszarów wiejskich, jaką jest produkcja żywności, a jednocześnie tworzy narzędzia służące budowaniu ładu przestrzennego, społecznego i gospodarczego. Należy podkreślić, że proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum i ma charakter punktowych zmian w tych przepisach, na gruncie których dochodzi do opisywanych wyżej sytuacji.

I. Szczegółowy zakres projektowanych zmian

Przepis art. 1 projektowanej ustawy wprowadza zmianę w przepisach Kodeksu cywilnego. W Kodeksie cywilnym przyjęto zasadę umieszczania rozwiązań szczególnych dotyczących „rolnictwa” w sąsiedztwie rozwiązań ogólnych, np. art. 46¹ Kodeksu cywilnego dotyczący nieruchomości rolnej czy art. 55³ Kodeksu cywilnego dotyczący gospodarstwa rolnego. Proponowane zmiany dotyczą wprowadzenia szeroko rozumianego „rolnictwa”, niemniej z uwagi na to, że dotyczą zakłócania korzystania z nieruchomości sąsiednich wywołanych prowadzeniem działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej (dalej w skrócie: „działalność rolnicza”), i odnoszą się do klauzuli generalnej w postaci przeciętnej miary, o której mowa w art. 144 Kodeksu cywilnego, projektowany przepis art. 144¹ ma stanowić przepis szczególny wobec art. 144 Kodeksu cywilnego.

Prowadzenie działalności rolniczej może powodować pewien stopień uciążliwości lub dyskomfortu dla mieszkańców nieruchomości sąsiadujących z nieruchomością, na której jest prowadzona działalność rolnicza, takich jak hałas, kurz czy zapachy. Zgodnie z art. 144 Kodeksu cywilnego: „właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”. Te zakłócenia w korzystaniu z nieruchomości sąsiednich nazywane są potocznie „immisjami”.

Przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń (art. 222 § 2 Kodeksu cywilnego). Może się zdarzyć tak, że dany stan faktyczny stanowić będzie podstawę do stwierdzenia, że przy

oddziaływaniu na nieruchomość mamy do czynienia nie tylko z niedozwoloną immisją, lecz także z naruszeniem dobra osobistego danej osoby. Przykładowo w grę może wchodzić naruszenie dóbr osobistych takich jak zdrowie, możliwość korzystania z wartości środowiska naturalnego czy wreszcie – sfery życia prywatnego (prywatności). Do naruszenia dóbr osobistych mogą prowadzić zarówno immisje materialne, jak i niematerialne, których istota polega na oddziaływaniu na sferę psychiczną. Zgodnie z art. 24 § 1 i 2 Kodeksu cywilnego: „§ 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego albo zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. § 2. Jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.”. Wybór roszczenia należy w takim wypadku do powoda.

Sąd może zakazać immisji nawet w razie uznania ich za zgodne z przepisami prawa. Według przeważającego stanowiska piśmiennictwa i orzecznictwa określona w art. 144 Kodeksu cywilnego przeciętna miara, wynikająca ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, z przekroczeniem której właściciel nie może zakłócać przy wykonywaniu swego prawa korzystania z nieruchomości sąsiednich, ma charakter autonomiczny, to znaczy, że nawet zachowanie się właściciela zgodne z decyzjami i normami administracyjnymi nie pozbawia właścicieli nieruchomości sąsiednich roszczenia negatoryjnego w stosunku do niego w razie zakłócenia korzystania z ich nieruchomości ponad tę miarę.

W postanowieniu Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej z dnia 28 maja 2025 r., I CSK 262/25, wskazano, że dysponowanie przez właściciela nieruchomości zezwoleniami organów administracyjnych na prowadzenie wykonywanej działalności nie pozbawia właściciela nieruchomości sąsiedniej możliwości dochodzenia roszczenia negatoryjnego opartego na art. 144 Kodeksu cywilnego. Autonomiczny charakter określonej w art. 144 Kodeksu cywilnego miary dopuszczalnych zakłóceń korzystania z nieruchomości sąsiednich nie wyklucza jednak uwzględniania norm o charakterze administracyjnym przy ustalaniu kryteriów wyznaczających tę miarę, a kryteriami tymi są społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości i stosunki miejscowe.

Coraz częściej zdarza się, że rolnicy są pozywani o tzw. „immisje” (abstrahując od roszczenia, na które decyduje się powód) w związku z uciążliwościami, jakie generuje produkcja roślinna czy zwierzęca dla nieruchomości sąsiednich. Mieszkańcy wsi nieprowadzący działalności rolniczej (powodowie) wskazują, że emisja zanieczyszczeń o charakterze odorowym skutkuje ograniczeniem przez powodów organizacji spotkań towarzyskich, niemożnością otwierania okien i komfortowego odpoczynku w ogrodzie. Z kolei osoby prowadzące taką działalność wskazują, że powodztwa o tzw. immisje uniemożliwiają stabilne prowadzenie działalności rolniczej, a przez to zagrażają bezpieczeństwu żywnościowemu państwa oraz zmuszają rolników do zaniechania działalności hodowlanej na nieruchomościach do tego przeznaczonych tak z natury rzeczy (jako gleba, areal, warunki środowiskowe), jak i przeznaczonych legalnie (zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego czy wszelkimi innymi regulacjami).

Nie ulega wątpliwości, że następuje zmiana profilu społecznego na obszarach wiejskich i nierzadko trudne lub niemożliwe jest pogodzenie spornych interesów wszystkich ich mieszkańców. Każda ze stron kieruje się często swoim interesem, nie zważając na interes lub rację drugiej strony sporu. Aby zapobiegać wzrostowi pozwów wywołanych konfliktami sąsiedzkimi na obszarach wiejskich na tle „immisji” wywołanych prowadzeniem działalności rolniczej, konieczne jest wprowadzenie przepisów, które wyznaczą w powyższym kontekście pewien standard oceny i wzorzec zachowania typowego mieszkańca wsi. Wprowadzenie takiej regulacji wynika z potrzeby uregulowania pewnego wycinka stosunków sąsiedzkich, których nie da się uregulować w inny sposób, choćby w drodze sąsiedzkiego porozumienia.

Zgodnie z projektowaną regulacją art. 144¹ Kodeksu cywilnego: „§ 1. Domniemywa się, że zakłócenia korzystania z nieruchomości sąsiednich wywołane prowadzeniem działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o której mowa w art. 144 § 2. Domniemania określonego w § 1 nie stosuje się do zakłóceń korzystania z nieruchomości sąsiednich wywołanych prowadzeniem działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, na nieruchomości położonej poza obrębem ewidencyjnym, o którym mowa w art. 9aa ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 941).

Przepis ten przewiduje zatem domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.

Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami. Chodzi o ochronę tylko takiej działalności, która oprócz tego, że jest legalna, wpisuje się w działalność „wzorcowego rolnika”, a więc takiego, który działa w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, z jednoczesnym poszanowaniem otoczenia, w tym środowiska naturalnego, oraz osób mieszkających na danym terenie.

Dodatkowo powyższe domniemanie, zgodnie z projektowanym § 2 tego przepisu, nie będzie obowiązywać w odniesieniu do działalności rolniczej prowadzonej poza obszarami, na których jest lub może być prowadzona działalność rolnicza, biorąc pod uwagę przeznaczenie danego terenu w aktach planowania miejscowego, tj. w planach ogólnych oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Proponowane przepisy dotyczą immisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym (przykładowo uzyskiwanie pozwoleń zintegrowanych czy zatwierdzanie planu nawożenia w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej), co stanowi wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.

Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach

dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.

W orzecznictwie sądów powszechnych, jak i Sądu Najwyższego wypracowane zostały kryteria służące do oceny przesłanki „sprzeczności z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”, np. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 maja 1998 r. (I CKN 668/97) wyjaśnił, że „sformułowanie o prawidłowej gospodarce rolnej zawiera treść ekonomiczną i społeczną. Kierując się pierwszym ze wskazanych znaczeń należy dążyć do tworzenia gospodarstw samodzielnych ekonomicznie, zdolnych sprostać konkurencji na rynkach wewnętrznym i zagranicznym. Natomiast treść społeczna wywodzi się przede wszystkim z Konstytucja RP. Art. 23 Konstytucji stanowi, że podstawą ustroju rolnego państwa jest gospodarstwo rodzinne. W przepisie art. 21 ust. 1 proklamowano także ochronę własności. Normy powyższe wskazują, że aspekty ekonomiczne związane z gospodarką rolną powinny być poddane ocenie pod kątem zapewnienia uprawnionym ich własności oraz utrzymania jednostki gospodarczej jako podstawy bytu rodziny.”.

Biorąc pod uwagę powyższe, konieczne jest, aby w odniesieniu do proponowanej regulacji wskazać, jak w tym kontekście ta klauzula generalna powinna być rozumiana. W intencji projektodawcy klauzula ta ma odzwierciedlać reguły prowadzenia działalności rolniczej w sposób typowy z zachowaniem dobrej praktyki rolniczej. Rolnik prowadzący działalność rolniczą w ten sposób na pierwszym planie ma oczywiście produkcję wysokiej jakości produktów rolnych, w tym zwłaszcza żywności, i uzyskiwanie jak najlepszych jakościowo plonów, gdyż sprzedaż żywności i innych produktów rolnych jest jego i członków jego rodziny podstawowym źródłem utrzymania/dochodu. Taka działalność jest prowadzona jednak odpowiedzialnie, w sposób jak najbardziej zrównoważony, tak aby jej wpływ na środowisko był zminimalizowany, a także aby oddziaływanie na otoczenie prowadzenia tej działalności było jak najmniej uciążliwe. Ziemia czy zwierzęta są bowiem podstawowym warsztatem pracy rolnika, dlatego nie może on sobie pozwolić na degradację gleby czy niezachowywanie dobrostanu zwierząt. Dbłość o środowisko naturalne i przyrodę jest zatem wpisane w normalną działalność rolnika.

Ustanowienie standardu profesjonalisty, poprzez wprowadzenie tej klauzuli w Kodeksie cywilnym (art. 144¹), sprawia, że miarą dopuszczalności działań rolnika przestaje być subiektywne poczucie dyskomfortu sąsiada, a staje się nią obiektywny wzorzec prawidłowego

działania zawodowego. Dzięki temu rolnik, który stosuje poprawnie technologie, zyskuje większe bezpieczeństwo prawne, ponieważ jego postępowanie będzie oceniane w kontekście poprawności procesu produkcyjnego, a nie stopnia niezadowolenia i subiektywnych ocen sąsiadów. Klauzula zasad prawidłowej gospodarki rolnej pełni rolę „bezpiecznika”, który pozwala prawu automatycznie dostosowywać się do postępu technologicznego i zmieniających się norm ochrony środowiska bez konieczności ciągłej zmiany ustaw. To, co jest „prawidłowe” dziś, za kilka lat może obejmować nowe technologie (np. rolnictwo precyzyjne z wykorzystaniem najnowszych technologii sprzyjających ekologicznej produkcji, zwiększaniu dobrostanu zwierząt etc.), a przepis art. 144¹ pozostanie aktualny, odsyłając zawsze do aktualnej wiedzy agrotechnicznej.

Powyższe argumenty wskazują, że celem projektu jest promowanie zachowań rolników zgodnych ze wzorcem prawidłowego działania zawodowego, które zasługują na ochronę. Natomiast nie jest celem wprowadzanie bezkarności rolników w sytuacji nieprzestrzegania tego wzorca.

Przepis art. 2 projektowanej ustawy wprowadza zmianę w przepisach ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego. W akcie notarialnym dotyczącym nabycia nieruchomości położonej w obrębie ewidencyjnym, na obszarze którego – zgodnie z planem ogólnym gminy, jest wyznaczona strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową lub strefa produkcji rolniczej, lub – zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jest ustalone przeznaczenie terenu na cele rolne – będzie zawarte dodatkowe oświadczenie nabywcy takiej nieruchomości. Oświadczeniem tym nabywca wyraża swoją świadomość co do tego, że na nieruchomościach położonych w tym samym obrębie ewidencyjnym jest prowadzona lub może być prowadzona działalność rolnicza, a w związku z tym mogą występować zwykle następstwa prowadzenia działalności rolniczej – w szczególności hałas, zapachy, zwiększony ruch pojazdów i maszyn rolniczych oraz wykonywanie prac polowych – mogące powodować okresowe zakłócenia korzystania z nabywanej nieruchomości. Nabywca taki oświadcza ponadto, że okoliczności te są mu znane i akceptowane.

Rozwiązanie to realizuje zasadę przejrzystości i świadomego wyboru miejsca zamieszkania. Nabywca nieruchomości położonej na terenie wiejskim musi mieć bowiem jak najlepszą wiedzę o charakterze tego terenu, co w przyszłości wykluczy możliwość podnoszenia argumentu o „zaskoczeniu” hałasem czy zapachami rolniczymi.

Treść oświadczenia została wprost wskazana w projekcie. Oświadczenie powinno być przez

notariusza zamieszczone w każdym przypadku nabywania nieruchomości w określonym przepisie obrębie ewidencyjnym. Działalność rolnicza na takich terenach jest zawsze bowiem potencjalnie możliwa – nawet jeżeli w chwili zakupu działalność taka nie jest prowadzona. Notariusze będą zatem zobowiązani przede wszystkim zidentyfikować obręb, w jakim położona jest nieruchomość, a następnie ustalić, czy – chociażby nawet w części – obejmuje on obszar, dla którego – zgodnie z planem ogólnym gminy, jest wyznaczona strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową lub strefa produkcji rolniczej, lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – jest ustalone przeznaczenie terenu na cele rolne. Oświadczenie będzie odczytywane nabywcy przez notariusza przed podpisaniem aktu notarialnego.

Celem wprowadzenia przepisu jest zapewnienie przejrzystości oraz zwiększenia świadomości nabywców nieruchomości położonych na terenach rolniczych co do specyfiki otoczenia, w jakim znajduje się nabywana nieruchomość. Obszary te, z uwagi na swoje społeczno-gospodarcze przeznaczenie, są (lub będą mogły być) wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej, która w sposób naturalny wiąże się z występowaniem różnego rodzaju immisji, takich jak hałas, zapachy, zapylenie czy okresowe zwiększone natężenie ruchu maszyn rolniczych.

W praktyce pojawiały się sytuacje, w których nabywcy nieruchomości zlokalizowanych na terenach wiejskich lub podmiejskich nie byli świadomi specyfiki otoczenia, co prowadziło do sporów sąsiedzkich oraz prób ograniczania legalnej działalności rolniczej. Wprowadzenie obowiązku złożenia przez nabywcę oświadczenia o świadomości możliwości występowania immisji służy prewencyjnemu eliminowaniu takich konfliktów oraz wzmacnia zasadę zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Z jednej strony chroni nabywcę, przez zapewnienie, że otrzymuje on wiedzę o potencjalnych uciążliwościach związanych z położeniem nieruchomości, a z drugiej strony zabezpiecza interesy rolników, ograniczając ryzyko późniejszych roszczeń o charakterze cywilnoprawnym. Oświadczenie takie może okazać się przydatne przy ustalaniu przez sąd okoliczności niezbędnych do oceny ewentualnego sporu.

Wprowadzenie omawianego obowiązku do treści aktu notarialnego ma zatem na celu zapewnienie transparentności obrotu nieruchomościami, zapobieganie konfliktom wynikającym z kolizji między uprawnieniami właścicieli a działalnością rolniczą. Brak takiego oświadczenia będzie skutkował nieważnością czynności prawnej. Brak takiego rygoru mógłby bowiem być wykorzystywany do unikania składania takich oświadczeń przez nabywców.

Nabywca nieruchomości w obrębie, na terenie którego przewidziana jest (w planie ogólnym gminy lub miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego) działalność rolnicza, podpisując akt notarialny, akceptuje, że jego prawo do spokoju jest ograniczone przez technologiczną konieczność prowadzenia produkcji rolnej. Tym samym klauzula ta staje się obiektywnym punktem odniesienia, który wyklucza zarzut „zaskoczenia” uciążliwościami. W ten sposób również chroni nabywcę nieruchomości przed nieświadomym zainwestowaniem – niejednokrotnie oszczędności życia – w nieruchomość, która nie spełnia jego oczekiwań.

Przepis art. 3 wprowadza zmianę w ustawie z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2024 r. poz. 76), która ma na celu doprecyzowanie zakresu działalności informacyjnej prowadzonej przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (ODR) poprzez dodanie obowiązku uwzględniania zagadnień związanych z rolniczymi funkcjami produkcyjnymi wsi.

Projektowana zmiana nie wprowadza zatem nowego rodzaju zadań, lecz zmierza do ukierunkowania i wzmocnienia istniejącej działalności informacyjnej prowadzonej przez ODR. Jednoznaczne wskazanie potrzeby uwzględnienia aspektów związanych z rolniczą funkcją produkcyjną obszarów wiejskich umożliwi budowanie świadomości społecznej w zakresie znaczenia produkcji rolnej dla bezpieczeństwa żywnościowego państwa oraz specyfiki działalności rolniczej i jej oddziaływań na otoczenie.

Wprowadzenie takiego doprecyzowania jest istotne w kontekście narastających konfliktów społecznych wynikających ze współistnienia w szczególności funkcji mieszkaniowych i produkcyjnych na obszarach wiejskich. Odpowiednia działalność informacyjna i edukacyjna może przyczynić się do ograniczenia tych konfliktów. Poprzez upowszechnianie wiedzy o specyfice działalności rolniczej zarówno wśród rolników, jak i mieszkańców obszarów wiejskich wzajemne relacje tych dwóch grup powinny ulec poprawie.

Zmiana ma charakter doprecyzowujący i kierunkowy, a nie systemowo rozszerzający kompetencje jednostek doradztwa rolniczego. Projektowana zmiana kładzie akcent na funkcje produkcyjne rolnictwa w działalności informacyjnej ODR, nie generując nowych kosztów, a jednocześnie przyczyniając się do lepszej realizacji celów ustawy.

Warto również podkreślić, że wprowadzenie proponowanych zmian w przepisach stanowi również fundament dla bezpieczeństwa sukcesji pokoleniowej w rolnictwie oraz stabilizacji planowania inwestycyjnego przez młodych rolników, poprzez redukcję ryzyka społeczno-prawnego przy przejmowaniu i modernizacji gospodarstw. Brak sukcesji pokoleniowej może

skutkować zagrożeniami związanymi z brakiem bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

Młodzi rolnicy, którzy przejmują gospodarstwa lub rozpoczynają działalność, są grupą najbardziej narażoną na skutki konfliktów sąsiedzkich ze względu na długofalowy charakter ich zobowiązań finansowych (np. kredyty na modernizację parku maszynowego czy inwestycje w budowę nowoczesnych budynków inwentarskich). Promowanie zachowania rolników zgodnych ze wzorcem prawidłowego działania zawodowego wskazuje, że państwo chroni profesjonalizm pracy rolnika, co jest kluczowym czynnikiem przy podejmowaniu decyzji o pozostaniu w sektorze rolnym albo decyzji o wejściu do tego sektora. Wprowadzenie tych przepisów sprawi, że rolnictwo staje się zawodem przewidywalnym, a wieś utrzyma swój produkcyjny charakter, co bezpośrednio zachęca w szczególności młode pokolenie do podejmowania ryzyka związanego z prowadzeniem nowoczesnego gospodarstwa, bez obaw o pojawienie się konfliktów społecznych, tym samym zachęcając do pozostawania na wsi i rozwijania tych obszarów.

III. Termin wejścia w życie ustawy

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia, co stanowi odpowiednią *vacatio legis* dla rynku obrotu nieruchomościami i notariatu. Jednocześnie projektowana ustawa zakłada, że do oceny stanów faktycznych dotyczących zakłóceń korzystania z nieruchomości wynikających z prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, stanowiących podstawę roszczeń w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.

IV. Pozostałe informacje

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym z Europejskim Bankiem Centralnym, o czym stanowi § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych wymagających notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) oraz

nie podlega notyfikacji na zasadach przewidzianych w tym rozporządzeniu.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbinglej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt został zamieszczony na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Projekt ustawy został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UPRO8. Projekt ustawy realizuje priorytet Rady Ministrów P55 „Ochrona funkcji produkcyjnych wsi”.

Nazwa projektu Ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Adam Nowak, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Józefina Król-Nowinski, radca, Departament Transferu Wiedzy i Spraw Społecznych, tel. 22 623 13 10, Jozefina.Krol-Nowinski@minrol.gov.pl	Data sporządzenia 30.07.2026 Źródło Priorytet Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UPRO8
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zidentyfikowanym problemem jest zabezpieczenie realizacji rolniczych funkcji produkcyjnych wsi oraz ograniczenie konfliktów społecznych na tym tle.

Projekt realizuje priorytet polityki członków Rady Ministrów P55 „Ochrona funkcji produkcyjnych wsi”. Jest to efekt prac nad rozwiązaniami prawnymi chroniącymi funkcje produkcyjne wsi i działalność rolniczą, które będą odpowiedzią na wyzwania społeczno-gospodarcze na obszarach wiejskich i konieczność zrównoważenia interesów rolników i mieszkańców wsi.

Podstawową funkcją wsi jest rolnicza funkcja produkcyjna, której zachowanie jest kluczowym elementem bezpieczeństwa Polski w wymiarze żywnościowym. Na terenach wiejskich zachodzą postępujące zmiany społeczne, dotyczące m.in. struktury społeczno-gospodarczej, liczby gospodarstw rolnych i liczby osób zatrudnionych w rolnictwie. Należy w tym miejscu wskazać także postępujące „rozlewanie” się miast i wkraczanie zabudowy mieszkaniowej na tereny wcześniej użytkowane rolniczo. Zmienia się także struktura demograficzna na terenach wiejskich w odniesieniu do miejsc zatrudnienia, które coraz częściej nie są w żaden sposób związane z prowadzeniem działalności rolniczej. Na obszarach wiejskich zamieszkuje coraz więcej osób niezwiązanych zawodowo lub rodzinie z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Najlepszym przykładem tych zmian, które pośrednio wpływają na problem skali konfliktów dot. uciążliwości prowadzonej produkcji rolniczej, są dane GUS, zgodnie z którymi w 2020 r. odnotowano 582,1 tys. gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie, tj. o 36,9% mniej niż w 2010 r. Stanowiły one 44,2% ogółu gospodarstw rolnych. Dodatkowo w ostatnich latach nadal zmniejsza się liczba gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą, np. utrzymujących świnie.

Zgodnie z badaniami Polska Wieś i Rolnictwo 2025, których celem jest poznanie opinii na temat zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarach wiejskich i w rolnictwie oraz instytucji pracujących na ich rzecz, prowadzonymi w grupie badawczej obejmującej mieszkańców obszarów wiejskich, zarówno rolników, jak i osób niezwiązanych z rolnictwem¹⁾, za najważniejszą rolę obszarów wiejskich w Polsce mieszkańcy wsi uważają produkcję żywności (69,6% wskazań ogółem). Jest to funkcja wskazywana niezmiennie od lat (wykres 1 prezentuje pierwsze wskazanie danej odpowiedzi). Warto podkreślić, że rola ta jest również najczęściej wskazywana wśród mieszkańców obszarów wiejskich niezwiązanych z rolnictwem (wykres 2).

¹⁾ Badanie Polska wieś i rolnictwo jest przeprowadzane od 2003 r. Głównym celem badania jest poznanie opinii na temat zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarach wiejskich i w rolnictwie oraz instytucji pracujących na ich rzecz. Badanie zostało zrealizowane w ramach wspólnego zamówienia Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Technika badawcza: CAPI, termin realizacji terenowej: wrzesień 2025 r., próba badawcza – mieszkańcy obszarów wiejskich: N=2550, w tym: osoby związane z rolnictwem: N=1430; osoby niezwiązane z rolnictwem: N=1120 błąd statystyczny 3%. Wyniki badania dostępne na stronie: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/polska-wies-i-rolnictwo>

Wykres 1.

Ogólne postrzeganie rolnictwa, rolników i obszarów wiejskich

Co Pana(i) zdaniem powinno być najważniejszą rolą obszarów wiejskich w Polsce?

Mieszkańcy obszarów wiejskich ogółem: N_2025=2550; N_2024=1510
Pytanie wielokrotnego wyboru (3 odpowiedzi) ze wskazaniem hierarchii

87

Źródło: Polska Wieś i Rolnictwo 2025.

Wykres 2.

Ogólne postrzeganie rolnictwa, rolników i obszarów wiejskich

Co Pana(i) zdaniem powinno być najważniejszą rolą obszarów wiejskich w Polsce?

Mieszkańcy obszarów wiejskich niezwiązani z rolnictwem: N=1120
Pytanie wielokrotnego wyboru (3 odpowiedzi) ze wskazaniem hierarchii
Sumaryczny wskaźnik policzono z danych źródłowych i podano z większą dokładnością niż składowe

% Sumaryczny wskaźnik respondentów, którzy wybrali daną odpowiedź

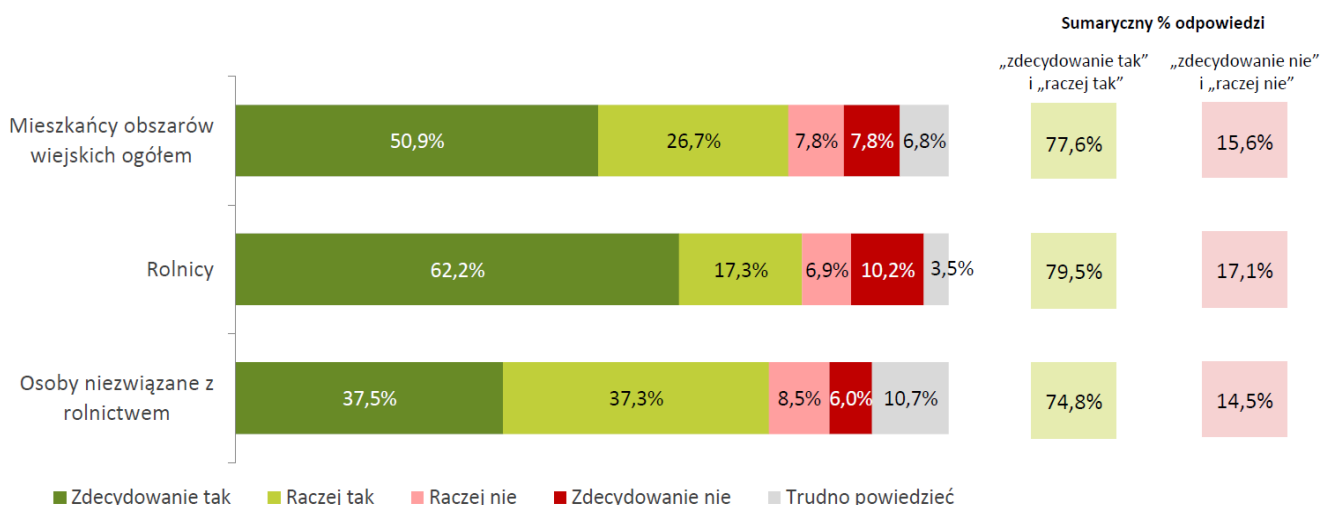
86

Źródło: Polska Wieś i Rolnictwo 2025.

Odnośnie do kwestii funkcji produkcyjnych w badaniu Polska Wieś i Rolnictwo 2025 pytano również o konieczność wprowadzenia przepisów krajowych w tym zakresie. 79,5% rolników popiera wprowadzenie przepisów krajowych, które będą chroniły rolnicze funkcje produkcyjne wsi (wykres 3). Co warto podkreślić, poparcie dla takich przepisów jest duże również wśród mieszkańców wsi niezwiązanych z rolnictwem (74,9%).

Ogólne postrzeganie rolnictwa, rolników i obszarów wiejskich

Czy Pana(i) zdaniem konieczne jest wprowadzenie przepisów krajowych, które będą chroniły rolnicze funkcje produkcyjne wsi? Chodzi o takie rozwiązania dzięki którym rolnicy nie będą mogli być karani za pracę maszyn rolniczych po godz. 22 czy też odgłosy zwierząt hodowlanych (konie, krowy, kury itp.).

Mieszkańcy obszarów wiejskich ogółem: N=2550
 Rolnicy: N=1275; Osoby niezwiązane z rolnictwem: N=1120
 Pytanie jednokrotnego wyboru

88

Źródło: Polska Wieś i Rolnictwo 2025.

Ze względu na swoją specyfikę działalność rolnicza wiąże się z pewnymi tradycyjnymi uwarunkowaniami, które mogą powodować stałe lub okresowe uciążliwości dla sąsiadów. Obserwowana jest m.in. wzrastająca presja na ograniczenie skali hałasu w dni wolne od pracy oraz w porze wieczornej i nocnej, a także zapachów pochodzących z produkcji rolniczej, w szczególności zwierzęcej. Pojawiają się także konflikty przestrzenne, m.in. w sytuacji, gdy grunty przeznaczone na cele inne niż rolne (najczęściej pod budownictwo mieszkaniowe) stykają się z terenami przeznaczonymi na cele produkcji rolniczej.

Prowadzenie produkcji rolnej nie jest pracą, którą można wykonywać wyłącznie w porze dziennej w dni robocze. Rolnicy prowadzą swoją działalność zgodnie z rytmem przyrody, a wiele prac w gospodarstwie uwarunkowanych jest okolicznościami niezależnymi od rolnika, np. opryski nie powinny być wykonywane w czasie oblotu pszczoł czy silnego wiatru, a zasiewy czy żniwa powinny odbywać się we właściwym czasie, co wymusza koncentrację działań w pewnych okresach. Również prowadzenie działalności w zakresie produkcji zwierzęcej niesie ze sobą pewne uciążliwości, które wynikają z cech danych gatunków (np. trudne do ograniczenia pianie koguta).

Do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi kierowane są zgłoszenia dotyczące postrzegania jako uciążliwych immisji wynikających z prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności związanych z emisją hałasu lub odorów, stanowiących przyczynę konfliktów sąsiedzkich, których skutkiem jest kierowanie do sądów powództw zawierających roszczenia negatoryjne o zaprzestanie immisji oraz roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu immisji. Informacje w tym zakresie przekazywane były przez Krajową Radę Izb Rolniczych, wojewódzkie izby rolnicze, przedstawicieli organizacji rolniczych, rolników, a także w ramach interpelacji poselskich. Przekazywane do MRiRW postulaty, interpelacje i opracowania wskazują na potrzebę uregulowania zagadnienia immisji z uwzględnieniem rolniczych funkcji produkcyjnych wsi. W szczególności warto wskazać na przekazany raport „Tu jest wieś, tu się trzodę hoduje”, przygotowany przez Unię Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego. Na problem wskazują także działania na szczeblu lokalnym. Przykładem jest podjęcie uchwały intencyjnej służącej podniesieniu świadomości mieszkańców w związku z zamieszkiwaniem na terenach, na których prowadzona jest działalność rolnicza (Uchwała Nr 246/IX/25 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie dążenia do podniesienia świadomości mieszkańców Gminy Namysłów o zamieszkiwaniu na obszarze, na którym prowadzona jest działalność rolnicza i charakterystycznych cechach tej działalności), czy apelu w sprawie dążenia do podnoszenia świadomości mieszkańców Gminy Kalinowo o zamieszkiwaniu na obszarze, na którym prowadzona jest działalność rolnicza i o charakterystycznych cechach tej działalności (Apel Nr 1.2026 Rady Gminy Kalinowo z dnia 22 kwietnia 2026 r. w sprawie dążenia do podnoszenia świadomości mieszkańców Gminy Kalinowo o zamieszkiwaniu na obszarze, na którym prowadzona jest działalność rolnicza i o charakterystycznych cechach tej działalności). Przez Ministra

Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzone były spotkania konsultacyjne z przedstawicielami samorządu rolniczego, organizacji rolniczych i rolnikami dotyczące zachowania funkcji produkcyjnych wsi. W spotkaniach konsultacyjnych brali udział przedstawiciele rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, jak i instytucji pracujących na rzecz rolnictwa. Na potrzeby prac Zespołu ds. zachowania funkcji produkcyjnych wsi zostało przeprowadzone badanie ankietowe wśród przedstawicieli izb rolniczych i jednostek doradztwa rolniczego (364 respondentów), mające na celu identyfikację najczęstszych przyczyn konfliktów na terenach wiejskich, w szczególności tych związanych z różnymi funkcjami wsi, a także sposobów ich rozwiązywania. Wśród najczęstszych źródeł konfliktów wskazano: zagospodarowanie przestrzenne, budowę budynków, emisję zapachów z produkcji zwierzęcej, wykonywanie prac rolniczych. Za przejawy sankcjonowania rolników respondenci uznali między innymi sytuacje polegające na przeprowadzaniu dodatkowych kontroli wskutek interwencji innych mieszkańców wsi oraz mandaty za zanieczyszczenie drogi i hałas po godz. 22.00.

W 2026 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaprosiło wszystkie regiony do udziału w zogniskowanych wywiadach grupowych (*focus group*), dotyczących wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich w każdym województwie. Wywiady przeprowadzane były w lutym i marcu 2026 r. Wśród wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich wspólnych dla wszystkich województw zdiagnozowano m.in. następujące:

- zapewnienie warunków dla rozwoju energetyki i rolnictwa na obszarach wiejskich i zażegnywanie związanych z tym konfliktów przestrzennych i społecznych (OZE, w tym biogazownie, ochrona funkcji produkcyjnych wsi);
- zapewnienie warunków do produkcji rolniczej i rozwój oraz wykorzystanie potencjału lokalnej produkcji i przetwórstwa (dodatkowe miejsca pracy, dochody dla JST, skrócenie łańcuchów dostaw i zwiększenie wartości dodanej z rolnictwa);
- zrównoważone gospodarowanie przestrzenią i zasobami wody (suburbanizacja, trudności w powstawaniu planów miejscowych, konieczne kontynuowanie scaleń i działań na rzecz retencji, coraz dotkliwszy problem suszy, pustostany).

Podczas wielu wywiadów wskazywano na poważne konflikty sąsiedzkie wiążące się z prowadzeniem legalnej działalności rolniczej, dotyczące m.in. dźwięków i zapachów tradycyjnie związanych z produkcją rolną. W podawanych przykładach wskazywano na przypadki wycofywania się rolników z dotychczas prowadzonej działalności oraz rezygnacji z inwestycji w gospodarstwie związanych np. z budową nowych budynków inwentarskich. Wiele opisywanych konfliktów wynikało z braku zrozumienia dla uwarunkowań towarzyszących prawidłowo prowadzonej produkcji rolniczej.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie posiada danych świadczących o kategoriach sporów o immisję prowadzonych na obszarach wiejskich w ostatnich latach. Natomiast z informacji przekazanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości wynika, że w 2024 r. w sądach rejonowych uwzględniono w całości 250 powództw dotyczących roszczeń o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń na podstawie art. 222 § 2 KC (symbol 058). W 2025 r. (I półrocze) uwzględniono w całości 110 takich powództw. Symbol 058 obejmuje roszczenia o przywrócenie stanu zgodnego z prawem oraz o zaniechanie naruszeń (art. 222 § 2 KC). W 2024 r. uwzględniono w całości 52 powództwa dotyczące roszczeń pieniężnych z tytułu naruszenia dóbr osobistych na podstawie art. 24 KC (symbol 322). W 2025 r. (I półrocze) uwzględniono w całości 22 takie powództwa. Symbol 322 odnosi się do wszystkich spraw dotyczących roszczeń pieniężnych wynikających z naruszenia dóbr osobistych na podstawie art. 24. Poniższa tabela pokazuje liczbę spraw o symbolu 058 i 322, które wpłynęły do sądów okręgowych (I i II instancja), niezależnie od wyniku sprawy:

Sądy okręgowe	Symbol 058 I instancja	Symbol 058 II instancja	Symbol 322 II instancja
2024 r.	38	270	74
2025 r.	27	143	32

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie posiada danych liczbowych dotyczących *stricte* sporów dotyczących immisji. Taki danych nie gromadzi również Ministerstwo Sprawiedliwości. Informacje te dostępne są jedynie w systemach ewidencyjnych poszczególnych sądów, a ich pozyskanie wymagałoby szczegółowej analizy i pracy na kilku tysiącach akt spraw i wiązałoby się z dużym obciążeniem organizacyjnym dla pracowników sądów.

Do MRiRW trafiają również sygnały dotyczące skarg na uciążliwości związane z prowadzoną produkcją zwierzęcą, jak również problemu z rozwojem gospodarstw prowadzących taką produkcję. Temat trudności w uzyskaniu wymaganych zgód na budowę budynków służących do produkcji zwierzęcej, w związku z protestami okolicznych mieszkańców, był poruszany przez przedstawicieli rolników i związków hodowców na spotkaniach w MRiRW, jako jedna z podstawowych barier blokujących rozwój gospodarstw i możliwości ich modernizacji. Z uwagi na

prorowadzenie tych postępowań przez inne organy do MRiRW nie trafiają informacje o ich przebiegu i skali rezygnacji z prowadzenia inwestycji już na wstępnym etapie postępowania.

W szczególności w przypadku produkcji zwierzęcej możliwość dalszego jej prowadzenia związana jest ze skalą produkcji pozwalającą na jej opłacalność oraz z dostosowaniem gospodarstw do wymagań wynikających z przepisów z zakresu ochrony środowiska, zdrowia zwierząt lub ochrony zwierząt. Biorąc pod uwagę oczekiwania społeczne w zakresie dobrostanu zwierząt, można się spodziewać, że zapowiadane nowe przepisy Unii Europejskiej regulujące te kwestie będą zmierzały w kierunku zapewnienia większej przestrzeni zwierzętom oraz zapewnienia większego dostępu do środowiska zewnętrznego, np. wybiegów lub pastwisk. Zmiany w tym zakresie będą wymagały od gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie inwestycji związanych z przebudową budynków lub zmianą urządzenia gospodarstwa. Wszystkie takie zmiany, nawet jeżeli nie będą prowadziły do zwiększenia produkcji, będą wymagały uzyskiwania zgód i pozwoleń, które mogą spotkać się ze sprzeciwem sąsiadów lub posiadaczy nieruchomości w otoczeniu takiego gospodarstwa.

Produkcja rolna, w tym produkcja zwierzęca, nierozzerwalnie związana jest z powstawaniem różnych uciążliwości: zapachami, kurzem, hałasem lub pracą w godzinach nocnych i dni wolne od pracy. W związku z tym zmieniająca się sytuacja na obszarach wiejskich może w przyszłości spowodować, że problem konfliktu społecznego na wsi związanego z prowadzoną produkcją rolną, w szczególności produkcją zwierzęcą, dotyczyć może wszystkich rolników prowadzących gospodarstwa, a związane z nim konsekwencje mogą skutecznie zniechęcić do utrzymywania zwierząt gospodarskich oraz skutkować uniemożliwieniem rozwoju gospodarstw.

W związku z tym działania związane z zachowaniem rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, jako podstawowych dla tych obszarów, powinny być prowadzone bez względu na aktualną liczbę pozwów i toczących się spraw sądowych dotyczących uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności rolniczej. Zasadniczym problemem nie jest sama skala sporów odnotowanych w przeszłości, lecz ryzyko narastania takich spraw w przyszłości, wynikające ze zmian zachodzących na obszarach wiejskich. Opisane procesy (m.in. „rozlewanie się” miast, wkraczanie zabudowy mieszkaniowej na tereny wcześniej użytkowane rolniczo, spadek liczby mieszkańców związanych z gospodarstwem rolnym) zwiększają prawdopodobieństwo przyszłych konfliktów dotyczących hałasu, odorów, prac polowych, ruchu maszyn czy inwestycji w gospodarstwach, niezależnie od braku pełnych danych centralnych umożliwiających szczegółowe przypisanie wszystkich spraw o immisje do poszczególnych kategorii oddziaływań. Przy obecnym kierunku zmian społecznych i przestrzennych na obszarach wiejskich brak interwencji legislacyjnej zwiększa ryzyko dalszego wzrostu liczby konfliktów i spraw sądowych w przyszłości. Zatem ujęcie problemu ma charakter perspektywny i prewencyjny, a nie wyłącznie statystyczno-historyczny.

Wzmocnienie rolniczych funkcji produkcyjnych obszarów wiejskich będzie miało pozytywny wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe Polski i żywotność obszarów wiejskich.

Zgodnie z art. 144 KC właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymywać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.

Przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń (art. 222 § 2 KC).

Zgodnie z art. 24 § 1 i 2 ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego albo zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. § 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

Może się zdarzyć tak, że dany stan faktyczny stanowić będzie podstawę do stwierdzenia, że przy oddziaływaniu na nieruchomość mamy do czynienia nie tylko z niedozwoloną immisją, lecz także z naruszeniem dobra osobistego danej osoby. Przykładowo w grę może wchodzić naruszenie dóbr osobistych takich jak zdrowie, możliwość korzystania z wartości środowiska naturalnego czy wreszcie – sfery życia prywatnego (prywatności). Do naruszenia dóbr osobistych mogą prowadzić zarówno immisje materialne, jak i niematerialne, których istota polega na oddziaływaniu na sferę psychiczną. Wybór roszczenia należy w takim wypadku do powoda.

Sąd może zakazać immisji nawet w razie uznania ich za zgodne z przepisami prawa. Według przeważającego stanowiska piśmiennictwa i orzecznictwa określona w art. 144 k.c. przeciętna miara, wynikająca ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, z przekroczeniem której właściciel nie może zakłócać przy wykonywaniu swego prawa korzystania z nieruchomości sąsiednich, ma charakter autonomiczny, to znaczy, że nawet zachowanie się właściciela zgodne z decyzjami i normami administracyjnymi nie pozbawia właścicieli nieruchomości sąsiednich roszczenia negatoryjnego w stosunku do niego w razie zakłócenia korzystania z ich nieruchomości ponad tę miarę.

W postanowieniu Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej z dnia 28 maja 2025 r., I CSK 262/25, wskazano, że dysponowanie przez właściciela nieruchomości zezwoleniami organów administracyjnych na prowadzenie wykonywanej działalności nie pozbawia właściciela nieruchomości sąsiedniej możliwości dochodzenia roszczenia negatoryjnego opartego na art. 144 KC. Autonomiczny charakter określonej w art. 144 KC miary dopuszczalnych zakłóceń korzystania z nieruchomości sąsiednich nie wyklucza jednak uwzględniania norm o charakterze administracyjnym przy ustalaniu kryteriów wyznaczających tę miarę, a kryteriami tymi są społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości i stosunki miejscowe.

W świetle orzecznictwa sądów polskich mieszkańcy wsi nieprowadzący działalności rolniczej (powodowie) wskazują że:

- emisja zanieczyszczeń o charakterze odorowym skutkowałą ograniczeniem przez powodów organizacji spotkań towarzyskich, niemożnością otwierania okien i komfortowego odpoczynku w ogrodzie,
- powstanie lub rozwinięcie przez sąsiada działalności rolniczej nastąpiło po tym, jak powodowie zamieszkali w danym miejscu.

Natomiast osoby prowadzące rolniczą działalność produkcyjną (pozvani) wskazują, że:

- prowadzenie działalności rolniczej na terenach wiejskich na podstawie prawomocnych decyzji administracyjnych zezwalających na budowę (rozbudowę) obiektów zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nie powinno stanowić naruszenia art. 144 KC,
- następuje zmiana profilu społecznego na obszarach wiejskich, która nie powinna uzasadniać ograniczenia praw właścicieli, którzy tym trendom nie hołdują i nadal zajmują się produkcją rolniczą oraz korzystają z własnej nieruchomości zgodnie z dotychczasowym przeznaczeniem i zgodnie z prawem uzyskawszy wszelkie decyzje i pozwolenia na takie korzystanie,
- przepis art. 144 KC powodztwa uniemożliwiają stabilne prowadzenie działalności rolniczej, a przez to zagrażają bezpieczeństwu żywieniowemu państwa,
- przepis art. 144 KC nie powinien stać się podstawą do zmuszania zaniechania działalności hodowlanej na nieruchomościach do tego przeznaczonych tak z natury rzeczy (jako gleba, areał, warunki środowiskowe), jak i przeznaczonych legalnie (zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego czy wszelkimi innymi regulacjami).

Przykładowe tezy z orzecznictwa sądowego wskazują, jak sądy interpretują pojęcie „działań zakłócających korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych” i w jaki sposób uwzględniają usytuowanie nieruchomości (na terenach wiejskich) oraz względy prawidłowej gospodarki rolnej:

1. Postanowienie SN z dnia 28 maja 2025 r., I CSK 262/25:

- 1) określenie „stosunki miejscowe” odnosi się do miejsca, jak i czasu, oznacza zaś zbiór nieokreślonych ilościowo desygnatów składających się na pojęcie charakteryzujące ocenę zakłóceń w danych konkretnych okolicznościach, czy zakłócenia te uważane są powszechnie za zwykłe czy bardzo uciążliwe, czy mają charakter masowy, w jaki sposób odczuwane i jak oddziałują na nieruchomości sąsiednie, czy chodzi o okolicę przemysłową, rolniczą czy aglomerację miejską. Ocena zakłócenia przy uwzględnieniu „stosunków miejscowych” powinna zapewnić powiązanie jej z konkretną, w danym miejscu i czasie, rzeczywistością i powinna zagwarantować, że nie będzie ona miała charakteru abstrakcyjnego, oderwanego od realiów;
- 2) ocena „przeciętnej miary” w rozumieniu art. 144 KC również musi być dokonana na podstawie obiektywnych warunków panujących w środowisku osób zamieszkujących na danym terenie, a nie na podstawie subiektywnych odczuć osób, których przestrzeń w miejscu zamieszkania w następstwie realizacji dalszych inwestycji uległaby ograniczeniu;
- 3) rozstrzygnięcie sprawy na gruncie art. 144 KC wymaga prawidłowego wyważenia sprzecznych interesów i zastosowania nakazów i zakazów, które okażą się wystarczające dla zredukowania uciążliwości do poziomu dopuszczalnej granicy. Nie są objęte zakazem zakłócenia, z którymi każdy inny właściciel powinien się liczyć w konkretnych warunkach, ponieważ nie jest możliwe wyeliminowanie wszelkich uciążliwości stwarzanych przez życie w określonym środowisku, okolicy i stosunkach. Dopiero przekroczenie miary tych „normalnych” zakłóceń jest objęte hipotezą art. 144 KC;
- 4) dysponowanie przez właściciela nieruchomości zezwoleniami organów administracyjnych na prowadzenie wykonywanej działalności nie pozbawia właściciela nieruchomości sąsiedniej możliwości dochodzenia roszczenia negatoryjnego opartego na art. 144 KC (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., I CNP 82/08, z dnia 10 lutego 2004 r., IV CK 454/02). Autonomiczny charakter określonej w art. 144 KC miary dopuszczalnych zakłóceń korzystania z nieruchomości sąsiednich nie wyklucza uwzględniania norm o charakterze administracyjnym przy ustalaniu kryteriów wyznaczających tę miarę, a kryteriami tymi są społeczno-gospodarcze

przeznaczenie nieruchomości i stosunki miejscowe. Oba te kryteria odnoszą się zarówno do nieruchomości wyjściowej, jak i nieruchomości dotkniętej immisjami (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2009 r., I CNP 82/08).

2. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi – I Wydziału Cywilnego z dnia 23 lipca 2024 r., I ACa 239/23: Przepis art. 144 KC nie wymaga występowania immisji o charakterze ciągłym (permanentnym), w celu uzyskania ochrony prawnej.

3. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie – I Wydziału Cywilnego z dnia 24 maja 2024 r., I ACa 1476/23:

- 1) stosunki miejscowe istotne są dla oceny stopnia oddziaływania nieruchomości pozwanych na nieruchomość powodów w zakresie emisji hałasu czy też odoru,
- 2) ocena zakłóceń przy uwzględnieniu „stosunków miejscowych” powinna zapewnić powiązanie jej z konkretną, w danym miejscu i czasie, rzeczywistością, powinna zagwarantować, że nie będzie ona miała charakteru abstrakcyjnego, oderwanego od realiów.

4. Wyrok SN z dnia 8 stycznia 2009 r. w sprawie o sygn. I CNP 82/08 – według przeważającego stanowiska piśmiennictwa i orzecznictwa określona w art. 144 KC przeciętna miara, wynikająca ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, z przekroczeniem której właściciel nie może zakłócać przy wykonywaniu swego prawa korzystania z nieruchomości sąsiednich, ma charakter autonomiczny, to znaczy, że nawet zachowanie się właściciela zgodne z decyzjami i normami administracyjnymi nie pozbawia właścicieli nieruchomości sąsiednich roszczenia negatoryjnego w stosunku do niego w razie zakłócenia korzystania z ich nieruchomości ponad tę miarę. Autonomiczny w powyższym sensie charakter określonej w art. 144 KC miary dopuszczalnych zakłóceń korzystania z nieruchomości sąsiednich nie wyklucza jednak uwzględniania norm o charakterze administracyjnym przy ustalaniu kryteriów wyznaczających tę miarę. Jak już zaznaczono, kryteriami tymi są społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości i stosunki miejscowe; oba te kryteria odnoszą się zarówno do nieruchomości wyjściowej, jak i nieruchomości dotkniętych immisjami.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Zasada równości wyrażona w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oznacza, że wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą istotną w równym stopniu powinny być traktowane równo, według jednolitej miary, bez różnicowań dyskryminujących lub faworyzujących. Jednocześnie, zgodnie z art. 23 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, podstawą ustroju rolnego państwa jest gospodarstwo rodzinne. Dlatego władze publiczne powinny podejmować działania zapewniające należytą ochronę rolnikom oraz warunkom prowadzenia działalności rolniczej, jako warunku bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

Z tych względów wynika potrzeba przygotowania przepisów uwzględniających specyfikę życia na obszarach wiejskich, chroniących prawa wszystkich mieszkańców, przy jednoczesnym podkreśleniu ważnej pozycji rolników ze względu na dostarczanie żywności i innych dóbr publicznych. Działania mają prowadzić do uporządkowania zasad współistnienia oraz zmniejszenia liczby sytuacji konfliktowych. Wprowadzane rozwiązania mają być czytelne, przewidywalne i sprzyjać zachowaniu równowagi interesów całej społeczności wiejskiej.

Przejrzyste zasady pozwolą ograniczać nieporozumienia wynikające z różnic w potrzebach poszczególnych grup oraz ułatwią budowanie wzajemnego zaufania. Uporządkowane zasady stworzą również przewidywalne środowisko, w którym łatwiej rozwiązywać spory i dbać o równowagę interesów całej społeczności. Będzie to sprzyjać harmonijnemu funkcjonowaniu zarówno gospodarstw rolnych, jak i pozostałych mieszkańców obszarów wiejskich.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt

Ze względu na konieczność zabezpieczenia żywnościowego kraju i harmonijnych warunków życia na wsi w projekcie ustawy proponuje się następujące rozwiązanie legislacyjne:

- a) wprowadzenie zmiany do Kodeksu cywilnego, polegającej na wskazaniu, że prowadzenie działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej (dalej w skrócie: „działalność rolnicza”), mieści się w granicach normalnego korzystania z nieruchomości i co do zasady nie powinno być uznawane za nadmierne oddziaływanie na sąsiadów, wyjątek stanowiłyby sytuacje, w których w konkretnej sprawie ustalono, że działalność jest prowadzona niezgodnie z przepisami prawa lub zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie wzmocni pozycję rolnika w postępowaniu sądowym, gdyż to podmiot wywodzący swoje roszczenia z faktu immisji pochodzących z działalności rolniczych będzie musiał udowodnić, że wskazane wyżej wyjątki zachodzą, a więc że działalność rolnicza jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub z przepisami prawa. Proponowany w Kodeksie cywilnym przepis będzie przepisem szczególnym w stosunku do art. 144 Kodeksu cywilnego,
- b) zmianę ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 941), polegającą na wprowadzeniu obowiązku złożenia przez nabywcę nieruchomości położonej w obrębie ewidencyjnym, na obszarze którego – zgodnie z planem ogólnym gminy, jest wyznaczona strefa

wielofunkcyjna z zabudową zagrodową lub strefa produkcji rolniczej, lub – zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jest ustalone przeznaczenie terenu na cele rolne – oświadczenia, że „(...) jest świadomy, że na nieruchomościach położonych w tym samym obrębie ewidencyjnym jest prowadzona lub może być prowadzona działalność rolnicza, a w związku z tym mogą występować zwykłe następstwa prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności hałas, zapachy, zwiększony ruch pojazdów i maszyn rolniczych oraz wykonywanie prac polowych, mogące powodować okresowe zakłócenia korzystania z nabywanej nieruchomości. Nabywca oświadcza ponadto, że powyższe okoliczności są mu znane i akceptowane”; zwiększy to świadomość nabywców nieruchomości położonych na terenach wiejskich co do potencjalnych niedogodności związanych z emisjami pochodzącymi z działalności rolniczej; w efekcie, już w chwili nabycia nieruchomości, nabywcy otrzymają pełną i transparentną informację o możliwych skutkach transakcji, co z kolei może zapobiec wielu niepotrzebnym i kosztownym dla nich konfliktom; złożenie takiego oświadczenia oznaczać będzie, że nabywca ma wiedzę co do sposobu prowadzenia działalności rolniczej (i jej zakresu) nie tylko na działce sąsiedniej, ale w całym obrębie ewidencyjnym; oświadczenie takie może okazać się przydatne przy ustalaniu przez sąd (jeżeli w ogóle sąd uzna, że może to mieć wpływ na rozstrzygnięcie) okoliczności niezbędnych do oceny ewentualnego sporu,

- c) zmianę ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2024 r. poz. 76), która polega na doprecyzowaniu przepisu nakładającego na ośrodki doradztwa rolniczego prowadzenie działalności informacyjnej poprzez uwzględnienie również kwestii dotyczących rolniczych funkcji produkcyjnych wsi.

Dzięki zmianom w Kodeksie cywilnym prowadzenie działalności rolniczej będzie jednoznacznie wskazane jako mieszczące się w granicach normalnego korzystania z nieruchomości. Odpowiedzialność pojawi się wyłącznie w sytuacjach, gdy działalność prowadzona jest niezgodnie z prawem lub zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami. Chodzi o ochronę tylko takiej działalności, która oprócz tego, że jest legalna, wpisuje się w działalność „wzorcowego rolnika”, a więc takiego, który działa w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, z jednoczesnym poszanowaniem otoczenia, w tym środowiska naturalnego, oraz osób mieszkających na danym terenie. W procesie sądowym sąd będzie weryfikował, czy taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Weryfikacja przez sąd tych dwóch przesłanek będzie miała na celu m.in. ocenę zachowania/postawy rolnika, a więc sprawdzenie, czy działalność prowadzona przez rolnika jest legalna, czy jest prowadzona z poszanowaniem środowiska naturalnego oraz poszanowaniem praw innych mieszkańców danej okolicy, czy rolnik prowadzi działalność odpowiedzialnie, mając na celu uzyskanie produktu jak najwyższej jakości. Te wszystkie okoliczności składają się na modelową postawę rolnika, którą można w uproszczeniu nazwać „wzorcowym rolnikiem”. Niemniej to pojęcie nie występuje na gruncie projektowanego art. 144¹ KC. Jest to jedynie wskazówka i punkt odniesienia do oceny danego konkretnego stanu faktycznego, w tym zachowania rolnika i okoliczności sprawy. Dodatkowo powyższe domniemanie nie będzie obowiązywać w odniesieniu do działalności rolniczej prowadzonej poza obszarami, na których jest lub może być prowadzona działalność rolnicza, biorąc pod uwagę przeznaczenie danego terenu w aktach planowania miejscowego, tj. w planach ogólnych oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Nowe rozwiązania porządkują zasady i wzmacniają gwarancje prawne, bez ingerencji w uprawnienia osób, których prawa zostałyby faktycznie naruszone. Domniemanie zawarte w projektowanym art. 144¹ KC nie doprowadzi do pozbawienia ochrony mieszkańców wsi przed skrajnymi emisjami. Domniemanie to nakaz skierowany do sądu uznania danej określonej sytuacji za prawdziwą, bez przeprowadzania dowodów. Zgodnie z art. 234 KPC domniemania ustanowione przez prawo (domniemania prawne) wiążą sąd; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza. Dodawany art. 144¹ KC wprowadza domniemanie wzruszalne, co oznacza, że w procesie strona przeciwna może przedstawić dowód, który to domniemanie obali. Rozwiązanie ma zatem charakter ograniczony i warunkowy, ponieważ dotyczy wyłącznie działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z prawem, zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz ograniczone jest do obszarów, na których jest lub może być prowadzona działalność rolnicza, biorąc pod uwagę przeznaczenie danego terenu w aktach planowania miejscowego.

Mimo wprowadzanych zmian utrzymane są zatem wszystkie prawa mieszkańców wsi do ochrony przed rzeczywistymi, ponadnormatywnymi uciążliwościami. Zachowana zatem zostaje równowaga interesów na obszarach wiejskich.

Proponowane przepisy dotyczą emisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym (przykładowo uzyskiwanie pozwoleń zintegrowanych czy zatwierdzanie planu nawożenia w Okręgowej

Stacji Chemiczno-Rolniczej), co stanowi wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.

Wprowadzenie projektowanego art. 144¹ KC jako przepisu szczególnego w stosunku do art. 144 Kodeksu cywilnego w odniesieniu do działalności rolniczej wynika ze specyfiki tej działalności. Działalność rolnicza nie jest zwykłą działalnością gospodarczą, ponieważ poza wytwarzaniem produktów rolnych służy także realizacji istotnych funkcji publicznych, w tym zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego, utrzymaniu żywotności obszarów wiejskich, zachowaniu krajobrazu rolniczego, gospodarowaniu przestrzenią oraz dostarczaniu dóbr publicznych. Produkcja rolna jest trwale związana z gruntem, sezonowością, cyklem biologicznym oraz tradycyjną funkcją obszarów wiejskich, a jej prawidłowe prowadzenie może wiązać się z typowymi oddziaływaniami, takimi jak: zapachy, hałas, praca maszyn czy prace wykonywane w określonych porach wynikających z cyklu biologicznego produkcji. Nie są to oddziaływania przypadkowe ani typowe dla dowolnej działalności gospodarczej, lecz immanentnie związane z prawidłowym prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Pozostawienie obowiązujących zasad bez doprecyzowania w odniesieniu do działalności rolniczej mogłoby prowadzić do sytuacji, w której legalna i prawidłowa produkcja rolna byłaby oceniana wyłącznie przez pryzmat subiektywnego odbioru uciążliwości przez osoby zamieszkujące w sąsiedztwie gospodarstw, w szczególności osoby niezwiązane z rolnictwem. Problem ten ma szczególne znaczenie w warunkach zmian społecznych i przestrzennych na wsi, opisanych w pkt 1. Projektowane rozwiązanie uzasadnia również publiczne znaczenie działalności rolniczej. Rolnictwo nie jest wyłącznie jedną z wielu form aktywności gospodarczej, lecz realizuje funkcję produkcji żywności, wpływa na bezpieczeństwo żywnościowe, lokalne rynki pracy, utrzymanie krajobrazu rolniczego oraz rozwój obszarów wiejskich. Jednocześnie projekt nie przyznaje rolnikom ochrony bezwarunkowej. Ochrona ma dotyczyć wyłącznie działalności prowadzonej zgodnie z przepisami prawa i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.

Celem zmian w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego jest podniesienie świadomości nabywców nieruchomości na terenach wiejskich. Każdy kupujący nieruchomość w „rolniczym” obrębie będzie potwierdzał, że ma świadomość możliwego sąsiedztwa działalności rolniczej i związanych z nią naturalnych oddziaływań. Rozwiązanie zwiększa transparentność obrotu nieruchomościami i może realnie ograniczyć przyszłe konflikty. Oświadczenie składane do aktu notarialnego samo w sobie nie wywołuje bezpośrednio konsekwencji prawnych. W przypadku jednak uznania przez sąd, że świadomość nabywcy (bądź jej brak) o możliwych oddziaływaniach występujących na wsi może mieć wpływ na kierunek rozstrzygnięcia sprawy o immisję – to oświadczenie takie będzie mogło być brane przez sąd w toku takiego postępowania. Notariusze będą obowiązani do uzyskania stosownego zaświadczenia z gminy (tak jak dotychczas) lub samodzielnego przeanalizowania planu ogólnego gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego istniejącego w obrębie, na terenie którego położona jest nabywana nieruchomość. Oświadczenie będzie bowiem składane przy każdym nabyciu nieruchomości położonej w obrębie ewidencyjnym, na obszarze którego – zgodnie z planem ogólnym gminy, jest wyznaczona strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową lub strefa produkcji rolniczej, lub – zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jest ustalone przeznaczenie terenu na cele rolne. W przypadku braku odpowiednich aktów planistycznych (potwierdzonego zaświadczeniem) nabywca nie będzie musiał składać oświadczenia. Zmiana z kolei aktów planistycznych już po nabyciu (tj. objęcie danego obrębu „rolniczą” strefą lub przeznaczeniem albo pozbawienie danego obrębu takiej strefy lub przeznaczenia) nie jest objęta nową regulacją. Istotny jest bowiem stan planistyczny obrębu w chwili nabycia. Oznacza to, że oświadczenie złożone w sytuacji, gdy obręb był objęty „rolniczą” strefą lub przeznaczeniem, ale później z niej „wyszedł” – zdezaktualizuje się. Z kolei brak oświadczenia w akcie notarialnym z uwagi na nieobjęcie obrębu „rolniczą” strefą lub przeznaczeniem, a następnie „wejście” obrębu do takiej strefy lub przeznaczenia – nie będzie powodowało obowiązku składania oświadczenia.

Celem zmian w ustawie z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego jest rozszerzenie działalności informacyjnej o zagadnienia związane z rolniczymi funkcjami produkcyjnymi wsi. Zmiana ta uwzględnia potrzebę podnoszenia świadomości w zakresie znaczenia gospodarstw rolnych dla bezpieczeństwa żywnościowego oraz zachowania charakteru obszarów wiejskich. Jednocześnie sprzyja upowszechnianiu wiedzy dotyczącej możliwości łączenia działalności rolniczej z funkcjami uzupełniającymi, w tym agroturystyką. W rezultacie wzmocniona zostaje rola doradztwa rolniczego jako instrumentu wspierającego zrównoważony rozwój wsi.

Osiągnięcie celu projektu przez działania inne niż legislacyjne może mieć jedynie charakter wspierający, np. poprzez kampanie komunikacyjne dotyczące specyfiki życia na wsi i roli rolnictwa w utrzymywaniu bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Francja

W 2024 r. ustawodawca francuski wprowadził zasadę chroniącą rolników przed odpowiedzialnością cywilną za uciążliwości związane z ich działalnością rolniczą prowadzoną przed osiedleniem się nowego sąsiada (źródło: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000049418434>). Warunkiem zwolnienia rolnika z odpowiedzialności jest prowadzenie działalności zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i w sposób ciągły, na

dotychczasowych zasadach. Dopuszczalne są modyfikacje wynikające np. z nowych przepisów, o ile nie prowadzą one do istotnego zwiększenia uciążliwości dla otoczenia (zgodnie z art. L. 311-1-1 ustawy nr 2024-346 z 15 kwietnia 2024 r.).

Uzupełniającą ustawą nr 2021-85 z 29 stycznia 2021 r. uznała dźwięki i zapachy charakterystyczne dla obszarów wiejskich za element „dziedzictwa sensorycznego” Francji. Choć akt ten nie wprowadził bezpośrednich wyłączeń odpowiedzialności cywilnej, miał znaczenie interpretacyjne i polityczne, wzmacniając akceptację dla typowych uciążliwości wiejskich oraz inicjując prace nad zmianami legislacyjnymi, które zostały rozwinięte w regulacji z 2024 r.

Czechy

Zgodnie z § 1013 ustawy nr 89/2012 Sb. kodeks cywilny (źródło: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>) właściciel nieruchomości jest zobowiązany powstrzymać się od działań, które w stopniu nieproporcjonalnym do warunków lokalnych powodują przenikanie na sąsiednią nieruchomość hałasu, wibracji, pyłu, dymu, zapachów, światła, cienia lub innych podobnych czynników istotnie ograniczających korzystanie z tej nieruchomości. Jeżeli immisje są skutkiem działalności zakładu lub podobnego obiektu, który został urzędowo zatwierdzony, sąsiad ma prawo jedynie do odszkodowania pieniężnego, nawet jeśli szkoda wynika z okoliczności nieuwzględnionych przy zatwierdzeniu. Nie dotyczy to sytuacji, gdy działalność przekracza zakres zatwierdzenia.

Estonia

Zgodnie z § 143(1) ustawy o prawie własności (źródło: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/510072014007/consolide>) dopuszczony jest pewien poziom uciążliwości przenikania na sąsiednią nieruchomość różnych czynników, takich jak hałas, wibracje czy nieprzyjemne zapachy, o ile nie narusza to w istotny sposób korzystania z tej nieruchomości i jest zgodne z wymogami ochrony środowiska. Jednocześnie, jeśli uciążliwości są na tyle duże, że znacząco utrudniają korzystanie z nieruchomości, właściciel może dochodzić swoich praw. Przepis ten zakazuje właścicielowi nieruchomości działań, które szkodzą sąsiednim nieruchomościom, umyślne kierowanie uciążliwości na nieruchomość sąsiednią jest zabronione; wymienia typowe immisje materialne i niematerialne (np. hałas, zapachy, ciepło, wibracje) oraz wprowadza kryterium przekroczenia zwykłej miary, uwzględniając lokalne warunki i zwyczaje.

Holandia

Art. 37 księgi 5 kodeksu cywilnego (źródło: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005288/2024-01-01>) stanowi, że właściciel nieruchomości nie może w sposób sprzeczny z przepisami zawartymi w kodeksie cywilnym przeszkadzać sąsiadom, np. hałasem, pozbawieniem światła czy zapachem. Jeśli takie zachowanie będzie uznane za naruszenie przepisów, właściciel może zostać pociągnięty do odpowiedzialności. Ocena bezprawności takiej immisji zależy od wielu czynników, w tym od lokalizacji nieruchomości, charakteru uciążliwości oraz czasu jej trwania. Znaczenie ma również moment powstania uciążliwości w stosunku do daty nabycia nieruchomości przez poszkodowanego w kontekście celu prowadzonej działalności.

Zmiany w przepisach francuskich są przyczynkiem do dyskusji w Polsce w zakresie zachowania rolniczych funkcji produkcyjnych. Jednak przepisów francuskich nie można bezpośrednio implementować do polskiego porządku prawnego. Stąd propozycja niniejszego projektu.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Mieszkańcy obszarów wiejskich	15,3 mln, co stanowi 40,4% ogólnej liczby ludności w Polsce	Obszary wiejskie w Polsce, GUS 2024	Pozytywne: wzmocnienie ładu społecznego na wsi poprzez ograniczenie konfliktów społecznych i przestrzennych, a także zwiększenie świadomości mieszkańców nt. różnych funkcji, jakie pełnią obszary wiejskie (m.in. rolnicza funkcja produkcyjna, jak i funkcja mieszkalna).
Rolnicy	1,3 mln	Powszechny spis rolny 2020 r. – raport z wyników (GUS 2021)	Pozytywne: ograniczenie konfliktów społecznych i przestrzennych, w których stroną jest rolnik.
Właściciele nieruchomości znajdujących się w	ok. 3,8 mln budynków zamieszkałych na wsi	GUS (Warunki mieszkaniowe w Polsce w świetle wyników Narodowego Spisu	Pozytywne: ograniczenie konfliktów społecznych i przestrzennych.

sąsiedztwie gospodarstw rolnych		Powszechno Ludności i Mieszkań 2021; tablica 1. Budynki według rodzaju w latach 2011 i 2021)	Neutralne: konieczność złożenia dodatkowego oświadczenia w akcie notarialnym, potwierdzającego ich świadomość o możliwych oddziaływaniach na terenach wiejskich. W przypadku uznania przez sąd, że świadomość taka ma znaczenie w sprawie o immisję – może wziąć takie oświadczenie pod uwagę jako dodatkową okoliczność. Utrzymane są wszystkie prawa mieszkańców wsi do ochrony przed rzeczywistymi, ponadnormatywnymi uciążliwościami. Proponowane rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.
Sądy powszechne Sąd Najwyższy	319 – sądy rejonowe, 47 – sądy okręgowe, 11 – sądy apelacyjne, 1	Ministerstwo Sprawiedliwości, dane 2024 r. (dane.gov.pl)	Pozytywne: potencjalne zmniejszenie liczby spraw, w których stroną jest rolnik.
Notariusze	4083	Krajowa Rada Notarialna (według stanu na 31 grudnia 2023 r.)	Neutralne: przygotowywane akty notarialne będą zawierały dodatkowe oświadczenie.
Ośrodki doradztwa rolniczego	16	Ustawa	Pozytywne: wzmocnienie roli doradztwa rolniczego w prowadzeniu działalności informacyjnej dotyczącej zachowania rolniczych funkcji produkcyjnych wsi.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Prekonsultacje nie były prowadzone, natomiast w styczniu 2025 r. prowadzone były przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi spotkania konsultacyjne z przedstawicielami samorządu rolniczego, organizacji rolniczych i rolnikami dotyczące zachowania funkcji produkcyjnych wsi.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404). Nie odnotowano zgłoszeń zainteresowanych podmiotów w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Projekt ustawy został przesłany do zaopiniowania do następujących partnerów społecznych:

- 1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 549) do:
 1. Zarządu Głównego Forum Związków Zawodowych,
 2. Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
 3. Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych;
- 2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2025 r. poz. 423) do:
 1. Federacji Przedsiębiorców Polskich,
 2. Konfederacji Lewiatan,
 3. Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
 4. Związku Pracodawców Business Centre Club,
 5. Związku Rzemiosła Polskiego,
 6. Związku Przedsiębiorców i Pracodawców,
 7. Polskiego Towarzystwa Gospodarczego;
- 3) na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2026 r. poz. 836) do Rady Dialogu Społecznego;
- 4) na podstawie art. 38 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 183) do Krajowej Rady Izb Rolniczych;
- 5) na podstawie art. 259 § 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2026 r. poz. 521) do Krajowej Rady Spółdzielczej.

Zgodnie z § 36 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt ustawy został przekazany do konsultacji publicznych z organizacjami i jednostkami, takimi jak:

1. Krajowy Sekretariat Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego NSZZ Solidarność,
2. NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”,
3. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
4. Polski Związek Zawodowy Rolników,
5. Zarząd Głównego Związku Zawodowego Pracowników Rolnictwa RP,
6. Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników,
7. Związek Zawodowy Rolników Rzeczypospolitej „SOLIDARNI”,
8. Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”,
9. Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”,
10. Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”,
11. Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”,
12. Ogólnopolski Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych Polski Związek Rolny,
13. Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych,
14. Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych,
15. Polska Federacja Rolna,
16. Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
17. Polskie Stowarzyszenie Obsługi Rolnictwa POLSOR,
18. Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem IV kadencji,
19. Związek Zawodowy Rolników Ruch Młodych Farmerów,
20. Oddolny Ogólnopolski Protest Rolników,
21. Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych,
22. Krajowy Związek Plantatorów Buraka Cukrowego,
23. Związek Młodzieży Wiejskiej,
24. Federacja Związków Kółek i Organizacji Rolniczych RP,
25. Krajowy Związek Spółdzielni Mleczarskich – Związek Rewizyjny,
26. Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców,
27. Federacja Gospodarki Żywnościowej RP,
28. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców,
29. Federacja Przedsiębiorców Polskich,
30. Krajowa Izba Gospodarcza – Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
31. Polska Izba Mleka,
32. Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza,
33. Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka,
34. Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego,
35. Ogólnopolski Związek Producentów Drobiu „Poldrób”,
36. Związek Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego – Browary Polskie,
37. Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz,

38. Polska Izba Nasienna,
39. Związek Producentów Cukru,
40. Związek Pracodawców Polski Przemysł Spirytusowy,
41. Związek Polskie Mięso,
42. Stowarzyszenie Branży Grzybów Uprawnych,
43. Stowarzyszenie Krajowa Unia Producentów Soków,
44. Polskie Stowarzyszenie Producentów Wyrobów Czekoladowych i Cukierniczych POLBISCO,
45. Stowarzyszenie Regionalnych Browarów Polskich,
46. Stowarzyszenie „Agrointegracja”,
47. Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego,
48. Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich,
49. Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”,
50. Polska Sieć LGD,
51. Rada Kobiet w Rolnictwie,
52. Polskie Towarzystwo Gospodarcze,
53. Krajowa Rada Notarialna,
54. Naczelna Rada Adwokacka,
55. Krajowa Izba Radców Prawnych,
56. Polskie Stowarzyszenie Rzeczoznawców i Biegłych Sądowych,
57. Towarzystwo Urbanistów Polskich,
58. Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki,
59. Stowarzyszenie Polska Izba Urbanistów,
60. Stowarzyszenie Urbanistów Polscy,
61. Stowarzyszenie Urbanistów ZOIU,
62. Fundacja ArchiPrawo,
63. Stowarzyszenie Fabryka Inicjatyw Lokalnych,
64. Izba Architektów Rzeczypospolitej Polskiej,
65. Stowarzyszenie Architektów Polskich,
66. Stowarzyszenie Profesjonalistów Rynku Nieruchomości Polski Centralnej,
67. Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu,
68. Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów,
69. Fundacja im. Stefana Batorego,
70. Instytut Jagielloński,
71. Instytut Gospodarki Nieruchomościami,
72. Instytut Metropolitalny,
73. Instytut Rozwoju Miast i Regionów,
74. Instytut Sobieskiego,
75. Instytut Spraw Publicznych,
76. Federacja Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP,
77. Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP,
78. Unia Metropolii Polskich,
79. Unia Miasteczek Polskich,
80. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
81. Związek Miast Polskich,
82. Związek Powiatów Polskich,
83. Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej,
84. Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych.

Konsultacje publiczne i opiniowanie trwało 31 dni.

Zgodnie z § 38 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt ustawy podlegał również opiniowaniu i został skierowany do:

- 1) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
- 2) Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 3) Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców,
- 4) Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- 6) Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
- 7) Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- 8) Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie,
- 9) Głównego Inspektora Rybołówstwa Morskiego w Słupsku,

- 10) Głównego Inspektora Weterynarii,
- 11) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- 12) Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa,
- 13) Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- 14) Dyrektora Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi w Warszawie,
- 15) Dyrektora Instytutu im. Wincentego Witosa,
- 16) 12 instytutów badawczych nadzorowanych przez MRiRW,
- 17) 17 jednostek doradztwa rolniczego,
- 18) Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN,
- 19) Instytutu Nauk Prawnych PAN,
- 20) Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych.

Ponadto, zgodnie z § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt ustawy został skierowany do Koordynatora Oceny Skutków Regulacji w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Wyniki opiniowania i konsultacji publicznych zostały omówione w raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Nie dotyczy. Projekt nie powoduje skutków finansowych.
---------------------	--

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Nie dotyczy.
--	--------------

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0

(w mln zł, ceny stałe z r.)	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	0						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0						
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Brak wpływu. Wejście w życie przepisów projektowanej ustawy nie wpłynie na osoby niepełnosprawne i osoby starsze w ujęciu niepieniężnym.						
Niemierzalne	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projektowane rozwiązania przez zwiększenie ochrony praw i słusznych interesów rolników będą budować większą odporność gospodarstw rolnych, co pozytywnie wpłynie na stabilność ich rozwoju gospodarczego. Nowe przepisy mają wzmocnić pozycję rolników w sprawach sądowych dotyczących roszczeń będących skutkiem uciążliwości związanych z produkcją rolną, co zmniejszy koszty prawne i ryzyko odszkodowań, co wpłynie na stabilizację warunków prowadzenia działalności rolniczej.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Ustawa ma przyczynić się do ograniczenia sporów między rolnikami a nowymi mieszkańcami wsi, co wpłynie na stabilność lokalnych społeczności i inwestycji. Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pozytywny wpływ na rolników prowadzących działalność rolniczą i ich rodziny. Przepisy uświadamiające możliwe skutki mieszkania w „rolniczym” terenie korzystnie wpłyną także na nabywców nieruchomości (np. ich zdrowie czy finanse). Dokonywane przez nich wybory lokalizacji nabywanej nieruchomości, ze świadomością możliwych immisji, pozwolą bowiem na uniknięcie w przyszłości rozczarowania – często prowadzącego do wieloletnich sporów – wynikającego z rozbieżności między oczekiwaniami a wiejskimi realiami.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Nie dotyczy.						
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☐ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy				
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☒ inne: rozszerzenie aktu notarialnego o oświadczenie nabywcy				☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:				

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczacji.		☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
Komentarz: Wprowadzenie obowiązku złożenia przez nabywcę oświadczenia o świadomości możliwości występowania immisji służy prewencyjnemu eliminowaniu takich konfliktów oraz wzmacnia zasadę zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Wprowadza już na wstępie jasne i czytelne zasady związane z osiedleniem się na terenach wiejskich.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☒ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Rozwiązania będą służyły zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich, w których zaspokajane są potrzeby mieszkańców, którzy świadomie wybrali wieś jako miejsce życia, jak i rolników, którzy na tym terenie prowadzą normalną działalność rolniczą, niwelując bariery blokujące rozwój gospodarstw i możliwości ich modernizacji. Wzmocnienie rolniczej funkcji produkcyjnej wsi przyczyni się do rozwoju rolnictwa, ale także umożliwi rozwój innych usług świadczonych na bazie gospodarstw rolnych (np. baza dla rozwoju funkcji turystycznej, przedsiębiorczość związana z usługami dla rolnictwa), tym samym przyczyniając się do rozwoju całych obszarów wiejskich i zwiększania ich żywotności. Zostanie wzmocnione bezpieczeństwo żywnościowe poprzez utrzymanie ciągłości produkcji rolnej w wyniku ograniczenia ryzyka sporów sądowych i presji na redukcję działalności rolniczej. Oczekiwane jest ograniczenie liczby spraw prowadzonych w sądach, w których stronami jest rolnik i nabywca sąsiedniej nieruchomości. Rozwiązania mają ograniczyć kierowanie do sądów spraw opartych wyłącznie na subiektywnym odczuciu sąsiada, podczas gdy działalność rolnicza jest prowadzona zgodnie z prawem i w sposób mieszczący się w granicach normalnej działalności. W takich przypadkach wymóg, aby to powód wykazał konkretne naruszenia przepisów lub zasad prawidłowej gospodarki rolnej, działa jak filtr eliminujący roszczenia oparte jedynie na osobistej niechęci czy zaniżonej tolerancji na typowe dla wsi odory, hałas czy ruch maszyn. Spowoduje to, że do sądu trafią przede wszystkim sprawy rzeczywiście uzasadnione, a nie oparte na subiektywnych ocenach. W efekcie mechanizm ten ma służyć równowadze między ochroną rolnika prowadzącego legalną działalność a prawem sąsiada do reakcji na realne, ponadnormatywne uciążliwości.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Planuje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Nie planuje się ewaluacji projektu ze względu na specyfikę i zakres projektu. Zgodnie z przekazanymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości informacjami, dane na temat spraw cywilnych z zakresu immisji z gospodarstw rolnych dostępne są jedynie w systemach ewidencyjnych poszczególnych sądów. Do sprawdzenia realizacji nowej regulacji zostaną wykorzystane istniejące mechanizmy monitorowania – bieżąca analiza napływających pism, postulatów i interpelacji kierowanych do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wpływające do MRiRW sygnały stanowią obecnie swoisty barometr sytuacji społecznej w rolnictwie oraz na obszarach wiejskich, dlatego mogą pełnić rolę pośredniego, lecz wiarygodnego wskaźnika efektów wdrożenia projektowanych rozwiązań.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
Raport „Tu jest wieś, tu się trzodę hoduje”, opracowany przez Unię Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego (dostęp online: https://share.google/ROcM7rtwPMbVKUwoh). Uchwała Nr 246/IX/25 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie dążenia do podniesienia świadomości mieszkańców Gminy Namysłów o zamieszkiwaniu na obszarze, na którym prowadzona jest działalność		

rolnicza i charakterystycznych cechach tej działalności (dostęp online: <https://bip.namyslow.eu/9144/uchwaly-rady-miejskiej-w-namyslowie-w-2025-roku-ix-kadencja.html>).

**Raport z konsultacji publicznych
projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji
produkcyjnych wsi (UPRO8)**

I. Informacje ogólne.

Raport stanowi wypełnienie obowiązku określonego w § 51 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404), zgodnie z którym organ wnioskujący sporządza raport z konsultacji obejmujący omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania.

Stosownie do postanowień Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt został udostępniony na stronie Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt został też wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

II. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania

Do konsultacji publicznych i opiniowania projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi został skierowany w dniu 30 marca 2026 r. (z terminem zgłaszania uwag do 30 kwietnia 2026 r.) do:

- 1) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
- 2) Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 3) Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców,
- 4) Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- 6) Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
- 7) Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- 8) Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie,
- 9) Głównego Inspektora Rybołówstwa Morskiego w Słupsku,
- 10) Głównego Inspektora Weterynarii,
- 11) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- 12) Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa,
- 13) Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- 14) Dyrektora Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi w Warszawie,
- 15) Dyrektora Instytutu im. Wincentego Witosa,
- 16) 12 instytutów badawczych nadzorowanymi przez MRiRW,
- 17) 17 jednostek doradztwa rolniczego,
- 18) Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN,
- 19) Instytutu Nauk Prawnych PAN,
- 20) Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych,
- 21) Zarządu Głównego Forum Związków Zawodowych,
- 22) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
- 23) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych
- 24) Federacji Przedsiębiorców Polskich,
- 25) Konfederacji Lewiatan,
- 26) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
- 27) Związku Pracodawców Business Centre Club,
- 28) Związku Rzemiosła Polskiego,
- 29) Związku Przedsiębiorców i Pracodawców,
- 30) Polskiego Towarzystwa Gospodarczego;
- 31) Rady Dialogu Społecznego,
- 32) Krajowej Rady Izb Rolniczych;
- 33) Krajowej Rady Spółdzielczej;

- 34) Krajowego Sekretariatu Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego NSZZ Solidarność,
- 35) NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”,
- 36) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
- 37) Polskiego Związku Zawodowego Rolników,
- 38) Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Rolnictwa RP,
- 39) Związku Zawodowego Centrum Narodowe Młodych Rolników,
- 40) Związku Zawodowego Rolników Rzeczypospolitej „SOLIDARNI”,
- 41) Związku Zawodowego Rolników „Ojczyzna”,
- 42) Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”,
- 43) Związku Zawodowego Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska” ,
- 44) Związku Zawodowego Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”,
- 45) Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych Polski Związek Rolny
- 46) Federacji Branżowych Związków Producentów Rolnych,
- 47) Krajowego Związku Rewizyjnego Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych,
- 48) Polskiej Federacji Rolnej,
- 49) Krajowego Związku Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych,
- 50) Polskiego Stowarzyszenia Obsługi Rolnictwa POLSOR,
- 51) Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem IV kadencji,
- 52) Związku Zawodowego Rolników Ruch Młodych Farmerów,
- 53) Oddolnego Ogólnopolskiego Protestu Rolników,
- 54) Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych,
- 55) Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego,
- 56) Związku Młodzieży Wiejskiej,
- 57) Federacji Związków Kótek i Organizacji Rolniczych RP,
- 58) Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich – Związek Rewizyjny,
- 59) Polskiej Federacji Producentów Żywności Związek Pracodawców,
- 60) Federacji Gospodarki Żywnościowej RP,
- 61) Związku Przedsiębiorców i Pracodawców,
- 62) Federacji Przedsiębiorców Polskich,
- 63) Krajowej Izby Gospodarczej– Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
- 64) Polskiej Izby Mleka,
- 65) Krajowej Rady Drobiarstwa – Izba Gospodarcza,
- 66) Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka,
- 67) Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego,
- 68) Ogólnopolskiego Związku Producentów Drobiu „Poldrób”,
- 69) Związku Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego – Browary Polskie,
- 70) Krajowej Izby Producentów Drobiu i Pasz,
- 71) Polskiej Izby Nasiennej,
- 72) Związku Producentów Cukru,
- 73) Związku Pracodawców Polski Przemysł Spirytusowy,
- 74) Związku Polskie Mięso,
- 75) Stowarzyszenia Branży Grzybów Uprawnych,
- 76) Stowarzyszenia Krajowa Unia Producentów Soków,
- 77) Polskiego Stowarzyszenia Producentów Wyróbów Czekoladowych i Cukierniczych POLBISCO,
- 78) Stowarzyszenia Regionalnych Browarów Polskich,
- 79) Stowarzyszenia Agroatintegracja”,
- 80) Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego,
- 81) Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich,
- 82) Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”,
- 83) Polskiej Sieci LGD,

- 84) Rady Kobiet w Rolnictwie,
- 85) Polskiego Towarzystwa Gospodarczego,
- 86) Krajowej Rady Notarialnej,
- 87) Naczelnej Rady Adwokackiej,
- 88) Krajowej Izby Radców Prawnych,
- 89) Polskiego Stowarzyszenia Rzecznawców i Biegłych Sądowych,
- 90) Towarzystwa Urbanistów Polskich,
- 91) Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki,
- 92) Stowarzyszenia Polska Izba Urbanistów,
- 93) Stowarzyszenia Urbaniści Polscy,
- 94) Stowarzyszenia Urbanistów ZOIU,
- 95) Fundacji ArchiPrawo,
- 96) Stowarzyszenia Fabryka Inicjatyw Lokalnych,
- 97) Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej,
- 98) Stowarzyszenia Architektów Polskich,
- 99) Stowarzyszenia Profesjonalistów Rynku Nieruchomości Polski Centralnej,
- 100) Stowarzyszenia Architektury Krajobrazu,
- 101) Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów,
- 102) Fundacji im. Stefana Batorego,
- 103) Instytutu Jagiellońskiego,
- 104) Instytutu Gospodarki Nieruchomościami,
- 105) Instytutu Metropolitalny,
- 106) Instytutu Rozwoju Miast i Regionów,
- 107) Instytutu Sobieskiego,
- 108) Instytutu Spraw Publicznych,
- 109) Federacji Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP,
- 110) Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP,
- 111) Unii Metropolii Polskich,
- 112) Unii Miasteczek Polskich,
- 113) Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- 114) Związku Miast Polskich,
- 115) Związku Powiatów Polskich,
- 116) Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej,
- 117) Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych.

W toku konsultacji publicznych i opiniowania stanowisko do projektu przekazały:

- 1) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- 2) Agraves Sp. z o.o.
- 3) Compassion in World Farming Polska,
- 4) Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych,
- 5) Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność (wspólne stanowisko),
- 6) Human World for Animals,
- 7) Inicjatywa #HodowcyRazem
- 8) Inicjatywa „Nasz Rzecznik”,
- 9) Instytut Ekologii Akustycznej,
- 10) Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej,
- 11) Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy,
- 12) Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy,
- 13) Izba Zbożowo-Paszowa,
- 14) Klub Jagielloński,
- 15) Koalicja Żywa Ziemia,
- 16) Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz,
- 17) Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza,
- 18) Krajowa Rada Izb Rolniczych,

- 19) Krajowa Rada Notarialna,
- 20) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa,
- 21) Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG,
- 22) Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 23) Lubelskie Stowarzyszenie Rolnicze,
- 24) Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowe Izby Radców Prawnych,
- 25) Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka,
- 26) Polska Federacja Rolna,
- 27) Polska Izba Turystyki,
- 28) Polska Platforma Zrównoważonej Wołowiny,
- 29) Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 30) Posłanka na Sejm RP Marta Stożek,
- 31) Rada Działalności Pożytku Publicznego,
- 32) Sąd Najwyższy,
- 33) SISE Ekokąty,
- 34) Slowhop sp. z o.o.,
- 35) Stowarzyszenie Dla Powiatu,
- 36) Stowarzyszenie Domus Polonorum,
- 37) Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej,
- 38) Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody,
- 39) Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot,
- 40) Stowarzyszenie Prawnicy na Rzecz Zwierząt,
- 41) Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 42) VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie,
- 43) Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 44) Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej KIG i FPP
- 45) Związek POLSKIE MIĘSO,
- 46) Związek Powiatów Polskich,
- 47) Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”,
- 48) Związek Zawodowy Rolników Ruch Młodych Farmerów.

Uwag nie zgłoszyli:

- 1) Business Centre Club,
- 2) Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
- 3) Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 4) Federacja Związków Kółek i Organizacji Rolniczych RP,
- 5) Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”,
- 6) Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- 7) Główny Inspektor Rybołówstwa Morskiego,
- 8) Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- 9) Inspekcja Weterynaryjna – Główny Lekarz Weterynarii,
- 10) Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB,
- 11) Instytut Ogrodnictwa – PIB,
- 12) Instytut Zootechniki – PIB,
- 13) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- 14) Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 15) Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 16) Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 17) Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 18) Państwowy Instytut Weterynaryjny – PIB,
- 19) Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie,
- 20) Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem,
- 21) Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,

- 22) Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- 23) Wielkopolska Rada Rolnicza,
- 24) Wójt Gminy Ustka,
- 25) Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

Od pozostałych podmiotów nie otrzymano odpowiedzi.

Liczne uwagi wpłynęły również od obywateli.

Szczegółowe zestawienie uwag wraz ze stanowiskiem MRiRW zostało uwzględnione w tabeli, stanowiącej załącznik do raportu.

III. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt ustawy nie wymagał przedłożenia innym instytucjom i organom Unii Europejskiej lub Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.

IV. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa, wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń albo informację o ich braku.

Projekt ustawy został umieszczony na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny w celu zgłaszania w trakcie trwania prac legislacyjnych zainteresowania w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936).

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem przedmiotowej ustawy w trybie przepisów ustawy o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa.

Załącznik:

- 1) Tabela uwag z konsultacji publicznych i opiniowania wraz ze stanowiskiem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- 2) Zestawienie uwag, o którym mowa w § 50 ust. 3 Regulaminu pracy Rady Ministrów – zestawienie uwag nieuwzględnionych w opiniowaniu

Załącznik 1. Stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) do uwag do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi (UPRO8), zgłoszonych w ramach konsultacji publicznych i opiniowania

Lp.	Podmiot zgłaszający	Jednostka redakcyjna, której uwaga dotyczy/ pkt Uzasadnienia / pkt OSR	Uwaga/ Propozycja zmian zapisu	Stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)
1.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	art. 1	ARiMR proponuje doprecyzowanie brzmienia dodawanego w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184), zwanej dalej „k.c.”, art. 144 ¹ w następujący sposób: „Art. 1441. Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, o której mowa w art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Natomiast zgodnie z ujętym w opiniowanym projekcie ustawy brzmieniem art. art. 144 ¹ : „Art. 1441. Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Uzasadniając powyższą propozycję ARiMR pragnie zauważyć, iż przyjmuje się, że „Immisje, zwane również zakłóceniami, oznaczają skutki korzystania z nieruchomości (tzw. nieruchomości wyjściowej) polegające na oddziaływaniach na okoliczne nieruchomości. Zasięg oddziaływań może wykraczać poza krąg nieruchomości bezpośrednio graniczących (tzn. sąsiadujących) i dlatego art. 144 posługuje się szerszym pojęciem nieruchomości sąsiednich. Immisje mogą zatem dotyczyć nieruchomości nawet znacznie oddalonych od źródła oddziaływań. (...)” (A. Sylwestrzak [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. M. Balwicka-Szczyrba, Gdańsk 2026, art. 144). Należy nadmienić, iż przepis art. 144 k.c. wskazuje, iż właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.
2.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	art. 3	ARiMR proponuje doprecyzowanie brzmienia dodawanego w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1653 oraz z 2026 r. poz. 317) art. 9aa w następujący sposób: „Art. 9aa. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta, akt notarialny zawiera oświadczenie nabywcy tego prawa, że jest świadomy możliwych immisji wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich z uwzględnieniem art. 144 i 144 ¹ Kodeksu cywilnego. Przepis ten stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego.”. Natomiast zgodnie z zawartym w opiniowanym projekcie ustawy brzmieniem art. art. 9aa: „Art. 9aa. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta, akt notarialny zawiera oświadczenie nabywcy tego prawa, że jest świadomy możliwych zakłóceń korzystania z tej nieruchomości wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich. Przepis ten stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego.”. W ocenie ARiMR proponowana zmiana służy zapewnieniu spójności przepisów z uzasadnieniem opiniowanego projektu ustawy. Odesłanie do przepisów Kodeksu cywilnego, a w szczególności dodawanego art. 144 ¹ , ma na celu zapewnienie pełnej świadomości dotyczących możliwych immisji. Powyższe w ocenie ARiMR sprzyjać będzie w szczególności realizacji zasady	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			przejrzystości i świadomego wyboru miejsca zamieszkania, co w konsekwencji może skutkować również zapobieganiu konfliktom sąsiedzkim, o czym mowa w uzasadnieniu przedmiotowego projektu ustawy.	
3.	Agraves Sp. z o.o.	art. 1	Należy w tym przypadku użyć liczby mnogiej - „nieruchomości sąsiednie”, ponieważ zakłócenia wynikające z rolnictwa mogą oddziaływać znacznie dalej niż tylko na jednego, bezpośredniego sąsiada.	Uwaga uwzględniona.
4.	Agraves Sp. z o.o.	art. 3	Należy przyjąć szerszy zakres przedmiotowy przepisu - oświadczeniami składanymi przed notariuszami powinny zostać objęte nie tylko nieruchomości „położone poza granicami administracyjnymi miasta”, ale także te położone w obrębie miasta, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami wiejskimi. Wynika to z faktu, że zakłócenia powodowane produkcją rolną mogą sięgać znacznie dalej niż do bezpośrednich sąsiadów i nie zatrzymują się na granicy administracyjnej gminy.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
5.	Compassion in World Farming Polska	cały projekt uzasadnienie	Projekt ustawy w obecnym kształcie zaburza równowagę pomiędzy ochroną działalności rolniczej, a ochroną praw mieszkańców obszarów wiejskich. Przewiduje on daleko idące przywileje, obejmujące również rolnictwo przemysłowe, bez przedstawienia uzasadnienia co do skali problemu ani konieczności wprowadzania tak głębokich zmian w obowiązującym stanie prawnym. Potencjalne skutki ustawy: Ograniczenie praw mieszkańców wsi Zgodnie z Uzasadnieniem projektu ustawy, ma ona na celu wzmocnienie ochrony działalności rolniczej oraz ograniczenie konfliktów społecznych na obszarach wiejskich. Projekt realizuje ten cel w sposób nieproporcjonalny, zapewniając nadmierną ochronę podmiotom prowadzącym działalność rolniczą, w szczególności poprzez istotne ograniczenie ich odpowiedzialności wykroczeniowej za zakłócanie spokoju na obszarach wiejskich. Projekt ustawy realizuje więc swoje cele poprzez ograniczenie prawa i wolności innych mieszkańców wsi oraz uprzywilejowanie w sposób nieuzasadniony podmioty wykonywujące działalność rolniczą. Znaczne utrudnienie w dochodzeniu roszczeń Projekt ustawy znacząco utrudnia dochodzenie roszczeń przez mieszkańców wsi oraz inne podmioty funkcjonujące na obszarach wiejskich. Po pierwsze, nakłada on na nabywców nieruchomości obowiązek składania oświadczeń o świadomości potencjalnych uciążliwości związanych z działalnością rolniczą. Po drugie, w przypadku wystąpienia rzeczywistych uciążliwości ciężar dowodu zostaje przerzucony na osoby poszkodowane, które muszą wykazać, że działalność prowadzona jest niezgodnie z „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa”. Jednocześnie pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” nie zostało zdefiniowane, a w obowiązującym prawie brak jest jednolitych i precyzyjnych norm dotyczących dopuszczalnego poziomu emisji, w szczególności odorowych. Należy też zauważyć, że nawet legalna rolnicza działalność przemysłowa może powodować znaczące uciążliwości. W praktyce projekt ustawy może więc mieszkańcom wsi utrudnić lub całkowicie pozbawić ich możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń. Pogorszenie jakości życia na wsi Jeśli mieszkańcy wsi zostaną pozbawieni możliwości dochodzenia roszczeń, jakość życia na wsi może pogorszyć się w znaczący sposób poprzez zwiększenie ryzyka negatywnych skutków zdrowotnych emisji z działalności rolniczej, a także wpływ na funkcjonowanie rodzin i społeczności w ich obliczu. Co więcej, osoby kupujące nieruchomości na wsi będą na słabszej pozycji prawnej niż inni uczestnicy rynku nieruchomości, którzy nabywają nieruchomości na terenach miejskich, co może prowadzić do zmniejszenia zainteresowania się osiedlaniem na wsi.	Uwaga częściowo uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum i ma charakter punktowych zmian w tych przepisach. Projektowane rozwiązania mają na celu uporządkowanie zasad współistnienia różnych funkcji na obszarach wiejskich oraz ograniczenie narastających konfliktów społecznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu znaczenia produkcji rolniczej. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.

		Negatywny wpływ na działalność pozarolniczą Proponowane przepisy wyraźnie faworyzują działalność rolniczą poprzez ograniczenie jej odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej w porównaniu z innymi rodzajami działalności, które prowadzone są na terenach wiejskich, takich jak agroturystyka, usługi, rekreacja czy rolnictwo ekologiczne. Prowadzi to do nierównego traktowania podmiotów prowadzących różne rodzaje działalności na terenach wiejskich. Dodatkowo, podmioty te do swojego funkcjonowania potrzebują dobrych warunków środowiskowych, czemu zagraża aktualny kształt projektu ustawy, co obniża ich konkurencyjność i może utrudnić lub uniemożliwić ich prowadzenie. Dodatkowe uwagi Brak rzetelnego uzasadnienia projektu Należy zauważyć, że w Uzasadnieniu projektu i Ocenie skutków regulacji Wnioskodawca nie przedstawił rzetelnych danych ani analiz, które potwierdzałyby potrzebę ochrony rolników przed „niezasadnymi pozwami”. Nie przedstawiono danych pozwalających określić skalę takich pozwów ani potwierdzić występowanie systemowych nadużyć. Zamiast twardych danych powołuje się głównie na sygnały od organizacji rolniczych i ankietę wśród ich przedstawicieli. Tymczasem projekt istotnie ingeruje w prawa i wolności mieszkańców wsi oraz podmiotów działających na terenach wiejskich, bez wykazania, dlaczego takie ograniczenia są konieczne i proporcjonalne. Ryzyko naruszenia Konstytucji RP i innych praw Istnieje uzasadniona obawa, że projekt ustawy narusza szereg kluczowych aktów prawnych, w tym prawa i zasady zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymienione poniżej. - Zasada równości wobec prawa. Projekt uprzywilejowuje jedną kategorię działalności poprzez ograniczenie jej odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej. - Prawo do sądu. Obniżenie realnej skuteczności obrony przez mieszkańców wsi oraz podmioty działające na terenach wiejskich poprzez brak jasnych kryteriów i pojęć oraz przerzucenie ciężaru dowodu na osoby dotknięte uciążliwościami. - Prawo do prywatności i ochrony życia rodzinnego. Nadmierne immisje z działalności rolniczej mogą trwale wpływać na warunki życia rodzinnego. - Prawo do ochrony zdrowia. Zwiększone immisje mogą mieć negatywne skutki zdrowotne dla mieszkańców wsi. - Wolność działalności gospodarczej. Projekt może ograniczać prowadzenie działalności pozarolniczych na terenach wiejskich, których funkcjonowanie jest uzależnione od jakości środowiska. Istnieją też wątpliwości co do spójności projektu ustawy z wiążącymi Polskę aktami prawa międzynarodowego. Mowa tu o Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Podsumowanie Uważamy, że rolnikom, jako podmiotom gwarantującym bezpieczeństwo żywnościowe kraju należy się pełna i skuteczna ochrona prawna. Dlatego popieramy ochronę gospodarstw rolnych, jednakże nie kosztem innych podmiotów, a także nie powinno to prowadzić do legitymizacji statusu form prowadzenia działalności rolniczej, które nie tylko zakłócają indywidualne interesy podmiotów związane z korzystaniem z nieruchomości, ale także prowadzą do wyłączenia zamieszkania i działalności gospodarczej całych społeczności lokalnych, wpływają na brak możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz na ogromną skalę niszczą przyrodę, środowisko i degradują zasoby naturalne – tym samym przecież zmniejszając potencjał bezpieczeństwa żywnościowego Polski i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. W obecnym kształcie projekt ustawy prowadzi do nieproporcjonalnego ograniczenia praw jednostki i zaburza równowagę między ochroną działalności rolniczej a prawami mieszkańców wsi. Przyjęcie projektu w obecnym kształcie może prowadzić do systemowego osłabienia standardów ochrony prawnej, zwiększenia ryzyka długotrwałych uciążliwości oraz ograniczenia możliwości ich skutecznego kwestionowania przez osoby dotknięte skutkami działalności rolniczej.	
--	--	--	--

6.	Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych	cały projekt	Projekt ustawy oceniamy jako krok w dobrym kierunku, jednak jej zakres wydaje się niewystarczający wobec skali wyzwań stojących przed rolnictwem. Proponowane rozwiązania w ustawie mają charakter ograniczony i koncentrują się na łagodzeniu skutków konfliktów, nie rozwiązując ich przyczyn. Z perspektywy producentów rolnych kluczowe jest jednoznaczne przesądzenie, że działalność rolnicza w szczególności produkcja roślinna i zwierzęca stanowi działalność wymagającą szczególnej ochrony ze względu na jej znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego państwa. Oznacza to konieczność zobowiązania organów administracji publicznej do uwzględniania potrzeby jej prowadzenia i rozwoju przy podejmowaniu wszelkich rozstrzygnięć oraz wprowadzenia zasady, zgodnie z którą jej ograniczenie może następować wyłącznie w przypadku wykazania rzeczywistego i bezpośredniego zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska, potwierdzonego rzetelną analizą ekspercką.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
7.	Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych	nowy przepis	Jednocześnie konieczne jest jednoznaczne doprecyzowanie, że modernizacja, rozbudowa oraz zwiększenie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej i korzystają z tej samej ochrony prawnej co działalność już prowadzona. Brak takiego rozstrzygnięcia prowadzi obecnie do sytuacji, w której rozwój gospodarstwa traktowany jest jak nowa, odrębna działalność, co w praktyce blokuje inwestycje. Kluczowym elementem zmian powinno być usprawnienie procesu inwestycyjnego. Postępowania dotyczące inwestycji rolniczych muszą być prowadzone w jasno określonych, krótkich terminach, a ich przekroczenie powinno skutkować uznaniem, że decyzja została wydana zgodnie z wnioskiem inwestora. Niezbędne jest również wprowadzenie jednej, zintegrowanej decyzji administracyjnej obejmującej wszystkie elementy procesu inwestycyjnego, co pozwoli ograniczyć wieloetapowość postępowań i skrócić czas realizacji inwestycji, który obecnie trwa latami. Równolegle konieczne jest przeciwdziałanie nadużyciom proceduralnym, które w praktyce służą blokowaniu inwestycji rolniczych. W tym celu należy ograniczyć możliwość wielokrotnego wnoszenia tożsamych środków zaskarżenia przez podmioty powiązane oraz wprowadzić zasadę jednego odwołania na każdym etapie postępowania. Udział organizacji społecznych (w tym ekologicznych) powinien być uzależniony od spełnienia obiektywnych kryteriów, takich jak faktyczne prowadzenie działalności na obszarze objętym inwestycją, odpowiedni okres funkcjonowania, wykazanie realnego interesu prawnego oraz pełna transparentność źródeł finansowania. Istotnym problemem pozostaje także uznaniowość decyzji administracyjnych w sytuacji, gdy wyspecjalizowane organy wydają pozytywne opinie. W naszej ocenie w takich przypadkach organ prowadzący postępowanie powinien być związany stanowiskiem organów eksperckich, a ewentualne odstępstwo od ich opinii powinno być możliwe wyłącznie w oparciu o jednoznaczne, merytoryczne dowody. W zakresie postępowań środowiskowych konieczna jest ich racjonalizacja poprzez ograniczenie obowiązku sporządzania pełnych raportów oddziaływania na środowisko poniżej określonych progów produkcji, doprecyzowanie zasad ustalania DJP oraz wprowadzenie wymogu, aby zarzuty wobec inwestycji były poparte analizą ekspercką. Obecny stan prawny sprzyja przewlekłości postępowań i wykorzystywaniu procedur do celów niezwiązanych z rzeczywistą ochroną środowiska.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
8.	Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych	nowy przepis	Dodatkowo niezbędne jest wprowadzenie okresu przejściowego w związku z wdrażaniem planów ogólnych, który umożliwi wydawanie decyzji o warunkach zabudowy dla inwestycji rolniczych przez określony czas niezależnie od ustaleń tych planów. Brak takiego rozwiązania doprowadzi do powstania luki inwestycyjnej i zahamowania rozwoju gospodarstw. 2 Bez wprowadzenia rozwiązań wzmacniających ochronę działalności rolniczej oraz realnie usprawniających proces inwestycyjny nie będzie możliwe zatrzymanie narastającej presji na ograniczanie produkcji rolnej w Polsce. Produkcja rolna nie może być traktowana jako działalność drugorzędna wobec procesów urbanizacyjnych. Jej utrzymanie i rozwój są warunkiem bezpieczeństwa żywnościowego państwa.	Uwaga poza zakresem projektu.

9.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	cały projekt	Kluczowy, wspólny element projektowanych zmian to ochrona podmiotów prowadzących działalność rolniczą, w tym przemysłową, przed pozwami oraz mandatami karnymi. Jednocześnie Uzasadnienie projektu ustawy podkreśla, że jej celem jest wzmocnienie ochrony działalności rolniczej oraz ograniczenie konfliktów społecznych na obszarach wiejskich. Cel ten jest niewątpliwie słuszny społecznie. Cel ten jest jednak realizowany poprzez wprowadzenie rozwiązań, które w sposób nieproporcjonalny oraz nieuzasadniony przez Wnioskodawcę mają ograniczyć prawa i wolności innych – poprzez ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie możliwości dochodzenia roszczeń związanych z emisjami pochodzącymi z działalności rolniczej, w tym przemysłowej działalności rolniczej, wyłączenie odpowiedzialności wykroczeniowej za zakłócanie spokoju w związku z tą działalnością oraz zobowiązanie nabywców nieruchomości do składania oświadczeń o świadomości rzeczywistych lub potencjalnych uciążliwości. Wnioskodawca podkreśla, że projektowana ustawa zapewni „poszanowanie praw wszystkich mieszkańców wsi” oraz „równowagę interesów na obszarach wiejskich”. Jednak zamiast tego projektowane rozwiązania istotnie uprzywilejowują jedną kategorię działalności i jedną kategorię podmiotów, pozostawiając de facto inne kategorie działalności i inne podmioty, w szczególności mieszkańców i mieszkanki wsi – z iluzoryczną ochroną lub bez tej ochrony.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum i ma charakter punktowych zmian w tych przepisach. Projektowane rozwiązania mają na celu uporządkowanie zasad współistnienia różnych funkcji na obszarach wiejskich oraz ograniczenie narastających konfliktów społecznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu znaczenia produkcji rolniczej. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.
10.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	cały projekt	Osoby mieszkające na obszarach wiejskich zostają w istocie pozbawione realnej możliwości dochodzenia roszczeń w przypadku znaczących uciążliwości wynikających z działalności rolniczej, w tym o charakterze przemysłowym. Ciężar dowodu zostaje bowiem przerzucony na osoby i inne podmioty dotknięte oddziaływaniami, które muszą wykazać, że działalność rolnicza prowadzona jest „niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa”. W praktyce może to być znacząco utrudnione ze względu na nieostry pojęciowo charakter tych zasad oraz brak ich normatywnego zdefiniowania. Dodatkowo wykazanie naruszenia przepisów prawa może okazać się w wielu przypadkach bardzo trudne lub wręcz niemożliwe, nawet gdy działalność powoduje istotne uciążliwości, takie jak odory, zanieczyszczenie wody i powietrza czy plagi insektów. Wynika to z faktu, że obowiązujące regulacje nie ustanawiają jednolitych, kompleksowych i precyzyjnych norm określających dopuszczalny poziom emisji, w szczególności w zakresie uciążliwości zapachowych. Nie można zatem zakładać, że działalność rolnicza prowadzona zgodnie z prawem nie powoduje oddziaływań przekraczających przeciętną miarę. Nawet działalność legalna może generować istotne i długotrwałe skutki w postaci hałasu, zapachów, emisji pyłów czy innych zanieczyszczeń, zwłaszcza w przypadku ferm przemysłowych. Oddziaływania te często dotyczą nie tylko właścicieli nieruchomości sąsiadujących, ale także oddalonych od źródła zanieczyszczeń i uciążliwości. W efekcie projektowane rozwiązania mogą prowadzić do ograniczenia lub całkowitego wyłączenia możliwości dochodzenia roszczeń także w sytuacjach, w których uciążliwości z działalności rolniczej, w tym przemysłu rolnego, mają charakter realny i znaczący. Tym samym istnieje ryzyko, że zamiast eliminować roszczenia bezzasadne, co zostało zdefiniowane jako cel regulacji przez jej Wnioskodawcę, regulacja doprowadzi do zablokowania dochodzenia także roszczeń, które są zasadne.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum i ma charakter punktowych zmian w tych przepisach. Projektowane rozwiązania mają na celu uporządkowanie zasad współistnienia różnych funkcji na obszarach wiejskich oraz ograniczenie narastających konfliktów społecznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu znaczenia produkcji rolniczej. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Celem regulacji jest ograniczenie sporów opartych wyłącznie na subiektywnych odczuciach, przy jednoczesnym zachowaniu ochrony prawnej w przypadku rzeczywistych, ponadprzeciętnych uciążliwości.
11.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	cały projekt	Projektowana ustawa i jej wskazane powyżej przepisy budzą w związku z tym uzasadnione wątpliwości dotyczące praw i wolności wynikających z Konstytucji RP oraz wiążących Polskę aktów prawa międzynarodowego, w tym Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a także Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, tj. w szczególności ochrony rodziny, prawa do prywatności, prawa do zdrowia, prawa własności,	Uwaga nieuwzględniona. Regulacja nie ogranicza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej, a jej celem jest zapewnienie równowagi interesów z uwzględnieniem znaczenia działalności rolniczej

			zasady równości wobec prawa, swobody prowadzenia działalności gospodarczej oraz prawa do sądu. Mogą także negatywnie wpływać na prawne gwarancje w zakresie ochrony środowiska.	dla bezpieczeństwa żywnościowego oraz funkcjonowania obszarów wiejskich.
12.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	uwaga ogólna	Zwiększona ekspozycja na immisje może prowadzić do pogorszenia warunków życia na wsi, wpływać na jakość życia i funkcjonowanie rodzin oraz powodować negatywne skutki zdrowotne mieszkańców i mieszkańek wsi. Ograniczenie możliwości przeciwdziałania immisjom może wpływać na możliwość korzystania z nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem, a nawet powodować spadek wartości nieruchomości, co ogranicza prawo rozporządzania nieruchomością przez jej właściciela. Proponowane rozwiązania oznaczają uprzywilejowanie podmiotów prowadzących działalność rolniczą, w tym przemysłową, które mają korzystać z wyłączeń swojej odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej – względem podmiotów prowadzących inną działalność, a zatem oznaczają nierówne traktowanie podmiotów. Naruszenie zasady równości wobec prawa może dotyczyć także nabywców nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta, których sytuacja jest różnicowana poprzez proponowane rozwiązania względem innych uczestników obrotu nieruchomościami. Rozwiązania te mogą także naruszać wolność działalności gospodarczej osób prowadzących działalność gospodarczą na nieruchomościach (i sąsiednich, i bardziej oddalonych), w tym działalność usługową, agroturystyczną czy rekreacyjną, a także ekologiczną działalność rolniczą, których funkcjonowanie jest uzależnione od określonych warunków środowiskowych. Projektowana ustawa może osłabić efektywność prawa do sądu z uwagi na ograniczenie możliwości dochodzenia roszczeń. Ze względu na nieostrość ujętych w proponowanych przepisach przesłanek, projektowane rozwiązania budzą także wątpliwości co do zgodności z art. 2 Konstytucji RP, określającym zasadę demokratycznego państwa prawnego, z której wywodzony jest konstytucyjny standard dostatecznej określoności przepisów prawa.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum i ma charakter punktowych zmian w tych przepisach. Projektowane rozwiązania mają na celu uporządkowanie zasad współistnienia różnych funkcji na obszarach wiejskich oraz ograniczenie narastających konfliktów społecznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu znaczenia produkcji rolniczej. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.
13.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	uwaga ogólna	Należy przy tym przypomnieć, że zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób, a ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Wnioskodawca nie wykazał w sposób wyczerpujący, czy i dlaczego wprowadzanie projektowanych ograniczeń praw i wolności rozwiązań jest konieczne, co rodzi wątpliwości co do zgodności z tym konstytucyjnym standardem.	Uwaga nieuwzględniona. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Przyjęte rozwiązania są ukierunkowane na wyważenie sprzecznych interesów i ograniczenie konfliktów społecznych przy jednoczesnym zachowaniu możliwości dochodzenia roszczeń, a ich zakres odpowiada celowi projektu.

14.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	uzasadnienie, OSR	W Uzasadnieniu projektu oraz Ocenie skutków regulacji nie można bowiem znaleźć danych wykazujących celowość projektowanych rozwiązań, tj. ochrony rolników, w tym poprzez „wyeliminowanie niezasadnych pozwów”. Wnioskodawca pisze o pozwach i mandatach, ale brak informacji o rzeczywistej i potwierdzonej skali wykorzystywania tych instrumentów prawnych. Choć z brzmienia Uzasadnienia projektu mogłoby wynikać, że instrumenty te są znacząco naużywane, Wnioskodawca nie przedstawia również argumentów na taką tezę. Zgodnie z Uzasadnieniem projektu „Informacje w tym zakresie przekazywane były przez Krajową Radę Izby Rolniczych, wojewódzkie izby rolnicze, przedstawicieli organizacji rolniczych, rolników, a także w ramach interpelacji poselskich”. Wnioskodawca odwołuje się także do badania ankietowego przeprowadzonego „wśród przedstawicieli izb rolniczych i jednostek doradztwa rolniczego (364 respondentów)”. Podczas zatem, gdy wprowadzone rozwiązania ingerują w sferę praw i wolności jednostki, Wnioskodawca nie uzasadnia tak daleko idącej ingerencji. Również OSR nie zawiera informacji, wartości liczbowych czy rzetelnych analiz koniecznych do merytorycznego wykazania zasadności i proporcjonalności wprowadzenia proponowanych rozwiązań, choć OSR było wielokrotnie modyfikowane przez MRiRW w związku z zastrzeżeniami w tym zakresie zgłaszanymi Wnioskodawcy przez Koordynatora Oceny Skutków Regulacji przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.	Uwaga częściowo uwzględniona. Uzasadnienie i OSR rozszerzono.
15.	Green REV Institute oraz Federacja Bezpieczna Żywność	uwaga ogólna	Podsumowując, należy uznać, że projekt ustawy w obecnym kształcie prowadzi do nieproporcjonalnej ingerencji w prawa i wolności jednostki oraz do istotnego zachwiania równowagi pomiędzy ochroną działalności rolniczej a ochroną praw właścicieli nieruchomości położonych na terenach wiejskich oraz nabywców takich nieruchomości. Przyjęte rozwiązania mogą skutkować systemowym osłabieniem standardów ochrony prawnej oraz zwiększeniem ryzyka występowania długotrwałych i intensywnych uciążliwości, przy jednoczesnym ograniczeniu możliwości ich skutecznego kwestionowania. Co istotne, projekt nie różnicuje zakresu zastosowania przepisów ze względu na skalę działalności rolniczej, odnosząc się do każdej działalności rolniczej. Oznacza to, że mechanizmy uprzywilejowania obejmują zarówno drobne gospodarstwa, jak i przemysł rolny, co budzi uzasadnione zastrzeżenia w kontekście ryzyka wystąpienia takich uciążliwości oraz braku możliwości dochodzenia ochrony przed takimi uciążliwościami.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy doprecyzowują kwestię emisji w odniesieniu do specyfiki działalności rolniczej. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.
16.	Humane World for Animals Polska	art. 1	Odnosząc się do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, chcielibyśmy zwrócić uwagę na, to że projekt wprowadza bardzo szeroką ochronę działalności rolniczej, bez rozróżnienia między gospodarstwem rodzinnym a wielkotowarową produkcją zwierzęcą. W projekcie postuluje się utworzenie domniemania braku ponadprzeciętnej uciążliwości, wyłączenie karalności za zakłócanie spokoju wynikające z działalności rolniczej, i nałożenie na nabywcę nieruchomości poza miastem obowiązku złożenia oświadczenia o świadomości możliwych zakłóceń. To zestaw rozwiązań, który w praktyce może prowadzić do uprzywilejowania każdej formy produkcji rolnej, w tym także przemysłowej, której szkodliwość dla okolicznych mieszkańców, zdrowia publicznego, środowiska oraz dobrostanu zwierząt ma charakter powszechnie znany i została wielokrotnie wykazana. Najpoważniejszym problemem jest brak realnego zróżnicowania skali i rodzaju działalności. Inaczej oddziałuje okresowa praca rolnicza typowa dla małego gospodarstwa, a inaczej stała, intensywna produkcja zwierzęca z dużą liczbą zwierząt, rozbudowanym transportem, magazynowaniem nawozów naturalnych i ciągłymi emisjami do otoczenia. Projekt tego nie rozróżnia, a więc tworzy ryzyko objęcia ochroną także tych przedsięwzięć, które generują największe konflikty sąsiedzkie i środowiskowe.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Proponowany przepis dotyczy emisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym, co stanowi wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.

17.	Humane World for Animals Polska	art. 1	Szczególnie wątpliwe jest ustawowe domniemanie, że działalność rolnicza nie zakłóca korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeżeli tylko jest zgodna z przepisami i „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”. Taka konstrukcja przesuwu ciężar sporu na mieszkańca, który będzie musiał wykazywać ponadprzeciętną uciążliwość mimo codziennego odczuwania skutków oddziaływania. W praktyce osłabia to realną ochronę prawa własności i spokojnego korzystania z nieruchomości, zamiast porządkować konflikt interesów. Stoimy na stanowisku, że projekt powinien wprowadzać wyraźne rozróżnienie między gospodarstwem rodzinnym a instalacją przemysłową, a ochronę ograniczać do działalności niewielkiej skali albo do uciążliwości rzeczywiście nieuniknionych i incydentalnych. Po drugie, nie powinien ustanawiać automatycznego domniemania „nieszkodliwości” działalności rolniczej; jeżeli już, to wyłącznie domniemanie wzruszalne i tylko dla określonych, niskociężliwych form produkcji. Po trzecie, zamiast wyłączać odpowiedzialność za zakłócanie spokoju, projekt powinien wymagać planów ograniczania odorów, hałasu i emisji oraz przewidywać skuteczne środki ochrony sąsiedztwa.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu emisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.
18.	Humane World for Animals Polska	art. 3	Należy też wskazać, że obowiązek składania oświadczenia notarialnego przy nabywaniu nieruchomości poza miastem nie rozwiązuje źródła konfliktu, a jedynie przerzuca na kupującego ryzyko uciążliwości. Taki zabieg może zniechęcać do osiedlania się na obszarach wiejskich, nie poprawiając jakości życia mieszkańców i nie ograniczając faktycznych emisji. Zamiast tego potrzebne są instrumenty prewencyjne wobec inwestycji generujących uciążliwości oraz realne standardy ochrony otoczenia.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
19.	Humane World for Animals Polska	uwaga ogólna	Podsumowując projekt w obecnym kształcie należy ocenić jako negatywnie jako niedostatecznie wyważony, społecznie ryzykowny i zbyt szeroko chroniący interes produkcyjny kosztem praw mieszkańców. Rozwiązania zawarte w projekcie doprowadziłyby do uprzywilejowania hodowli przemysłowej zwierząt i utrwalania modelu produkcji o jednoznacznie negatywnych konsekwencjach. Hodowla przemysłowa opiera się na wysokiej koncentracji zwierząt i trwałym ograniczeniu ich podstawowych, naturalnych potrzeb gatunkowych, co skutkuje poważnymi problemami dobrostanowymi. Jednocześnie generuje znaczące obciążenia środowiskowe, w tym emisje gazów cieplarnianych, zanieczyszczenie wód i gleb i uciążliwości zapachowe, stwarza też realne ryzyko dla zdrowia publicznego, m.in. w związku z intensywnym stosowaniem antybiotyków. Wprowadzanie szczególnej ochrony dla tego typu działalności oznaczałoby nie tylko ograniczenie praw mieszkańców, ale także utrwalanie modelu produkcji, którego negatywne skutki są szeroko udokumentowane i wymagają systemowej redukcji, a nie dalszego wzmacniania. Zasadne jest odrzucenie projektu albo jego gruntowna przebudowa z wyraźnym wyłączeniem wielkotowarowej produkcji zwierzęcej z mechanizmów ochronnych oraz z zachowaniem pełnej drogi dochodzenia roszczeń przez osoby dotknięte uciążliwościami.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Proponowany przepis dotyczy emisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym, co stanowi wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.

20.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	art. 1	po art. 144 ¹ – art. 144 ² : Ochrona obejmuje modernizację, budowę, rozbudowę oraz zwiększenie skali produkcji, jeżeli są realizowane zgodnie z prawem; zwiększenie skali nie stanowi samoistnej podstawy roszczeń.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
21.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	art. 1	po art. 144 ² – art. 144 ³ : Działalność rolnicza, w szczególności produkcja zwierzęca prowadzona zgodnie z prawem, realizuje interes publiczny związany z bezpieczeństwem żywnościowym państwa.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowane brzmienie przepisu nie zawiera normy prawnej, z której wynikałyby jakiekolwiek prawa lub obowiązki dla potencjalnego odbiorcy a jedynie informacje o tym, że działalność rolnicza prowadzona zgodnie z prawem realizuje interes publiczny. Wprowadzanie takiej regulacji nie doprowadzi do osiągnięcia celu jakim jest zagwarantowanie rolnikom, że działalność prowadzona zgodnie z przepisami prawa i zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki nie stanowi zakłócenia ponad przeciętną miarę.
22.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	nowy przepis	art.. 2a Organy administracji publicznej uwzględniają rolnicze funkcje produkcyjne wsi w sposób nienaruszający możliwości rozwoju działalności rolniczej.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowany przepis ma charakter dalece abstrakcyjny. Nakłada na organ „obowiązek uwzględniania rolniczych funkcji produkcyjnych wsi”. Nie jest przy tym jasne, kiedy i w jakich okolicznościach organy administracji publicznej mają uwzględniać rolnicze funkcje produkcyjne wsi. Ponadto posługuje się pojęciem nieostrym takim jak „sposób nienaruszający możliwości rozwoju działalności rolniczej”. Brak jest przy tym jakichkolwiek wytycznych dla organu jak należy rozumieć to pojęcie.
23.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	nowy przepis	art. 2b. Możliwość wyznaczania stref pierwszeństwa produkcji rolnej z pierwszeństwem interpretacyjnym.	Uwaga poza zakresem projektu.
24.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	nowy przepis	art. 2c Nowa zabudowa mieszkaniowa nie może ograniczać legalnie prowadzonej działalności rolniczej.	Uwaga uwzględniona. Projekt już obecnie zmierza do takiego celu.

25.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	nowy przepis	art. 2d Wprowadzenie maksymalnych terminów postępowań inwestycyjnych (90/30 dni) oraz zasady „milczącej zgody”.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
26.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	nowy przepis	art. 2e Możliwość wydania jednej zintegrowanej decyzji administracyjnej dla inwestycji rolniczej.	Uwaga poza zakresem projektu.
27.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	OSR	OSR / ustawa OOS: Związanie organu prowadzącego pozytywnymi uzgodnieniami oraz ograniczenie kręgu stron postępowania.	Uwaga poza zakresem projektu.
28.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	OSR	OSR / ustawa OOS: Ograniczenie obowiązku pełnego raportu OOS poniżej progów DJP i doprecyzowanie współczynników DJP.	Uwaga poza zakresem projektu.
29.	Inicjatywa #HodowcyRazem / Polska Federacja Rolna	OSR	OSR / planowanie: Wprowadzenie 24-miesięcznego okresu przejściowego po wejściu planów ogólnych dla inwestycji rolniczych.	Uwaga poza zakresem projektu.
30.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 1 - Naruszenie art. 68 ust. 1 i ust. 4 Konstytucji RP (prawo do ochrony zdrowia) Proponowany art. 144 ¹ KC, tworząc domniemanie prawne, że działalność rolnicza nie stanowi zakłócania ponad przeciętną miarę, pozbawia mieszkańców terenów wiejskich skutecznej ochrony prawnej przed hałasem, który jest udokumentowanym czynnikiem chorobotwórczym. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) klasyfikuje hałas jako drugie co do wielkości zagrożenie środowiskowe w Europie. Europejska Agencja Środowiska (EEA) potwierdza, że negatywne skutki sercowo-naczyniowe obserwowane są już przy 45 dB LDWN, a hałas odpowiada za ok. 66 000 przedwczesnych zgonów rocznie w UE. Art. 68 ust. 4 Konstytucji zobowiązuje władze publiczne do „zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska” - nie do legalizowania źródeł takiej degradacji. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Alternatywnie - ograniczenie wyłączenia wyłącznie do ściśle zdefiniowanych sezonowych prac polowych (żniwa, zasiewy) np. w godzinach 5:00–23:00, z zachowaniem pełnej ochrony zdrowotnej.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.
31.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 2 - Naruszenie art. 74 Konstytucji RP (bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona środowiska) Art. 74 ust. 1 Konstytucji nakazuje władzom publicznym prowadzenie polityki zapewniającej „bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom”. Art. 74 ust. 2 stanowi, że ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Art. 74 ust. 4 zobowiązuje władze do wspierania działań obywateli na rzecz ochrony środowiska. Projekt czyni dokładną odwrotność - zamiast chronić środowisko akustyczne, wyłącza kategorię zanieczyszczenia spod kontroli, a zamiast wspierać działania obywateli, odbiera im narzędzia prawne. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane rozwiązania nie naruszają obowiązków władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, lecz doprecyzowują kwestię immisji w odniesieniu do działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Regulacja nie wyłącza możliwości podejmowania działań przez organy ani dochodzenia roszczeń w przypadku naruszeń, a jej celem jest uporządkowanie relacji sąsiedzkich przy

				zachowaniu obowiązujących standardów ochrony środowiska.
32.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 3 - Naruszenie art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (zasada proporcjonalności) Ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw muszą spełniać test proporcjonalności. Projekt nie przechodzi żadnego z trzech kryteriów tego testu: - Przydatność: Cel (ochrona produkcji rolniczej) jest osiągalny środkami mniej ingerującymi - prawidłowe planowanie przestrzenne, strefy buforowe, programy modernizacji technologicznej. - Konieczność: OSR nie wykazuje skali problemu. Nie podaje liczby pozwów, wyroków ani mandatów nałożonych na rolników. Projektodawca sam przyznaje, że działania mają być prowadzone „bez względu na aktualną liczbę pozwów” - co jest przyznaniem, że problem może nie mieć istotnej skali. - Proporcjonalność sensu stricto: Korzyść (ochrona rolników przed sporadycznymi pozwami) jest rażąco nieproporcjonalna do straty (pozbawienie ochrony zdrowotnej i majątkowej milionów mieszkańców terenów wiejskich, w tym dzieci, osób starszych i chorych). Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Alternatywnie - wprowadzenie rozwiązań proporcjonalnych (mediacja, planowanie przestrzenne, wsparcie technologiczne).	Uwaga nieuwzględniona. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że imisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Regulacja nie ingeruje w obowiązujące przepisy z zakresu ochrony środowiska ani standardy wynikające z prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego, które pozostają w pełni stosowane.
33.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 4 - Naruszenie art. 32 Konstytucji RP (zasada równości wobec prawa) Projekt tworzy nieuzasadnione różnicowanie ochrony prawnej w zależności od miejsca zamieszkania. Mieszkaniec terenów wiejskich traci ochronę przed imisjami hałasowymi, którą zachowuje mieszkaniec miasta. Prawo do ochrony zdrowia, spokojnego korzystania z nieruchomości i nienaruszalności dóbr osobistych przysługuje każdemu obywatelowi niezależnie od adresu zamieszkania. Paradoksalnie, OSR powołuje się na art. 32 Konstytucji jako uzasadnienie projektu, choć projekt ten prowadzi do dyskryminacji także mieszkańców wsi. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
34.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 5 - Naruszenie art. 5 Konstytucji RP (zasada zrównoważonego rozwoju) Art. 5 wymaga, by ochrona środowiska była realizowana „kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Zasada ta nakazuje równoważenie interesów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Projekt jednostronnie faworyzuje interesy produkcji rolniczej kosztem zdrowia, środowiska i prawa własności mieszkańców. To nie jest zrównoważony rozwój - to jednostronne uprzywilejowanie jednej grupy kosztem innych grup. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
35.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 6 - Naruszenie art. 2 Konstytucji RP (zasada demokratycznego państwa prawnego, ochrona praw nabytych, zaufanie obywateli) Osoby, które nabyły nieruchomości na terenach wiejskich w dotychczasowym stanie prawnym, miały uzasadnione oczekiwanie ochrony przed imisjami. Mogły podejmować decyzje inwestycyjne (zakup, budowa, remont) w oparciu o obowiązujące prawo. Zmiana reguł „w trakcie gry” narusza zasadę zaufania obywateli do państwa. Przepis przejściowy (art. 4) chroni jedynie sprawy „wszczęte i niezakończone” - osoba, która od lat cierpi z powodu hałasu, ale nie złożyła jeszcze pozwu, traci ochronę z dnia na dzień. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Jeśli projekt miałby być procedowany - konieczne jest wprowadzenie pełnej ochrony praw nabytych dla wszystkich osób, które nabyły nieruchomości przed wejściem ustawy w życie.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.

36.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 7 - Naruszenie art. 64 Konstytucji RP (prawo własności) Prawo własności obejmuje prawo do spokojnego korzystania z nieruchomości. Projekt obniża wartość i użyteczność nieruchomości mieszkalnych na terenach wiejskich, pozbawiając właścicieli dotychczasowej ochrony przed immisjami. Spadek wartości nieruchomości dotknie miliony obywateli. Ograniczenie prawa własności wymaga spełnienia przesłanek art. 64 ust. 3 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji - których projekt nie spełnia (zob. uwaga nr 3). Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
37.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 8 - Naruszenie art. 38 i 47 Konstytucji RP (ochrona życia, prawo do prywatności) Choroby sercowo-naczyniowe wywoływane przewlekłą ekspozycją na hałas są udokumentowaną przyczyną przedwczesnych zgonów (EEA: 12 000 rocznie w UE). Systemowe wyłączenie ochrony na terenach wiejskich przyczyni się do wzrostu tej statystyki. Ponadto, nadmierny hałas wkraczający w przestrzeń domową stanowi naruszenie prawa do prywatności (art. 47 Konstytucji), co potwierdza orzecznictwo ETPC (Hatton p. Wielka Brytania, Moreno Gómez p. Hiszpania). Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
38.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 9 - Sprzeczność z art. 112, 113 i 114 ustawy Prawo ochrony środowiska Art. 112 POŚ stanowi, że ochrona przed hałasem polega na „zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska”. Art. 113 nakazuje ustalanie dopuszczalnych poziomów hałasu z uwzględnieniem „przepisów prawa Unii Europejskiej”. Art. 114 wprowadza zasadę kwalifikacji terenu. Projekt wyłącza całą kategorię źródeł hałasu spod tego systemu - nie przez zmianę POŚ, lecz obejściem na poziomie KC i KW. Tworzy to niebezpieczną kolizję międzyustawową - normy POŚ formalnie obowiązują, ale art. 144 ¹ KC czyni je bezskutecznymi wobec hałasu rolniczego. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Wszelkie zmiany w zakresie ochrony przed hałasem powinny być dokonywane w ramach POŚ - nie przez obejście systemu w Kodeksie cywilnym.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
39.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 10 - Sprzeczność z art. 6 POŚ (zasada prewencji) i art. 144 ust. 2 POŚ Art. 6 POŚ stanowi: „Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.” Art. 144 ust. 2 POŚ zakazuje emisji powodujących przekroczenie standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący działalność ma tytuł prawny. Projekt de facto znosi tę zasadę dla emisji rolniczych - rolnik prowadzący swoją gospodarkę jest z mocy prawa zwolniony z odpowiedzialności za oddziaływanie na sąsiadów. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
40.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 11 - Sprzeczność z Dyrektywą 2002/49/WE (Environmental Noise Directive) Dyrektywa 2002/49/WE zobowiązuje państwa członkowskie do zarządzania hałasem środowiskowym w celu ochrony zdrowia. Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z 2023 r. stwierdził już naruszenie przez Polskę zobowiązań wynikających z tej dyrektywy. Dalsze osłabianie systemu ochrony - przez wyłączenie kategorii źródeł hałasu na rozległych obszarach wiejskich - pogłębia to naruszenie i stanowi podstawę do kolejnego postępowania Komisji Europejskiej przeciwko Polsce. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
41.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 12 - Naruszenie art. 35 i 37 Karty Praw Podstawowych UE Art. 35 KPP wymaga zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego we wszystkich politykach. Art. 37 KPP nakazuje integrację wysokiego poziomu ochrony środowiska z politykami. Projekt obniża ochronę zdrowotną i środowiskową na terenach wiejskich, co narusza oba te przepisy. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.

42.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 13 - Naruszenie zasady zakazu regresu ochrony środowiska (non-regression) Zasada zakazu regresu, wynikająca z prawa UE i orzecznictwa TSUE, zakazuje państwom członkowskim obniżania osiągniętego poziomu ochrony środowiska. Dotychczasowy system ochrony przed hałasem obejmował tereny wiejskie. Wyłączenie hałasu rolniczego jednoznacznie obniża ten poziom. Naruszenie zasady non-regression stanowi samodzielną podstawę do skargi do Komisji Europejskiej. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
43.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 14 - Naruszenie art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka ETPC w orzeczeniach Hatton p. Wielka Brytania (2003), Moreno Gómez p. Hiszpania (2004) i Dees p. Węgry (2010) jednoznacznie stwierdził, że nadmierny hałas narusza art. 8 EKPC (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego). Państwo ma pozytywny obowiązek ochrony - nie może ustawowo wyłączać kategorii hałasu spod kontroli. Uchwalenie projektu tworzy warunki do systemowego naruszania art. 8 EKPC. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
44.	Instytut Ekologii Akustycznej	uwaga ogólna	Uwaga nr 15 - Naruszenie art. 25 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i Rezolucji ONZ 48/1 Art. 25 PDPC gwarantuje prawo do stopy życiowej zapewniającej zdrowie. Rezolucja ONZ 48/1 uznaje prawo do życia w czystym, zdrowym i zrównoważonym środowisku za podstawowe prawo człowieka. Wyłączenie ochrony akustycznej na terenach wiejskich narusza oba te dokumenty. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Patrz odpowiedź w wierszu 32.
45.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 16 - Likwidacja ochrony dóbr osobistych (art. 23, 24 KC) Art. 23 i 24 KC chronią dobra osobiste: zdrowie, spokój, nietykalność mieszkania. Osoba, której dobro osobiste jest zagrożone, może żądać zaniechania działania, „chyba że nie jest ono bezprawne”. Proponowany art. 144 ¹ KC legalizuje hałas rolniczy - automatycznie eliminując bezprawność i czyniąc ochronę dóbr osobistych bezskuteczną. Mieszkaniec wsi traci możliwość ochrony zdrowia, spokoju i nienaruszalności mieszkania na drodze cywilnej. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy nie wyłączają ochrony dóbr osobistych ani możliwości dochodzenia roszczeń, lecz doprecyzowują kwestię emisji związanych z działalnością rolniczą. Regulacja odwołuje się do kryteriów zgodności działalności z przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, co pozwala na zachowanie ochrony prawnej w przypadkach rzeczywistych naruszeń.
46.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 17 - Likwidacja roszczenia negatoryjnego (art. 222 § 2 KC) Roszczenie negatoryjne z art. 222 § 2 KC w zw. z art. 144 KC jest podstawowym narzędziem obrony przed emisjami. Domniemanie z art. 144 ¹ KC czyni to roszczenie bezskutecznym wobec hałasu rolniczego - jeśli emisje są z mocy prawa „normalne”, nie ma naruszenia prawa, nie ma podstawy roszczenia. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu emisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad

				prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.
47.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 18 - Likwidacja odpowiedzialności deliktowej za szkody zdrowotne (art. 415 KC) Art. 415 KC stanowi: „kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.” Legalizacja hałasu rolniczego eliminuje bezprawność - a zatem eliminuje możliwość dochodzenia odszkodowania za szkody zdrowotne spowodowane hałasem. Mieszkaniec wsi, u którego hałas z sąsiedniego gospodarstwa spowodował chorobę serca, zaburzenia snu czy depresję, nie będzie mógł uzyskać odszkodowania. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Nawet jeśli wyłączy się roszczenia o zaniechanie, konieczne jest bezwzględne zachowanie prawa do odszkodowania za udokumentowane szkody zdrowotne.	Uwaga nieuwzględniona. Przepis wprowadza domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji.
48.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 19 - Nieostrość klauzuli „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” Uzasadnienie przyznaje, że „zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa” i mają „charakter klauzuli generalnej”. Oznacza to, że mieszkaniec, na którym spoczywa ciężar dowodu, musi udowodnić naruszenie czegoś, co nie jest zdefiniowane. Przywołane przez projektodawcę orzecznictwo SN (postanowienie z 20 maja 1998 r., I CKN 668/97) dotyczy zniesienia współwłasności gospodarstw - zupełnie innego kontekstu niż immisje. Brak skodyfikowanych zasad czyni ochronę iluzoryczną. Propozycja: Jeśli projekt miałby być procedowany - bezwzględna konieczność skodyfikowania „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” w ustawie lub rozporządzeniu, z konkretnymi, mierzalnymi parametrami.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.

49.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 20 - Odwrócenie ciężaru dowodu jako narzędzie eliminacji ochrony Uzasadnienie wprost stwierdza: „ciężar udowodnienia będzie spoczywać na skarżącym”. W praktyce oznacza to, że mieszkaniec - często osoba bez wiedzy prawnej i środków na biegłych - musi udowodnić, że rolnik narusza nieskodyfikowane „zasady prawidłowej gospodarki rolnej”. Koszt biegłych z zakresu rolnictwa, akustyki i środowiska może przekraczać wartość samej nieruchomości. Projekt tworzy barierę ekonomiczną skutecznie uniemożliwiającą dochodzenie praw. Propozycja: Odrzucenie odwrócenia ciężaru dowodu. Alternatywnie - zapewnienie bezpłatnej pomocy prawnej i opinii biegłych dla mieszkańców wsi dochodzących ochrony przed immisjami.	Uwaga nieuwzględniona. Przepis wprowadza domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji. Obecnie dostępna jest nieodpłatna pomoc prawna. Informacje o tej formie oraz punktach są dostępne są na stronie: https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc .
50.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 21 - Brak ograniczenia czasowego - wyłączenie całoroczne zamiast sezonowego Projekt nie zawiera żadnego ograniczenia czasowego - obejmuje cały rok, 24 godziny na dobę, 365 dni. Tymczasem uzasadnienie powołuje się na sezonowość prac rolnych: „żniwa”, „zasiewy”, „ochrona roślin”. Żniwa trwają przez mniejszą część roku. Wyłączenie całoroczne rażąco wykracza poza deklarowany cel. Pozwala na nieograniczoną emisję hałasu z np. całonocnej pracy suszarni zboża, ciągłej wentylacji obór, agregatów prądotwórczych - przez cały rok - dodatku bez konieczności stosowania procedur zmniejszających uciążliwości. Propozycja: Jeśli projekt miałby być procedowany - bezwzględne ograniczenie czasowe: wyłącznie zdefiniowane okresy sezonowych prac polowych (np. 1 marca – 30 października), wyłącznie w godzinach 6:00–22:00.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy nie wprowadzają nieograniczonego wyłączenia w czasie, lecz odnoszą się do charakteru działalności rolniczej, która ze względu na swoje uwarunkowania może mieć zarówno charakter sezonowy, jak i ciągły.
51.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 22 - Paradoks „rolnik kontra rolnik” - ustawa uderza w samych rolników Projekt zakłada ochronę rolników „przed sąsiadami z miasta”, ale skutki obejmują WSZYSTKICH mieszkańców wsi - w tym samych rolników. Rolnik A nie będzie mógł skutecznie interweniować wobec Rolnika B, który uruchomi np. głośną suszarnię zboża pracującą całą noc. Rolnik-emeryt, który już nie prowadzi produkcji, straci ochronę przed hałasem z sąsiedniego gospodarstwa. Dzieci rolnika nie będą spały - ale art. 144 ¹ KC stwierdza, że to „normalne korzystanie z nieruchomości”. Mieszkańcy wsi, w tym rodziny danego rolnika - małżonek z chorobą serca, dziecko z zaburzeniami snu, osoba starsza - zostaną pozbawieni ochrony zdrowotnej, bo mieszkają na terenie, gdzie hałas rolniczy jest „legalny”. Bezpieczeństwo żywnościowe nie może być budowane na zdrowiu rodzin rolników i innych mieszkańców wsi. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy nie prowadzą do wyłączenia ochrony prawnej poszczególnych grup mieszkańców obszarów wiejskich, lecz wprowadzają rozwiązania uwzględniające specyfikę współistnienia różnych form działalności na tych terenach.
52.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 23 - Problem nieostrości definicji „działalność rolnicza” i ryzyko nadużyć Projekt nie precyzuje definicji „działalności rolniczej”, co tworzy pole do nadużyć: - Agroturystyka z głośnymi imprezami - w wielu definicjach prawnych jest formą dywersyfikacji działalności rolniczej. - Warsztat naprawczy przy gospodarstwie - może być uznany za działalność pomocniczą. - Hodowla psów na dużą skalę - możliwe próby rozciągnięcia definicji. - Biogazownia rolnicza pracująca całą dobę - czy to „działalność rolnicza”? Niejasność definicji powoduje, że wyłączenie spod norm może być wykorzystywane przez podmioty, których projektodawca nie zamierzał chronić. Propozycja: Jeśli projekt miałby być procedowany - precyzyjna, zamknięta definicja „działalności rolniczej” na potrzeby art. 144 ¹ , z wyłączeniem agroturystyki, przetwórstwa i działalności pozarolniczej prowadzonej na terenie gospodarstwa.	Uwaga uwzględniona częściowo. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
53.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 24 - Sprzeczność z systemem planowania przestrzennego (MPZP) MPZP określają przeznaczenie terenów i normy akustyczne. Obowiązujące plany miejscowe zawierają ustalenia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu. Art. 144 ¹ KC czyni te ustalenia bezskutecznymi wobec hałasu rolniczego. Powstaje kolizja międzyustawowa - MPZP (wydane na podstawie ustawy o planowaniu przestrzennym) narzucają normy,	Uwaga poza zakresem projektu.

			których art. 144 ¹ KC uniemożliwia egzekwowanie. Ponadto, zamiast egzekwować prawidłowe planowanie przestrzenne (które powinno zapobiegać konfliktom), projekt legalizuje skutki wadliwego planowania. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Rozwiązanie problemu powinno polegać na wzmocnieniu planowania przestrzennego - obligatoryjnych strefach buforowych między intensywną produkcją rolniczą a zabudową mieszkaniową.	
54.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 25 - Sprzeczność z Prawem budowlanym i normami akustycznymi budynków Art. 5 Prawa budowlanego wymaga zapewnienia „ochrony przed hałasem i drganiami”. Dział IX Rozporządzenia w sprawie warunków technicznych określa wymagania izolacyjności akustycznej. Norma PN-B-02151-3:2015-10 uzależnia wymagania od poziomu hałasu zewnętrznego. Rozporządzenie UE nr 305/2011 (CPR) wymaga, by budynki chroniły mieszkańców przed hałasem zagrażającym zdrowiu. Jeśli hałas rolniczy nie podlega normom - projektanci budynków na terenach wiejskich tracą punkt odniesienia. Żadna izolacyjność akustyczna nie zapewni ochrony, jeśli poziom hałasu zewnętrznego jest prawnie nieograniczony. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Uwaga poza zakresem projektu.
55.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 26 - Sprzeczność z przepisami BHP - wewnętrzna niespójność systemu Przepisy BHP chronią samego rolnika przed hałasem jego maszyn - ekspozycja powyżej 85 dB wymaga skrócenia czasu pracy, powyżej 115 dB jest niedopuszczalna nawet chwilowo. Ustawodawca jednocześnie chroni rolnika-pracownika przed hałasem, ale pozbawia sąsiada jakiegokolwiek ochrony przed TYM SAMYM hałasem. Jeśli hałas jest wystarczająco szkodliwy, by chronić przed nim emitenta - tym bardziej powinni być chronieni sąsiedzi, w tym dzieci i osoby starsze. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu.	Uwaga poza zakresem projektu.
56.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 27 - Fałszywa analogia z prawem francuskim Uzasadnienie powołuje się na „rozwiązania przyjęte w 2024 r. we Francji” (Loi Darcos). Analogia jest fałszywa, ponieważ: - Prawo francuskie chroni rolnika WYŁĄCZNIE gdy prowadził działalność PRZED osiedleniem się nowego sąsiada (zasada antériorité/uprzedniości). - Polski projekt nie zawiera takiego ograniczenia - chroni rolnika bezwarunkowo, nawet jeśli to ON rozpoczął nową, bardziej uciążliwą działalność obok istniejącej zabudowy. - Prawo francuskie zachowuje pełną ochronę zdrowotną i wymaga obiektywnego pomiaru uciążliwości. Powołanie się na prawo francuskie bez uwzględnienia tych fundamentalnych różnic wprowadza w błąd uczestników procesu legislacyjnego. Propozycja: Usunięcie fałszywej analogii z uzasadnienia. Jeśli projektodawca chce wzorować się na prawie francuskim - wprowadzenie zasady antériorité: ochrona rolnika wyłącznie wobec sąsiadów, którzy osiedlili się po rozpoczęciu przez niego działalności, z zachowaniem ochrony zdrowotnej.	Uwaga nieuwzględniona. W OSR wskazano: Zmiany w przepisach francuskich są przyczynkiem do dyskusji w Polsce w zakresie zachowania rolniczych funkcji produkcyjnych. Jednak przepisów francuskich nie można bezpośrednio implementować do polskiego porządku prawnego. Stąd propozycja niniejszego projektu.
57.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 28 - Efekt domina - erozja systemu ochrony akustycznej Projekt powiela mechanizm legislacyjny znany z projektu Ministra Nitrasy z 2025 r. dotyczącego wyłączenia boisk sportowych spod norm hałasowych. Instytut Ekologii Akustycznej ostrzegał wówczas, że wyłączenie jednej kategorii otworzy drogę kolejnym. Niecały rok później scenariusz ten się zrealizował. Logika „wyłączania” prowadzi do erozji systemu: 2025 - boiska, 2026 - rolnictwo, 202X - budownictwo? transport? gastronomia? Każde kolejne wyłączenie osłabia argument za utrzymaniem norm dla pozostałych. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Zamiast wyłączać źródła spod norm - rozwiązywać problemy systemowo.	Uwaga poza zakresem projektu.

58.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 2	Uwaga nr 29 - Wyłączenie ochrony spoczynku nocnego - szczególne zagrożenie zdrowotne Wyłączenie karalności za zakłócanie spoczynku nocnego jest szczególnie niebezpieczne. Pora nocna jest kluczowa dla regeneracji organizmu. WHO rekomenduje maksymalnie 40 dB Lnight na zewnątrz budynków. Maszyny rolnicze generują 80–110 dB, co nawet w odległości kilkuset metrów znacząco przekracza normy ochrony snu. Zaburzenia snu mają kumulatywne skutki: choroby sercowo-naczyniowe, cukrzyca, otyłość, depresja, obniżenie zdolności kognitywnych u dzieci. Uzasadnienie powołuje się na sezonowe prace nocne. Jeśli to jest realny problem - rozwiązaniem jest ściśle ograniczony czasowo wyjątek, nie bezwarunkowe wyłączenie całoroczne. Propozycja: Odrzucenie art. 2 projektu. Alternatywnie - wyłączenie wyłącznie w okresie żniw, wyłącznie dla prac polowych (nie dla pracy maszyn stacjonarnych), z obowiązkiem powiadomienia sąsiadów.	Uwaga uwzględniona.
59.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 2	Uwaga nr 30 - Problem kwalifikacji przez policję - paraliż interwencji Wyłączenie karalności za „zakłócanie spokoju w wyniku prowadzenia działalności rolniczej” stawia policjantów przed niemożliwym problemem kwalifikacji. Funkcjonariusz wezwany nocą na wieś musi ocenić, czy hałas pochodzi z „działalności rolniczej” (wyłączone) czy z innego źródła (karalne). Nie będąc ekspertem prawa rolnego, policjant może po prostu odstąpić od interwencji z obawy przed błędną kwalifikacją. W efekcie wyłączenie de facto rozciągnie się na wszelkie formy hałasu na terenach wiejskich - w tym głośne imprezy na posesjach, które sprawca może próbować podciągnąć pod „normalne korzystanie z nieruchomości” na terenie wiejskim - jako np. element muzyczny towarzyszący pracom rolniczym. Propozycja: Odrzucenie art. 2 projektu.	Uwaga uwzględniona.
60.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 2	Uwaga nr 31 - Problem głośnych imprez na posesjach wiejskich Połączenie art. 144 ¹ KC (domniemanie „normalności” korzystania z nieruchomości rolnych) z art. 51 § 4 KW (wyłączenie karalności na wsi) tworzy lukę prawną, która może być wykorzystywana do organizowania głośnych imprez na posesjach wiejskich bez konsekwencji. Organizator imprezy na terenie formalnie rolniczym może argumentować, że jest to „normalne korzystanie z nieruchomości”, podczas prac rolniczych. Nawet jeśli argument ten nie jest prawnie zasadny, samo zamieszanie interpretacyjne może paraliżować interwencje policji. Propozycja: Odrzucenie art. 2 projektu. Jeśli projekt miałby być procedowany - precyzyjne wyliczenie czynności objętych wyłączeniem (np. żniwa kombajnem, orka) zamiast ogólnikowej „działalności rolniczej”.	Uwaga uwzględniona.
61.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 3	Uwaga nr 32 - Niedopuszczalność zrzeczenia się praw konstytucyjnych Oświadczenie notarialne o „świadomości możliwych zakłóceń” jest de facto formą wymuszenia zgody na ograniczenie praw konstytucyjnych. Prawa do ochrony zdrowia (art. 68 Konstytucji) i ochrony środowiska (art. 74 Konstytucji) mają charakter niezbywalny - obywatel nie może ich się zrzec w drodze oświadczenia woli, nawet złożonego w formie aktu notarialnego. Oświadczenie takie może być uznane za nieważne na gruncie art. 58 § 2 KC (sprzeczność z zasadami współżycia społecznego). Propozycja: Odrzucenie art. 3 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Zamiast odrzucenia art. 3 (obecnie art. 2), zaproponowano nowe brzmienie przepisu, pozostawiając obowiązek składania oświadczenia.
62.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 3	Uwaga nr 33 - Problem retroakcji wobec obecnych mieszkańców Oświadczenie dotyczy wyłącznie przyszłych nabywców. Miliony obecnych mieszkańców wsi, którzy kupili nieruchomości bez takiego oświadczenia, tracą ochronę na mocy art. 1 i 2 projektu. Żadne oświadczenie ich nie obejmuje - zostają pozbawieni praw bez własnej zgody, bez odszkodowania, bez okresu przejściowego. Narusza to art. 2 Konstytucji (zasada ochrony praw nabytych) i art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC (ochrona własności). Propozycja: Odrzucenie art. 3 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Zamiast odrzucenia art. 3 (obecnie art. 2), zaproponowano nowe brzmienie przepisu, pozostawiając obowiązek składania oświadczenia.
63.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 3	Uwaga nr 34 - Analogia do klauzul abuzywnych i pustka informacyjna oświadczenia Konstrukcja oświadczenia przypomina klauzule abuzywne - nabywca, chcąc kupić nieruchomość, jest zmuszony podpisać oświadczenie ograniczające jego prawa. Nie ma swobody woli, gdy alternatywą jest rezygnacja z zakupu. Ponadto oświadczenie jest puste informacyjnie - nie precyzuje rodzaju zakłóceń, ich intensywności ani częstotliwości. Nabywca podpisuje oświadczenie, nie wiedząc, na co się godzi: poranne pianie koguta czy całonocna praca suszarni zboża? Uzasadnienie twierdzi, że oświadczenie „chroni nabywcę przed	Uwaga nieuwzględniona. Zamiast odrzucenia art. 3 (obecnie art. 2), zaproponowano nowe brzmienie przepisu, pozostawiając obowiązek składania oświadczenia.

			nieświadomym zainwestowaniem oszczędności życia w nieruchomości, która nie spełnia jego oczekiwań". To cyniczne odwrócenie logiki - zamiast chronić nabywcę przez zapewnienie mu praw, „chroni” go przez odbiór tych praw. Propozycja: Odrzucenie art. 3 projektu.	
64.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR - pkt 1	Uwaga nr 35 - Brak danych o skali problemu OSR nie zawiera żadnych danych ilościowych o skali problemu. Nie podaje: liczby pozwów o immisje rolnicze rocznie, liczby wyroków niekorzystnych dla rolników, liczby mandatów za hałas w ramach prac rolnych, strat ekonomicznych rolników z tytułu sporów sąsiedzkich. Powołuje się jedynie na „napływające sygnały”, „doniesienia medialne” i jedną ankietę wśród 364 respondentów z izb rolniczych (nie wśród mieszkańców!). Sam projektodawca pisze, że działania mają być prowadzone „bez względu na aktualną liczbę pozwów” - co jest przyznaniem, że problem może nie mieć istotnej skali, a interwencja legislacyjna jest motywowana politycznie, nie merytorycznie. Propozycja: Uzupełnienie OSR o rzetelne dane ilościowe. Bez nich nie można ocenić proporcjonalności interwencji.	Uwaga częściowo uwzględniona. OSR został uzupełniony w pkt. 1.
65.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR	Uwaga nr 36 - Całkowity brak analizy wpływu na zdrowie publiczne W całej OSR (ponad 32 000 znaków) nie ma ani jednego zdania o wpływie hałasu na zdrowie człowieka. Ani słowa o WHO, EEA, chorobach sercowo-naczyniowych, zaburzeniach snu, wpływie na rozwój poznawczy dzieci. Dokument o wyłączeniu ochrony przed hałasem - bez jakiegokolwiek analizy zdrowotnej. To fundamentalne uchybienie rzetelności procesu legislacyjnego i podstawa do kwestionowania legalności całego procesu. Propozycja: Obligatoryjne uzupełnienie OSR o analizę wpływu zdrowotnego, opartą na danych WHO i EEA. Bez takiej analizy projekt nie powinien być procedowany.	Uwaga poza zakresem projektu.
66.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR	Uwaga nr 37 - Brak analizy konstytucyjności OSR nie zawiera analizy zgodności projektu z art. 68 (ochrona zdrowia), art. 74 (ochrona środowiska), art. 31 ust. 3 (proporcjonalność), art. 47 (prywatność), art. 64 (własność). Jedynie powołanie konstytucyjne to art. 23 (gospodarstwo rodzinne) i art. 32 (równość) - użyte instrumentalnie do uzasadnienia faworyzacji rolników. Projekt ingerujący w fundamentalne prawa konstytucyjne musi zawierać rzetelną analizę zgodności z ustawą zasadniczą. Propozycja: Obligatoryjne uzupełnienie OSR o analizę konstytucyjności. Bez niej Rada Ministrów nie powinna przyjmować projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane rozwiązania zostały poddane ocenie w uzasadnieniu oraz OSR, które uwzględniają wpływ regulacji na podstawowe obszary objęte jej zakresem.
67.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR	Uwaga nr 38 - Brak analizy zgodności z prawem UE i zobowiązaniami międzynarodowymi OSR nie analizuje zgodności projektu z: Dyrektywą 2002/49/WE, Kartą Praw Podstawowych UE, Rozporządzeniem UE 305/2011, zasadą non-regression, art. 8 EKPC, Powszechną Deklaracją Praw Człowieka, Rezolucją ONZ 48/1. Dla projektu mogącego naruszyć prawo UE - co oznacza ryzyko postępowania Komisji Europejskiej - jest to rażące uchybienie. Propozycja: Obligatoryjne uzupełnienie OSR o analizę zgodności z prawem UE i zobowiązaniami międzynarodowymi.	Uwaga poza zakresem projektu.
68.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR	Uwaga nr 39 - Brak planowanej ewaluacji OSR wprost stwierdza: „Nie planuje się ewaluacji projektu.” Jedynym „miernikiem” jest „bieżąca analiza napływających pism”. Ustawodawca wyłącza ochronę zdrowotną milionów mieszkańców i nie zamierza nawet sprawdzić skutków. Brak ewaluacji oznacza brak możliwości korekty - nawet jeśli skutki zdrowotne okażą się katastrofalne. Propozycja: Obligatoryjne wprowadzenie ewaluacji po 2 i 5 latach, obejmującej: pomiary hałasu na terenach wiejskich, dane zdrowotne (choroby sercowo-naczyniowe, zaburzenia snu), dane sądowe (liczba sporów), ankiety wśród mieszkańców wsi (nie tylko rolników).	Uwaga poza zakresem projektu.
69.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 5	Uwaga nr 40 - Nieadekwatne vacatio legis Vacatio legis 30 dni jest rażąco nieadekwatne dla ustawy fundamentalnie zmieniającej relacje prawne na terenach wiejskich. 30 dni nie wystarczy na: dostosowanie MPZP do nowej rzeczywistości prawnej, kampanię informacyjną dla mieszkańców, przygotowanie notariuszy do nowego obowiązku, dostosowanie praktyki policyjnej. Propozycja: Vacatio legis minimum 12 miesięcy z obowiązkową kampanią informacyjną.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia, co stanowi odpowiednią vacatio legis dla rynku obrotu nieruchomościami i notariatu.

70.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 41 - Destrukcja pojęcia „przeciętnej miary” z art. 144 KC. Art. 144 KC posługuje się klauzulą generalną „ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”. Pojęcie to, choć ocenne, jest przez dziesiątki lat orzecznictwa stosunkowo dobrze wypracowane - sąd bada obiektywne warunki lokalne, charakter terenu, intensywność i częstotliwość emisji. Proponowany art. 144¹ KC nie eliminuje pojęcia „przeciętnej miary” - ale czyni je bezprzedmiotowym, tworząc domniemanie, że hałas rolniczy mieści się w tej mierze z mocy prawa. Oznacza to, że: - Sąd nie będzie badał, CZY hałas przekracza przeciętną miarę - ustawa zakłada, że nie przekracza. - Sąd będzie badał jedynie, czy rolnik działa „zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej” - a te nie są skodyfikowane (zob. uwaga nr 19). - „Przeciętna miara” przestaje być standardem obiektywnym (jak było dotychczas), a staje się pustym formalizmem. W efekcie projekt nie tyle modyfikuje art. 144 KC, co go WYŁĄCZA dla całej kategorii emisji na terenach wiejskich. Tworzy to precedens prawny, który może być powielony przez kolejne grupy interesów - budownictwo, transport, gastronomia - każda będzie mogła żądać analogicznego wyłączenia. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Art. 144 KC w obecnym brzmieniu prawidłowo równoważy interesy stron - jego elastyczność jest zaletą, nie wadą. Zamiast tworzyć wyłączenia, należy zapewnić lepsze stosowanie istniejących przepisów.	Uwaga nieuwzględniona. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że emisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu emisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.
71.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1 art. 2	Uwaga nr 42 - Pozbawienie ochrony „naturalnych” mieszkańców wsi - rolnik kontra rolnik (rozszerzenie) Uzasadnienie projektu kreśli uproszczony obraz konfliktu: „nowi mieszkańcy z miasta” vs. „rdzenni rolnicy”. Rzeczywistość jest znacznie bardziej złożona. Projekt pozbawia ochrony przede wszystkim SAMYCH MIESZKAŃCÓW WSI: a) Rolnik kontra rolnik - nierówność sezonowa. Rolnik A prowadzi uprawy i nie wykonuje nocnych prac polowych. Rolnik B, sąsiad, prowadzi żniwa nocą kombajnem (80–100 dB). Rolnik A - sam będący rolnikiem - nie może interweniować, bo art. 51 § 4 KW wyłącza karalność, a art. 144¹ KC tworzy domniemanie legalności. Projekt, który miał „chronić rolników”, pozbawia ochrony... rolników. b) Rolnik-emeryt. Osoba, która przepracowała 40 lat na roli, przekazała gospodarstwo następcy i żyje na emeryturze w tym samym domu - traci ochronę przed hałasem z sąsiedniego gospodarstwa, które się zmodernizowało i jest teraz 3x głośniejsze. c) Dzieci i wnuki rolników pracujące w mieście. Na polskiej wsi mieszka ogromna liczba osób, które formalnie nie są rolnikami - pracują w miastach, ale wychowały się na wsi i tam mieszkają (często w domu rodzinnym). Osoby te tracą ochronę przed hałasem, mimo że są „rdzennymi” mieszkańcami wsi od pokoleń. Projekt dyskryminuje je za to, że nie prowadzą działalności rolniczej. d) Rodziny wielopokoleniowe. Na jednym siedlisku mieszka rolnik (chroniony), jego żona pracująca w sklepie (niechroniona?), teściowa emerytka (niechroniona?), dzieci w wieku szkolnym (niechronione). Kto w tej rodzinie ma prawo do ochrony przed hałasem z sąsiedniego gospodarstwa, a kto nie? Propozycja: Odrzucenie art. 1 i art. 2 projektu. Projekt opiera się na fałszywym założeniu binarnego podziału: „rolnicy” vs. „najeźdźcy z miasta”. Rzeczywistość wsi jest wielowarstwowa i projekt uderza w zdecydowaną większość jej mieszkańców.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
72.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 3 uzasadnienie	Uwaga nr 43 - Oświadczenie notarialne jako pułapka na zmieniające się warunki (clausula rebus sic stantibus) Oświadczenie notarialne jest składane jednorazowo, w momencie zakupu nieruchomości. Nabywca akceptuje „możliwe zakłócenia” na podstawie stanu, który WIDZI W CHWILI ZAKUPU. Jednak warunki mogą się diametralnie zmienić: a) Eskalacja skali produkcji. W momencie zakupu na sąsiedniej działce jest małe gospodarstwo z 10 kurami. Po 3 latach sąsiad buduje fermę na 50 000 brojlerów z przemysłową wentylacją pracującą 24/7. Nabywca podpisał oświadczenie - czy akceptował TEN poziom emisji? b) Zmiana rodzaju produkcji. Sąsiad uprawiał zboże (hałas sezonowy, kilka tygodni w roku).	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			Przeszedł na hodowlę trzody chlewnej (odór i hałas całoroczny, ciągły). Oświadczenie nie precyzuje, na CO się godzi nabywca. c) Nowy sąsiad-rolnik. Nabywca kupił dom obok spokojnego pola. Pole zostało sprzedane, nowy właściciel uruchomił intensywną produkcję. Oświadczenie dotyczyło stanu, który już nie istnieje. d) Kumulacja. W momencie zakupu był jeden sąsiad-rolnik. W ciągu 5 lat pojawiło się trzech kolejnych z intensywną produkcją. Łączny hałas wzrósł o 200–300%. Oświadczenie nie przewiduje kumulacji. W prawie cywilnym istnieje zasada clausula rebus sic stantibus (art. 357 ¹ KC) - nadzwyczajna zmiana stosunków uzasadnia modyfikację zobowiązania. Ale oświadczenie z art. 9aa nie jest zobowiązaniem umownym - jest jednostronnym oświadczeniem wiedzy. Nabywca nie ma żadnego mechanizmu „aktualizacji” oświadczenia ani wycofania się z niego, gdy warunki się zmieniają. To jest pułapka prawna. Propozycja: Odrzucenie art. 3 projektu. Jeśli miałby być procedowany - konieczne jest: (1) precyzyjne określenie zakresu „zakłóceń” w oświadczeniu (rodzaj, intensywność, częstotliwość), (2) mechanizm rewizji oświadczenia przy istotnej zmianie warunków, (3) prawo nabywcy do dochodzenia roszczeń mimo oświadczenia, gdy zmiana warunków przekracza 50% stanu z momentu zakupu.	
73.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 3	Uwaga nr 44 - Oświadczenie jako przymus ekonomiczny (wymuszona zgoda) Oświadczenie notarialne jest warunkiem SINE QUA NON zawarcia umowy nabycia nieruchomości. Nabywca nie może go odmówić - bez podpisu nie kupi nieruchomości. To jest klasyczny przymus ekonomiczny: - Osoba szukająca mieszkania na wsi (bo np. nie stać jej na mieszkanie w mieście) MUSI podpisać oświadczenie. - Osoba dziedzicząca nieruchomość na wsi - czy też musi złożyć oświadczenie? Projekt tego nie precyzuje. - Osoba kupująca działkę pod las, park, staw - nieruchomość niemieszkalna - też musi podpisać, że akceptuje hałas i odory? Uzasadnienie cynicznie twierdzi, że oświadczenie „chroni nabywcę przed nieświadomym zainwestowaniem oszczędności życia w nieruchomość”. Analogicznie można argumentować, że oświadczenie „jestem świadomy, że w tym mieście są korki” chroni nabywcę mieszkania w mieście. Ochrona polega na zapewnieniu praw - nie na ich odebraniu za podpisem. Ponadto, konstrukcja ta budzi wątpliwości z perspektywy art. 82–88 KC (wady oświadczenia woli). Nabywca składa oświadczenie pod presją ekonomiczną (chce kupić nieruchomość), bez pełnej wiedzy o przyszłych warunkach, i nie ma możliwości negocjacji treści. W prawie konsumenckim takie klauzule byłyby uznane za niedozwolone. Propozycja: Odrzucenie art. 3 projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
74.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1 art. 3	Uwaga nr 45 - Wymuszenie migracji i straty majątkowe - naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC Połączenie art. 144 ¹ KC (brak ochrony przed hałasem), art. 51 § 4 KW (brak ochrony policyjnej) i oświadczenia notarialnego (formalna „zgoda” na immisję) tworzy mechanizm PRZYMUSOWEJ MIGRACJI: 1. Warunki się pogarszają (eskalacja produkcji sąsiada) 2. Mieszkaniec nie może interweniować - art. 144 ¹ KC blokuje drogę cywilną 3. Policja nie interweniuje - art. 51 § 4 KW wyłącza karalność 4. Oświadczenie notarialne - „sam podpisałeś, że akceptujesz” 5. Jedyne wyjście - sprzedaż i wyprowadzka Ale sprzedaż nieruchomości w rejonie o nieograniczonym hałasie i odorze - po cenie rynkowej? Wartość nieruchomości drastycznie spada. Mieszkaniec ponosi podwójną stratę: zdrowotną (lata ekspozycji na hałas) i majątkową (spadek wartości nieruchomości). Art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC chroni prawo do „spokojnego korzystania z mienia”. Systemowe obniżenie wartości nieruchomości przez ustawę, bez odszkodowania, stanowi naruszenie tego przepisu - co potwierdza orzecznictwo ETPC (Sporrong i Lönnroth p. Szwecja, Hutten-Czapska p. Polska). Propozycja: Odrzucenie projektu. Jeśli projekt miałby być procedowany - konieczne jest wprowadzenie mechanizmu odszkodowawczego: Skarb Państwa lub gmina powinny odpowiadać za spadek wartości nieruchomości mieszkalnych spowodowany ustawowym wyłączeniem ochrony przed hałasem.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
75.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 46 - Koliduje z systemem planowania przestrzennego (MPZP) - normy hałasu na papierze System ochrony akustycznej w Polsce opiera się na łańcuchu: art. 113 POŚ → rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu → art. 114 POŚ → MPZP określający kategorie terenu i dopuszczalne normy. Obowiązujące MPZP na terenach wiejskich z zabudową mieszkaniową ustalają normy: 50–65 dB dzień, 40–55 dB noc (w zależności od kategorii terenu). Art. 144 ¹ KC nie zmienia formalnie POŚ ani MPZP -	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy nie pozostają w kolizji z systemem planowania przestrzennego ani obowiązującymi normami środowiskowymi, które nadal znajdują zastosowanie w odniesieniu do

			normy hałasu nadal będą figurować w dokumentach planistycznych. Ale domniemanie „normalności” hałasu rolniczego czyni te normy NIEEGZEKWOWALNYMI na drodze cywilnej: - MPZP mówi: na tym terenie dopuszczalny hałas to 55 dB dzień / 45 dB noc - Art. 144 ¹ KC mówi: ale hałas rolniczy nie jest zakłócaniem ponad przeciętną miarę - Rezultat: normy istnieją na papierze, ale nie chronią nikogo Tworzy to absurdalną kolizję międzyustawową. Gminy ustalają normy w MPZP, ale ustawa uniemożliwia ich egzekwowanie. Powstaje pytanie: po co w ogóle ustalać normy akustyczne w MPZP na terenach wiejskich, skoro dominujące źródło hałasu (rolnictwo) jest z nich wyłączone? Ponadto, zamiast wzmacniać planowanie przestrzenne - obligatoryjne strefy buforowe między intensywną produkcją rolniczą a zabudową mieszkaniową - projekt legalizuje SKUTKI wadliwego planowania. To odwrócenie logiki: zamiast zapobiegać konfliktom (prawidłowe MPZP), projekt eliminuje możliwość reagowania na konflikty (wyłączenie drogi cywilnej). Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Rozwiązanie konfliktu powinno polegać na wzmocnieniu planowania przestrzennego: (1) obligatoryjne strefy buforowe w MPZP, (2) zakaz wydawania pozwoleń na zabudowę mieszkaniową w strefie bezpośredniego oddziaływania produkcji rolniczej, (3) zakaz intensyfikacji produkcji rolniczej w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy mieszkaniowej - bez zmiany MPZP.	działalności rolniczej. Regulacja nie znosi standardów określonych w przepisach szczególnych i dokumentach planistycznych.
76.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1 OSR	Uwaga nr 47 - Sprzeczność z dyrektywą siedliskową (92/43/EWG) i ptasią (2009/147/WE) - Natura 2000 Na terenie Polski istnieje 145 obszarów ptasich (OSO) i 849 obszarów siedliskowych (SOO) w ramach sieci Natura 2000, z których znaczna część znajduje się na terenach wiejskich sąsiadujących z gospodarstwami rolnymi. Art. 6 ust. 2 dyrektywy siedliskowej zobowiązuje państwa członkowskie do unikania „pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych” na obszarach Natura 2000. Hałas jest udokumentowanym czynnikiem degradacji siedlisk - zakłóca komunikację akustyczną zwierząt (ptaki, płazy, ssaki), zaburza procesy rozrodcze, migracyjne i żerowiskowe. Art. 4 ust. 4 dyrektywy ptasiej nakazuje ochronę gatunków ptaków przed „niepokojeniem”. Nieograniczony hałas nocny z suszarni, agregatów prądotwórczych, wentylacji budynków inwentarskich w sąsiedztwie obszarów Natura 2000 stanowi bezpośrednie „niepokojenie” chronionych gatunków. OSR nie zawiera żadnej analizy wpływu projektu na obszary Natura 2000. Brak strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) w kontekście potencjalnego wpływu na sieć Natura 2000 stanowi samodzielne naruszenie prawa UE. Instytut posiada dokumentację konkretnego przypadku - zakładu na terenie wiejskim w sercu obszaru Natura 2000 Beskid Mały (gmina Stryszawa), który od 12 lat przekracza normy hałasu, a obecny system jest bezsilny. Projekt UPRO8 dodatkowo osłabi i tak niewystarczającą ochronę. Propozycja: Odrzucenie art. 1 projektu. Bezwzględna konieczność przeprowadzenia SOOŚ przed dalszym procedowaniem. Wprowadzenie jednoznacznego wyłączenia: art. 144 ¹ KC nie stosuje się do nieruchomości położonych w granicach lub w strefie buforowej obszarów Natura 2000.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy nie wpływają na stosowanie regulacji dotyczących ochrony przyrody, w tym przepisów odnoszących się do obszarów Natura 2000, które pozostają w pełni obowiązujące. Projekt nie zmienia zasad prowadzenia oceny oddziaływania na środowisko ani nie wyłącza obowiązków wynikających z przepisów szczególnych.
77.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1	Uwaga nr 48 - Brak definicji „działalności rolniczej” - ryzyko nadużyć i objęcia ochroną działalności przemysłowej Projekt posługuje się pojęciem „działalność rolnicza” bez odesłania do żadnej definicji ustawowej. W polskim systemie prawnym istnieje kilka definicji, które się nie pokrywają: - Art. 2 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych - definicja wąska, obejmuje produkcję roślinną i zwierzęcą w stanie nieprzetworzonym - Art. 2 ust. 2 ustawy o podatku rolnym - definicja przez odwołanie do użytków rolnych - Art. 461 KC - definicja „gospodarstwa rolnego” (grunty rolne + grunty leśne + budynki) Brak precyzyjnej definicji otwiera pole do nadużyć: - Tartak na działce rolnej - właściciel „pozyskuje drewno z własnego lasu” → argumentuje, że to element działalności rolniczej - Przetwórnia owoców z linią produkcyjną - „przetwarzam jabłka z własnego sadu” - Biogazownia rolnicza - „użytkuję odpady z własnej produkcji zwierzęcej” - Warsztat naprawczy maszyn - „naprawiam własne maszyny, to element prowadzenia gospodarstwa” - Organizacja imprez (np. agroturystyka, dożynki, wesela w stodole) - „promowanie produktów lokalnych” W każdym z tych przypadków źródło hałasu ma charakter PRZEMYSŁOWY lub USŁUGOWY, ale właściciel może argumentować, że prowadzi „działalność rolniczą” w szerokim sensie.	Uwaga uwzględniona częściowo. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.

			Policjant na miejscu, sąd w postępowaniu - będą musieli ocenić, czy dana aktywność jest „rolnicza” czy nie. Bez definicji ustawowej - każdy przypadek to loteria. Propozycja: Jeśli projekt miałby być procedowany - bezwzględna konieczność wprowadzenia zamkniętego, enumeratywnego katalogu czynności objętych wyłączeniem (np. orka, siew, zbiór plonów, koszenie, transport płodów rolnych) z jednoznacznym wyłączeniem: przetwórstwa, usług, agroturystyki, produkcji energii i wszelkiej działalności pozarolniczej prowadzonej na terenie gospodarstwa.	
78.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1 art. 2	Uwaga nr 49 - Sprzeczność ze standardami WHO dotyczącymi hałasu środowiskowego. Wytyczne WHO „Environmental Noise Guidelines for the European Region” (2018) rekomendują: - Hałas drogowy: poniżej 53 dB Lden (średnia dobową) - Hałas nocny (wszystkie źródła): poniżej 45 dB Lnight - Hałas rekreacyjny/impulsowy: poniżej 42 dB Lden. Maszyny rolnicze generują: ciągnik 80–95 dB, kombajn 85–110 dB, suszarnia 75–90 dB, wentylacja obory 60–80 dB. Nawet w odległości 200–500 metrów wartości te znacząco przekraczają normy WHO. Wyłączenie tych źródeł spod kontroli - zwłaszcza w porze nocnej - jest sprzeczne z rekomendacjami WHO, na których opiera się system ochrony zdrowia w UE. Polski system ochrony zdrowia i tak pozostaje poniżej standardów WHO - dopuszczalne poziomy hałasu w Polsce są wyższe niż rekomendacje WHO. Dalsze osłabienie tego systemu pogłębia deficyt ochrony. Propozycja: Odrzucenie art. 1 i art. 2 projektu. Polska powinna PODNOSIĆ standardy ochrony akustycznej w kierunku rekomendacji WHO, nie obniżać je poniżej już istniejących, niedostatecznych norm.	Uwaga poza zakresem projektu.
79.	Instytut Ekologii Akustycznej	cały projekt OSR	Uwaga nr 50 - Pogłębienie naruszenia dyrektywy 2002/49/WE mimo wyroku TSUE - ryzyko kar finansowych na podstawie art. 260 TFUE. W kwietniu 2023 r. Trybunał Sprawiedliwości UE wydał wyrok stwierdzający, że Polska naruszyła zobowiązania wynikające z dyrektywy 2002/49/WE w sprawie hałasu środowiskowego - w szczególności w zakresie sporządzania strategicznych map hałasu i planów działania. Minęły 3 lata od wyroku i Polska nie dokonała pełnej naprawy naruszenia. Na podstawie art. 260 ust. 2 TFUE Komisja Europejska może wnieść do TSUE o nałożenie na Polskę: - ryczałtowej kary pieniężnej (jednorazowej), - okresowej kary pieniężnej (diennej) naliczanej do momentu usunięcia naruszenia. Precedens jest świeży: we wrześniu 2025 r. TSUE nałożył na Polskę karę 8,3 mln EUR za opóźnione wdrożenie dyrektywy o prawach autorskich. Kara za naruszenie dyrektywy hałasowej może być WYŻSZA, ponieważ: - dotyczy zdrowia publicznego milionów obywateli (nie tylko interesów ekonomicznych), - naruszenie trwa od lat i się pogłębia, - Polska nie tylko nie naprawia systemu, ale AKTYWNIE GO OSŁABIA projektem UPRO8. Przyjęcie UPRO8 w trakcie trwającego naruszenia dyrektywy hałasowej stanowi okoliczność obciążającą, która: - dowodzi braku dobrej woli w naprawie naruszenia, - podnosi prawdopodobieństwo nałożenia kary dziennej o znacznej wysokości, - może być potraktowana jako świadome działanie przeciwko celom dyrektywy. OSR nie zawiera żadnej analizy ryzyka finansowego związanego z karą UE. Potencjalne kary dzienne rzędu kilkudziesięciu–kilkuset tysięcy EUR dziennie obciążą budżet państwa - a więc wszystkich podatników, w tym samych rolników, których projekt miał chronić. Propozycja: Odrzucenie projektu UPRO8 do czasu pełnego wykonania wyroku TSUE z 2023 r. Obligatoryjne uzupełnienie OSR o analizę ryzyka finansowego związanego z art. 260 TFUE. Ministerstwo Finansów powinno być włączone w ocenę skutków regulacji.	Uwaga poza zakresem projektu.
80.	Instytut Ekologii Akustycznej	cały projekt	Uwaga nr 51 - Ryzyko instrumentalizacji politycznej - paliwo dla narracji antyunijnej. Przyjęcie UPRO8 w obecnym kształcie tworzy mechanizm polityczny o niebezpiecznych konsekwencjach: 1. Polska przyjmuje przepisy sprzeczne z prawem UE (UPRO8). 2. Komisja Europejska wszczyna postępowanie / nakłada kary. 3. Środowiska antyunijne uzyskują gotową narrację: „Bruksela zabrania polskim rolnikom pracować na roli”, „UE decyduje, co ma być na polskiej wsi”. 4. Nikt nie informuje opinii publicznej, że to rząd sam stworzył problem, przyjmując przepisy sprzeczne z prawem UE. Uzasadnienie projektu SAMO dostarcza materiału do takiej narracji - posługuje się retoryką „bezpieczeństwa państwa”, „suwerenności żywnościowej” i „ochrony polskiej wsi”. W połączeniu z karą z Brukseli - to gotowy scenariusz mobilizacji antyunijnej, analogiczny do	Uwaga poza zakresem projektu.

			narracji wokół kopalni Turów. Odpowiedzialny ustawodawca powinien przewidywać nie tylko bezpośrednie skutki prawne regulacji, ale także jej konsekwencje polityczne i społeczne. Przyjęcie przepisów, które z wysokim prawdopodobieństwem doprowadzą do konfliktu z instytucjami UE, a następnie mogą zostać wykorzystane do podważania legitymacji członkostwa Polski w UE - jest działaniem nieodpowiedzialnym. Propozycja: Odrzucenie projektu UPRO8. Wszelkie zmiany w zakresie ochrony przed hałasem powinny być konsultowane z Komisją Europejską na etapie prekonsultacji (notyfikacja na podstawie dyrektywy 2015/1535), aby uniknąć późniejszych sporów.	
81.	Instytut Ekologii Akustycznej	cały projekt OSR	Uwaga nr 52 - Milczenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska - abdykacja z misji ochrony środowiska Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ) jest konstytucyjnie i ustawowo odpowiedzialne za ochronę środowiska, w tym ochronę przed hałasem (art. 112-114 POŚ). MKiŚ: - NIE jest współautorem projektu UPRO8 (autorem jest wyłącznie MRiRW), - NIE wydało publicznego stanowiska wobec projektu (na czas tworzenia niniejszej tabeli uwag), - NIE sprzeciwiło się wyłączeniu kategorii hałasu spod systemu ochrony, - przy projekcie wyłączenia boisk sportowych z 2025 r. - samo zainicjowało zmianę rozporządzenia osłabiającą normy, mimo że zdiagnozowało problem jako „błędne decyzje lokalizacyjne” (a nie nadmierną restrykcyjność norm). Mamy zatem resort środowiska, który: - SAM osłabia normy (boiska 2025), - MILCZY gdy inny resort osłabia normy (rolnictwo 2026), - NIE wykonuje wyroku TSUE z 2023 r. dotyczącego dyrektywy hałasowej. Jest to systemowa abdykacja z misji ochrony środowiska akustycznego. Ministerstwo, które powinno powiedzieć „nie” projektom osłabiającym ochronę zdrowia obywateli przed hałasem, jest albo współsprawcą, albo biernym obserwatorem demontażu systemu. Propozycja: Wezwanie MKiŚ do wydania oficjalnego stanowiska wobec projektu UPRO8 w ramach uzgodnień międzyresortowych. Stanowisko powinno zawierać analizę wpływu na system ochrony akustycznej, zgodność z POŚ i dyrektywą 2002/49/WE.	Uwaga bezprzedmiotowa. Projekt został przekazany do uzgodnień międzyresortowych.
82.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR	Uwaga nr 53 - Jednostronność konsultacji - wykluczenie strony „odbiorców hałasu” Projekt UPRO8 został opracowany na podstawie konsultacji wyłącznie ze stroną emitentów hałasu: - Krajowa Rada Izb Rolniczych, - wojewódzkie izby rolnicze, - organizacje branżowe rolnicze, - Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego, - ankieta wśród 364 respondentów - wyłącznie z izb rolniczych i jednostek doradztwa rolniczego. Nie zostali zaproszeni ani konsultowani: - żadna uczelnia techniczna / wydział akustyki / instytut badawczy, - żadna organizacja zajmująca się hałasem lub ochroną środowiska akustycznego, - żadna organizacja zdrowia publicznego, - żadna organizacja mieszkańców wsi niebędących rolnikami, - żaden instytut badawczy z zakresu ochrony środowiska, - Światowa Organizacja Zdrowia ani Europejska Agencja Środowiska - nawet jako źródło danych, - Ministerstwo Klimatu i Środowiska (brak wśród ministerstw współpracujących), - Ministerstwo Zdrowia (brak wśród ministerstw współpracujących), - Rzecznik Praw Obywatelskich (który interweniował przy projekcie boiskowym). Konsekwencją tej jednostronności jest OSR, która: - nie zawiera ani jednego zdania o wpływie hałasu na zdrowie, - nie odwołuje się do standardów WHO, - nie analizuje zgodności z prawem UE, - nie analizuje ryzyka kar finansowych, - nie uwzględnia perspektywy milionów mieszkańców wsi niebędących rolnikami. Jest to rażące naruszenie standardów rzetelnego procesu legislacyjnego. Regulamin pracy Rady Ministrów (§ 36) wymaga, by konsultacje publiczne obejmowały „podmioty, na które oddziałuje projektowany akt normatywny”. Projekt oddziałuje na WSZYSTKICH mieszkańców terenów wiejskich - konsultowano wyłącznie rolników. Propozycja: Powtórzenie konsultacji z udziałem: MKiŚ, MZ, RPO, organizacji ochrony środowiska, organizacji zajmujących się hałasem, uczelni technicznych z wydziałami akustyki, organizacji mieszkańców wsi. Uzupełnienie OSR o analizę zdrowotną, środowiskową i prawno-unijną przed dalszym procedowaniem.	Uwaga bezprzedmiotowa. Projekt został przekazany do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania.

83.	Instytut Ekologii Akustycznej	OSR uzasadnienie	Uwaga nr 54 - Brak jakiegokolwiek analizy akustycznej w projekcie dotyczącym hałasu W projekcie ustawy, którego centralnym problemem jest hałas generowany przez działalność rolniczą: - nie podano ani jednej wartości poziomu hałasu (w decybelach), - nie przywołano żadnych pomiarów akustycznych, - nie odwołano się do żadnych norm akustycznych (polskich, unijnych, WHO), - nie wskazano typowych poziomów hałasu maszyn rolniczych, - nie przeanalizowano zasięgu oddziaływania akustycznego gospodarstw, - nie porównano poziomu hałasu rolniczego z dopuszczalnymi normami, - nie zbadano kumulacji hałasu z wielu źródeł rolniczych, - nie rozróżniono hałasu sezonowego (żniwa) od ciągłego (wentylacja, suszarnie), - nie uwzględniono różnicy między porą dzienną a nocną w kontekście zdrowotnym. Oznacza to, że projekt regulujący kwestię hałasu został przygotowany BEZ JAKIEJKOLWIEK WIEDZY O HAŁASIE. To tak, jakby projekt regulujący bezpieczeństwo żywnościowe został przygotowany bez wiedzy o składzie żywności. Brak danych akustycznych uniemożliwia ocenę proporcjonalności regulacji - nie wiemy, przed JAKIM hałasem projekt „chroni” rolników, ani JAKIEMU hałasowi pozbawia ochrony mieszkańców. Propozycja: Obligatoryjne uzupełnienie OSR o profesjonalną analizę akustyczną, obejmującą: typowe poziomy hałasu maszyn rolniczych, zasięg oddziaływania, porównanie z normami, analizę kumulacji, rozróżnienie pory dziennej i nocnej. Bez takiej analizy projekt jest legislacyjnym eksperymentem na zdrowiu milionów ludzi.	Uwaga poza zakresem projektu.
84.	Instytut Ekologii Akustycznej	art. 1 art. 2	Uwaga nr 55 - Zagrożenie dla zapylaczy i bezpieczeństwa żywnościowego - paradoks autodestrukcji celu ustawy Projekt UPRO8 deklaruje ochronę „rolniczych funkcji produkcyjnych wsi” i bezpieczeństwa żywnościowego. Jednocześnie wyłącza spod kontroli hałas, który niszczy zapylacze - bez których produkcja rolna jest niemożliwa. Dane naukowe: • Badanie Hussein et al. (2025, International Journal of Environmental Sciences) wykazało, że w lokalizacjach o hałasie >60 dB nastąpił spadek produkcji miodu o 38%, pyłku o 94% i czerwii o 70% w porównaniu z lokalizacjami cichymi (50 dB). • Badanie Francis et al. (2012, Proceedings of the Royal Society B) udokumentowało, że hałas antropogeniczny zaburza zapylanie i rozprzestrzenianie nasion - z konsekwencjami trwającymi dekady. • Badanie Bunkley et al. (2021, Proceedings of the Royal Society B) wykazało, że długotrwałe zanieczyszczenie hałasem wpływa negatywnie na rekrutację sadzonek i skład zbiorowisk roślinnych, a owady zapylające (pszczoły, chrząszcze, muchówki) unikają hałaśliwych obszarów, ponieważ komunikują się akustycznie. • Badanie JSR (2024) potwierdziło spadek bioróżnorodności zapylaczy skorelowany z poziomem zanieczyszczenia hałasem. • Pszczoły miodne komunikują się wibroakustycznie w zakresie 200–300 Hz. Maszyny rolnicze generują hałas w zakresie 100–500 Hz (dominanta 125–250 Hz) przy poziomie 75–110 dB. Nakładanie się częstotliwości jest niemal doskonałe - hałas rolniczy zagłusza komunikację pszczół. Skala problemu: • Polska jest czwartym największym producentem miodu w UE (ok. 25–30 tys. ton rocznie, ok. 1,7 mln rodzin pszczelich). • Wegetacja 4 na 5 gatunków zbóż i dzikich roślin kwiatowych w UE zależy od zapylania przez zwierzęta (Komisja Europejska, 2021). • Komisarz UE ds. rolnictwa Janusz Wojciechowski stwierdził: „Rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe są zależne w bardzo dużym stopniu od owadów zapylających.” Paradoks: Ustawa mająca chronić produkcję rolną wyłącza spod kontroli czynnik, który tę produkcję niszczy. Rolnik, który będzie mógł bez ograniczeń emitować hałas, niszczy zapylacze - swoje i sąsiada. Nie ma pszczół - nie ma plonów. Nie ma plonów - nie ma bezpieczeństwa żywnościowego. Sprzeczność z prawem UE: Inicjatywa UE na rzecz owadów zapylających (COM(2023) 35 final) zobowiązuje państwa członkowskie do odwrócenia trendu spadku zapylaczy do 2030 r. Wyłączenie hałasu rolniczego spod kontroli działa w kierunku dokładnie przeciwnym. Propozycja: Odrzucenie art. 1 i art. 2 projektu. Obligatoryjne uzupełnienie OSR o analizę wpływu na zapylacze i bezpieczeństwo żywnościowe. Wprowadzenie stref ochrony akustycznej wokół pasiek (min. 500 m od źródeł hałasu >60 dB).	Uwaga poza zakresem projektu.

85.	Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej	art. 1	Przedmiot opinii Przedmiotem niniejszej opinii są rozwiązania legislacyjne zaproponowane w rządowym projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi (numer w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów: UPRO8). Opinia będzie miała na celu wskazanie praktycznych konsekwencji implementacji niektórych projektowanych zmian do polskiego systemu prawnego. Zastrzeżenia I. Niniejsza opinia została sporządzona na zlecenie Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Naczelnej Rady Adwokackiej. II. Opinia została przygotowana i opracowana według najlepszej wiedzy i doświadczenia zawodowego posiadanych przez jej autora. III. Opinia uwzględnia stan Projektu na dzień 30 marca 2026 roku, tj. dzień ostatniej modyfikacji Projektu według danych opublikowanych na stronach RCL. IV. Przedmiotem Opinii jest ocena rozwiązań przewidzianych w art. 1 Projektu. § 1. Uwagi wstępne (1) Projekt został przygotowany w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi i został umieszczony w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów w kategorii projektów priorytetowych. § 2. Ratio Projektu (2) Z uzasadnienia wynika, że wprowadzenie zmian legislacyjnych przewidzianych Projektem ma dwa cele. (3) Po pierwsze, autorzy Projektu wskazują na chęć wzmocnienia ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, motywowaną potrzebą ochrony bezpieczeństwa żywnościowego państwa. (4) Po drugie, Projekt ma na celu ograniczenie konfliktów sąsiedzkich na szybko urbanizujących się obszarach wiejskich, które zaludniają osoby nie znające specyfiki pracy w rolnictwie. Jak wskazał Projektodawca, do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłaszają się rolnicy i reprezentujące ich podmioty branżowe, zwracający uwagę na zwiększającą się liczbę konfliktów dotyczących immisji na terenach wiejskich. (5) Autorzy Projektu wskazują przy tym na strategiczną wizję rozwoju polskiej wsi, przyjętą w uchwale Rady Ministrów nr 193 z dnia 17 października 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 i 1273). (6) W uzasadnieniu Nowelizacji powołano się również na argumenty prawnoporównawcze; jako przykład podano ustawę francuską z 2024 roku, wyłączającą odpowiedzialność cywilną rolników za uciążliwości związane z ich działalnością rolniczą, której prowadzenie zostało podjęte przed osiedleniem się nowego sąsiada. § 3 Analiza projektowanych rozwiązań Wyłączenie roszczeń związanych z immisjami wynikającymi z prowadzenia działalności rolniczej	Uwaga częściowo uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1 i obecnego art. 2.
-----	---	--------	---	--

		(7) Zgodnie z art. 1 pkt 1 Projektu, W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184) po art. 144 dodaje się art. 1441 w brzmieniu: „Art. 1441. Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. (8) Zgodnie z intencją Wnioskodawcy, przepis ten ma na celu „wyeliminowanie bezzasadnych pozwów o tzw. immisje” poprzez stworzenie domniemania prawnego, że „prowadzenie działalności rolniczej nie stanowi zakłócania korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, które można obalić jedynie stwierdzeniem, że prowadzenie działalności rolniczej w danej, konkretnej sprawie nie jest zgodne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. W razie sporu to właściciel nieruchomości sąsiedniej występujący z roszczeniem z tytułu immisji w stosunku do rolnika musi udowodnić te okoliczności, zatem ciężar udowodnienia będzie spoczywać na skarżącym.”. (9) Zwraca uwagę, że już w tytule proponowanej ustawy oraz w uzasadnieniu wskazuje się na jej cel, to jest – „ochronę rolniczych funkcji produkcyjnych wsi”. (10) Z tak przedstawionym dążeniem Wnioskodawcy koresponduje również art. 3 pkt 2 Nowelizacji, zgodnie z którym dodaje się art. 9aa u.k.u.r. w brzmieniu: „Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta, akt notarialny zawiera oświadczenie nabywcy tego prawa, że jest świadomy możliwych zakłóceń korzystania z tej nieruchomości wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich. Przepis ten stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego. [podkreślenie własne Autora Opinii]”. (11) Należy podkreślić, że proponowany art. 1441 k.c. nie zawiera ograniczenia związanego z wiejskim charakterem nieruchomości, co wykracza poza deklarowany cel Projektu i sprawa, że jest on wewnętrznie niespójny. (12) Nadto, przyjęcie Nowelizacji w analizowanym brzmieniu może doprowadzić do pozbawienia słusznych roszczeń negatoryjnych właścicieli nieruchomości dotykanych immisjami pośrednimi, położonych w granicach administracyjnych miast. (13) Ponadto, za ograniczeniem stosowania projektowanego art. 1441 k.c. do nieruchomości położonych w granicach administracyjnych miast przemawia wzgląd na zachowanie spójności systemu prawnego. (14) Przepisy u.k.u.r. – w której preambule zwraca się uwagę na podstawowe znaczenie tego aktu prawnego dla ustroju rolnego Rzeczypospolitej Polskiej, a także potrzebę rozwoju obszarów wiejskich – zawierają liczne wyłączenia związane z położeniem nieruchomości w granicach administracyjnych miast (vide art. 1b, art. 1c, art. 2b ust. 4 pkt 3 u.k.u.r.). (15) Nadto, zgodnie z art. 10a u.o.g.r.l., przepisów rozdziału 2 [tj. przepisów o ograniczaniu przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – przyp. M.O.] nie stosuje się do gruntów rolnych położonych w granicach administracyjnych miast. (16) Należy także wskazać, że zgodnie z metodologią Głównego Urzędu Statystycznego, obszary wiejskie definiowane są jako tereny położone poza granicami administracyjnymi miast (Główny Urząd Statystyczny, Obszary wiejskie w Polsce w 2024 r., Warszawa-Olsztyn 2026, s.25;link: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo/obszary-wiejskie-w-polsce-w-2024-r-,2,7.html). (17) Uzależnienie stosowania przepisu art. 1441 k.c. od położenia nieruchomości w granicach administracyjnych miasta pozwoliłoby również na możliwość kształtowania przez Radę Ministrów polityki rozwoju terenów wiejskich i harmonizacji stanu prawnego poszczególnych obszarów z ich faktycznym zagospodarowaniem. De lege lata decyzja o nadaniu statusu miasta następuje bowiem w drodze rozporządzenia Rady Ministrów (art. 4 ust. 1 pkt 2 u.s.g.), uwzględniającym infrastrukturę społeczną i	
--	--	---	--

			techniczną oraz układ urbanistyczny i charakter zabudowy (art. 4 ust. 4 u.s.g.). § 4. Konkluzje Podsumowując, w ocenie autora Opinii, art. 1 Projektu powinien zostać zmieniony w ten sposób, by uwzględniał rozróżnienie między nieruchomościami położonymi w granicach administracyjnych miast i pozostałymi nieruchomościami.	
86.	ITP-PIB w Falentach	cały projekt	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy w Falentach nie wnosi propozycji zmian do przedstawionych dokumentów. Uważamy, że wprowadzenie proponowanych zmian w celu ochrony produkcyjnych funkcji wsi jest bardzo dobrym rozwiązaniem dla ewentualnych konfliktów pojawiających się na styku wieś (ze wszystkimi jej atrybutami) i zjawisko urbanizowania obszarów wiejskich. Wskazane w przedstawionym do opiniowania dokumencie zmiany uważamy za bardzo zasadne, a przedstawione uwagi klarownie uzasadniają potrzeby wprowadzenia tych zmian. Pozostaje kwestia (być może na poziomie późniejszych rozporządzeń) opisanie Dobrych Praktyk, które w przypadku spraw spornych będą odpowiednio uwzględniały specyfikę produkcji rolniczej.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy mają na celu uregulowanie kwestii o charakterze systemowym, natomiast szczegółowe rozwiązania dotyczące dobrych praktyk w rolnictwie pozostają poza zakresem ustawy i mogą być rozwijane w ramach odrębnych działań.
87.	IUNG-PIB Puławy	art. 3	Wskazuje się, że „Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta” – taki zapis pomija wszystkie nieruchomości w granicach administracyjnych miast, które sąsiadują z nieruchomościami na obszarach wiejskich na których prowadzona jest działalność rolnicza. Stąd rolnicy, prowadzący działalnością rolniczą na nieruchomościach sąsiadujących z nieruchomościami w granicach objętych granicami administracyjnymi miast mogą być pozbawieni ochrony związanej prowadzoną działalnością rolniczą.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
88.	Izba Zbożowo-Paszowa - Izba Gospodarcza Handlowców, Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz	art. 1 art. 2	W projekcie ustawy stosowane jest pojęcie „działalności rolniczej”, które na potrzeby ustawy nie zostało zdefiniowane. Biorąc pod uwagę, że w prawodawstwie krajowym i Unii Europejskiej istnieją różne definicje działalności rolniczej zdaniem Izby należy odnieść się do którejś z nich albo stworzyć definicję na potrzeby ustawy. Ze względu na to, że przepisy projektowanej ustawy będą dotyczyć dużej grupy mieszkańców wsi, sprecyzowanie tego pojęcia jest bardzo istotne w kontekście przysługujących rolnikom praw i rozstrzygania pojawiających się sporów.	Uwaga uwzględniona częściowo. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
89.	Klub Jagielloński	art. 1	Zastrzeżenie wobec niedookreślonej klauzuli generalnej oraz wnioski o regulację w drodze lex specialis. Zastosowanie ogólnego sformułowania "zasady prawidłowej gospodarki rolnej" oraz brak rozróżnienia między gospodarstwami rodzinnymi a przemysłem rolnym stwarzają znaczące ryzyko nieuzasadnionego rozszerzenia ochrony na wielkoprzemysłowe inwestycje podmiotów kapitałowych (osób prawnych), co stanowi zagrożenie dla struktury demograficznej i gospodarczej wsi. Konieczne jest wyłączenie przemysłowych ferm prowadzonych przez osoby prawne spod szerokiej ochrony ustawowej. Postulujemy ochronę (domniemanie, prior use, oddalenie powództwa), która przysługuje wyłącznie osobom fizycznym prowadzącym działalność rolniczą oraz spółkom osobowym z przewagą rolników indywidualnych. Osoby prawne (spółki kapitałowe, podmioty korporacyjne) korzystają jedynie z ogólnego art. 144 k.c. Dodatkowo, przepis powinien jedynie odsyłać do ustawy o ochronie funkcji produkcyjnej wsi. Postulujemy zmianę techniki legislacyjnej: art. 144¹ k.c. powinien brzmieć na zasadzie „w zakresie działalności rolniczej stosuje się przepisy ustawy o ochronie funkcji produkcyjnej wsi” – nie zaś stwarzać samoistne domniemanie.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.
90.	Klub Jagielloński	art. 1 art. 2	Zastrzeżenie wobec niedookreślonej klauzuli generalnej. Zarówno nowy art. 144¹ k.c. (art. 1 projektu), jak i nowy art. 51 § 4 kodeksu wykroczeń, (art. 2 projektu) uzależniają ochronę od prowadzenia działalności „zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”. Pojęcie to istnieje w różnych ustawach, ale nie ma jednej, wiążącej definicji ustawowej. Oznacza to, że w sporze sądowym każda ze stron będzie mogła przywołać własną interpretację, a sąd zostaje z klauzulą generalną. Konieczne jest albo odesłanie do konkretnego aktu (np. kodeksu dobrej praktyki rolniczej, wymogów podstawowych Cross-	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu

			Compliance/GAEC w systemie WPR) albo wskazanie organu właściwego do oceny (np. WODR, ARiMR). Bez tego przepis jest interpretacyjnie nieprzewidywalny dla rolnika. Należy w tym przypadku brać pod uwagę nie abstrakcyjne zasady odnoszące się w ogóle do działalności rolniczej, lecz zasady odniesione do konkretnego gospodarstwa rolnego, funkcjonującego w określonych okolicznościach. W postanowieniu z 20.5.1998 r. (I CKN 668/97, Legalis) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że pojęcie zasad prawidłowej gospodarki rolnej zawiera w sobie treść ekonomiczną i społeczną. Odnośnie do treści ekonomicznej wskazał, że należy dążyć do tworzenia gospodarstw samodzielnych ekonomicznie, zdolnych sprostać konkurencji na rynkach wewnętrznych i zagranicznych. Natomiast w odniesieniu do treści społecznej wskazał na potrzebę zapewnienia uprawnionym ich własności oraz utrzymania jednostki gospodarczej jako podstawy bytu rodziny.	cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauza generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
91.	Klub Jagielloński	art. 3	Rozszerzenie dyspozycji przepisu dotyczącego oświadczeń nabywców nieruchomości w aktach notarialnych. Wskazanie, iż nabywca jest świadomy uciążliwości pochodzących wyłącznie z nieruchomości "sąsiednich", jest dalece niedostateczne i nie oddaje specyfiki obszarów wiejskich. Czynniki takie jak sezonowe pylenie, rozprzestrzenianie się odorów, czy funkcjonowanie szlaków transportowych ciężkich maszyn rolniczych, oddziałują w skali makroprzestrzennej. Wnosimy o usunięcie z art. 9aa wyrazu "sąsiednich" i sformułowanie oświadczenia o świadomości uwarunkowań działalności rolniczej prowadzonej na danym obszarze administracyjnym, z uwzględnieniem transportu agrotechnicznego.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
92.	Klub Jagielloński	art. 4	Należy stanowczo zmienić przepisy przejściowe w projekcie, aby nowe regulacje obejmowały również sprawy będące już w toku. Obecne rozwiązanie, które wyklucza z ochrony postępowania wszczęte i niezakończone przed wejściem w życie nowelizacji, w żaden sposób nie poprawia sytuacji rolników aktualnie zmagających się z bezzasadnymi roszczeniami o immisję z tytułu prowadzenia normalnej działalności rolniczej. Aby ustawa natychmiastowo i realnie wzmocniła bezpieczeństwo prawne gospodarstw oraz ujednoliciła standardy orzekania, konieczne jest wpisanie zasady, wedle której do spraw sądowych wszczętych i niezakończonych prawomocnie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy tej ustawy.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa zakłada, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.
93.	Klub Jagielloński	nowy przepis	Wprowadzenie instrumentu dobrowolnego "standardu inwestycyjnego" i uproszczonej procedury certyfikacji. Wnosimy o uzupełnienie projektu o mechanizm proaktywny, pozwalający rolnikowi na wdrożenie środków minimalizujących uciążliwości na podstawie ministerialnego katalogu referencyjnego (np. biofiltry, pasy izolacyjne), wprowadzonego na poziomie rozporządzenia. Uwzględnione w nim standardy powinny uwzględniać skalę i rodzaj prowadzonej działalności oraz być uproszczone dla mniejszych gospodarstw i minimalne dla gospodarstw samozaopatrzeniowych. Realizacja wytycznych z katalogu winna uprawniać rolnika do bezpłatnego uzyskania uproszczonego protokołu zgodności od Ośrodka Doradztwa Rolniczego w terminie do 30 dni. Wydanie dokumentu winno kreować silne, ustawowe domniemanie zachowania należytej staranności (chroniące inwestycję przed roszczeniami na gruncie prawa cywilnego), przy jednoczesnym unikaniu nakładania na rolnika nadmiernych obowiązków biurokratyczno-dokumentacyjnych.	Uwaga poza zakresem projektu.

94.	Klub Jagielloński	nowy przepis	Zagwarantowanie ustawowego prawa do zachowania i rozwoju potencjału gospodarczego niezależnie od ustaleń planów ogólnych. Obecny projekt pomija najistotniejszą barierę rozwojową polskiego rolnictwa, jaką są uchwalane przez gminy plany ogólne, masowo blokujące w strefach otwartych wydawanie pozwoleń na budowę infrastruktury rolniczej. Wnosimy o wprowadzenie normy nadrzędnej ustanawiającej uproszczoną ścieżkę administracyjną (lex specialis) uprawniającą do rozbudowy siedlisk rolniczych i obiektów inwentarskich niezbędnych dla funkcjonowania gospodarstw rodzinnych (oraz ich modernizacji ograniczającej negatywne efekty prowadzonych prac rolniczych).	Uwaga poza zakresem projektu.
95.	Klub Jagielloński	nowy przepis	Ustanowienie priorytetu ugodowego rozwiązywania sporów oraz uregulowanie ciężaru dowodowego. Stosując zasadę „najpierw ograniczaj, na końcu zakazuj”, proponujemy wprowadzenie obligatoryjnego trybu polubownego, w którym instytucją wyznaczoną do mediacji będą Izby Rolnicze. Systemowa implementacja tego rozwiązania wymaga określenia i przydzielenia państwowych lub wojewódzkich źródeł finansowania procesu szkoleń i certyfikacji dla dedykowanych mediatorów. Należy wprost ująć zapis o całkowitym przeniesieniu ciężaru udowodnienia nieprawidłowości (immisji) na powoda decydującego się na wejście na drogę sądową.	Uwaga nieuwzględniona. Przepisy prawa obecnie nie przewidują możliwości mediacji przez instytucje rolnicze. Kwestie mediacji są uregulowane w przepisach ogólnych i pozostają poza zakresem projektowanej ustawy. Ponadto, ciężar dowodowy został uregulowany poprzez wprowadzenie domniemania prawnego. Domniemanie to nakaz skierowany do sądu uznania danej określonej sytuacji za prawdziwą, bez przeprowadzania dowodów/nawet jeżeli nie ma na tę okoliczność bezpośrednich dowodów. Zgodnie z art. 234 kodeksu postępowania cywilnego domniemanie ustanowione przez prawo przez prawo (domniemania prawne) wiąza sąd; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza. Dodawany art. 1441 KC wprowadza domniemanie wzruszalne, co oznacza, że w procesie strona przeciwna może przedstawić dowód, który to domniemanie obali. Zgodnie z ogólnymi zasadami postępowania cywilnego ciężar dowodu spoczywa na powodzie. Nie jest potrzebna w tym zakresie żadna dodatkowa regulacja.
96.	Klub Jagielloński	nowy przepis	Uwzględnienie warunków wyłączających ochronę prawną z tytułu intensyfikacji produkcji. Projekt ustawy wymaga uzupełnienia o mechanizm uzależniający ochronę działalności przed roszczeniami od braku „istotnego wzrostu intensywności” produkcji”. Wprowadzenie takiego rozwiązania uelastyczni projektowane przepisy i da możliwość zablokowania powstawania uciążliwych inwestycji przemysłowych, kładąc odpowiedni nacisk na priorytetową ochronę rolniczej działalności małych i średnich gospodarstw rodzinnych. Należy przy tym precyzyjnie zdefiniować pojęcie samego „istotnego wzrostu intensywności”, aby odpowiadało ono dokładnie tym potrzebom i usuwało wszelką dowolność oraz uznaniowość interpretacyjną po stronie organów orzekających. Jest to kluczowe, ponieważ organiczny rozwój prowadzący do powiększenia potencjału mniejszych jednostek, chociażby poprzez zainicjowanie niewielkiej hodowli od podstaw w ramach gospodarstwa, w żadnym wypadku nie może być sankcjonowany utratą domniemania ochronnego z tytułu samej wskaźnikowej zmiany skali działalności. Skutek ten powinien być zarezerwowany ściśle i wyłącznie dla podmiotów radykalnie przekraczających lokalne wskaźniki uciążliwości.	Uwaga poza zakresem projektu.

97.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	art. 1	1. Wprowadzenie art. 144¹ do Kodeksu cywilnego (dalej KC), w brzmieniu: „Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa”. zmieniającego zakres art. 144 KC ustanawiającego granice dopuszczalności immisji i nakładającego na każdego właściciela nieruchomości powinność, by przy wykonywaniu swego prawa powstrzymał się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. Zaproponowana zmiana jest bardzo problematyczna, niezgodna z techniką prawodawczą oraz zasadami polskiego porządku prawnego z uwagi na: • Ustanowienie wyjątku (w art. 144¹), że działalność rolnicza nie powoduje zakłóceń ponad przeciętną miarę, chyba, że jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. Takie zbudowanie wyjątku, tj. w oparciu o oczywistą zasadę postępowania zgodnie z przepisami prawa oraz zgodność z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej – wąsko interpretowanej w polskim prawie głównie w odniesieniu do spadkobrania gospodarstw rolnych albo ochrony gruntów rolnych - należy uznać za nieprawidłowe. Dodatkowo, jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, nawet zgodność z prawem w przypadku rozpatrywania indywidualnej sprawy dotyczącej immisji ponad przeciętną miarę może stanowić naruszenie art. 144 KC. • Jest wyraźnie widoczne, że dotychczasową intencją ustawodawcy było nakazanie właścicielom nieruchomości powstrzymywanie się od działań zakłócających ponad przeciętną miarę korzystanie z nieruchomości sąsiednich, nie tylko z uwagi na ich gospodarcze przeznaczenia, ale także społeczne i uwzględniające stosunki miejscowe. • W związku z wyróżnieniem aspektu społecznego oraz stosunków miejscowych, wydaje się, że projektodawca nie wziął pod uwagę, że korzystanie z nieruchomości ponad przeciętną miarę (tzw. immisje pośrednie) są zaliczane do działań na własnym gruncie, które zakłócają korzystanie z nieruchomości sąsiednich powyżej przyjętych norm społeczno-gospodarczych (hałas, zapachy, wibracje, zalewanie). Z tego w orzecznictwie i doktrynie zauważa się, że przeciętna miara zakłóceń jest akceptowalna, jeśli wynika z normalnego użytkowania nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem. Jeśli zakłócenia wynikają z intensywnej działalności gospodarczej w strefie mieszkaniowej, zazwyczaj uznaje się to za przekroczenie tej miary. Należy zatem podkreślić, że działalność rolnicza, która jest prowadzona również w formach intensywnych – zwłaszcza, gdy jest zaliczana do instalacji o negatywnym oddziaływaniu na środowisko – nie powinna stanowić podstawy do wyłączenia negatoryjnej i odszkodowawczej ochrony prawnej podmiotów nieruchomości sąsiadujących z podmiotem prowadzącym działalność rolniczą. • Dodatkowo za zupełnie wystarczającą ochronę podmiotów prowadzących działalność rolniczą należy uznać to, że definiowanie „przeciętnej miary” jest pojęciem obiektywnym, tj. obiektywnym stwierdzeniem stanu faktycznego, a nie wyłącznie subiektywnych odczuć sąsiada. Oceniania jest ona właśnie w odniesieniu do przeznaczenia nieruchomości oraz stosunków miejscowych. • W przypadku immisji pośrednich – zwłaszcza, że nieruchomością sąsiednią nie jest wyłącznie nieruchomość granicząca z nieruchomości, której korzystanie jest zakłócanie, lecz każda nieruchomość leżąca w zasięgu oddziaływania naruszeń zazwyczaj zakres tej tolerancji jest zdeterminowany przez charakter środowiska miejscowego i relacji międzyludzkich w danej okolicy. • Jest ewidentne, że projektodawca wprowadza rozwiązania prawne stanowiące pogwałcenie ważnej zasady polskiego prawa, tj. zasady dobrego sąsiedztwa (np. art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakazuje, aby nowa zabudowa – w braku miejscowego planu – harmonizowała z otoczeniem. Niestety ww. projekt ustawy wyłącza podmioty prowadzące działalność	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania. Projektowany przepis nie narusza zasady dobrego sąsiedztwa. Przepis ten wprowadza domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami. Chodzi o ochronę tylko takiej działalności, która oprócz tego, że jest legalna,
-----	---	--------	---	--

			rolniczą z obowiązywania tej zasady. Natomiast cała reszta społeczeństwa będzie nadal obowiązana do jej stosowania – także na podstawie innych przepisów. Ponadto ww. projekt ustawy narusza zasady współżycia społecznego w Polsce, to jest ogólne, pozaprawne normy moralne, etyczne i obyczajowe (np. uczciwość, lojalność, szacunek), które zapobiegają rażąco niesprawiedliwym rozstrzygnięciom. Przypominamy, że zgodnie z art. 5 Kodeksu cywilnego, nie można czynić ze swego prawa użytku sprzecznego z tymi zasadami, co pozwala sądom na indywidualną ocenę sytuacji. Zatem wprowadzanie wyjątku dla większej ochrony podmiotów prowadzących działalność rolniczą jest nieproporcjonalnym środkiem prawnym.	wpisuje się w działalność „wzorcowego rolnika”, a więc takiego, który działa w celu uzyskania produktu jak najwyższej jakości, ale jednocześnie odpowiedzialnie i z szacunkiem do otoczenia, w tym do środowiska naturalnego oraz osób mieszkających na danym terenie.
98.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	art. 2	2. Dodanie do art. 51 Kodeksu wykroczeń (dalej KW), się § 4 w brzmieniu: „ Nie podlega karze za wykroczenie określone w § 1 lub § 3, kto zakłóca spójność lub spójność nocny w wyniku prowadzenia działalności rolniczej, chyba że zakłócenie spokoju lub spoczynku nocnego nastąpiło w wyniku prowadzenia tej działalności niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. W stosunku do tej proponowanej zmiany prawa zastosowanie ma ta sama argumentacja, która dotyczyła wprowadzenia art., 144 ¹ do Kodeksu cywilnego.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
99.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	art. 3	3. Zmiany w przepisach ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego: a) w art. 1 a ww. ustawy, wskazujące, że projektodawca w sposób rozszerzający podszedł do możliwości nałożenia obowiązku wpisania do aktu notarialnego oświadczenia nabywcy (własność i użytkowanie wieczyste) o świadomości możliwych zakłóceń korzystania z nabywanej nieruchomości, wywołanych działalnością rolniczą na nieruchomościach sąsiednich. Świadczy o tym katalog nieruchomości rolnych w art. 1a ww. ustawy, a zwłaszcza takich, których powierzchnia użytków rolnych jest mniejsza niż 0,3 ha. Należy to odnieść zdefiniowania działalności rolniczej w polskim prawie – łącząc elementy wspólne z różnych aktów prawnych – czyli, że jest to produkcja roślinna i zwierzęca, w tym hodowla i uprawa roślin, hodowla i chów zwierząt, sadownictwo, pszczelarstwo i rybactwo. Obejmuje ona także utrzymywanie gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej oraz produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego i na cele reprodukcyjne. Działalność ta często służy do uzyskania statusu rolnika (powyżej 1 ha), gdyż za gospodarstwo rolne uznaje się wszystkie jednostki produkcyjne zarządzane przez rolnika, które znajdują się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 1 ha. b) Należy także zwrócić uwagę na brak zgodności pomiędzy możliwością reagowania podmiotów, których korzystanie z nieruchomości jest zakłócone poprzez prowadzenie działalności rolniczej na podstawie projektowanych zmian w KC i KW – w których charakteryzuje się te zakłócenia jako powstające, gdyż działalność jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa – a obowiązkiem zadeklarowania w akcie notarialnych świadomości o możliwości powstawania zakłóceń spowodowanych działalnością rolniczą. Takie ujęcie zmian w przepisach ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego należy interpretować jako zmuszenie nabywcy nieruchomości do zgodzenia się na każde zakłócenia, a nie jedynie zakłócenia powstające, gdy działalność rolnicza jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz przepisami prawa. c) Ponadto przyjęcie takie oświadczenia może okazać się przydatne przy ustalaniu przez sąd okoliczności niezbędnych do oceny ewentualnego sporu. Projektodawca zakłada, że nabywca nieruchomości musi mieć pełną wiedzę o charakterze terenu, ale notariusze nie muszą identyfikować takich nieruchomości. Jednocześnie zakłada, że istnieje zawsze możliwa potencjalna zmiana tego terenu z uwagi na rozpoczęcie na nim działalności rolniczej, która będzie powiązana z uciążliwościami i zakłóceniami (w tym potencjalnie ponad przeciętną miarę). Tym samym niezrozumiałe jest założenie projektodawcy, że celem wprowadzenia przepisu jest zapewnienie przejrzystości oraz pełnej świadomości nabywców nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta. d) Dostrzegamy także wady zaproponowanych zmian w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego w związku z czasem obowiązywania przepisów oraz ich zakresem podmiotowym skutkujące nierównym traktowaniem	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

		podmiotów zamieszkujących obszary wiejskie albo planujących na nich mieszkać. Przepisy odnoszą się do nowych nabywców, pomijając dotychczasowe stosunki miejscowe. Szczególne uwagi należy zwrócić na sposób tworzenia przez projektodawcę klauzul generalnych w powiązaniu z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, tj.: - ich powiązanie z rzetelnością działania rolnika, jego standardem profesjonalisty zgodnie z aktualną wiedzą agrotechniczną, - dobrą praktyką rolniczą, stosowaniem poprawnych technologii, poprawnością procesu produkcyjnego - pierwszoplanową produkcją wysokojakościowych plonów oraz produktów żywnościowych, - samodzielnością ekonomiczną i społeczną gospodarstw rolnych, tak aby mogły sprostać konkurencji rynkowej, - odpowiedzialnym i jak najbardziej zrównoważonym sposobem prowadzenia działalności rolniczej, tak aby jej wpływ na środowisko i otoczenie był zminimalizowany i jak najmniej uciążliwy, - w szczególności z zatrzymaniem degradacji gleb, zachowaniem dobrostanu zwierząt, - tworząc wzorzec postępowania prawidłowego działania zawodowego. W związku z takim sposobem tworzenia przez projektodawcę klauzul generalnych – wymiennosc pojęć niedookreślonych, mnogość i zakres przepisów regulujących prowadzenia działalności rolniczej w różnych systemach produkcji rolnej, w tym również takich które (jak wynika z innych przepisów prawa) charakteryzują się negatywnym oddziaływaniem na stan środowiska i zasobów naturalnych, nie są uznane prawnie za produkujące żywność wysokiej jakości oraz stosujące wyłącznie minimalne normy dobrostanu – zwracamy uwagę na: • Bardzo szerokie ujęcie zakresu klauzuli generalnych, przede wszystkim z użyciem pojęć niezdefiniowanych prawnie, niedookreślonych i do których zrozumienia wymagana jest wiedza specjalistyczna, • Odejście od dotychczasowej wykładni zasad prawidłowej gospodarki rolnej, skupionej przede wszystkim na stosunkach własnościowych dotyczących nieruchomości rolnej i funkcjonowania gospodarstw rolnych jako bytu gospodarczego, o czym świadczy również przywołanie przez projektodawcę art. 213 i 1067 KC (odnoszących się do podziału gospodarstw) oraz orzeczenia Sądu Najwyższego – z którego treści projektodawca również wyciągnął wnioski dotyczące jedynie aspektu ekonomicznego działalności rolniczej, pomijając wskazany przez SN drugi aspekt, społeczny i związany z przestrzeganiem wartości Konstytucji RP, które należy nie tylko łączyć z podstawami integralności gospodarstw rolnych, ale także ich funkcjonowania w określonym otoczeniu społecznym, tj. z uwzględnieniem wartości ważnych dla całego polskiego społeczeństwa/; • Niezgodność z podejściem doktrynalnym znaczenia stosowania klauzul generalnych, jako instrumentu prawa mającego wzmacniać zasady współżycia społecznego, prowadząc do większej elastyczności prawa, gdy norma prawna miałaby ograniczać sprawiedliwe rozstrzygnięcie w konkretnych sprawach. Wątpliwe jest uznanie za sprawiedliwe społecznie wymuszenie zastosowania ww. klauzul generalnych: (1) uznanie za normalne (cyt. „do pewnego stopnia”) uciążliwości i zakłóceń powodowanych przez działalność rolniczą; (2) domniemanie „normalności” korzystania z nieruchomości, na której odbywa się działalność rolnicza, którego obalenie spoczywa na skarżącym, co oznacza, że musi on udowodnić, że zakłócenie było ponad przeciętną miarę, a to wymagać będzie oceny zasad prawidłowej gospodarki rolnej (tak szeroko ujętych) oraz oceny zgodności z przepisami prawa. W rezultacie może to prowadzić do uniemożliwienia albo znacznego ograniczenia prawa do ochrony przed uciążliwościami i zakłóceniami spowodowanymi przez prowadzenie w sąsiedztwie (otoczeniu) działalności rolniczej, zwłaszcza jeśli jest ona związana z intensywnymi i przemysłowymi praktykami.	
--	--	---	--

100.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	cały projekt	PODSUMOWUJĄC, zaproponowane ww. projekcie ustawy zmiany prawa charakteryzuje: • tworzenie wyjątków niezgodny z zasadą równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP), w szczególności dyskryminacyjne traktowanie z uwagi na status społecznych (w tym przypadku powiązany z wykonywaniem określonego rodzaju działalności), wprowadzanie nieuzasadnionych przywilejów dla określonej grupy społecznej – niezależnie od twierdzenia przez projektodawcę, że „proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum i zachowuje równowagę interesów”; • niezgodność z dostateczną określonością przepisów prawa (art. 2 Konstytucji RP) to jest wymaganiem, aby normy prawne były jasne, precyzyjne i poprawne legislacyjnie. Potencjalność zmian zagospodarowania terenu poza miastem z uwagi na rozpoczęcie lub rozwój działalności rolniczej, zwłaszcza takiej która może zakłócać korzystanie z innych nieruchomości nie będzie pozwalać obywatelom obywatelowi na przewidzenie konsekwencji jego zachowań – niezależnie od argumentacji projektodawcy, że „realizuje zasadę przejrzystości i świadomego wyboru miejsca zamieszkania”; • brak relewantności ww. zmian prawa w odniesieniu do celu danej regulacji oraz brak proporcjonalności zaproponowanych rozwiązań prawnych z uwagi na nadmierne ograniczenie praw i wolności innych podmiotów niż prowadzące działalności rolniczą. • niezgodność z wieloma wartościami wyrażonymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w tym zapewnieniem sprawiedliwości społecznej, ochrony prawa własności, swobody prowadzenia działalności gospodarczej, ochrony rodziny, zdrowia i bezpieczeństwa ekologicznego, miru domowego i prywatności, a także prawa do sądu; • ww. projekt ustawy należy także uznać za niezgodny z art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, ustanawiającego prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz prawa do ochrony własnego domu przed pochodzącymi z nieruchomości sąsiednich lub znajdujących się w pobliżu naruszeniami niekonkretnymi lub niefizycznymi, takimi jak hałas, emisje, zapachy lub inne formy zakłóceń, czyli tzw. immisjami. TYM SAMYM zmiany prawa w ww. projekcie ustawy należy uznać za niekonstytucyjne, nieproporcjonalne, dyskryminujące oraz niezgodne z techniką prawodawczą.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
101.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	uzasadnienie, OSR	II. UWAGI I PYTANIA DO UZASADNIENIA I OCENY SKUTKÓW REGULACJI: 1. Określenie problemu przez projektodawcę: Lektura łączna uzasadnienia i oceny skutków regulacji do ww. projektu ustawy wskazuje, że projektodawca odnosi się do następujących problemów: a) Niedostateczna ochrona prawna rolników związana z prowadzeniem przez nich działalności rolniczej (zwłaszcza produkcji zwierzęcej) w stosunku do ochrony interesów właścicieli i posiadaczy nieruchomości położonych na obszarach wiejskich, w szczególności nowych nabywców tych nieruchomości; b) Narastająca skala konfliktów pomiędzy rolnikami a innymi podmiotami zamieszkującymi obszary wiejskie, zwłaszcza nowymi nabywcami nieruchomości na wsi w stopniu prowadzącym do upadku produkcji rolną w Polsce; c) Brak możliwości przewidywalnego rozwoju produkcji rolnej w Polsce, skutkujący zatrzymaniem wymiany pokoleniowej w rolnictwie oraz inwestycyjnego rozwoju produkcji rolnej i modernizacji gospodarstw. - w stopniu prowadzącym do zagrożenia dla bezpieczeństwa żywnościowego Polski; 2. Zbadanie problemu przez projektodawcę: Lektura łączna uzasadnienia i oceny skutków regulacji do ww. projektu ustawy wskazuje, że projektodawca zbadał ww. problemy w następujący sposób, gdyż powołuje się na poniższe źródła: a) Raport o wyzwaniach prawnych i społecznych na współczesnej wsi „Tu jest wieś, tu się trzodę hodzi”, przygotowany głównie przez związki branżowe prowadzące produkcję zwierzęcą, opublikowany w marcu 2025 r i sfinansowany w ramach zadania pt. „Tu jest wieś, tu się trzodę hodzi” ze środków Funduszu	Uwaga częściowo uwzględniona. Uzasadnienie i OSR rozszerzono. Projektowane rozwiązania zostały przygotowane w oparciu o dostępne informacje oraz sygnały napływające do MRiRW, w tym w ramach konsultacji i analiz problemów zgłaszanych przez interesariuszy. Jednocześnie ocena potrzeby regulacji została przedstawiona w uzasadnieniu i OSR w sposób jakościowy, odpowiadający charakterowi identyfikowanych problemów oraz zakresowi projektowanej regulacji.

		Promocji Mięsa Wieprzowego (na kwotę 450 975,00 PLN); b) Badanie ankietowe przeprowadzone wśród przedstawicieli izb rolniczych i jednostek doradztwa rolniczego (364 respondentów), mające na celu identyfikację najczęstszych przyczyn konfliktów na terenach wiejskich, w szczególności tych związanych z różnymi funkcjami wsi, a także sposobów ich rozwiązywania. Jak podaje projektodawca na podstawie wyników tego badania stwierdzono, że „wśród najczęstszych źródeł konfliktów wskazano: zagospodarowanie przestrzenne, budowa budynków, emisja zapachów z produkcji zwierzęcej, wykonywanie prac rolniczych. Jako przypadki karania rolników wskazano takie sytuacje jak dodatkowe kontrole wskutek interwencji innych mieszkańców wsi oraz mandaty za zanieczyszczenie drogi i hałas po godz. 22.00.”. To badanie ankietowe zostało przeprowadzone na potrzeby Zespołu do spraw zachowania funkcji produkcyjnych wsi, powołanego Zarządzeniem nr 4 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lutego 2025 r. c) Podjęcie uchwały intencyjnej służącej podniesieniu świadomości mieszkańców w związku z zamieszkiwaniem na terenach, na których prowadzona jest działalność rolnicza (Uchwała Nr 246/IX/25 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie dążenia do podniesienia świadomości mieszkańców Gminy Namysłów o zamieszkiwaniu na obszarze, na którym prowadzona jest działalność rolnicza i charakterystycznych cechach tej działalności). d) Skrótowe powołanie się na rozwiązania prawne z czterech państw UE, tj. Czech, Estonii i Holandii, a przede wszystkim Francji. Koalicja Żywa Ziemia odnosząc się do określenia problemów, które mają rozwiązywać projektowana ustawa oraz zakresu i sposobu ich zbadania, zauważa: 1. Wyjątkowo wąskie i niewystarczające do rzetelnej i spójnej oceny sytuacji rozpoznanie problemów, dla których proponuje się rozwiązania dotyczące 15,3 mln mieszkańców obszarów wiejskich, czyli 40,4% populacji Polski (jak wskazuje sam projektodawca) – polegające na ograniczeniu praw i wolności – oraz 1,3 mln rolników, w szczególności brak podania precyzyjnych danych w odniesieniu do liczby konfliktów: • pomiędzy podmiotami prowadzącymi działalność rolniczą a innymi podmiotami mieszkającymi na wsi, w podziale na gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w związku z podkreślaniem szkodliwego wpływu urabanizacji/suburbanizacji terenów wiejskich; • pomiędzy podmiotami prowadzącymi działalność rolniczą a nowymi nabywcami nieruchomości na obszarach wiejskich, wskazywanych jako grupa szczególnie zagrażająca interesów rolników i możliwości kontynuowania oraz rozwoju działalności rolniczej – jak pisze projektodawca „pojawienie się nowych mieszkańców skutkuje bardzo często konfliktami społecznymi” – ale w żaden sposób nie precyzuje, co oznacza „bardzo często”. Należy przy tym zauważyć, że projektodawca zupełnie zignorował fakt, że prowadzenie działalności rolniczej w sposób uciążliwy dla otoczenia i prowadzący do zakłóceń (zwłaszcza ponad przeciętną miarę) nie dotyczy wyłącznie nowych nabywców nieruchomości na wsi, ale wszystkich jej mieszkańców, w tym również podmiotów zamieszkujących obszary wiejskie od pokoleń. Jest to szczególnie zastanawiające, gdyż projektodawca twierdzi, że celem projektu jest wprowadzenie przewidywalnych ram poszanowania prawa wszystkich mieszkańców wsi; • w tym związanych się z prowadzeniem postępowań prawnych skutkujących wypychaniem lub ograniczeniem produkcji rolnej na obszarach wiejskich; • w tym związanych z prowadzeniem postępowań prawnych, które doprowadziły do zmniejszenia liczby gospodarstw z produkcją zwierzęcą. Wydaje się, że zwłaszcza takie dane powinny zostać przedstawione, gdyż – jak podkreśla wnioskodawca – taki spadek gospodarstw z produkcją zwierzęcą jest istotną, diagnozowaną w ostatnich latach kwestią; • liczby konfliktów – jak określa projektodawca „protestów okolicznych mieszkańców” - które doprowadziły do trudności w uzyskaniu wymaganych zgód na budowę budynków służących do produkcji zwierzęcej; • w tym związanych z prowadzeniem postępowań prawnych, które doprowadziły do	
--	--	--	--

		zablokowania wymiany pokoleniowej w rolnictwie. – zdaniem projektodawcy „młodzi rolnicy są najczęściej narażoną na skutki konfliktów sąsiedzkich”. Należy zauważyć, że projektodawca zupełnie zignorował fakt, że również nowi nabywcy nieruchomości rolnych (niekoniecznie z rodzin rolników) dokonują ich zakupu z zamiarem prowadzenia działalności rolniczej (w tym produkcji zwierzęcej); • w tym związanych z prowadzeniem postępowań prawnych, które doprowadziły do ograniczenia działań inwestycyjnych, modernizacji albo innych form rozwoju prowadzenia działalności rolniczej. Sposób finansowania modernizacji w rolnictwie – jak wynika z oceny wydatkowania na nią środków publicznych – niekoniecznie wpływa na rozwój gospodarstw, a może łączyć się z handlem maszynami i urządzeniami rolniczymi po zakończeniu okresu zobowiązania. Ten aspekt nie został zauważony przez projektodawcę. 2. Nie zostały przedstawione przez projektodawcę szczegółowe dane dotyczące karania rolników mandatami za wykroczenia o prowadzenie działalności rolniczej w nocy lub w sposób zakłócających spokój. Co interesujące, projektodawca jednoznacznie wskazuje, że prowadzenie działalności rolniczej z uwagi na jej charakter i skalę musi wiązać się z immisjami (w tym ponad przeciętną miarę), gdyż jest ona uzależniona od zmiennych warunków pogodowych i innych czynników niezależnych od rolników. Owszem są to aspekty, które należy brać uwagę, niemniej jednak zasadne wydaje się ich większe przeanalizowanie z dwóch powodów, tj. (1) liczby gospodarstw, których wielkość powierzchni i skala produkcji wymaga prowadzenia czynności agrotechnicznych także w porze nocnej oraz (2) rodzaju zabiegów agrotechnicznych, które są albo mogą być szczególnie uciążliwe dla otoczenia, nawet przy zastosowaniu zasad dobrej praktyki rolniczej. To prowadzi do wniosku, że znacznie zasadniejsze byłoby stworzenia katalogu praktyk i metod dotyczących zasiewu/sadzenia, zbioru plonów i stosowania zabiegów ochrony roślin jako takich, które w okresie ich nasilenia mogą tworzyć wyjątek w prawie pozwalający na czasowe zmniejszenie ochrony podmiotów sąsiadujących z podmiotami prowadzącymi działalność rolniczą. Jako wyjątek powinien być on określony wąsko i w sposób jak najmniej uszkadzający prawa i wolności innych korzystających z nieruchomości – ale z większą akceptacją społeczną dla wystąpienia czynników, które zmuszają rolników do działania w nocy, w dni wolne oraz w innych okolicznościach zagrażających uzyskaniu plonów. Takie podejście jest znacznie zgodniejsze z obecną konstrukcją prawną, która co do zasady wymaga od wszystkich podmiotów (w tym rolników) dokładanie starań, by w jak najmniejszy sposób poprzez swoje korzystanie z nieruchomości naruszać prawa i wolności innych podmiotów. Natomiast proponowane przez projektodawcę klauzule generalne – jak już zostało wspomniane wcześniej – powodują, że podmiot prowadzących działalność rolniczą będzie uznawał, że takich starań dokładać nie musi. 3. Brak potwierdzenia w konkretnych danych dla stwierdzenia przez projektodawcę, że do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi regularnie napływają od rolników, izb rolniczych, organizacji branżowych, przedstawicieli samorządów informacje dotyczące problemów wynikających z immisji (hałas, zapachy) spowodowane prowadzeniem działalności rolniczej. Dodatkowo projektodawca zauważa, że ten problem narasta, o czym mają świadczyć obserwacje przedstawicieli branży (nie sprecyzowano, której branży) oraz społeczności lokalnych (nie sprecyzowano których) – i ma to być potwierdzone badaniami resortu rolnictwa prowadzonymi w ostatnim czasie. Z uwagi na to, że proponowane rozwiązania prawne wpływają na ograniczenie ochrony prawnej przed immisjami pochodzącymi z działalności rolniczej, zasadne wydaje się podanie w uzasadnieniu i OSR do ww. projektu ustawy następujących danych: • ile dokładnie takich informacji napłynęło do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i kto z organizacji reprezentujących sektor rolnictwa je zgłaszała, a także w jakim czasie; jakie i w jakim czasie były prowadzone badania przez resort rolnictwa, wśród jakich grup społecznych, jaka była liczba badań, liczba i zróżnicowanie respondentów – co jest ważne dla oceny, czy badanie było prowadzone na próbie ogólnopolskiej; • czy resort rolnictwa konsultował wprowadzenie zmian prawa z przedstawicielami innych grup społecznych, spoza sektora rolnego i sektorów bezpośrednio z nim powiązanych – jeśli tak, to kiedy, z kim i w jakim zakresie były prowadzone takie konsultacje; 4. Z uwagi na ewidentne
--	--	--

			skupienie się przez projektodawcę głównie na realizacji potrzeb i interesów sektora produkcji zwierzęcej, szczególnie ważne staje się także rozpoznanie i przeanalizowanie możliwości realizacji i ochrony interesów grup społecznych (w tym mieszkańców wsi, niezależnie od długości czasu zamieszkania), które mogą doświadczać uciążliwości i zakłóceń w związku z sąsiedowaniem ich nieruchomości z nieruchomościami, na których prowadzi się produkcję zwierzęcą (zwłaszcza fermową i zakwalifikowaną do instalacji o zawsze albo potencjalnie negatywnym oddziaływaniu na środowiska. W związku z tym pojawia się pytanie o brak odniesienia się przez projektodawcę do danych, które dotyczą: • liczby i zakresu skarg, protestów, interpelacji poselskich wynikających ze zgłoszenia powyższych problemów w związku z koniecznością sąsiedowania z miejscami prowadzenia produkcji zwierzęcej. To pytanie jest tym bardziej uzasadnione, że wielokrotnie projektodawca podkreśla, że w szczególności rosną oczekiwania społeczne dotyczące ograniczenia emisji hałasu i odorów pochodzących z produkcji zwierzęcej – a jednocześnie zdaniem projektodawcy wynikają one z subiektywnych odczuć osób skarżących się na powyższe uciążliwości i zakłócenia, co ma ukrócić wprowadzenie art. 1441 do Kodeksu cywilnego, aby wyeliminować bezzasadne pozwy przeciw rolnikom. • spadku wartości nieruchomości na obszarach wiejskich w związku z sąsiedowaniem miejsc prowadzenia produkcji zwierzęcej - Sąsiedztwo ferm przemysłowych (drobiu, trzody chlewnej, norek) powoduje drastyczny spadek wartości pobliskich nieruchomości, często sięgający od 30% do nawet 80% w bezpośrednim sąsiedztwie. Spadek wynika z uciążliwości odorowych, hałasu, obaw o zdrowie oraz degradacji krajobrazu; • opinii Rzecznika Praw Obywatelskich z marca 2025 r. o tym, że przemysłowe fermy zwierzęce stanowią istotny problem społeczny w Polsce, która wynika również z analizy narastającego napływu do Biura RPO skarg społeczności lokalnych na uciążliwość tego typu instalacji na możliwość zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym rolniczej) na obszarach wiejskich. Koalicja Żywa Ziemia zwraca szczególną uwagę na poważne braki w uzasadnieniu i OSR do ww. projektu ustawy, przy jednoczesnym wyciąganiu przez projektodawcę – pomimo braku danych potrzebnych do pełnej oceny sytuacji – daleko zakrojonych wniosków de lege ferenda, skupionych na jednowektorowym podejściu do problemu, polegającym na dostrzeganiu jedynie potrzeby ochrony działalności rolniczej, rzekomo zagrożonej napływem nowych mieszkańców na obszary wiejskie. Można zaobserwować włożenie przez projektodawcę znaczącego wysiłku w zbudowanie przekonania o znaczeniu problemu i jego narastaniu w związku z brakiem zgody społecznej na prowadzenie działalności rolniczej w sposób uciążliwy, przede wszystkim ponad przeciętną miarę, jeżeli chodzi o zakłócenia w korzystaniu z nieruchomości sąsiadujących z nią. Nie znajduje to jednak potwierdzenia w danych, na które powołuje się projektodawca. Widoczny jest brak danych, odpowiednich badań, a także pomijanie danych sprzecznych z тезami projektodawcy i sugerowaniem przez projektodawcę braku świadomości społecznej o znaczeniu działalności rolniczej. Wnioskujemy, że takie przygotowanie merytoryczne do zmian prawa jest wadliwe jako nieuwzględniające złożonej relacyjności wielofunkcyjności obszarów wiejskich, a zwłaszcza zachodzących na nich w ostatnim czasie zmian strukturalnych związanych z zamieszkaniem. Widoczne jest zwłaszcza ominięcie potrzeby zwiększenia ochrony wiejskich społeczności lokalnych przed formami działalności rolniczej (zwłaszcza produkcji zwierzęcej), która praktycznie wyłącza możliwość realizacji praw, potrzeb i interesów ww. społeczności.	
102.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	uzasadnienie, OSR	3. Błędy logiczne oraz brak spójności argumentacji dotyczące funkcji produkcyjnych wsi i ich znaczenia dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich: 1. Projektodawca wielokrotnie podkreśla, że funkcja produkcyjna wsi jest priorytetowa. Jednocześnie przywołuje dokumenty i rozwiązania prawne z innych państw UE, które wyraźnie wskazują, że nie jest to jedyna funkcja obszarów wiejskich, zwłaszcza, gdy zarówno na obszarach wiejskich, jak i w samym rolnictwie zachodzą zmiany strukturalne – w tym polegające na podejmowaniu działalności rolniczej przez nowych mieszkańców wsi albo polegające na znajdowaniu zatrudnienia poza działalnością rolniczą przez	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane rozwiązania odnoszą się do wybranego aspektu funkcjonowania obszarów wiejskich, jakim są stosunki sąsiedzkie w kontekście działalności rolniczej. Regulacja nie wyczerpuje wszystkich wymiarów rozwoju obszarów wiejskich ani polityki rolnej, które są

		wielopokoleniowych mieszkańców wsi. Już to wskazuje konieczność rozważenia zmiany w zakresie usług, komunikacji, funkcji związanych z inną niż rolnicza działalnością w celach gospodarczych. 2. Do takich dokumentów należy przywołana przez projektodawcę „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, w sposób koniunkcyjny wobec produkcji rolnej ustanawiający znaczenia innych funkcji obszarów wiejskich, tj. właśnie jako miejsce zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, dostarczania dóbr publicznych i rynkowych związanych z walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi. 3. Projekt przeczy sam sobie odnosząc się do pojęcia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, które to pojęcie składa się z trzech głównych filarów, to jest: (1) rozwoju gospodarczego i sprawiedliwego podziału korzyści z niego wynikających, (2) odpowiedzialność społeczne oraz (3) ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi. Żadne z rozwiązań zaproponowanych w ww. projekcie ustawy nie jest zgodne ze zrównoważonym rozwojem obszarów wiejskich. Można także przyjąć, że w długoterminowej perspektywie będzie także negatywnie rzutować na ekonomiczny wymiar produkcyjnej funkcji wsi, właśnie z powodu odłączenia od niego znaczenia dwóch pozostałych filarów. 4. Projektodawca założył tak szczególną rolę funkcji produkcyjnych wsi – jako podstawowych dla tych obszarów i źródeł tworzenia dochodów rolniczych – że działania związane z jej zachowaniem powinny być prowadzone bez względu na aktualną liczbę pozwów i toczących się spraw sądowych dotyczących uciążliwości z prowadzeniem działalności rolniczej. Tym samym projektodawca mówi wprost o całkowitym zignorowaniu potrzeb społecznych, niezależnie od negatywnego wpływu na ich realizację poprzez prowadzenie działalności rolniczej, na co właśnie wskazuje konieczność włączenia wymiaru sprawiedliwości w rozwiązanie tego problemu. Wydaje się, że taki postulat nie powinien nigdy pojawić się państwie kierującym się zasadami praworządności i demokracji. 5. Projektodawca nie uwzględnił w ocenie sytuacji żadnych innych czynników, które wpływają na porzucania albo ograniczanie działalności rolniczej, w szczególności analizując to pod względem skali i metod produkcji. Należy także przypomnieć o zwyczajowym przesuwaniu przez Polskę środków WPR z II filaru, czyli środków na rozwój obszarów wiejskich do I filaru związanego z dochodowością gospodarstw rolnych. To przypomnienie jest ważne, gdyż wskazuje głęboką niekonsekwencję w podejściu polskich władz do tego zagadnienia – przy jednoczesnym sugerowaniu pilności i znaczenia problemu jakim miałyby być zahamowanie rozwoju wsi poprzez konfliktowość związaną z mieszkaniem na nich i prowadzeniem rolniczej i pozarolniczej działalności przez różne podmioty (nie tylko rolników). 6. Najważniejszym problemem – w odniesieniu do proponowanych zmian prawa – pozostaje wadliwe definiowanie bezpieczeństwa żywnościowego – którego zapewnienie jest rozumiane wyłączenie jako ochrona interesów połączonych z intensyfikacją produkcji rolnej. Niezależnie od faktu, że następuje ciągły wzrost wolumenu i wartości produkcji rolnej w Polsce oraz jej znaczenie eksportowe (a dotyczy to głównie produkcji zwierzęcej – nawet 60%, 80% w przypadku jej poszczególnych sektorów). Trudno w takiej sytuacji mówić o ryzyku dla bezpieczeństwa żywnościowego Polski w odniesieniu do skali produkcji. 7. Należy natomiast mówić o ryzyku braku bezpieczeństwa żywnościowego Polski w odniesieniu do form produkcji rolnej, które w znaczny wymiarze prowadzą do degradacji zasobów naturalnych (zwłaszcza zasobów wody), zanieczyszczenia środowiska i pogłębiania zmiany klimatycznej. Ten projekt jest sztandarowym przykładem ochrony takich form działalności rolniczej. Zauważa się nim bowiem – jako uszkadzający bezpieczeństwo żywnościowe kraju – problem sprzeciwu społecznego wobec form działalności rolniczej jako uciążliwych społecznie, ale wygodnie pomija się aspekt, że taka uciążliwość i zakłócenia wpływają również szkodliwie na stan ekosystemów Polski, w tym ich zasobów gwarantujących długoterminową stabilną i wydajną produkcję rolną. 8. W związku z tym należy zadać pytanie, czy konflikty społeczne – na których tak chętnie skupił się	kształtowane w ramach szerszych instrumentów publicznych, w tym dotyczących ochrony środowiska, rozwoju społecznego i gospodarczego. Jednocześnie projekt nie wyłącza uwzględniania innych funkcji obszarów wiejskich oraz ich współistnienia, a jego celem jest wprowadzenie bardziej przewidywalnych ram prawnych przy zachowaniu podstawowych mechanizmów ochrony prawnej.
--	--	--	---

		projektodawca – nie wynikają z problemu braku wystarczającej kontroli nad lokalizowaniem i funkcjonowaniem form działalności rolniczej, która ma negatywny wpływ na ochronę środowiska i klimatu. Na przykład dotyczy to problemu braku pozwoleń zintegrowanych dla wielu instalacji, jak również brak możliwości skutecznego działania kontrolnego inspekcji weryfikujących przekraczanie imisji z takich instalacji. 9. Co zastanawiające, projektodawca chętnie odnosi się do takich wartości jak ekologiczna produkcja, poprawa dobrostanu zwierząt gospodarskich, które cieszą się wysoką akceptacją społeczną, również z tego powodu, że charakteryzują się zmniejszeniem emisji z produkcji rolnej, korzystniejszym wpływem na ochronę środowiska i klimatu, a w konsekwencji dostarczaniem żywności o wyższej jakości i pozytywnym oddziaływaniu na stan zdrowia publicznego. 10. Nie odnosi się jednak do nich jako zagrożonych sąsiedowaniem z formami działalności rolniczej, która uciążliwie, negatywnie i zakłócająco wpływa na producentów ekologicznych, utrzymujących wysokie standardy dobrostanu zwierząt gospodarskich lub prowadzących produkcję rolną stosując praktyki agrotechniczne przyjazne przyrodzie albo prowadzą działalność pozarolniczą wymagającą spokoju, ciszy, obcowania z dziedzictwem przyrodniczo-kulturowym wsi w celu rekreacji, turystyki i odpoczynku. Odwrotnie, projektodawca odnosi się do tych aspektów wyłącznie przez pryzmat ich włączenia w produkcję zwierzęcą jako część jej rozwoju, zgodny z oczekiwaniami społecznymi. Należy zatem zadać pytania: • Dlaczego te aspekty są postrzegane przez projektodawcę jako przyszłe, skoro od pięciu lat płyną do sektora produkcji zwierzęcej znaczne środki publiczne na podwyższenie dobrostanu zwierząt gospodarskich? • Dlaczego te aspekty są postrzegane jako przyszłe skoro wsparciem ze środków publicznych od wielu lat objęte jest także rolnictwo ekologiczne? • Dlaczego nie zostaje zauważone przez projektodawcę, że planowane zmiany prawa są sprzeczne z poprawą dobrostanu zwierząt oraz rzeczywistym rozwojem rolnictwa ekologicznego w Polsce? W związku z tym Koalicja Żywa Ziemia uznaje, że projektodawca proponując ograniczenie praw i wolności w zakresie ochrony przed imisjami z działalności rolniczej: - nie uwzględnił w ocenie wszystkich czynników, które wpływają negatywnie na stabilność i wydajność działalności rolniczej, a także możliwość jej zróżnicowania w połączeniu z agroturystyką lub turystyką wiejską; - nie uwzględnił związku pomiędzy uciążliwością społeczną i ekonomiczną działalności rolniczej w odniesieniu do jej wpływu na stan środowiska i klimatu oraz jego znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego. Obszar środowiska naturalnego nie został w ogóle zaznaczony w OSR jako objęty wpływem projektowanej regulacji; - błędnie określił pojęcie zrównoważenia rozwoju obszarów wiejskich, starając się podporządkować jego zdefiniowanie wyłącznie poprzez ochronę interesów jednej grupy społecznej. Nie zauważając jednak również, że formy działalności rolniczej różnią się pomiędzy sobą – zarówno skalą, jak i metodami. Tym samym problemów wynikających z zakłóceń w związku z emisyjnością przemysłowych i intensywnych form działalności rolniczej mogą doświadczać także rolnicy ekologiczni, z mniejszych gospodarstw lub wprowadzający do swojego gospodarstwa praktyki przyjazne dla ochrony środowiska i klimatu. Całe założenie merytoryczne, w tym jego zakładany pozytywny wpływ na wzmocnienie funkcji produkcyjnych wsi należy uznać za wadliwe z uwagi na wybiórczość, wadliwe stosowanie definicji oraz podporządkowanie też projektu pod presję lobby sektora intensywnej i przemysłowej produkcji zwierzęcej w Polsce, nie mającej nic wspólnego z rolnictwem, jego zrównoważonym rozwojem oraz dostarczanie dóbr publicznych, ważnych i kluczowych dla całego polskiego społeczeństwa. Cały projekt opiera się na	
--	--	--	--

			fałszywych założeniach, w związku z tym będzie prowadził do systemowego wzmocnienia ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi – wyłącznie dla określonej grupy interesu i pogłębiając problem polaryzacji społecznej w Polsce.	
103.	Koalicja Żywa Ziemia / Inicjatywa "Nasz Rzecznik"	uzasadnienie, OSR	III. OGÓLNA OCENA PROPONOWANYCH ZMIAN PRAWA W ocenie Koalicji Żywa Ziemia ww. projekt ustawy jest tragicznym potwierdzeniem braku umiejętności planowania i prowadzenia rozwoju kraju z odpowiednim uwzględnieniem potrzeb i interesów wszystkich Polek i Polaków. Zamiast odpowiedniego wykorzystania przepisów planistycznych i dotyczących zagospodarowania i ładu przestrzennego podejmują się próbe wprowadzania rozwiązań prawnych wymuszających na obywatelach Polski zgodę na akceptowanie form działalności niezgodnych z zasadami praworządnego i demokratycznego państwa. Ponadto czyni się to na podstawie wybiórczych danych, bez odpowiedniego i wyczerpującego zbadania problemu, ale podejmując kroki prawne (jak pisze projektodawca „interwencję legislacyjną”) o znaczeniu dla ponad połowy polskiej populacji. Niestety charakter tej interwencji to ograniczenie praw i wolności wypracowanych w polskim porządku prawnym. Jest on także niepokojący z uwagi na pogłębienie problemu polaryzacji w polskim społeczeństwie, co zawsze niekorzystnie oddziałuje na poziom bezpieczeństwa i porządku w wymiarze krajowym i lokalnym. Stwierdzając powyższe, chcemy podkreślić, że nie jest to jednoznaczne z brakiem dostrzegania przez nas potrzeby zasadności roszczeń wobec podmiotów prowadzących działalność rolniczą, zwłaszcza mniejszych i rodzinnych gospodarstw rolnych. Jak najbardziej rolnikom, jako podmiotom gwarantującym bezpieczeństwo żywnościowe kraju należy się pełna i skuteczna ochrona prawna. Z pewnością nie służą temu również takie zjawiska jak prowadzenie inwestycji, w tym publicznych, na gruntach rolnych o wyższej klasie bonitacyjnej gleb oraz bez ochrony odpowiedniego kształtowania ustroju rolnego oraz brak spójnej polityki państwa dotyczącej scalania gruntów rolnych. W pełni popieramy ochronę gospodarstw rolnych, jednakże nie może się to odbywać kosztem innych podmiotów, a także prowadzić do legitymizacji statusu form prowadzenia działalności rolniczej, które nie tylko zakłócają indywidualne interesy podmiotów związane z korzystaniem z nieruchomości, ale także prowadzą do wyłączenia zamieszkania i działalności gospodarczej całych społeczności lokalnych, brak możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz na ogromną skalę niszczą przyrodę, środowisko i degradują zasoby naturalne – tym samym zmniejszając potencjał bezpieczeństwa żywnościowego Polski i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Zwracamy się z uprzejmą prośbą do projektodawcy o poddanie tych kwestii pogłębionej analizie i refleksji oraz ukierunkowanie zwiększonego wysiłku na przygotowanie rozwiązań prawnych zapewniających równorzędną ochronę działalności rolniczej oraz innych wartości i dóbr publicznych.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
104.	Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz	art. 1	Uzupełnienie art.1. w zakresie dotyczącym projektowanego przepisu 1441 Kodeksu Cywilnego Proponujemy, by po pierwszym słowie przepisu w art. 1441 „Właściciel” dodać wyrażenie „lub posiadacz zależny”. I tym samym nadać mu następujące brzmienie: „Art. 1441. Właściciel lub posiadacz zależny nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Proponowane brzmienie przepisu art. 1441 obejmie w praktyce mniejszość sytuacji związanych z zarzutami naruszania przepisu art. 144 poprzez	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.

			prorowadzenie działalności rolniczej. Zapis ten bowiem został sformułowany zbyt wąsko. Przyznaje uprawnienie podmiotowi prowadzącemu działalność rolniczą JEDYNIE na gruncie stanowiącym jego własność. Tymczasem w praktyce w znaczącej części działalność rolnicza prowadzona jest na gruntach nie będących własnością podmiotu a będących w jego posiadaniu – najczęściej na podstawie umowy dzierżawy i to głównie gruntów z zasobu nieruchomości rolnych Skarbu Państwa lub na podstawie umowy użyczenia. Przepis w proponowanej formie nie obejmie tych przypadków, które stanowią de facto większość.	
105.	Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz	art. 1	Wnioskujemy o wprowadzenie do projektu ustawy poniżej proponowanych zmian Wprowadzenie definicji działalności rolniczej w której doprecyzowane zostanie, iż: „Art. 1. Modernizacja, budowa, rozbudowa oraz zwiększenie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej. 2.Ochrona przewidziana w ustawie obejmuje działania, o których mowa w ust. 1, o ile są prowadzone zgodnie z przepisami prawa.”	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
106.	Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz	nowy przepis	Wnioskujemy o wprowadzenie do projektu ustawy poniżej proponowanych zmian Ułatwienia w realizacji procesu inwestycyjnego, związanego z modernizacją i rozwojem produkcji rolniczej: „Art. 1. Postępowania administracyjne dotyczące inwestycji związanych modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym prowadzi się z zachowaniem terminów, o których mowa w ust. 2. 2. Terminy dla postępowań, o których mowa w ust. 1, wynoszą: do 90 dni – w pierwszej instancji i do 30 dni – w drugiej instancji. 3. W przypadku niewydania decyzji w terminach określonych w ust. 2 uznaje się, że decyzja została wydana zgodnie z wnioskiem inwestora. Art. 1. Dla inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym wydaje się jedną zintegrowaną decyzję administracyjną, obejmującą w szczególności: 1) decyzję lokalizacyjną; 2) decyzję środowiskową; 3) uzgodnienia branżowe; 4) pozwolenie na budowę. 2. Decyzja ta zastępuje decyzje wydawane na podstawie przepisów odrębnych. Art. 1. Organizacji ekologicznej przysługuje jedno odwołanie na każdym etapie postępowania. 2. Zakazuje się składania tożsamy odwołań w tej samej sprawie przez podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
107.	Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz	nowy przepis	Wnioskujemy o wprowadzenie do projektu ustawy poniżej proponowanych zmian Zmiany w przepisach obowiązujących: „Art. W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 44 po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu: „4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się do postępowań, o których mowa w art. 74b.”; 2) po art. 74a dodaje się art. 74b w brzmieniu: „Art. 74b. 1. W postępowaniu w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym stronami postępowania są wyłącznie: 1) inwestor; 2) właściciele, użytkownicy wieczysti lub zarządcy nieruchomości: a) objętych bezpośrednio inwestycją, b) położonych w obszarze oddziaływania obiektu; 3) właściwa miejscowo izba rolnicza; 4) organizacje ekologiczne spełniające łącznie warunki określone w ust. 2. 2. Organizacja ekologiczna może uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony, jeżeli: a) posiada osobowość prawną; b) jej statutowym celem jest ochrona środowiska lub zrównoważone rolnictwo; c) jest zarejestrowana oraz faktycznie prowadzi działalność na terenie powiatu, w którym planowane jest przedsięwzięcie; d) prowadzi działalność nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy przed dniem wszczęcia postępowania; e) udostępniała publicznie sprawozdania finansowe za ostatnie trzy lata działalności (a w przypadku prowadzenia działalności przez okres krótszy – za okres, w którym była ona prowadzona, z zastrzeżeniem lit. d), zawierające szczegółowe informacje o źródłach finansowania działalności, w tym o zbiorcach publicznych oraz dotacjach, grantach i darowiznach otrzymywanych od osób fizycznych, firm, organizacji i podmiotów publicznych i niepublicznych, w tym także z zagranicy; f) wykaże istnienie istotnego interesu prawnego pozostającego w bezpośrednim związku z przedmiotem postępowania. 3. Przez istotny interes prawny, o	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.

			którym mowa w ust. 2 lit. f, rozumie się interes wynikający z przepisów prawa materialnego, mający charakter indywidualny i konkretny, którego naruszenie jest możliwe w wyniku wydania decyzji. 4. Przez obszar oddziaływania obiektu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b, rozumie się obszar oddziaływania obiektu w rozumieniu art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.” Art. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) w art. 28 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu: „2a. W przypadku inwestycji, o których mowa w art. 74b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), stronami postępowania są wyłącznie podmioty wskazane w tym przepisie.” Art. 5 W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) po art. 28 dodaje się art. 28a w brzmieniu: „Art. 28a. W postępowaniach, o których mowa w art. 74b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), art. 28 nie stosuje się w zakresie ustalania kręgu stron.”	
108.	Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz	nowy przepis	Ponadto wnosimy o rozważenie wprowadzenia do projektowanej ustawy lub w ramach odrębnej inicjatywy legislacyjnej następujących rozwiązań: • Związanie organu prowadzącego postępowanie administracyjne w zakresie budowy lub rozbudowy obiektów związanych z produkcją rolną, treścią pozytywnych opinii/uzgodnień w sytuacji, gdy organy wyspecjalizowane (np. PG Wody Polskie, Inspekcja Weterynaryjna) wydadzą pozytywne opinie/uzgodnienia. W takim przypadku organ prowadzący postępowanie administracyjne nie powinien ich „ignorować” i odmawiać wydania zgody z przesłanek pozamerytorycznych. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoli na zmniejszenie liczby przypadków odmów nieopartych o ekspertyzę właściwych służb. • Ograniczenie obowiązku sporządzania pełnego raportu oceny oddziaływania na środowisko w określonym przedziale (poniżej 210 DJP, a także doprecyzowanie współczynników DJP i progów dla wybranych systemów chowu lub hodowli. Organom i inwestorom brakuje jednoznacznych reguł, co wydłuża postępowania administracyjne. Ponadto problemem są też rozbieżne interpretacje liczby DJP w praktyce opiniowania. Wprowadzenie takiej zmiany oznaczać będzie mniej sporów na etapie określania „czy raport jest potrzebny” i w konsekwencji krótsze postępowania oraz możliwość lepszego planowania inwestycji. • Racjonalizacja materiału dowodowego i badań terenowych w procesie oceny oddziaływania na środowisko poprzez m.in. ograniczenie całorocznej inwentaryzacji przyrodniczej do krótszego okresu (np. 4 miesiące) oraz ograniczenie dopuszczania „kontr-opracowań” składanych przez strony po terminie, wraz z wprowadzeniem wymogu, by zarzuty techniczne (na przykład ogólny zarzut o negatywnym wpływie na środowisko lub zdrowie mieszkańców) były poparte analizą ekspercką. Przyjęcie takiej zmiany przeciwdziałać będzie przewlekłości, „turystyce procesowej” i blokowaniu inwestycji przez dowody składane etapami. • Okres przejściowy dla inwestycji rolniczych po wejściu planu ogólnego. Biorąc pod uwagę niechętnie podejście wielu gmin do wskazywania w planach ogólnych obszarów na których będzie możliwe prowadzenie produkcji zwierzęcej i budowy związanych z nią obiektów (w tym także biogazowni rolniczych) niezbędne jest wprowadzenie czasowego (minimum 24 miesiące) mechanizmu, który pozwalać będzie na wydawanie warunków zabudowy dla inwestycji rolniczych i powiązanych z produkcją rolną niezależnie od położenia – jako bufor dla wdrożenia planów ogólnych. Pozwoli to na ograniczenie ryzyka „luki inwestycyjnej” w okresie wdrożenia reformy planistycznej i zachowanie ciągłości modernizacji gospodarstw i inwestycji towarzyszących.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
109.	Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza	cały projekt	Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych funkcji wsi z dnia 23 marca 2026 r. ma charakter punktowej interwencji legislacyjnej, koncentrującej się na ograniczeniu odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej rolników i wprowadzeniu elementów informacyjnych przy obrocie nieruchomościami. Rozwiązania te oceniamy pozytywnie, jednak ich zakres jest w naszej ocenie niewystarczający wobec skali konfliktów społecznych oraz wyzwań związanych z presją urbanizacyjną na obszary wiejskie, potrzebami wynikającymi z rozwoju produkcji rolniczej, w tym zwłaszcza produkcji zwierzęcej oraz koniecznością	Uwaga poza zakresem projektu.

			zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego państwu. Biorąc pod uwagę powyższe, wnosimy o uzupełnienie projektu o rozwiązania, które będą się koncentrowały nie tylko na utrzymaniu status quo na wsi, ale także pozwolą gospodarstwom na rozwijanie produkcji, w tym przede wszystkim na realizację nowych inwestycji w zakresie produkcji zwierzęcej. Rzeczywistą ochronę produkcyjnej funkcji wsi można skutecznie wdrożyć jedynie poprzez zapewnienie możliwości rozwojowych a to oznacza konieczność wprowadzenia ułatwień w procesie administracyjnym, związanym z uzyskiwaniem pozwoleń na realizację inwestycji przez gospodarstwa oraz ochrony planowanych inwestycji przed działaniami organizacji ekologicznych, których celem jest często całkowita likwidacja hodowli w Polsce.	
110.	Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza	art. 1	Proponujemy, by po pierwszym słowie przepisu w art. 1441 „Właściciel” dodać wyrażenie „lub posiadacz zależny”. I tym samym nadać mu następujące brzmienie: „Art. 1441. Właściciel lub posiadacz zależny nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Zawarta w projekcie propozycja art. 1441 to w praktyce tylko część sytuacji związanych z zarzutami naruszania przepisu art. 144 Kodeksu Cywilnego poprzez prowadzenie działalności rolniczej. Zapis ten bowiem został sformułowany zbyt wąsko. Przysnaje uprawnienie podmiotowi prowadzącemu działalność rolniczą JEDYNIE na gruncie stanowiącym jego własność. Tymczasem w praktyce w znaczącej części działalność rolnicza prowadzona jest na gruntach nie będących własnością podmiotu a będących w jego posiadaniu – najczęściej na podstawie umowy dzierżawy (w tym gruntów z zasobu nieruchomości rolnych Skarbu Państwa) lub na podstawie umowy użyczenia.	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
111.	Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza	art. 1	Wprowadzenie definicji działalności rolniczej w której doprecyzowane zostanie, iż: „Art. 1. Modernizacja, budowa, rozbudowa oraz zwiększenie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej. 2. Ochrona przewidziana w ustawie obejmuje działania, o których mowa w ust. 1, o ile są prowadzone zgodnie z przepisami prawa.”	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
112.	Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza	nowy przepis	Ułatwienia w realizacji procesu inwestycyjnego, związanego z modernizacją i rozwojem produkcji rolniczej: „Art. 1. Postępowania administracyjne dotyczące inwestycji związanych modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym prowadzi się z zachowaniem terminów, o których mowa w ust. 2. 2. Terminy dla postępowań, o których mowa w ust. 1, wynoszą: do 90 dni – w pierwszej instancji i do 30 dni – w drugiej instancji. 3. W przypadku niewydania decyzji w terminach określonych w ust. 2 uznaje się, że decyzja została wydana zgodnie z wnioskiem inwestora. Art. 1. Dla inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym wydaje się jedną zintegrowaną decyzję administracyjną, obejmującą w szczególności: 1) decyzję lokalizacyjną; 2) decyzję środowiskową; 3) uzgodnienia branżowe; 4) pozwolenie na budowę. 2. Decyzja ta zastępuje decyzje wydawane na podstawie przepisów odrębnych. Art. 1. Organizacji ekologicznej przysługuje jedno odwołanie na każdym etapie postępowania. 2. Zakazuje się składania tożsamych odwołań w tej samej sprawie przez podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie.	Uwaga poza zakresem projektu.

113.	Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza	nowy przepis	Zmiany w przepisach obowiązujących: „Art. W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 44 po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu: „4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się do postępowań, o których mowa w art. 74b.”; 2) po art. 74a dodaje się art. 74b w brzmieniu: „Art. 74b. 1. W postępowaniu w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym stronami postępowania są wyłącznie: 1) inwestor; 2) właściciele, użytkownicy wieczyści lub zarządcy nieruchomości: a) objętych bezpośrednio inwestycją, b) położonych w obszarze oddziaływania obiektu; 3) właściwa miejscowo izba rolnicza; 4) organizacje ekologiczne spełniające łącznie warunki określone w ust. 2. 2. Organizacja ekologiczna może uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony, jeżeli: a) posiada osobowość prawną; b) jej statutowym celem jest ochrona środowiska lub zrównoważone rolnictwo; c) jest zarejestrowana oraz faktycznie prowadzi działalność na terenie powiatu, w którym planowane jest przedsięwzięcie; d) prowadzi działalność nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy przed dniem wszczęcia postępowania; e) udostępniała publicznie sprawozdania finansowe za ostatnie trzy lata działalności (a w przypadku prowadzenia działalności przez okres krótszy – za okres, w którym była ona prowadzona, z zastrzeżeniem lit. d), zawierające szczegółowe informacje o źródłach finansowania działalności, w tym o zbiórkach publicznych oraz dotacjach, grantach i darowiznach otrzymywanych od osób fizycznych, firm, organizacji i podmiotów publicznych i niepublicznych, w tym także z zagranicy; f) wykaże istnienie istotnego interesu prawnego pozostającego w bezpośrednim związku z przedmiotem postępowania. 3. Przez istotny interes prawny, o którym mowa w ust. 2 lit. f, rozumie się interes wynikający z przepisów prawa materialnego, mający charakter indywidualny i konkretny, którego naruszenie jest możliwe w wyniku wydania decyzji. 4. Przez obszar oddziaływania obiektu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b, rozumie się obszar oddziaływania obiektu w rozumieniu art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.” Art. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) w art. 28 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu: „2a. W przypadku inwestycji, o których mowa w art. 74b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), stronami postępowania są wyłącznie podmioty wskazane w tym przepisie.” Art. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) po art. 28 dodaje się art. 28a w brzmieniu: „Art. 28a. W postępowaniach, o których mowa w art. 74b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), art. 28 nie stosuje się w zakresie ustalania kręgu stron.” Ponadto wnosimy o rozważenie wprowadzenia do projektowanej ustawy lub w ramach odrębnej inicjatywy legislacyjnej następujących rozwiązań: • Związanie organu prowadzącego postępowanie administracyjne w zakresie budowy lub rozbudowy obiektów związanych z produkcją rolną, treścią pozytywnych opinii/uzgodnień w sytuacji, gdy organy wyspecjalizowane (np. PG Wody Polskie, Inspekcja Weterynaryjna) wydadzą pozytywne opinie/uzgodnienia. W takim przypadku organ prowadzący postępowanie administracyjne nie powinien ich „ignorować” i odmawiać wydania zgody z przesłanek pozamerytorycznych. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoli na zmniejszenie liczby przypadków odmów nieopartych o ekspertyzę właściwych służb. • Ograniczenie obowiązku sporządzania pełnego raportu oceny oddziaływania na środowisko w określonym przedziale (poniżej 210 DJP, a także doprecyzowanie współczynników DJP (np. brak kategorii bydła opasowego) i progów dla wybranych systemów chowu lub hodowli. Organom i inwestorom brakuje jednoznacznych reguł, co wydłuża postępowania administracyjne. Ponadto problemem są też rozbieżne interpretacje liczby DJP w praktyce opiniowania. Wprowadzenie takiej zmiany oznaczać będzie mniej sporów na etapie określania „czy raport jest potrzebny” i w konsekwencji krótsze postępowania oraz możliwość lepszego planowania inwestycji. • Racjonalizacja materiału dowodowego i badań	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
------	---	--------------	---	--

			terenowych w procesie oceny oddziaływania na środowisko poprzez m.in. ograniczenie całorocznej inwentaryzacji przyrodniczej do krótszego okresu (np. 4 miesiące) oraz ograniczenie dopuszczania „kontr-opracowań” składanych przez strony po terminie, wraz z wprowadzeniem wymogu, by zarzuty techniczne (na przykład ogólny zarzut o negatywnym wpływie na środowisko lub zdrowie mieszkańców) były poparte analizą ekspercką. Przyjęcie takiej zmiany przeciwdziałać będzie przewlekłości, „turystyce procesowej” i blokowaniu inwestycji przez dowody składane etapami. • Okres przejściowy dla inwestycji rolniczych po wejściu planu ogólnego. Biorąc pod uwagę niechętnie podejście wielu gmin do wskazywania w planach ogólnych obszarów na których będzie możliwe prowadzenie produkcji zwierzęcej i budowy związanych z nią obiektów (w tym także biogazowni rolniczych) niezbędne jest wprowadzenie czasowego (minimum 24 miesiące) mechanizmu, który pozwalać będzie na wydawanie warunków zabudowy dla inwestycji rolniczych i powiązanych z produkcją rolną niezależnie od położenia – jako bufor dla wdrożenia planów ogólnych. Pozwoli to na ograniczenie ryzyka „luki inwestycyjnej” w okresie wdrożenia reformy planistycznej i zachowanie ciągłości modernizacji gospodarstw i inwestycji towarzyszących.	
114.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	art. 1	Samorząd rolniczy pozytywnie ocenia kierunek proponowanych zmian jako odpowiedź na narastające od lat konflikty sąsiedzkie, zagrażające stabilności prowadzenia działalności rolniczej na terenach wiejskich. Projektowana regulacja jest krokiem niezbędnym dla zapewnienia rolnikom bezpieczeństwa prawnego i ochrony funkcji produkcyjnej wsi. Jednocześnie zwracamy uwagę na konieczność rozszerzenia zakresu podmiotowego ustawy o zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, takie jak wytwórnie pasz oraz magazyny do przechowywania owoców i warzyw. Obiekty te, funkcjonując na terenach typowo rolniczych i będąc integralnym ogniwem łańcucha produkcji żywności, generują oddziaływania na nieruchomości sąsiednie analogiczne do tych, które ustawa ma chronić – hałas maszyn, cykl produkcyjny niezależny od pory dnia, wymogi technologiczne. Wyłączenie tych podmiotów z zakresu ochrony ustawy byłoby rozwiązaniem niekonsekwentnym. Jednocześnie postuluje się, by zasady sporządzania planów ogólnych zagospodarowania przestrzennego uwzględniały w możliwie najszerszym zakresie wymóg nielokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy zagrodowej oraz obiektów produkcji zwierzęcej.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
115.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	art. 1	Zwracamy uwagę na niejednoznaczność kluczowych pojęć zastosowanych w proponowanym przepisie. Sformułowanie „ponad przeciętną miarę” nie jest opatrzone żadnymi kryteriami oceny, co może prowadzić do rozbieżnej interpretacji stosowania przepisu przez urzędy, sądy i organy ścigania, a w konsekwencji do niejednolitej ochrony rolników. Postulujemy doprecyzowanie tego kryterium w przepisie, tak aby odwołanie do „przeciętnej miary” było uszczegółowione. Analogiczne zastrzeżenia dotyczą pojęcia „zasad prawidłowej gospodarki rolnej”, będącego klauzulą generalną. Choć klauzula ta nie jest obca systemowi prawa polskiego i może nadawać przepisowi pożądaną elastyczność, jej nieostrość w kontekście sporów sąsiedzkich rodzi ryzyko rozbieżności w orzekaniu. Wnioskujemy o doprecyzowanie tego pojęcia poprzez wskazanie konkretnych aktów prawnych, norm lub wytycznych, do których ten przepis odsyła, bądź o wprowadzenie definicji w treści projektu. Jednocześnie wnioskujemy o wyraźne wskazanie w przepisach, że ocena zgodności z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej dokonywana jest z udziałem przedstawicieli izb rolniczych lub pracowników ośrodków doradztwa rolniczego, jako podmiotów posiadających praktyczną wiedzę specjalistyczną w tym zakresie. Niezbędne jest ponadto wprowadzenie do ustawy mechanizmów chroniących rolników przed tzw. nękaniami, w szczególności w sprawach dotyczących uciążliwości zapachowej, której ocena z uwagi na brak obiektywnych metod pomiaru jest szczególnie podatna na nadużycia. Wnosimy jednocześnie o ustanowienie w przepisach projektu ustawy sankcji za składanie nieuzasadnionych wniosków i pozwów dotyczących uciążliwości funkcjonowania gospodarstw rolnych.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców,

				przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
116.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	art. 2	Wątpliwości budzi, czy przepis w projektowanym brzmieniu nie będzie stosowany w sposób nadmiernie restrykcyjny wobec rolników wykonujących niezbędne prace polowe w porze nocnej. Działalność rolnicza ma charakter sezonowy i jest determinowana warunkami pogodowymi oraz cyklem produkcji, co obiektywnie często wymusza wykonywanie prac o każdej porze dnia i nocy. Przepis powinien wyraźnie stanowić, że wyłączenie odpowiedzialności wykroczeniowej obejmuje zakłócenia wykraczające poza zwyczajowo przyjęte godziny ciszy nocnej.	Uwaga uwzględniona.
117.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	art. 3	Projektowany obowiązek złożenia przez nabywcę nieruchomości oświadczenia o świadomości możliwych zakłóceń ze strony sąsiedniej działalności rolniczej jest oceniany pozytywnie co do zasady. Niemniej projektowany zakres tego przepisu budzi zastrzeżenia, albowiem obejmuje wyłącznie nieruchomości położone poza granicami administracyjnymi miast. Wyłączenie to może pozbawiać ochrony gospodarstwa rolne zlokalizowane w granicach miast będących siedzibami gmin miejsko-wiejskich, często stanowiących miejscowości o charakterze typowo rolniczym. Zabudowa miejsca bardzo się poszerza i wchodzi na tereny wiejskie. Przykładem mogą być gospodarstwa położone na terenie Opola, które w czasie powodzi nie otrzymały pomocy.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
118.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	art. 4	Przepis art. 4 wyłącza stosowanie przedmiotowych regulacji do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy. Godzi to w interesy tej właśnie grupy rolników, z którymi sąsiedzi już prowadzą spory sądowe. Przewlekłość postępowań sądowych sprawia, że rozstrzygnięcia w tych sprawach zapadać będą nawet za kilkanaście miesięcy, a zatem już w czasie obowiązywania nowych, korzystniejszych przepisów, z których to rolnicy zostaliby jednak wyłączeni. Systemowe wzmocnienie ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi powinno objąć wszystkich rolników. Izby rolnicze wnoszą zatem o zmianę art. 4 w kierunku objęcia regulacją wszystkich postępowań również tych wszczętych wcześniej i niezakończonych.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa zakłada, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.
119.	Krajowa Rada Notarialna	art. 1	Negatywna opinia. 1. Przepis art. 1 projektowanej ustawy dodaje przepis art. 1441 Kodeksu cywilnego, który ma stanowić przepis szczególny wobec art. 144 Kodeksu cywilnego. Proponowana zmiana – zdaniem twórców projektu - wprowadza uszczegółowienie dla sytuacji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej ze względu na specyfikę tej działalności i jej znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego naszego kraju, co będzie służyło wyeliminowaniu bezzasadnych pozwów o tzw. immisje. Zdaniem Krajowej Rady Notarialnej zmiana ta jest zbędna i deformująca przepisy tzw. prawa sąsiedzkiego tworzące spójny i wyważony zbiór ograniczeń w wykonywaniu prawa własności. Norma art. 144 Kodeksu cywilnego zabrania immisji pośrednich zakłócających korzystanie z nieruchomości sąsiedzkich ponad przeciętną miarę. Takie kryterium ma charakter uniwersalny i elastyczny. Podlega ono konkretyzacji w realiach badanego przypadku, a przy jego ocenie uwzględnia się łącznie dwie okoliczności, tj. społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości i stosunki miejscowe. Miarę tę wyznacza się w sposób zobiektywizowany,	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.

			oderwany od subiektywnej wrażliwości. Nie budzi wątpliwości w nauce i judykaturze, że w ramach kryterium społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości należy uwzględniać cel, któremu dane nieruchomości służą, a więc czy np. służą działalności przemysłowej, rolniczej, handlowej, oświatowej, kulturalnej, religijnej, szpitalnej lub są zabudowane mieszkaniami, zaś w ramach kryterium drugiego trzeba skupić się na charakterze terenu, na którym znajdują się dane nieruchomości, wynikającym z jego położenia (np. czy jest to teren rolniczy, teren rolniczy, na którym znajdują się sady, teren rolniczy, na którym znajdują się ферmy hodowlane, teren turystyczno-wypoczynkowy, teren miejski, teren miejski przemysłowy, teren willowy, teren miejskiej zabudowy mieszkaniowej), pora występowania immisji, ich czas trwania i intensywność (tak przykładowo wyr. SN z 8.1.2009 r., I CNP 82/08).	
120.	Krajowa Rada Notarialna	art. 3	2. Zastrzeżenia wywołuje także przepis art. 3 projektowanej ustawy, który wprowadza zmianę w przepisach ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. Polega ona na tym, że w akcie notarialnym dotyczącym nabycia nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta będzie zawarte oświadczenie nabywcy takiej nieruchomości, że jest świadomy możliwych zakłóceń korzystania z tej nieruchomości wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich. Projektowaną regulację należy ocenić krytycznie z wielu punktów widzenia. W pierwszej kolejności jej zakres jest bardzo szeroki. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu „oświadczenie powinno być przez notariusza zamieszczone w każdym przypadku nabywania nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta”. Nie można więc wykluczyć, że w świetle wykładni językowej obejmie ona nieruchomości wyjściowe i sąsiednie, spośród których żadna nie ma charakteru rolnego, skoro miarodajne będzie jedynie położenie nabywanej nieruchomości. Po drugie – w świetle założeń projektodawców niejasny jest sens jurydyczny takiego oświadczenia. Rozwiązanie to – zdaniem projektodawców - realizuje zasadę przejrzystości i świadomego wyboru miejsca zamieszkania. Jak się dalej wywodzi nabywca nieruchomości na wsi musi mieć pełną wiedzę o charakterze terenu, co w przyszłości wykluczy możliwość podnoszenia argumentu o „zaskoczeniu” hałasem czy zapachami rolniczymi. Powstaje jednak pytanie, jakie są skutki takiego oświadczenia i wyposażenia nabywcy w taką wiedzę. Należy bowiem zwrócić uwagę na zmienność charakteru nieruchomości i stosunków miejscowych oraz intensywności immisji pośrednich. W tym kontekście nie jest zatem trafne stwierdzenie projektodawców, że „celem wprowadzenia przepisu jest zapewnienie przejrzystości oraz pełnej świadomości nabywców nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta co do specyfiki otoczenia, w jakim znajduje się nabywana nieruchomość”. Z tej perspektywy trudno też odnaleźć znaczenie prawne składania deklaracji nabywcy, która może służyć tylko chwilowemu poprawieniu samopoczucia właściciela nieruchomości wyjściowej, o ile się o niej dowie. Natomiast z jurydycznego punktu widzenia jest ona pozbawiona istotniejszego sensu. Przede wszystkim – wbrew założeniom projektodawców – nie ogranicza ona właściciela takiej nieruchomości w możliwości realizacji roszczeń negatoryjnych. Nie stanowi bowiem rzeczenia się przez właściciela nieruchomości wykonywania prawa sąsiedzkiego. Wreszcie, nie wyjaśnił projektodawca dlaczego różnicuje sytuację nabywców własności nieruchomości, w zależności od tego czy podstawą zmiany własnościowej jest czynność prawna (dokonywana w formie aktu notarialnego), czy inne zdarzenie prawne.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
121.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	art. 3	Odnosnie propozycji brzmienia art. 3 projektowanej ustawy, KOWR rozumie i podziela uzasadnienie do jej wprowadzenia. Wskazać jednak należy, że jej proponowane umiejscowienie budzi wątpliwości, chociażby ze względu na zakres przedmiotowy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, która reguluje zasady nabywania określonych w tej ustawie nieruchomości rolnych, zaś normy dotyczące immisji będące zagadnieniem prawa sąsiedzkiego stanowią trzon kodeksu cywilnego. Propozycja wyłączenia art. 9aa od zasad określonych w art. 1a, które już same w sobie stanowią wyjątek od stosowania ustawy, odnosić się ma bowiem przede wszystkim do nabywców nieruchomości budowlanych niezainteresowanych prowadzeniem działalności rolniczej, których ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego swoim zakresem zupełnie nie dotyczy. Proponuje	Uwaga nieuwzględniona. Umieszczenie tego oświadczenia w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego jest uzasadnione, z uwagi na zakres jaki obejmuje ta ustawa, tj. regulacja ustroju rolnego. Ustawa - Prawo o notariacie, jako ustawa ogólna, reguluje czynności i organizację systemu notariatu, zapewniając bezpieczeństwo obrotu prawnego.

			się więc, rozważenie wprowadzenia przedmiotowego przepisu do ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie. Należy mieć również na uwadze, że w ocenie KOWR, odniesienie przepisu jedynie do nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta nie rozwiąże problemu na terenach małych miast, w których często duży procent powierzchni ogólnej gruntów stanowią użytki rolne, wykorzystywane na cele rolnicze, a ponadto których obrót podlega pod przepisy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, a ich nabywcy są zobowiązani do osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego, o którym mowa w art. 2b ust. 3 ukur. W tym miejscu wskazać należy, że miasta to nie tylko miasta wojewódzkie wysoko rozwinięte, ale również wiele mniejszych miejscowości, w których w rzeczywistości duża część mieszkańców nadal poświęca się prowadzeniu działalności rolniczej. Na chwilę obecną w Polsce jest 1026 miast, a ich liczba stale rośnie - chociażby w styczniu 2026 r. (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2025 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany nazwy gminy (Dz. U. z 2025 r. poz. 1046) status miasta otrzymało 6 nowych miejscowości. Zjawisko to często łączy się z zaszłościami historycznymi odzyskiwaniem praw utraconych. Struktura gruntów w miastach była już przez KOWR szeroko opisywana podczas opiniowania projektu ustawy o rozwiązaniach służących zwiększeniu dostępności gruntów pod budownictwo mieszkaniowe w 2025 r. W skrócie, w Ocenie Skutków Regulacji wskazywano na podstawie danych GUGiK, wg stanu na dzień 1 stycznia 2024 r., że grunty rolne w miastach stanowiły 993 834 ha zatem blisko połowę (42%) całej powierzchni, z czego 108,1 tys. ha (tj. ok 11%) to grunty rolne w miastach wojewódzkich.	
122.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	art. 1	po art. 144¹ dodaje się art. 144² w brzmieniu: „Art. 144².§ 1. Ochrona, o której mowa w art. 144¹, obejmuje również modernizację, rozbudowę oraz zmianę technologii prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli są one realizowane zgodnie z przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. § 2. Zwiększenie skali produkcji rolnej, wynikające z działań, o których mowa w § 1, nie stanowi samoistnej podstawy do uznania oddziaływania na nieruchomości sąsiednie za przekraczające przeciętną miarę. § 3. Przepisy § 1 i § 2 stosuje się odpowiednio także do osób korzystających z nieruchomości na podstawie umów najmu, dzierżawy lub innych stosunków obligacyjnych, jeżeli osoby te osiedlają się lub przebywają na terenach wiejskich po rozpoczęciu prowadzenia działalności rolniczej na nieruchomościach sąsiednich, a działalność ta jest prowadzona zgodnie z przepisami prawa.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
123.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowy przepis	po art. 144² dodaje się art. 144³ w brzmieniu: „Art. 144³.Prowadzenie działalności rolniczej, w szczególności produkcji zwierzęcej zgodnej z przepisami prawa, stanowi działalność realizującą interes publiczny, związany z zapewnieniem bezpieczeństwa żywnościowego państwa.”	Uwaga nieuwzględniona. Proponowane brzmienie przepisu nie zawiera normy prawnej, z której wynikałyby jakiekolwiek prawa lub obowiązki dla potencjalnego odbiorcy a jedynie informacje o tym, że działalność rolnicza prowadzona zgodnie z prawem realizuje interes publiczny. Wprowadzanie takiej regulacji nie doprowadzi do osiągnięcia celu jakim jest zagwarantowanie rolnikom, że działalność prowadzona zgodnie z przepisami prawa i zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki nie stanowi zakłócenia ponad przeciętną miarę.
124.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowy przepis	dodaje się art. 2a w brzmieniu: „Art. 2a. Organy administracji publicznej, w szczególności organy gmin, realizując zadania z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, są zobowiązane do uwzględniania rolniczych funkcji produkcyjnych wsi w sposób nienaruszający możliwości dalszego prowadzenia i rozwoju działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z prawem.”	Uwaga nieuwzględniona. Proponowany przepis ma charakter dalece abstrakcyjny. Nakłada na organ „obowiązek uwzględniania rolniczych funkcji produkcyjnych wsi”. Nie jest przy tym jasne, kiedy i w jakich okolicznościach organy administracji publicznej

				mają uwzględniać rolnicze funkcje produkcyjne wsi. Ponadto posługuje się pojęciem nieostrym takim jak „sposób nienaruszający możliwości rozwoju działalności rolniczej”. Brak jest przy tym jakichkolwiek wytycznych dla organu jak należy rozumieć to pojęcie.
125.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowy przepis	„Art. 2b. § 1. Rada gminy może, w drodze uchwały, wyznaczyć na obszarach wiejskich strefy pierwszeństwa produkcji rolnej, kierując się potrzebą ochrony bezpieczeństwa żywnościowego oraz ciągłości produkcji rolnej. § 2. W strefach, o których mowa w § 1, działalność rolnicza prowadzona zgodnie z przepisami prawa korzysta z pierwszeństwa interpretacyjnego w przypadku kolizji z innymi funkcjami terenu.”	Uwaga poza zakresem projektu.
126.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowy przepis	dodaje się art. 2c w brzmieniu: „Art. 2c. Przy planowaniu oraz realizacji zabudowy mieszkaniowej na obszarach wiejskich, w tym zabudowy przeznaczonej pod wynajem, uwzględnia się pierwszeństwo istniejących funkcji produkcyjnych wsi, przy czym korzystanie z nieruchomości na podstawie tytułów innych niż własność nie może prowadzić do ograniczenia działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z prawem.”	Uwaga poza zakresem projektu.
127.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowy przepis	dodaje się art. 3a w brzmieniu: „Art. 3a. Przy ocenie zgodności działalności rolniczej z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej uwzględnia się w szczególności podejmowanie przez rolnika działań inwestycyjnych i modernizacyjnych, w tym w zakresie ochrony środowiska, dobrostanu zwierząt oraz wdrażania innowacyjnych technologii produkcji.”	Uwaga poza zakresem projektu.
128.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowy przepis	dodaje się art. 4a w brzmieniu: „Art. 4a. § 1. W sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich wynikających z prowadzenia działalności rolniczej strony mogą skorzystać z dobrowolnej mediacji, prowadzonej przez podmiot wyspecjalizowany w sprawach rolnych. § 2. Skorzystanie z mediacji nie wyłącza prawa do dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.”	Uwaga nieuwzględniona. Przepisy prawa obecnie nie przewidują możliwości mediacji przez instytucje rolnicze. Kwestie mediacji są uregulowane w przepisach ogólnych i pozostają poza zakresem projektowanej ustawy.
129.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	art. 5	Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia, co, w ocenie projektodawcy, stanowi odpowiednią vacatio legis dla rynku obrotu nieruchomościami i notariatu.
130.	Krajowy Związek Pracodawców Producentów Trzody Chlewnej POLPIG	nowe przepisy	ZAŁĄCZNIK: propozycje zmian legislacyjnych, obejmujące procedury środowiskowe i inwestycyjne, planowanie przestrzenne oraz konflikty sąsiedzkie Propozycja A1: Terminy graniczne i „milcząca zgoda” na etapach opiniowania/uzgadniania DoŚU Treść: wprowadzenie nieprzekraczalnych terminów (np. 30 dni) dla organów współdziałających oraz mechanizmu, w którym brak opinii/uzgodnienia w terminie skutkuje uznaniem etapu za zakończony – jako narzędzie anty przewlekłości. Uzasadnienie: celem jest skrócenie ścieżki inwestycyjnej i ograniczenie ryzyka „blokowania przez beczynność”, przy jednoczesnym utrzymaniu koniecznych uzgodnień w sprawach merytorycznych. Korzyści: przewidywalność harmonogramów, spadek kosztów finansowania inwestycji, mniejsze obciążenie administracji powtarzanymi pismami/ponagleniami. Wymagane zmiany: nowelizacja ustawy OOŚ (w szczególności etapów współdziałania) oraz powiązane korekty proceduralne. Propozycja A2: Związanie organu prowadzącego treścią pozytywnych opinii/uzgodnień Treść: jeżeli organy wyspecjalizowane (np. środowisko, sanitarny, wody) wydadzą pozytywne opinie/uzgodnienia, organ prowadzący nie powinien ich „ignorować” i odmawiać z przesłanek pozamerytorycznych. Uzasadnienie: redukcja rozbieżności i przypadków odmów nieopartych o ekspertyzę	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.

			właściwych służb. Korzyści: spójność decyzji, mniej odwołań i „wahadeł” między instancjami. Wymagane zmiany: modyfikacje ustawy OOS oraz ewentualnie przepisów szczególnych dot. kompetencji organów. Propozycja A3: Uproszczenie/uznaniowość wymogu raportu OOS w produkcji zwierzęcej oraz doprecyzowanie DJP Treść: ograniczenie obowiązku pełnego raportu OOS w kreślonym przedziale (poniżej 210 DJP, a także doprecyzowanie współczynników DJP dla wszystkich gatunków zwierząt i progów dla wybranych systemów chowu/hodowli. Uzasadnienie: organom i inwestorom brakuje jednoznacznych reguł, co wydłuża postępowania; problemem są też rozbieżne interpretacje DJP w praktyce opiniowania. Korzyści: mniej sporów na etapie „czy raport jest potrzebny”, krótsze postępowania, lepsze planowanie inwestycji. Wymagane zmiany: rozporządzenie RM z 10.09.2019 r. (katalog przedsięwzięć i/lub załącznik DJP) oraz spójne wytyczne interpretacyjne. Propozycja A4: Racjonalizacja materiału dowodowego i badań terenowych w OOS Treść: ograniczenie całorocznej inwentaryzacji przyrodniczej do krótszego okresu (np. 4 miesiące) oraz ograniczenie dopuszczania „kontr-opracowań” składanych przez strony po terminie, wraz z wprowadzeniem prekluzji dowodowej i wymogu, by zarzuty techniczne były poparte analizą ekspercką. Uzasadnienie: przeciwdziałanie przewlekłości, „turystyce procesowej” i blokowaniu inwestycji przez dowody składane etapami. Korzyści: skrócenie postępowania, przewidywalność, wzrost jakości sporu (mniej argumentów pozornych). Wymagane zmiany: nowelizacja ustawy OOS w zakresie udziału organizacji społecznych oraz zasad dowodowych. Propozycja A5: Zmiana właściwości organów (I instancja DoSU poza gminą - powiat) i usprawnienie odwołań Treść: przeniesienie wydawania DoSU z poziomu gminy do organu o większych zasobach merytorycznych oraz „odchudzenie” ścieżki odwoławczej (mniej zwrotów spraw do I instancji). Uzasadnienie: brak kompetentnych kadr do merytorycznego rozpoznawania skomplikowanych spraw środowiskowych w każdej gminie. Korzyści: potencjalnie wyższa jakość i jednolitość decyzji. Wymagane zmiany: kompleksowa nowelizacja ustawy OOS i przepisów kompetencyjnych. Propozycja B1: Zmiana rozporządzenia OUZ (obszary uzupełnienia zabudowy) – włączenie budynków inwentarskich (KŚT 108) do katalogu budynków Treść: dopisanie budynków inwentarskich do katalogu budynków uwzględnianych przy wyznaczaniu zgrupowań zabudowy, które stanowią bazę do wyznaczenia OUZ w planie ogólnym gminy. Uzasadnienie: bez tej kategorii OUZ na terenach typowo rolniczych mogą nie powstawać. Korzyści: odblokowanie inwestycji w obszarach wiejskich, mniejsza presja na „wyjątki” i specustawy. Wymagane zmiany: rozporządzenie MRiT z 2 maja 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 729). Propozycja B2: Okres przejściowy dla inwestycji rolniczych po wejściu planu ogólnego Treść: wprowadzenie (czasowego, np. 24 miesiące) mechanizmu, który pozwala wydawać WZ dla inwestycji rolniczych/powiązanych z produkcją rolną niezależnie od położenia na OUZ – jako bufor dla wdrożenia planów ogólnych i sporządzania OUZ. Uzasadnienie: ograniczenie ryzyka „luki inwestycyjnej” w okresie wdrożenia reformy planistycznej. Korzyści: zachowanie ciągłości modernizacji gospodarstw i inwestycji towarzyszących. Wymagane zmiany: nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (nowy art. 87¹). Propozycja B3: Typowe oddziaływania rolnicze Treść: domniemanie, że „typowe oddziaływania rolnicze” z legalnie istniejącego gospodarstwa mieszczą się w warunkach miejscowych (przy spełnieniu warunków), mechanizmy polubowne (wezwanie/mediacja) oraz obowiązek informacyjny przy obrocie nieruchomościami (pouczenie notarialne o sąsiedztwie produkcji rolnej) oraz ograniczenia dla organizacji ekologicznych w procesie inwestycji rolniczych i okołorolniczych, ułatwienia w procesie inwestycji dla nowych budynków inwentarskich. Uzasadnienie: ograniczenie konfliktów cywilnych oraz „wypychania” produkcji rolnej przez zabudowę mieszkaniową. Korzyści: większa pewność prawa inwestycyjnego, mniejsze ryzyko paraliżu działalności przez spory sąsiedzkie, lepsza przejrzystość dla nabywców gruntów. Wymagane zmiany: nowa ustawa.	
--	--	--	---	--

131.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	Uwaga generalna	Jak wskazano w Uzasadnieniu projektu ustawy „Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa”. Stwarza to z jednej strony znaczne pole dla indywidualnej interpretacji „studium przypadku”. Jednocześnie może nie stanowić rozwiązania pozwalającego uniknąć długotrwałych i kosztownych procesów angażujących udział biegłych.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
132.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1.	Projekt odwołuje się do pojęcia „zasady prawidłowej gospodarki rolnej”, które nie posiada definicji ustawowej, co może prowadzić do niejednolitej interpretacji przepisu oraz rozbieżności w orzecznictwie. Wynika to bezpośrednio z uzasadnienia, które wskazuje na klauzulę generalną, ale nie zawiera definicji normatywnej.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.

133.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1	Propozycja doprecyzowania pojęcia poprzez odniesienie do obowiązujących standardów, w szczególności dobrej praktyki rolniczej, wymogów GAEC, zasad integrowanej ochrony roślin lub wprowadzić delegację ustawową do jego doprecyzowania w akcie wykonawczym.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
134.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1	Projekt nie odnosi się do jednej z głównych przyczyn konfliktów społecznych wskazanych w uzasadnieniu, tj. lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw rolnych.	Uwaga częściowo uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.
135.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1	Propozycja rozważenia powiązania projektowanych przepisów z regulacjami planowania przestrzennego, np. poprzez obowiązek uwzględniania funkcji produkcyjnej wsi lub określenie zasad lokalizacji zabudowy w sąsiedztwie gospodarstw rolnych.	Uwaga poza zakresem projektu.
136.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 2	Wątpliwości może budzić zakres pojęcia „prowadzenie działalności rolniczej”, w szczególności w odniesieniu do czynności technologicznie niezbędnych, takich jak transport płodów rolnych, praca suszarni, wentylacji budynków inwentarskich, urządzeń chłodniczych oraz usług rolniczych wykonywanych na rzecz innych gospodarstw. Sam przepis przewiduje wyłączenie, ale nie precyzuje zakresu czynności praktycznych. Rozważyć doprecyzowanie, że przepis obejmuje również czynności technologicznie niezbędne do prowadzenia produkcji rolnej, w tym transport, obsługę urządzeń technologicznych, suszenie płodów rolnych, wentylację budynków inwentarskich oraz usługi rolnicze wykonywane bezpośrednio na potrzeby procesu produkcji.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.

137.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 3	Oświadczenie nabywcy nieruchomości ma przede wszystkim charakter informacyjny i nie eliminuje możliwości dochodzenia roszczeń, co może ograniczać jego skuteczność praktyczną. Wynika to z uzasadnienia, które akcentuje funkcję informacyjną, ale nie wskazuje skutków procesowych. Propozycja doprecyzowania znaczenia prawnego oświadczenia, w szczególności jego rolę dowodową w postępowaniach cywilnych i administracyjnych dotyczących uciążliwych działań właściciela nieruchomości oraz sporów sąsiedzkich.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
138.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 3	Obecny zakres przepisu ogranicza się do nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta i nie uwzględnia realiów planowania przestrzennego, w tym tzw. stref otwartych wskazywanych w planach ogólnych. Propozycja rozszerzenia zakresu przepisu o odniesienie do tzw. stref otwartych w planach ogólnych oraz umożliwić lokalizację budynków inwentarskich również w takich strefach; rozważyć rozszerzenie stosowania przepisu na szerszy obszar niż tylko poza granicami administracyjnymi miasta.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
139.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	uzasadnienie	W uzasadnieniu wskazano problem blokowania inwestycji rolniczych, jednak projekt nie zawiera rozwiązań systemowych usprawniających proces inwestycyjny. Propozycja rozważenia wprowadzenia przepisów usprawniających proces inwestycyjny w rolnictwie, w szczególności dla modernizacji i rozbudowy istniejących gospodarstw, zwłaszcza budynków inwentarskich.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
140.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	OSR	W OSR wskazano, że jedną z głównych przyczyn konfliktów są odory i uciążliwości związane z produkcją zwierzęcą, jednak projekt nie odnosi się do tego zagadnienia w sposób kompleksowy. Propozycja rozważenia opracowania wytycznych lub dodatkowych regulacji dotyczących ograniczania emisji odorów, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości prowadzenia produkcji zwierzęcej zgodnie z przepisami prawa.	Uwaga poza zakresem projektu.
141.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	OSR uzasadnienie	Projekt koncentruje się głównie na ograniczeniu nowych sporów, natomiast nie przewiduje mechanizmów usprawniających rozwiązywanie już istniejących konfliktów między rolnikami a mieszkańcami. To luka praktyczna z punktu widzenia doradztwa rolniczego. Propozycja rozważenia wprowadzenia mechanizmów mediacyjnych lub uproszczonych procedur rozwiązywania sporów (np. mediacje, udział jednostek doradztwa rolniczego, postępowania polubowne), które pozwolą na szybsze i mniej konfliktowe rozstrzyganie spraw.	Uwaga poza zakresem projektu. Jednostki doradztwa rolniczego są jednostkami świadczącymi usługi w zakresie niezależnego i profesjonalnego doradztwa rolniczego, upowszechniania wiedzy i organizacji szkoleń dla rolników i mieszkańców wsi.
142.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	cały projekt OSR	Brak komponentu edukacyjnego skierowanego do mieszkańców obszarów wiejskich oraz osób nabywających nieruchomości na terenach wiejskich, mimo że uzasadnienie wskazuje ten problem jako jedno ze źródeł konfliktów. Uzupełnienie działań legislacyjnych o działania informacyjne i edukacyjne, z wykorzystaniem jednostek doradztwa rolniczego, w celu zwiększenia świadomości specyfiki produkcji rolnej i funkcji produkcyjnej obszarów wiejskich.	Uwaga uwzględniona. Zaproponowano nowy art. 3 dotyczący działalności informacyjnej prowadzonej przez ośrodki doradztwa rolniczego.
143.	Lubelskie Stowarzyszenie Rolnicze	art. 1	Nowa propozycja zapisu Art.1 Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184) po art. 144 dodaje się art. 144a w brzmieniu: „Art. 144a 1. Prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego i dobrą praktyką rolniczą nie może być przedmiotem roszczeń osób trzecich z tytułu immisji między innymi dźwięków i zapachów pochodzących od tej działalności o ile rolniczy sposób wykorzystania nieruchomości w tym w bezpośrednim sąsiedztwie, był pierwszy od innych sposobów wykorzystania, o których mowa w przepisach o planowaniu przestrzennym. 2. Domniemywa się że działalność rolnicza była	Uwaga nieuwzględniona. Wprowadzono nowe brzmienie przepisu.

			prowadzona jeśli w okresie poprzedzającym zmianę przeznaczenia, nieruchomości były obciążane daninami z tytułu przepisów o podatku rolnym.”.	
144.	Lubelskie Stowarzyszenie Rolnicze	art. 3	Modyfikacja brzmienia Art. 3 pkt 2 po art. 9a dodaje się art. 9aa w brzmieniu: „Art. 9aa. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości na której użytkowanie mogą oddziaływać bezpośrednio i pośrednio nieruchomości oznaczone zgodnie z przepisami o zagospodarowaniu przestrzennym jako tereny rolnictwa, akt notarialny zawiera oświadczenie nabywcy tego prawa, że jest świadomy możliwych zakłóceń korzystania z tej nieruchomości wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich oraz niedogodności jakie ta działalność rolnicza może powodować. Przepis ten stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego.”.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
145.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	uwaga ogólna	Diagnoza problemu społecznego i gospodarczego jest co do zasady trafna: projekt słusznie identyfikuje narastające konflikty sąsiedzkie wynikające z urbanizacji i semiurbanizacji obszarów wiejskich, napływu nowych mieszkańców oraz kolizji funkcji mieszkaniowej z funkcją produkcyjną wsi. Zasadny jest także kierunek polityki publicznej odwołujący się do bezpieczeństwa żywnościowego i ochrony rolniczej funkcji produkcyjnej obszarów wiejskich. Jednocześnie jednak projektowane instrumenty prawne są nadmiernie ingerujące w klasyczną konstrukcję prawa sąsiedzkiego i nie zachowują należytej proporcji między ochroną działalności rolniczej a ochroną prawa własności i spokojnego korzystania z nieruchomości sąsiednich. Propozycja zmian powinna zostać utrzymana co do celu, lecz istotnie skorygowana co do techniki legislacyjnej i zakresu regulacji.	Uwaga nieuwzględniona. Przyjęte rozwiązania mają charakter punktowy i systemowy, a ich celem jest uporządkowanie stosunków prawnych przy jednoczesnym zachowaniu podstawowych mechanizmów ochrony prawnej, co odpowiada zakresowi i celowi projektowanej regulacji.
146.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 1	Projektowany art. 144 ¹ k.c. w obecnym brzmieniu nie powinien zostać przyjęty. Przepis nie ma charakteru wyłącznie doprecyzowującego, lecz prowadzi do uprzywilejowania działalności rolniczej względem innych sposobów korzystania z nieruchomości. Taki zabieg osłabia ochronną funkcję art. 144 k.c., który służy wważeniu interesów sąsiadów, a nie ustawowemu preferowaniu jednej kategorii użytkowników nieruchomości. Sformułowanie, że właściciel nieruchomości 'nie zakłóca' korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, jeżeli prowadzi działalność rolniczą zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i przepisami prawa, oznacza w praktyce odwrócenie punktu wyjścia przy ocenie immisji. Nie jest to jedynie interpretacyjne doprecyzowanie art. 144 k.c., ale sektorowe przesunięcie równowagi aksjologicznej na korzyść rolnika. W konsekwencji proponuję odstąpienie od dodawania art. 144 ¹ k.c. i zamiast tego nowelizację samego art. 144 k.c. przez doprecyzowanie, że przy ocenie przeciętnej miary uwzględnia się charakter zgodnej z prawem działalności prowadzonej na nieruchomości (bez wskazywania czy chodzi o działalność rolniczą, czy działalność o innym charakterze).	Uwaga nieuwzględniona. Głównym celem projektowanej ustawy nie jest sektorowe przesunięcie równowagi aksjologicznej na korzyść rolnika, lecz wzmocnienie ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi oraz ograniczenie tzw. konfliktów sąsiedzkich wynikających, m.in. z postępującej urbanizacji obszarów wiejskich. Ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi ma znaczenie nie tylko dla indywidualnych gospodarstw, ale także dla bezpieczeństwa żywnościowego państwa, utrzymania miejsc pracy na obszarach wiejskich, sukcesji pokoleniowej, stabilności inwestycji rolniczych oraz zachowania produkcji zwierzęcej. Należy podkreślić, że działalność rolnicza nie jest zwykłą działalnością gospodarczą, lecz działalnością o szczególnym znaczeniu publicznym, powiązaną z produkcją żywności i odpornością państwa na kryzysy. Potrzeba wprowadzenia zmian wynika z konieczności zapewnienia rolnikom bezpieczeństwa prawnego i stabilności prowadzenia gospodarstw, a mieszkańcom Polski bezpieczeństwa żywnościowego.

147.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 1	Projektowany art. 144 ¹ k.c. jest redakcyjnie niejednoznaczny. Uzasadnienie wskazuje, że przepis ma tworzyć domniemanie prawne, które można obalić przez wykazanie, że działalność jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. Tymczasem brzmienie przepisu nie jest sformułowane jak domniemanie, lecz jak kategoryczne stwierdzenie materialnoprawne. Nie użyto zwrotów typu „domniemywa się” ani „nie uważa się za”, lecz sformułowania o charakterze kategorycznym i stanowczym: „nie zakłóca”. Powoduje to zasadniczą niejasność co do charakteru normy: nie wiadomo, czy chodzi o domniemanie wzruszalne, fikcję prawną, czy materialnoprawne wyłączenie kwalifikacji danego zachowania jako immisji ponad przeciętną miarę. Niejasność ta ma znaczenie fundamentalne. Jeżeli przepis byłby rozumiany jako wzruszalne domniemanie, to należałoby go wyrazić inaczej redakcyjnie. Jeżeli natomiast byłby rozumiany jako szczególna norma materialna wyłączająca co do zasady bezprawność immisji rolniczych, to jego skutki byłyby daleko dalej idące niż sugeruje uzasadnienie. Taka redakcja naruszałaby standard poprawnej legislacji wynikający z zasady określoności prawa i przewidywalności konsekwencji norm prawnych. Tego rodzaju niejasność jest szczególnie niepożądana na tle prawa własności i roszczeń negatoryjnych, gdzie wymagany jest wysoki standard określoności. Już z tego względu przepis wymaga zasadniczego przepracowania.	Uwaga uwzględniona.
148.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 1	Obowiązujący art. 144 k.c. już obecnie pozwala sądowi uwzględnić charakter obszaru wiejskiego, sposób użytkowania gruntów, utrwalone stosunki miejscowe oraz społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości. Problem praktyczny polega nie na całkowitym braku instrumentów ochrony rolnika, lecz na niejednolitości i nieprzewidywalności ocen sądowych. Stąd właściwszym rozwiązaniem jest wzmocnienie kryteriów interpretacyjnych, a nie budowanie ustawowej quasi-immunizacji działalności rolniczej. W szczególności warto dodać do art. 144 k.c. przesłankę nakazującą uwzględnić charakter zgodnej z prawem działalności prowadzonej na nieruchomości. Pozwalałoby to lepiej chronić legalne gospodarstwa rolne, a jednocześnie zachować pełną możliwość reagowania na rzeczywiście nadmierne immisje.	Uwaga nieuwzględniona. Regulacja nie wyklucza stosowania dotychczasowych kryteriów oceny wynikających z art. 144 Kodeksu cywilnego, lecz je konkretyzuje, przy jednoczesnym zachowaniu mechanizmu wagi interesów stron w indywidualnych sprawach. Trzeba podkreślić, że sąd może zakazać immisji nawet w razie uznania ich za zgodne z przepisami prawa. Według przeważającego stanowiska piśmiennictwa i orzecznictwa, określona w art. 144 Kodeksu cywilnego przeciętna miara, wynikająca ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, z przekroczeniem której właściciel nie może zakłócać przy wykonywaniu swego prawa korzystania z nieruchomości sąsiednich, ma charakter autonomiczny, to znaczy, że nawet zachowanie się właściciela zgodne z decyzjami i normami administracyjnymi nie pozbawia właścicieli nieruchomości sąsiednich roszczenia negatoryjnego w stosunku do niego w razie zakłócenia korzystania z ich nieruchomości ponad tę miarę. Z uwagi na nieprzewidywalność wyroków sądowych oraz potrzebę zabezpieczenia bezpieczeństwa żywnościowego państwa konieczne wydaje się wprowadzenie regulacji, która w sposób dostateczny zapewni rolnikom ochronę w przypadku prowadzenia działalności rolniczej w sposób zgodny z

				przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki.
149.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 1	Wprowadzenie klauzuli 'zasad prawidłowej gospodarki rolnej' nie jest samo w sobie niedopuszczalne, ponieważ pojęcie to jest znane polskiemu systemowi prawa i orzecznictwu, zwłaszcza na tle art. 213 i 214 k.c. oraz spraw działowych dotyczących gospodarstw rolnych. Nie oznacza to jednak, że może ono zostać bezproblemowo przeniesione na grunt sporów o immisje. W sprawach działowych klauzula służy ocenie racjonalnego podziału gospodarstwa i jego zdolności produkcyjnej, podczas gdy w prawie sąsiedzkim chodzi o granice oddziaływania na nieruchomości sąsiednią. Są to odmienne konteksty funkcjonalne. W efekcie wprowadzenie tej klauzuli do sporów immisyjnych może prowadzić do nadmiernego skomplikowania postępowań i ich przekształcenia w spory eksperckie o poprawność technologii produkcji, zamiast o rzeczywisty poziom uciążliwości. Jeżeli ustawodawca chce się tą kategorią posłużyć, powinien wyraźnie doprecyzować jej funkcję i relację do art. 144 k.c. Dodatkowo trzeba zauważyć, że uzasadnienie posługuje się kategorią „standardu profesjonalisty”, choć sama norma nie odwołuje się do staranności zawodowej czy profesjonalnego charakteru działalności, lecz do klauzuli generalnej o nieostrych granicach.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauza generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
150.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 1	Projekt odwołuje się do właściciela nieruchomości, podczas gdy ratio legis ustawy dotyczy szerzej 'rolnika' i 'działalności rolniczej'. W praktyce produkcja rolna jest często prowadzona również przez dzierżawców, posiadaczy zależnych, użytkowników lub inne podmioty władające nieruchomością na podstawie tytułów obligacyjnych i rzeczowych. Takie zawężenie powoduje niespójność między uzasadnieniem a treścią normy oraz arbitralne wykluczenie części podmiotów, które faktycznie prowadzą działalność rolniczą w identycznych warunkach gospodarczych. Jeżeli ustawodawca utrzyma odrębną regulację, powinna ona zostać poszerzona podmiotowo albo zredukowana do doprecyzowania art. 144 k.c., który z natury rzeczy ma szersze zastosowanie.	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
151.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 3	Projektowane wyłączenie odpowiedzialności za wykroczenie zakłócania spokoju lub spoczynku nocnego jest zd.m. zbyt szerokie. Cel projektu – ochrona rolnika wykonującego niezbędne prace polowe lub produkcyjne w porze nocnej z przyczyn agrotechnicznych i pogodowych – jest zrozumiały. Jednak proponowany przepis obejmuje generalnie wszelkie zakłócenia wynikające z działalności rolniczej, o ile działalność ta jest prowadzona zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i przepisami prawa. Brakuje kryterium konieczności, proporcjonalności, incydentalności albo związku z obiektywnie uzasadnioną potrzebą technologiczną. W efekcie norma może prowadzić do nadmiernej redukcji ochrony spoczynku nocnego. Proponuje się rezygnację z art. 51 § 4 k.w. w obecnym kształcie i rozważenie węższej formuły odnoszącej się wyłącznie do prac koniecznych agrotechnicznych lub wynikających z warunków przyrodniczych, których nie można racjonalnie wykonać w innym czasie.	Uwaga uwzględniona.

152.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 3	Sama idea obowiązku informacyjnego wobec nabywcy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta zasługuje na aprobatę, ponieważ może ograniczać zjawisko 'zaskoczenia' typowymi uciążliwościami produkcji rolnej i pełnić funkcję prewencyjną oraz dowodową. Wątpliwość budzi natomiast umiejscowienie regulacji w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego (dalej UKUR). UKUR jest aktem o określonym przedmiocie regulacji, skoncentrowanym na nieruchomościach rolnych i zasadach kształtowania ustroju rolnego, a nie na uniwersalnych obowiązkach informacyjnych w obrocie nieruchomościami położonymi poza miastami. W obecnym kształcie może to wywołać problemy systemowe i interpretacyjne. Bardziej adekwatne byłoby umieszczenie takiego obowiązku w przepisach ogólnych dotyczących obrotu nieruchomościami albo w Prawie o notariacie.	Uwaga nieuwzględniona. Umieszczenie tego oświadczenia w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego jest uzasadnione, z uwagi na zakres jaki obejmuje ta ustawa, tj. regulacja ustroju rolnego. Ustawa - Prawo o notariacie, jako ustawa ogólna, reguluje czynności i organizację systemu notariatu, zapewniając bezpieczeństwo obrotu prawnego. Inna ustawa ogólna również nie jest właściwa, z uwagi na szeroki zakres działania.
153.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 3	Należy wyraźnie zaznaczyć, że projektowane oświadczenie nabywcy może mieć co najwyżej znaczenie informacyjne i pomocniczo dowodowe. Nie może ono prowadzić do zrzeczenia się z góry ochrony wynikającej z art. 144 k.c. ani automatycznie legalizować imisji przekraczających przeciętną miarę. W przeciwnym razie regulacja prowadziłaby do niedopuszczalnego ograniczenia ochrony własności i mogłaby tworzyć mylne wrażenie, że podpisanie aktu notarialnego poza miastem oznacza akceptację wszelkich, nawet nadmiernych oddziaływań. Jeżeli przepis zostanie utrzymany, zasadne jest dodanie w nim wyraźnego zastrzeżenia, że złożenie oświadczenia nie wyłącza roszczeń z tytułu imisji przekraczających dopuszczalne granice.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
154.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	uzasadnienie OSR	Uwaga systemowa. Wskazuje się, że narastające konflikty przestrzenne pomiędzy użytkownikami przestrzeni wiejskiej (rolnikami, mieszkańcami napływowymi, inwestorami mieszkaniowymi i produkcyjnymi) są w znacznej mierze konsekwencją wadliwego funkcjonowania systemu planowania przestrzennego, w ramach którego przez lata dopuszczano realizację inwestycji – zarówno mieszkaniowych, jak i produkcyjnych – w lokalizacjach, w których prawdopodobieństwo występowania późniejszych konfliktów przestrzennych było bardzo wysokie. W szczególności dotyczy to sytuacji lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie terenów rolnych o funkcji produkcyjnej, w tym produkcji zwierzęcej, bez adekwatnych buforów funkcjonalnych i przestrzennych. W tym kontekście należy podkreślić, że instrumenty prawa cywilnego (w tym art. 144 k.c.) są wtórnym mechanizmem reagowania na konflikty, których pierwotną przyczyną jest nieprawidłowe rozstrzygnięcie kolizji funkcji na etapie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Z tego względu działania ustawodawcy powinny być skoncentrowane przede wszystkim na poprawie systemu planowania przestrzennego, co zresztą już częściowo następuje w ramach realizowanej reformy tego systemu. W szczególności należy wskazać na ustawę z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 z późn. zm.), która wprowadza nową strukturę planistyczną (w tym plan ogólny gminy oraz strefowanie funkcjonalne), a której pełne wdrożenie powinno w istotnym stopniu wyeliminować możliwość lokalizowania zabudowy mieszkaniowej zarówno w strefach otwartych, jak i w strefach produkcji rolniczej. W ocenie zgłaszającego, dopiero po pełnym wdrożeniu reformy planowania przestrzennego możliwa będzie rzetelna ocena, w jakim zakresie niezbędne są dodatkowe, sektorowe ingerencje w prawo cywilne i wykroczeniowe. W obecnym stanie rzeczy projektowana ustawa próbuje w znacznej mierze kompensować niedoskonałości systemu planowania przestrzennego za pomocą instrumentów odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej, co budzi wątpliwości co do trafności doboru środków legislacyjnych.	Uwaga poza zakresem projektu.
155.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby	uzasadnienie	W uzasadnieniu projektu nieprzekonująco przedstawiono tezę, że proponowany art. 1441 k.c. ma „wyeliminować bezzasadne pozwy”. Na gruncie prawa cywilnego nie istnieje mechanizm pozwalający ustawowo „wyeliminować” bezzasadność lub zasadność pozwów przez zmianę semantyki przesłanek, jeżeli jednocześnie zachowuje się sądową ocenę zgodności działania z prawem i z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce projekt raczej przesunął ciężar procesowy i materiał dowodowy na korzyść	Uwaga uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.

	Radców Prawnych		rolnika, niż eliminuje „bezzasadność” jako taką. To powinno być w uzasadnieniu nazwane wprost, ponieważ chodzi nie o porządkowanie wykładni, lecz o zmianę rozkładu ryzyka procesowego i wartości chronionych przez normę.	
156.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	uzasadnienie	Uzasadnienie trafnie wskazuje, że problem konfliktów między neo-ruralnymi mieszkańcami a działalnością rolniczą występuje również we Francji, ale prezentuje model francuski w sposób zbyt skrótowy. Francuska ustawa z 29 stycznia 2021 r. o ' <i>Patrimoine sensoriel des campagnes françaises</i> ' nie wprowadziła jeszcze cywilnoprawnego immunitetu dla działalności rolniczej, lecz wpisała do kodeksu środowiska odniesienie do dźwięków i zapachów charakteryzujących środowisko naturalne oraz zobowiązała rząd do przygotowania raportu w sprawie możliwej kodyfikacji odpowiedzialności sąsiedzkiej. Dopiero ustawa z 15 kwietnia 2024 r. dodała do Code civil art. 1253 oraz wyjątek oparty na wcześniejszym istnieniu działalności, zgodności z prawem i braku pogorszenia zakłócenia. W uzasadnieniu polskiego projektu należałoby zatem rzetelniej opisać etapowość i ostrożność francuskiej ewolucji legislacyjnej.	Uwaga uwzględniona.
157.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	uzasadnienie	Projekt i uzasadnienie odwołują się do sygnałów od rolników, izb rolniczych, interpelacji poselskich oraz doniesień medialnych, lecz nie przedstawiają pogłębionej diagnozy ilościowej dotyczącej liczby sporów immisyjnych, ich rodzaju, trendów orzeczniczych ani wpływu na inwestycje rolne. Tak daleko idąca ingerencja w model prawa sąsiedzkiego powinna być poprzedzona pełniejszą oceną skutków regulacji. Dotyczy to zwłaszcza skali zjawiska, kosztów sporów, wpływu na modernizację gospodarstw, sukcesję pokoleniową oraz na prawa właścicieli nieruchomości sąsiednich. Zaleca się istotne uzupełnienie OSR oraz uzasadnienia o dane empiryczne i analizę wariantową, w tym wariant mniej ingerujący polegający na zmianie wyłącznie art. 144 k.c.	Uwaga częściowo uwzględniona. Uzupełniono OSR.
158.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 1	Rekomenduje się zastąpienie projektowanego art. 144 ¹ k.c. nowelizacją art. 144 k.c. przez dodanie końcowej frazy: '..., wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, z uwzględnieniem w szczególności charakteru prowadzonej na niej, zgodnej z prawem działalności.' Taka redakcja zachowuje konstrukcję prawa sąsiedzkiego, nie eliminuje ochrony właściciela nieruchomości sąsiedniej, a jednocześnie wyraźnie nakazuje sądowi brać pod uwagę specyfikę legalnej działalności rolniczej. Wydaje się, że rozwiązanie to jest bardziej proporcjonalne, systemowo bezpieczniejsze i bliższe kodeksowej technice redakcyjnej niż tworzenie odrębnego przepisu szczególnego o niejasnym charakterze normatywnym.	Uwaga nieuwzględniona. Przyjęta konstrukcja przepisu jako regulacji szczególnej względem art. 144 Kodeksu cywilnego ma na celu jednoznaczne odniesienie się do specyfiki działalności rolniczej, której uwarunkowania nie zawsze są w wystarczającym stopniu uwzględniane w praktyce stosowania przepisów ogólnych. Zaproponowane rozwiązanie nie eliminuje mechanizmu wagi interesów stron, lecz doprecyzowuje jego stosowanie, przy zachowaniu możliwości oceny konkretnych stanów faktycznych przez sąd.
159.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych	art. 4	Projektowany przepis przejściowy, zgodnie z którym do postępowań wszczętych i niezakończonych stosuje się przepisy dotychczasowe, należy ocenić pozytywnie. Ogranicza on ryzyko destabilizacji postępowań toczących się już na gruncie istniejących norm prawa cywilnego. Również 30-dniowe <i>vacatio legis</i> można uznać za wystarczające z technicznego punktu widzenia, o ile ostateczny zakres regulacji pozostanie umiarkowany. Jeżeli jednak ustawodawca utrzymałby daleko idące modyfikacje w Kodeksie cywilnym, Kodeksie wykroczeń i regulacjach notarialnych, należałoby rozważyć dłuższe <i>vacatio legis</i> niezbędne do podjęcia adekwatnych działań informacyjnych skierowanych do sądów, notariuszy i organów ścigania.	Uwaga bezprzedmiotowa. Projekt został zmodyfikowany. Utrzymano 30-dniowe <i>vacatio legis</i> .
160.	Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby	cały projekt	Projekt powinien zostać istotnie zmieniony. Jego podstawowy cel – ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi i ograniczenie konfliktów wywołanych zmianą struktury społecznej obszarów wiejskich – zasługuje na aprobatę. Zdaniem moim nie zasługuje jednak na aprobatę obecnie proponowana technika jego realizacji. Najbardziej wyważone rozwiązanie to: (1) rezygnacja z art. 144 ¹ k.c. na rzecz doprecyzowania art.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane rozwiązania stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy związane z nasilającymi się konfliktami na obszarach

	Radców Prawnych		144 k.c.; (2) rezygnacja z ogólnego wyłączenia odpowiedzialności wykroczeniowej i zastąpienie go formułą węższą, opartą na konieczności agrotechniczno-technologicznej; (3) utrzymanie informacyjnego obowiązku wobec nabywcy nieruchomości, ale po przeniesieniu go do właściwszego aktu prawnego i przy wyraźnym zastrzeżeniu, że nie wyłącza on ochrony przed nadmiernymi immisjami. Tylko taka korekta pozwoli pogodzić ochronę produkcyjnej funkcji wsi z konstytucyjnie chronionym prawem własności i wymogami poprawnej legislacji.	wiejskich i zostały ukształtowane jako zestaw instrumentów systemowych odpowiadających zakresowi regulacji. Projekt nie wyłącza ochrony prawnej ani możliwości dochodzenia roszczeń, a jego celem jest wyważenie interesów stron w warunkach współistnienia różnych funkcji na obszarach wiejskich.
161.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	cały projekt	[...] informuję, iż odstępujemy od składania szczegółowych, artykułowanych uwag do projektowanej ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi. Przedstawione rozwiązania - wzmocnienie ochrony rolnika przed roszczeniami sąsiedzkimi, wyłączenie odpowiedzialności karnej za zakłócanie spoczynku nocnego wynikające z działalności rolniczej, a zwłaszcza wprowadzenie obowiązku oświadczenia nabywcy nieruchomości wiejskiej o świadomości uciążliwości - oceniamy pozytywnie i dostrzegamy, że odpowiadają one na realne, narastające problemy gospodarstw rolnych, w tym gospodarstw mlecznych. Doceniamy przywracanie sprawiedliwej równowagi między prawem do rozwoju rolnictwa a prawem do korzystania z nieruchomości sąsiednich. Projekt ma jednak charakter punktowej interwencji legislacyjnej, która - choć słuszna - w naszej ocenie pozostaje niewystarczająca wobec skali konfliktów społecznych, presji urbanizacyjnej na obszary wiejskie, potrzeb wynikających z konieczności rozwoju produkcji rolniczej, w szczególności produkcji zwierzęcej, oraz zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego państwa. Rzeczywista ochrona produkcyjnej funkcji wsi wymaga nie tylko utrzymania status quo, lecz stworzenia warunków umożliwiających gospodarstwom rozwój i realizację nowych inwestycji - zwłaszcza w zakresie produkcji zwierzęcej. Oznacza to konieczność wprowadzenia ułatwień w procesie administracyjnym związanym z uzyskiwaniem pozwoleń oraz skuteczniejszej ochrony planowanych inwestycji przed działaniami, których celem bywa całkowita likwidacja hodowli. Mając na uwadze powyższe, chcemy jednocześnie zwrócić uwagę na nieścisłości terminologiczne, które w praktyce mogą wywoływać wątpliwości interpretacyjne, a także wniesić o uzupełnienie projektu o dale idące rozwiązania.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
162.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	art. 1 art. 2	I. Kwestie terminologiczne wymagające doprecyzowania 1. Pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” - występuje ono w art. 144 Kodeksu cywilnego oraz w art. 51 § 4 Kodeksu wykroczeń, a projektowana ustawa go nie definiuje. W obrocie prawnym i orzecznictwie funkcjonują różne jego rozumienia, co grozi niejednołitością stosowania przepisów. Dla hodowcy bydła mlecznego kluczowe jest, aby za „prawidłową gospodarkę” uznawane były standardowe, zgodne z wiedzą weterynaryjną i agrotechniczną czynności (np. praca w porze nocnej przy wycieleniach, doju, wentylacji obór czy aplikacja gnojowicy w terminach wynikających z upraw). Brak doprecyzowania może osłabić ochronę przewidzianą w ustawie. 2. Zakres pojęcia „działalność rolnicza” - w odniesieniu do gospodarstw mlecznych często prowadzone jest także przetwórstwo mleka na małą skalę (sery, jogurty, kefiry). Powstaje wątpliwość, czy taka działalność podlega ochronie na równi z produkcją pierwotną. Wskazane byłoby wyjaśnienie, że chodzi o działalność rolniczą w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub o kształtowaniu ustroju rolnego, obejmującą również przetwórstwo produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie. 3. Przykładowy katalog uciążliwości - art. 144 Kodeksu cywilnego posługuje się ogólnym zwrotem „zakłócenie korzystania”, a art. 51 Kodeksu wykroczeń odnosi się do zakłócania spokoju lub spoczynku nocnego. Dla zapewnienia pełnej ochrony hodowców warto rozważyć, by w uzasadnieniu projektu lub przepisach przejściowych wskazać przykładowo typowe uciążliwości (hałas, zapachy, pylenie, światło), tak aby sądy nie zawężyły ochrony wyłącznie do kwestii hałasu.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i

				prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodnictwa, sadownictwa i rybnej.
163.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	nowy przepis	Postulowane uzupełnienie projektu - umożliwienie rozwoju i skuteczniejsza ochrona inwestycji 1. Definicja działalności rolniczej w kontekście inwestycji Proponujemy wprowadzenie przepisu, który doprecyzuje, że: - modernizacja, budowa, rozbudowa oraz zwiększanie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej, ochrona przewidziana w ustawie obejmuje te działania, o ile są one prowadzone zgodnie z przepisami prawa.	Uwaga poza zakresem projektu.
164.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	nowy przepis	2. Ułatwienia w procesie inwestycyjnym 1. Terminy i milczące załatwienie sprawy - postępowania administracyjne dotyczące inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększaniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym powinny kończyć się w terminie 90 dni w pierwszej instancji i 30 dni w drugiej instancji. W razie niewydania decyzji w tych terminach należałoby wprowadzić fikcję pozytywnego rozstrzygnięcia, tj. uznać, że decyzja została wydana zgodnie z wnioskiem inwestora. 2. Jedna zintegrowana decyzja administracyjna - dla tych inwestycji powinna być wydawana jedna decyzja, obejmująca: decyzję lokalizacyjną, decyzję środowiskową, uzgodnienia branżowe oraz pozwolenie na budowę i zastępująca odrębne rozstrzygnięcia. 3. Ograniczenia dla organizacji ekologicznych - organizacji ekologicznej przysługiwałoby tylko jedno odwołanie na każdym etapie postępowania oraz wprowadzony zostałby zakaz składania tożsamych odwołań w tej samej sprawie przez podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
165.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	nowy przepis	3. Zmiany w przepisach odrębnych Dla realnego odciążenia procedur i ograniczenia obstrukcji procesowej wnosimy o nowelizację: - ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, - ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, w sposób precyzyjnie określający krąg stron postępowań dotyczących inwestycji rolniczych. - Proponujemy, by stronami byli wyłącznie: inwestor, właściciele/użytkownicy wieczystości/zarządcy nieruchomości objętych bezpośrednio inwestycją i położonych w obszarze oddziaływania obiektu (w rozumieniu Prawa budowlanego), właściwa miejscowo izba rolnicza oraz organizacje ekologiczne spełniające łącznie rygorystyczne warunki (osobowość prawna, statutowy cel ochrony środowiska lub zrównoważonego rolnictwa, co najmniej 12-miesięczna faktyczna działalność na terenie powiatu, w którym planowana jest inwestycja, upublicznienie szczegółowych sprawozdań finansowych z informacją o źródłach finansowania, w tym z zagranicy, oraz wykazanie istotnego interesu prawnego bezpośredniego związanego z przedmiotem postępowania). - Postępowania te byłyby wyłączone spod ogólnych przepisów K.p.a. w zakresie ustalania kręgu stron, a w ustawie o OOS nie stosowane byłyby w nich przepisy o udziale społeczeństwa.	Uwaga poza zakresem projektu.
166.	Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka	nowy przepis	4. Dalsze kierunki zmian - postulaty do rozważenia Ponadto wnosimy o rozważenie w projektowanej ustawie lub w ramach odrębnej inicjatywy legislacyjnej następujących rozwiązań: - Związanie organu pozytywnymi opiniami wyspecjalizowanych służb (PGW Wody Polskie, Inspekcja Weterynaryjna) - jeżeli organy te wydadzą pozytywne opinie lub uzgodnienia, organ prowadzący nie mógłby odmówić zgody z przyczyn pozamerytorycznych. - Racjonalizacja obowiązków raportowych OOS - ograniczenie wymogu pełnego raportu oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć poniżej 210 DJP, doprecyzowanie	Uwaga poza zakresem projektu.

			współczynników DJP (m.in. brak kategorii bydła opasowego) oraz progów dla wybranych systemów chowu i hodowli. - Usprawnienie postępowania dowodowego w OOS - skrócenie obowiązkowej całorocznej inwentaryzacji przyrodniczej (np. do 4 miesięcy), ograniczenie możliwości składania „kontropracowań” po terminie oraz wprowadzenie wymogu, by zarzuty techniczne (np. ogólny zarzut negatywnego wpływu na środowisko lub zdrowie) były poparte analizą ekspercką. - Okres przejściowy dla inwestycji rolniczych po wejściu planu ogólnego - wprowadzenie co najmniej 24-miesięcznego mechanizmu umożliwiającego wydawanie warunków zabudowy dla inwestycji rolniczych i powiązanych z produkcją rolną niezależnie od położenia, co zapobiegnie „lukom inwestycyjnym” w okresie wdrażania reformy planistycznej. Liczymy, że przedstawione uwagi i postulaty zostaną wnikliwie rozważone, tak aby intencja ustawy - rzeczywista ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi i stworzenie warunków do ich rozwoju - została w pełni zrealizowana.	
167.	Polska Federacja Rolna	cały projekt	Pozytywnie oceniamy sam kierunek projektowanej regulacji. Dostrzegamy potrzebę ustawowego wzmocnienia ochrony legalnie prowadzonej działalności rolniczej, zwłaszcza wobec narastających konfliktów sąsiedzkich, presji urbanizacyjnej oraz coraz częstszych prób ograniczania produkcji rolnej na terenach, które od lat pełnią funkcję produkcyjną. Rolnictwo nie może być spychane na margines wyłącznie dlatego, że na terenach wiejskich przybywa zabudowy mieszkaniowej, a część nowych mieszkańców nie zna specyfiki produkcji rolnej. Jednocześnie zwracamy uwagę, że projekt w obecnym brzmieniu wymaga doprecyzowania. Same dobre intencje nie wystarczą, jeżeli w ustawie pozostaną pojęcia niedookreślone albo jeżeli ochrona obejmie jedynie aktualny, zastany sposób prowadzenia gospodarstwa, bez zapewnienia możliwości jego modernizacji, inwestowania i rozwoju. W praktyce bowiem bardzo często przedmiotem sprzeciwu społecznego nie jest samo istnienie gospodarstwa, ale jego dalszy rozwój: budowa lub rozbudowa budynków inwentarskich, zwiększenie skali produkcji, zmiana technologii, modernizacja parku maszynowego, dostosowanie do wymogów dobrostanu zwierząt, ochrony środowiska lub efektywności energetycznej. Z tego względu ustawa powinna nie tylko chronić rolników przed nieuzasadnionymi roszczeniami, ale również jasno określać zasady współistnienia produkcji rolnej i zabudowy mieszkaniowej. Celem powinno być stworzenie przepisów przejrzystych, możliwych do stosowania przez sądy, organy administracji, gminy, inwestorów, mieszkańców oraz samych producentów rolnych.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.

168.	Polska Federacja Rolna	art. 1	I. Konieczność objęcia ochroną wszystkich producentów rolnych, w tym spółek prawa handlowego Projekt powinien jednoznacznie przesądzać, że ochrona przewidziana w ustawie obejmuje działalność rolniczą niezależnie od formy prawnej jej prowadzenia. W praktyce znacząca część produkcji rolnej o charakterze towarowym jest prowadzona przez podmioty działające w formie spółek prawa handlowego, w szczególności spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych oraz spółek osobowych. Są to często gospodarstwa o dużej skali działania, zatrudniające pracowników, współpracujące z lokalnymi dostawcami i usługodawcami, inwestujące w nowoczesne technologie, produkcję zwierzęcą, magazynowanie, suszenie, przetwórstwo, biogazownie, instalacje OZE, poprawę dobrostanu zwierząt oraz rozwiązania ograniczające oddziaływanie na środowisko. Ich działalność ma bezpośrednie znaczenie dla podaży żywności, bezpieczeństwa żywnościowego, eksportu, rynku pracy oraz stabilności całego łańcucha rolno-spożywczego. Postulujemy zatem dodanie przepisu przesądzającego, że przez podmiot prowadzący działalność rolniczą rozumie się osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która prowadzi działalność rolniczą, niezależnie od tytułu prawnego do nieruchomości oraz formy organizacyjno-prawnej. Proponowane brzmienie przepisu: „Przepisy dotyczące ochrony działalności rolniczej stosuje się do podmiotów prowadzących działalność rolniczą niezależnie od formy prawnej jej wykonywania, w szczególności do osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, w tym spółek prawa handlowego, jeżeli działalność ta jest prowadzona zgodnie z przepisami prawa.”	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.
169.	Polska Federacja Rolna	art. 1	II. Doprecyzowanie art. 144¹ Kodeksu cywilnego – „nieruchomości sąsiednie”, „przeciętna miara” i zwykłe następstwa działalności rolniczej Projektowany art. 144¹ Kodeksu cywilnego należy ocenić jako potrzebny, ale wymagający doprecyzowania. Po pierwsze, w projektowanym przepisie użyto sformułowania „nieruchomości sąsiedniej”. Z punktu widzenia praktyki właściwsze jest posłużenie się liczbą mnogą, czyli określeniem „nieruchomości sąsiednich”. Oddziaływanie gospodarstwa rzadko ogranicza się do jednej działki graniczącej bezpośrednio z siedliskiem lub zabudową gospodarczą. Zapachy, hałas, pył, ruch maszyn, prace polowe, transport płodów rolnych czy odgłosy produkcji zwierzęcej mogą obejmować większy obszar i dotyczyć kilku nieruchomości położonych w otoczeniu gospodarstwa. Po drugie, projekt odwołuje się do pojęcia „ponad przeciętną miarę”, które już obecnie funkcjonuje w art. 144 Kodeksu cywilnego, ale w kontekście działalności rolniczej wymaga doprecyzowania. Bez tego pozostanie ryzyko, że ocena będzie oparta na subiektywnym odczuciu sąsiada, a nie na obiektywnych kryteriach wynikających ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości, stosunków miejscowych oraz specyfiki produkcji rolnej. Dla jednego sąsiada hałas ciągnika o poranku, praca kombajnu późnym wieczorem w czasie żniw, zapach nawożenia naturalnego albo ruch maszyn rolniczych będą normalnym elementem życia na wsi. Dla innego mogą stać się podstawą skargi, wezwania Policji lub pozwu cywilnego. Po trzecie, ustawa powinna wprost wskazywać katalog typowych oddziaływań działalności rolniczej. Katalog	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1. Pojęcie przeciętnej miary jest klauzulą generalną.

			ten powinien mieć charakter otwarty, ale musi obejmować co najmniej: zapachy, hałas, pył, sezonowe pylenie, ruch maszyn i środków transportu, odgłosy zwierząt, prace polowe i zabiegi agrotechniczne wykonywane również w godzinach wieczornych, nocnych oraz w dni wolne od pracy, jeżeli wynika to z technologii produkcji, warunków pogodowych, wymogów agrotechnicznych, dobrostanu zwierząt, bioasekuracji lub ochrony roślin. Proponujemy następujące kierunkowe brzmienie art. 144¹ Kodeksu cywilnego: „Art. 144¹ § 1. Właściciel nieruchomości, posiadacz samoistny albo posiadacz zależny, w szczególności dzierżawca, prowadzący działalność rolniczą zgodnie z przepisami prawa i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę w rozumieniu art. 144, jeżeli oddziaływania te stanowią zwykłe następstwa prowadzenia działalności rolniczej. § 2. Przez zwykłe następstwa prowadzenia działalności rolniczej rozumie się w szczególności oddziaływania wynikające z chowu lub hodowli zwierząt, uprawy roślin, prac polowych, zabiegów agrotechnicznych, nawożenia, ochrony roślin, zbioru, magazynowania, suszenia, transportu produktów rolnych, ruchu maszyn rolniczych i środków transportu, sezonowego pylenia, emisji zapachów, hałasu oraz innych oddziaływań typowych dla danego rodzaju produkcji rolniczej, również wtedy, gdy występują w godzinach wieczornych, nocnych albo w dni ustawowo wolne od pracy, jeżeli jest to uzasadnione warunkami technologicznymi, agrotechnicznymi, pogodowymi, sanitarnymi, dobrostanowymi lub organizacyjnymi. § 3. Ciężar wykazania, że działalność rolnicza jest prowadzona niezgodnie z przepisami prawa albo zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, spoczywa na podmiocie dochodzącym roszczenia.” Takie doprecyzowanie ograniczy ryzyko rozbieżnych interpretacji i pozwoli sądom odróżnić rzeczywiste naruszenia prawa od normalnych, nieuniknionych skutków produkcji rolnej.	
170.	Polska Federacja Rolna	art. 1	III. Doprecyzowanie pojęcia „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” Projekt uzależnia ochronę działalności rolniczej od tego, czy jest ona prowadzona zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz przepisami prawa. Co do zasady jest to kierunek słuszny. Rolnik ani przedsiębiorstwo rolne nie powinny korzystać z ochrony, jeżeli działają bez wymaganych decyzji, wbrew przepisom środowiskowym, sanitarnym, weterynaryjnym, budowlanym albo w sposób rażąco naruszający standardy prowadzenia produkcji. Problem polega jednak na tym, że „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” nie są pojęciem precyzyjnie zdefiniowanym. W uzasadnieniu projektu wskazano, że jest to klauzula generalna. Oznacza to, że w praktyce jej ocena może wymagać wiedzy specjalistycznej, opinii biegłych i każdorazowej oceny okoliczności konkretnej sprawy. Bez dodatkowych kryteriów pojęcie to może stać się nowym źródłem sporów, a nie narzędziem ich ograniczenia. Postulujemy, aby ustawa wskazywała przynajmniej podstawowe kryteria oceny zgodności działalności z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Powinny one obejmować w szczególności: 1. prowadzenie działalności zgodnie z wymaganymi decyzjami, pozwoleniami, zgłoszeniami i warunkami administracyjnymi; 2. stosowanie praktyk właściwych dla danego rodzaju produkcji; 3. uwzględnianie aktualnej wiedzy rolniczej, weterynaryjnej, zootechnicznej, agrotechnicznej i środowiskowej; 4. zachowanie wymogów dobrostanu zwierząt, bioasekuracji, ochrony roślin, ochrony gleby, wód i powietrza;	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców,

			5. podejmowanie racjonalnych działań ograniczających oddziaływania na otoczenie, adekwatnych do rodzaju i skali produkcji; 6. uwzględnienie sezonowości i technologicznej konieczności wykonywania określonych prac w konkretnych terminach.	przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
171.	Polska Federacja Rolna	uwaga ogólna	IV. Ochrona nie może ograniczać się do obecnej formuły gospodarstwa – musi obejmować modernizację, inwestycje i rozwój Projekt powinien wyraźnie chronić nie tylko istniejącą działalność rolniczą w jej aktualnym kształcie, ale również jej modernizację, rozbudowę, zmianę technologii i rozwój. W przeciwnym razie ustawa zabezpieczy wyłącznie stan zastany, ale nie rozwiąże najważniejszego problemu praktycznego: blokowania inwestycji niezbędnych do utrzymania konkurencyjności gospodarstw. Towarowe gospodarstwa rolne muszą mieć możliwość stopniowego rozwoju. Zwiększenie skali produkcji, budowa nowych obiektów, rozbudowa budynków inwentarskich, zmiana technologii, inwestycje w dobrostan zwierząt, bioasekurację, magazynowanie, przetwórstwo, retencję, efektywność energetyczną czy ograniczanie emisji nie powinny być automatycznie traktowane jako zagrożenie dla otoczenia. Są to często działania konieczne, aby gospodarstwo mogło spełniać wymogi prawa, utrzymać opłacalność produkcji i konkurować na rynku. W obecnych realiach gospodarczych brak możliwości inwestowania oznacza w praktyce stopniowe wygaszanie działalności. Dlatego ustawa nie może utrzymywać modelu, w którym gospodarstwo może istnieć tylko w dotychczasowej skali i technologii, ale każda próba rozwoju naraża je na spory sąsiedzkie, protesty i wieloletnie postępowania. Postulujemy dodanie przepisu o następującym kierunku: „Modernizacja, rozbudowa, przebudowa, zmiana technologii, zwiększenie skali produkcji, rozwój przetwórstwa rolnego, magazynowania, przechowywania, suszenia, produkcji energii związanej z działalnością rolniczą oraz inne inwestycje bezpośrednio związane z prowadzeniem działalności rolniczej stanowią dopuszczalne wykonywanie i rozwój działalności rolniczej, jeżeli są realizowane zgodnie z przepisami prawa. Samo zwiększenie skali produkcji albo zmiana technologii nie stanowią samoistnej podstawy do żądania zaniechania lub ograniczenia działalności rolniczej, o ile inwestycja spełnia wymagania wynikające z przepisów prawa oraz decyzji administracyjnych.”	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
172.	Polska Federacja Rolna	art. 2	V. Zmiana Kodeksu wykroczeń – ochrona powinna obejmować również pracowników, usługodawców i czynności wykonywane na rzecz gospodarstwa Pozytywnie oceniamy propozycję dodania art. 51 § 4 Kodeksu wykroczeń. Rolnik nie powinien być karany za wykonywanie koniecznych prac polowych lub gospodarskich tylko dlatego, że prace te powodują hałas albo odbywają się w porze wieczornej, nocnej lub w dni wolne od pracy. Jednocześnie przepis powinien zostać doprecyzowany tak, aby obejmował nie tylko właściciela gospodarstwa, ale także osoby działające w ramach lub na rzecz działalności rolniczej, w tym pracowników, operatorów maszyn, członków rodziny, usługodawców rolniczych, firmy transportowe obsługujące gospodarstwo oraz podmioty wykonujące usługi agrotechniczne. W praktyce prace rolnicze coraz częściej są wykonywane przez wyspecjalizowane podmioty usługowe.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.

			Kombajnista, operator sieczkarni, usługodawca wykonujący opryski lub transport płodów rolnych również powinien korzystać z ochrony, jeżeli wykonuje czynności niezbędne dla działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z prawem. Proponujemy następujące doprecyzowanie: „Nie podlega karze za wykroczenie określone w § 1 lub § 3 ten, kto w ramach działalności rolniczej albo na rzecz podmiotu prowadzącego działalność rolniczą wykonuje czynności produkcyjne, agrotechniczne, hodowlane, transportowe, magazynowe lub inne czynności bezpośrednio związane z działalnością rolniczą, jeżeli są one prowadzone zgodnie z przepisami prawa i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.”	
173.	Polska Federacja Rolna	art. 3	VI. Obowiązek pouczenia w akcie notarialnym jest potrzebny, ale niewystarczający Pozytywnie oceniamy propozycję wprowadzenia obowiązku zamieszczania w akcie notarialnym oświadczenia nabywcy nieruchomości o świadomości możliwych zakłóceń wynikających z działalności rolniczej prowadzonej na nieruchomościach sąsiednich. Jest to rozwiązanie potrzebne, ponieważ zwiększa świadomość osób nabywających nieruchomości na terenach wiejskich. Jednocześnie obecny projektowany art. 9aa ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego jest zbyt wąski. Po pierwsze, powinien posługiwać się określeniem „nieruchomościach sąsiednich” albo szerzej „nieruchomościach sąsiednich lub położonych w otoczeniu nabywanej nieruchomości”. Oddziaływania rolnicze nie zawsze kończą się na granicy działki bezpośrednio przylegającej. Po drugie, pouczenie powinno obejmować nie tylko nieruchomości położone poza granicami administracyjnymi miast, ale również nieruchomości położone w granicach administracyjnych miast, jeżeli znajdują się w sąsiedztwie gruntów rolnych, zabudowy zagrodowej, terenów produkcji rolniczej albo obszarów, dla których dokumenty planistyczne przewidują funkcję rolniczą, produkcyjną lub zagrodową. W wielu miejscach produkcja rolna funkcjonuje na obrzeżach miast albo w granicach administracyjnych miast, a konflikty przestrzenne są tam równie intensywne jak na terenach wiejskich. Po trzecie, samo pouczenie w akcie notarialnym nie wystarczy. Dotyczy ono tylko nabywców nieruchomości. Nie obejmuje osób, które już posiadają działkę i dopiero później występują o warunki zabudowy, pozwolenie na budowę albo dokonują zmiany sposobu użytkowania nieruchomości. Tymczasem właśnie w takich sytuacjach bardzo często powstaje konflikt: osoba posiadająca działkę buduje dom w sąsiedztwie gospodarstwa rolnego, a następnie składa skargi na hałas, zapachy, ruch maszyn lub prowadzenie produkcji zwierzęcej. Dlatego obowiązek pouczenia powinien zostać wprowadzony również na etapie: 1. wydawania decyzji o warunkach zabudowy; 2. decyzji o pozwoleniu na budowę; 3. przyjmowania zgłoszenia budowy; 4. zmiany sposobu użytkowania obiektu na cele mieszkaniowe, usługowe, agroturystyczne lub rekreacyjne; 5. wydawania wypisu i wyrysu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo informacji z planu ogólnego, jeżeli nieruchomość znajduje się w sąsiedztwie terenów produkcji rolnej. Po czwarte, warto rozważyć objęcie obowiązkiem pouczenia nieruchomości położonych w określonej odległości od terenów produkcji rolnej, np. do 200 metrów od granic takich terenów, zabudowy zagrodowej,	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			obiektów inwentarskich, magazynów płodów rolnych, suszarni, silosów, biogazowni rolniczych lub terenów przeznaczonych w dokumentach planistycznych pod funkcję rolniczą albo produkcyjną. Takie rozwiązanie ograniczyłoby sytuacje, w których nabywca lub inwestor formalnie nie graniczy z gospodarstwem, ale w praktyce odczuwa skutki jego działalności. Proponujemy następujące brzmienie pouczenia: „Nabywca albo inwestor oświadcza, że jest świadomy, iż na nieruchomościach sąsiednich lub w otoczeniu nabywanej albo planowanej do zabudowy nieruchomości może być prowadzona działalność rolnicza, w tym produkcja roślinna, zwierzęca, magazynowanie, transport, suszenie, przetwórstwo rolne, nawożenie, ochrona roślin oraz ruch maszyn rolniczych, a w związku z tym mogą występować zwykłe następstwa prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności zapachy, hałas, pył, sezonowe pylenie, odgłosy zwierząt, prace w godzinach wieczornych, nocnych i w dni wolne od pracy oraz okresowo zwiększony ruch maszyn i środków transportu.”	
174.	Polska Federacja Rolna	uwaga ogólna	VII. Planowanie przestrzenne musi realnie ograniczać konflikty funkcji mieszkaniowej i produkcyjnej Projekt w obecnym brzmieniu nie rozwiązuje w wystarczającym stopniu problemu planowania przestrzennego. Tymczasem wiele konfliktów sąsiedzkich powstaje nie dlatego, że gospodarstwo rolne działa nieprawidłowo, ale dlatego, że zabudowa mieszkaniowa jest lokalizowana bezpośrednio przy zabudowie zagrodowej, budynkach inwentarskich, magazynach, suszarniach, silosach, drogach technologicznych lub terenach intensywnej produkcji rolnej. Ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi powinna być uwzględniana już na etapie planów ogólnych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy. Nie można przerzucać skutków błędnego planowania przestrzennego na gospodarstwa rolne, które często funkcjonowały w danym miejscu od wielu lat. Postulujemy wprowadzenie zasady, zgodnie z którą: 1. organy gminy uwzględniają rolnicze funkcje produkcyjne wsi w sposób nienaruszający możliwości dalszego prowadzenia i rozwoju legalnej działalności rolniczej; 2. nowa zabudowa mieszkaniowa nie powinna być lokalizowana w sposób prowadzący do faktycznego ograniczenia istniejącej działalności rolniczej; 3. w dokumentach planistycznych możliwe powinno być wyznaczanie stref pierwszeństwa produkcji rolnej albo stref ochrony funkcji produkcyjnej; 4. w sąsiedztwie gospodarstw rolnych, obiektów inwentarskich, magazynów, suszarni, biogazowni rolniczych i terenów produkcyjnych należy przewidywać rozwiązania buforowe; 5. decyzje o warunkach zabudowy dla nowej zabudowy mieszkaniowej powinny zawierać pouczenie o możliwych oddziaływaniach rolniczych oraz nie powinny prowadzić do ograniczenia legalnie prowadzonej działalności rolniczej. Proponowany przepis kierunkowy: „Organy administracji publicznej, wykonując zadania z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, wydawania decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji inwestycyjnych, uwzględniają rolnicze funkcje produkcyjne wsi w sposób zapewniający możliwość dalszego prowadzenia, modernizacji i rozwoju legalnej działalności rolniczej. Lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej lub usługowej nie może prowadzić do faktycznego ograniczenia działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z przepisami prawa, w szczególności poprzez	Uwaga poza zakresem projektu.

			tworzenie podstaw do roszczeń wynikających ze zwykłych następstw prowadzenia działalności rolniczej.”	
175.	Polska Federacja Rolna	nowy przepis	VIII. Zasada proporcjonalności w postępowaniach sądowych – zakaz działalności tylko jako środek ostateczny Ustawa powinna jasno wskazywać, że w sprawach dotyczących oddziaływań rolniczych zakaz prowadzenia działalności rolniczej albo istotne ograniczenie jej wykonywania może być stosowane wyłącznie jako środek ostateczny. Jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowości, powinien w pierwszej kolejności rozważyć środki ograniczające oddziaływanie, adekwatne do rodzaju i skali działalności, np. zmianę organizacji ruchu, dodatkowe zabezpieczenia techniczne, środki ograniczające emisję zapachów lub hałasu, nasadzenia izolacyjne, zmiany organizacyjne albo inne działania naprawcze. Zakaz lub istotne ograniczenie działalności powinny być możliwe tylko wtedy, gdy środki te są niewystarczające, obiektywnie niemożliwe albo gdy działalność powoduje bezpośrednie i poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska. Takie rozwiązanie jest szczególnie istotne dla gospodarstw towarowych, których działalność wiąże się z wieloletnimi inwestycjami, kredytami, zatrudnieniem pracowników i zobowiązaniami wobec kontrahentów. Pochopne ograniczenie działalności może prowadzić nie tylko do szkody po stronie producenta, ale również do skutków społecznych i gospodarczych dla całego lokalnego otoczenia. Proponowany przepis: „W przypadku ustalenia, że oddziaływanie związane z działalnością rolniczą wymagają ograniczenia, sąd w pierwszej kolejności rozważa zastosowanie środków organizacyjnych, technicznych lub technologicznych ograniczających oddziaływanie, właściwych dla danego rodzaju i skali działalności. Zakaz prowadzenia działalności rolniczej albo istotne ograniczenie jej wykonywania może zostać orzeczone wyłącznie w przypadku, gdy zastosowanie środków ograniczających oddziaływanie jest niewystarczające, obiektywnie niemożliwe albo gdy oddziaływanie powodują bezpośrednie i poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska.”	Uwaga poza zakresem projektu.

176.	Polska Federacja Rolna	nowy przepis	IX. Postępowania inwestycyjne, środowiskowe i planistyczne – potrzebne są rozwiązania proceduralne. Ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi nie będzie skuteczna, jeżeli równolegle nie zostaną usprawnione procedury inwestycyjne, środowiskowe i planistyczne. Obecnie jedną z głównych barier rozwoju gospodarstw są przewlekłe postępowania, niepewność interpretacyjna oraz możliwość instrumentalnego blokowania inwestycji. Z tego względu podtrzymujemy potrzebę rozważenia następujących rozwiązań: 1. wprowadzenia maksymalnych terminów prowadzenia postępowań dotyczących inwestycji rolniczych, np. 90 dni dla rozstrzygnięcia zasadniczego oraz 30 dni dla uzgodnień i opinii; 2. wprowadzenia zasady, że brak stanowiska organu współdziałającego w ustawowym terminie oznacza brak zastrzeżeń, o ile nie sprzeciwiają się temu przepisy szczególne; 3. umożliwienia wydania jednej zintegrowanej decyzji administracyjnej dla inwestycji rolniczej, obejmującej uzgodnienia niezbędne do jej realizacji; 4. ograniczenia dublowania procedur i wielokrotnego badania tych samych okoliczności przez różne organy; 5. doprecyzowania zasad oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do produkcji zwierzęcej, w tym progów DJP i współczynników przeliczeniowych; 6. ograniczenia obowiązku sporządzania pełnego raportu OOS w sytuacjach, w których skala inwestycji i rodzaj oddziaływań tego nie uzasadniają; 7. związania organu prowadzącego postępowanie pozytywnymi uzgodnieniami organów specjalistycznych, chyba że ujawnią się nowe istotne okoliczności; 8. ograniczenia kręgu stron postępowania do podmiotów realnie dotkniętych oddziaływaniem inwestycji, przy zachowaniu gwarancji udziału społeczeństwa tam, gdzie wynika to z przepisów. Bez takich instrumentów ustawa może ograniczyć część sporów cywilnych, ale nie rozwiąże problemu blokowania inwestycji rolniczych na etapie administracyjnym.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
177.	Polska Federacja Rolna	art. 4	X. Przepisy przejściowe powinny wzmacniać ochronę, a nie odsuwać jej stosowanie. Projektowany art. 4 przewiduje, że do oceny stanów faktycznych dotyczących zakłóceń korzystania z nieruchomości wynikających z prowadzenia działalności rolniczej, stanowiących podstawę roszczeń w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Rozumiemy potrzebę ochrony stabilności toczących się postępowań, jednak tak sformułowany przepis może istotnie ograniczyć praktyczne znaczenie ustawy. Spory sąsiedzkie dotyczące działalności rolniczej trwają często wiele lat. Jeżeli nowe przepisy nie będą mogły być stosowane nawet jako wskazówka interpretacyjna w sprawach niezakończonych, część gospodarstw nadal będzie funkcjonować w stanie niepewności prawnej, mimo że ustawodawca dostrzegł potrzebę wzmocnienia ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi. Postulujemy rozważenie rozwiązania, zgodnie z którym nowe przepisy stosuje się również do postępowań niezakończonych prawomocnie, przynajmniej w zakresie, w jakim mają charakter interpretacyjny, proceduralny albo dotyczą oceny typowych oddziaływań działalności rolniczej. Alternatywnie można wskazać, że sąd, oceniając sprawę wszczętą przed wejściem ustawy w życie, bierze pod uwagę cel ustawy oraz znaczenie rolniczej funkcji produkcyjnej wsi.	Uwaga nieuwzględniona. Przyjęte przepisy przejściowe mają na celu zapewnienie pewności prawa oraz stabilności toczących się postępowań, zgodnie z zasadami ochrony interesów stron.

178.	Polska Federacja Rolna	uwaga ogólna	XI. Podsumowanie postulatów Polskiej Federacji Rolnej Polska Federacja Rolna wnosi o uzupełnienie projektu w szczególności poprzez: 1. jednoznaczne objęcie ochroną wszystkich podmiotów prowadzących działalność rolniczą, niezależnie od formy prawnej, w tym spółek prawa handlowego; 2. zastąpienie w art. 144¹ Kodeksu cywilnego określenia „nieruchomości sąsiedniej” określeniem „nieruchomości sąsiednich”; 3. doprecyzowanie, że zwykłe następstwa działalności rolniczej obejmują m.in. zapachy, hałas, pył, ruch maszyn, odgłosy zwierząt, prace polowe oraz zabiegi agrotechniczne prowadzone również wieczorem, w nocy i w dni wolne, jeżeli wynika to ze specyfiki produkcji; 4. wskazanie, że ciężar wykazania niezgodności działalności rolniczej z przepisami prawa albo zasadami prawidłowej gospodarki rolnej spoczywa na podmiocie dochodzącym roszczenia; 5. doprecyzowanie kryteriów oceny „zasad prawidłowej gospodarki rolnej”; 6. objęcie ochroną modernizacji, rozbudowy, zmiany technologii, zwiększenia skali produkcji i inwestycji rozwojowych; 7. wprowadzenie zasady, że samo zwiększenie skali produkcji nie stanowi podstawy do ograniczenia działalności rolniczej, jeżeli inwestycja jest legalna; 8. rozszerzenie ochrony wykroczeniowej na osoby wykonujące czynności na rzecz gospodarstwa, w tym pracowników i usługodawców rolniczych; 9. rozszerzenie obowiązku pouczenia nie tylko na akty notarialne, ale również na decyzje o warunkach zabudowy, pozwolenia na budowę, zgłoszenia budowy i zmiany sposobu użytkowania; 10. objęcie pouczeniem również nieruchomości położonych w granicach administracyjnych miast, jeżeli znajdują się w sąsiedztwie terenów rolniczych lub produkcyjnych; 11. rozważenie obowiązku pouczenia dla nieruchomości położonych w określonej odległości; 12. wprowadzenie obowiązku uwzględniania rolniczych funkcji produkcyjnych wsi w planowaniu przestrzennym; 13. ograniczenie lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej bezpośrednio przy zabudowie zagrodowej i terenach produkcji rolnej; 14. wprowadzenie zasady, że zakaz lub istotne ograniczenie działalności rolniczej może być orzeczone wyłącznie jako środek ostateczny; 15. uzupełnienie projektu o rozwiązania usprawniające postępowania inwestycyjne, środowiskowe i planistyczne; 16. zmianę przepisów przejściowych tak, aby nowe przepisy mogły znaleźć zastosowanie również do spraw niezakończonych, przynajmniej jako norma interpretacyjna. Polska Federacja Rolna podkreśla, że ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi jest niezbędna nie tylko dla indywidualnych gospodarstw, ale również dla bezpieczeństwa żywnościowego państwa, stabilności łańcucha rolno-spożywczego, zatrudnienia na obszarach wiejskich oraz konkurencyjności polskiego rolnictwa. Ustawa powinna chronić legalną działalność rolniczą przed nieuzasadnionymi roszczeniami, ale równocześnie powinna tworzyć jasne reguły współistnienia produkcji rolnej i funkcji mieszkaniowej. Kluczowe jest, aby nie ograniczyć się do ochrony obecnego stanu gospodarstw, lecz zapewnić im realną możliwość modernizacji, inwestowania i rozwoju. Zarząd Polskiej Federacji Rolnej w pełni podtrzymuje i popiera uwagi zgłoszone w ramach inicjatywy	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
------	------------------------	--------------	--	--

			#HodowcyRazem, których szczegółowe zestawienie w formie tabeli stanowi załącznik do niniejszego pisma. Niniejsze stanowisko Polskiej Federacji Rolnej należy traktować jako uzupełnienie i rozwinięcie tych postulatów z perspektywy towarowych gospodarstw rolnych oraz przedsiębiorstw działających w sektorze rolnospożywczym.	
179.	Polska Izba Turystyki	cały projekt	Polska Izba Turystyki wyraża negatywną opinię wobec procedowanych projektów ustaw dotyczących ochrony produkcyjnej funkcji wsi, zarówno projektu prezydenckiego, jak i projektu rządowego, w ich obecnym kształcie. Proponowane regulacje w sposób istotny ograniczają możliwość skutecznej ochrony prawnej właścicieli obiektów turystycznych, hotelarskich oraz agroturystycznych funkcjonujących na terenach wiejskich i podmiejskich. Już obecnie obowiązujące przepisy dotyczące niedozwolonych emisji, takich jak hałas, odory, wzmożony ruch czy inne uciążliwości wynikające z działalności produkcyjnej, wymagają od właściciela nieruchomości dotkniętej szkodliwym oddziaływaniem przeprowadzenia trudnego, kosztownego i długotrwałego postępowania dowodowego. To po stronie przedsiębiorcy spoczywa obowiązek wykazania, że dochodzi do przekroczenia przeciętnej miary korzystania z nieruchomości, a ostateczna ocena pozostaje w gestii sądu. Wprowadzenie dodatkowego domniemania prawnego na rzecz działalności produkcyjnej jeszcze bardziej osłabi istniejącą ochronę i w praktyce może niemal uniemożliwić uzyskanie skutecznej ochrony prawnej w przypadku emisji przekraczających normalne standardy. Takie rozwiązanie zaburza obowiązujący od wielu lat konsensus prawny, oparty na wyważeniu interesów wszystkich stron korzystających z terenów wiejskich – producentów rolnych, mieszkańców, przedsiębiorców oraz inwestorów z sektora turystyki. Zmiana tak fundamentalnych zasad kodeksu cywilnego w zakresie praw rzeczowych nie powinna odbywać się bez uwzględnienia interesów wszystkich uczestników życia gospodarczego na terenach wiejskich. Uprzywilejowanie jednej formy działalności kosztem innych legalnie prowadzonych przedsięwzięć stanowi nieuzasadniony precedens. Szczególne zaniepokojenie budzi wpływ projektowanych zmian na rozwój turystyki wiejskiej, hotelarstwa pozamiejskiego oraz agroturystyki, które stanowią dziś jeden z kluczowych elementów gospodarki wielu miejscowości. Działalność turystyczna na terenach wiejskich tworzy miejsca pracy, wspiera lokalną przedsiębiorczość, generuje dochody dla mieszkańców oraz przyciąga zarówno inwestycje prywatne, jak i publiczne związane z rozwojem infrastruktury, usług i promocji regionów. W wielu gminach sektor turystyczny stanowi istotny filar rozwoju społeczno-gospodarczego i realnie wpływa na poprawę jakości życia lokalnych społeczności. Przyjęcie proponowanych przepisów w obecnym brzmieniu może doprowadzić do sytuacji, w której w bezpośrednim sąsiedztwie hoteli, pensjonatów, ośrodków wypoczynkowych czy gospodarstw agroturystycznych powstawać będą inwestycje produkcyjne generujące znaczące uciążliwości, podczas gdy właściciele obiektów turystycznych zostaną pozbawieni realnych narzędzi ochrony swoich interesów. Taka perspektywa osłabi bezpieczeństwo operacyjne branży turystycznej, obniży atrakcyjność inwestycyjną obszarów wiejskich oraz może zahamować rozwój regionów budujących swoją pozycję gospodarczą w oparciu o turystykę i wypoczynek. Co istotne taka sytuacja może doprowadzić do zmniejszenia popularności i konkurencyjności polskich regionów wiejskich w stosunku do podobnych lokalizacji za granicą i doprowadzić do zmniejszenia liczby turystów przyjazdowych jak i zniechęcić polskich turystów do wyboru wypoczynku w kraju na rzecz miejscowości zagranicznych. Polska Izba Turystyki stoi na stanowisku, że rozwój obszarów wiejskich powinien opierać się na zasadzie równowagi pomiędzy różnymi funkcjami tych terenów – produkcyjną, mieszkaniową, turystyczną i rekreacyjną. Ochrona funkcji produkcyjnej nie może odbywać się kosztem osłabienia innych sektorów	Uwaga częściowo uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Agroturystyka jest formą turystyki wiejskiej ściśle związaną z rolnictwem i funkcjonującym gospodarstwem rolnym. Agroturystyka to świadczenie usług turystycznych przez rolników w gospodarstwie rolnym. Zachowanie rolniczych funkcji produkcyjnych wsi jest zatem fundamentem dalszego rozwoju agroturystyki. Projekt ustawy o ochronie funkcji produkcyjnej wsi, choć koncentruje się na rolnictwie, pośrednio wspiera rozwój agroturystyki poprzez ochronę gospodarstw rolnych jako podstawy tej działalności. Utrzymanie produkcyjnego charakteru wsi sprzyja zachowaniu jej autentycznego krajobrazu i tradycji, które stanowią kluczowy walor turystyczny. Zapewnienie stabilnych warunków prowadzenia działalności rolniczej umożliwia rolnikom rozwijanie dodatkowych źródeł dochodu, w tym usług agroturystycznych. Ustawa nie wyklucza funkcji turystycznej wsi, lecz traktuje ją jako uzupełnienie funkcji produkcyjnej. W rezultacie sprzyja to zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich, łączącemu rolnictwo z turystyką.

			gospodarki, które odgrywają równie ważną rolę w rozwoju lokalnym. W związku z powyższym postulujemy odrzucenie proponowanych rozwiązań w obecnym kształcie lub ich gruntowną rewizję z uwzględnieniem interesów branży turystycznej, hotelarskiej i agroturystycznej oraz zachowaniem wieloletniej równowagi prawnej w zakresie ochrony przed niedozwolonymi immisjami.	
180.	Polska Platforma Zrównoważonej Wołowy	nowe przepisy	Projekt ustawy o ochronie produkcyjnych funkcji wsi oraz o zmianie niektórych ustaw jest konieczny w celu zapewnienia trwałych i przewidywalnych warunków prowadzenia działalności rolniczej jako podstawowej funkcji obszarów wiejskich. W ostatnich latach obserwuje się nasilające się konflikty pomiędzy działalnością rolniczą a rozwojem zabudowy mieszkaniowej na terenach wiejskich. Zjawisko to wynika przede wszystkim z procesów suburbanizacji oraz zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. W konsekwencji dochodzi do sytuacji, w których działalność rolnicza prowadzona zgodnie z przepisami prawa jest kwestionowana przez właścicieli nieruchomości sąsiednich, w szczególności w związku z oddziaływaniami takimi jak zapach, hałas czy ruch maszyn rolniczych. Obowiązujące przepisy nie zapewniają wystarczającej ochrony tego rodzaju działalności, co prowadzi do zwiększenia liczby sporów cywilnych, ograniczenia możliwości rozwoju gospodarstw rolnych oraz wzrostu niepewności prawnej. Jednocześnie postępowania administracyjne dotyczące inwestycji rolniczych są często długotrwałe, a ich przebieg bywa zakłócany przez działania o charakterze obstrukcyjnym. Proponujemy rozszerzenie projektu ustawy tak aby przeciwdziałał wskazanym zjawiskom poprzez wprowadzenie kompleksowych rozwiązań prawnych wzmacniających ochronę działalności rolniczej oraz usprawniających proces inwestycyjny na obszarach wiejskich. W zakresie stosunków cywilnoprawnych nasza propozycja wprowadza zasadę, zgodnie z którą oddziaływanie działalności rolniczej nie stanowi naruszenia prawa właściciela nieruchomości sąsiedniej, jeżeli działalność ta jest prowadzona zgodnie z przepisami prawa, była prowadzona przed powstaniem zabudowy mieszkaniowej na nieruchomości sąsiedniej oraz nie uległa istotnej zmianie. Rozwiązanie to doprecyzowuje obowiązujące przepisy Kodeksu cywilnego oraz eliminuje niejednołitość ich stosowania. Projekt wprowadza również definicję „istotnej zmiany sposobu prowadzenia działalności rolniczej”, ograniczając ją do przypadków wymagających uzyskania określonych decyzji administracyjnych, co pozwala na jednoznaczną ocenę sytuacji prawnej. W odniesieniu do postępowań administracyjnych projekt przewiduje wprowadzenie maksymalnych terminów ich prowadzenia, zasadę jednokrotnego wezwania do uzupełnienia braków formalnych, mechanizm milczącego załatwienia sprawy oraz instytucję zintegrowanej decyzji administracyjnej obejmującej wszystkie wymagane rozstrzygnięcia. Rozwiązania te mają na celu zwiększenie sprawności działania administracji publicznej oraz poprawę warunków realizacji inwestycji rolniczych. Projekt doprecyzowuje również krąg stron postępowania oraz warunki udziału organizacji społecznych, wprowadzając jednocześnie mechanizmy przeciwdziałające nadużyciu prawa procesowego. Celem tych regulacji jest zapewnienie równowagi między prawem do udziału w postępowaniu a koniecznością sprawnego prowadzenia procedur administracyjnych. Ponadto projekt przewiduje zmiany w przepisach obowiązujących, w szczególności w Kodeksie cywilnym, Kodeksie wykroczeń oraz ustawach regulujących proces inwestycyjny i gospodarowanie nieruchomościami rolnymi, dostosowujące je do przyjętych rozwiązań systemowych. Projektowana regulacja nie narusza obowiązujących standardów ochrony środowiska ani zdrowia ludzi. Ochrona przewidziana w ustawie dotyczy wyłącznie działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z przepisami prawa. Jednocześnie należy podkreślić, że mając jednak na uwadze skalę i dynamikę zidentyfikowanych problemów, a także potrzebę zapewnienia kompleksowej i długofalowej ochrony produkcyjnych funkcji wsi, proponuje się rozważenie rozszerzenia zakresu projektowanej regulacji w wybranych obszarach, w celu dalszego wzmocnienia skuteczności przyjmowanych rozwiązań oraz ich adekwatności do aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Do stanowiska został dołączony załącznik: Projekt ustawy ze zmianami.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana regulacja ma charakter celowy i koncentruje się na uregulowaniu zagadnień związanych z immisjami oraz stosunkami sąsiedzkimi w prawie cywilnym. Przedstawione propozycje dodatkowe - poza zakresem projektu.

181.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 1	Popiera się kierunek zmiany polegający na wzmocnieniu ochrony rolników prowadzących działalność rolniczą zgodnie z prawem i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Jednocześnie proponuje się doprecyzowanie przepisu w taki sposób, aby ochrona obejmowała nie tylko właściciela nieruchomości, ale również posiadacza, dzierżawcę, użytkownika oraz inne osoby faktycznie prowadzące gospodarstwo rolne. W praktyce znaczna część produkcji rolnej prowadzona jest na gruntach dzierżawionych lub użytkowanych na podstawie innych tytułów prawnych. Propozycja zapisu: „Osoba prowadząca działalność rolniczą na nieruchomości, w tym właściciel, posiadacz, dzierżawca albo użytkownik tej nieruchomości, nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, jeżeli działalność ta jest prowadzona zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz przepisami prawa.”	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
182.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 1	Postuluje się rozszerzenie zakresu projektowanej ochrony nie tylko na podstawową działalność rolniczą, ale również na działalności bezpośrednio powiązane z gospodarstwem rolnym i służące utrzymaniu jego funkcji produkcyjnych, w szczególności rolniczy handel detaliczny, działalność marginalną, lokalną i ograniczoną, przetwórstwo produktów rolnych pochodzących z gospodarstwa, prowadzenie biogazowni rolniczych oraz wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii lub innych źródeł funkcjonalnie związanych z gospodarstwem rolnym. Współczesne gospodarstwo rolne coraz częściej łączy produkcję surowców rolnych z lokalnym przetwórstwem, sprzedają bezpośrednią, zagospodarowaniem produktów ubocznych oraz produkcją energii na potrzeby własne lub lokalne. Takie formy działalności wzmacniają bezpieczeństwo żywnościowe, energetyczne i ekonomiczne gospodarstw, a jednocześnie mogą powodować uciążliwości podobne do typowych uciążliwości rolniczych, np. zapachy, ruch pojazdów, pracę urządzeń, hałas technologiczny lub sezonowe zwiększenie aktywności. Propozycja: w art. 144(1) Kodeksu cywilnego oraz odpowiednio w art. 51 § 4 Kodeksu wykroczeń dodać, że ochrona obejmuje „działalność rolniczą oraz działalność funkcjonalnie związaną z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, w szczególności rolniczy handel detaliczny, przetwórstwo produktów rolnych, działalność marginalną, lokalną i ograniczoną, prowadzenie biogazowni rolniczych oraz wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii lub innych źródeł na potrzeby gospodarstwa rolnego albo w związku z jego działalnością.”	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
183.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	uzasadnienie	Postuluje się wzmocnienie uzasadnienia projektu przez wyraźne wskazanie, że ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi ma znaczenie nie tylko dla indywidualnych gospodarstw, ale także dla bezpieczeństwa żywnościowego państwa, utrzymania miejsc pracy na obszarach wiejskich, sukcesji pokoleniowej, stabilności inwestycji rolniczych oraz zachowania produkcji zwierzęcej. Należy podkreślić, że działalność rolnicza nie jest zwykłą działalnością gospodarczą, lecz działalnością o szczególnym znaczeniu publicznym, powiązaną z produkcją żywności i odpornością państwa na kryzysy.	Uwaga uwzględniona.
184.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	uzasadnienie	Postuluje się uzupełnienie uzasadnienia o wskazanie, że konflikty na wsi wynikają często z braku świadomości nowych mieszkańców co do rzeczywistego charakteru produkcji rolnej. Należy podkreślić, że wieś pełni wiele funkcji, ale funkcja produkcyjna powinna być chroniona jako funkcja podstawowa dla bezpieczeństwa żywnościowego. Wskazane jest dodanie, że zmiany prawne powinny być uzupełnione działaniami edukacyjnymi, w tym kampanią informacyjną dla nabywców nieruchomości, mieszkańców terenów wiejskich, samorządów i organów porządkowych.	Uwaga uwzględniona.
185.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	uzasadnienie	Projekt zasadnie chroni rolników przed roszczeniami sąsiedzkimi, jednak problem konfliktów na wsi ma także źródło w planowaniu przestrzennym. Proponuje się uzupełnienie uzasadnienia o potrzebę spójności projektowanych rozwiązań z polityką przestrzenną gmin, w szczególności przez ograniczanie niekontrolowanego lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą, baz maszynowych, płyt obornikowych, silosów, suszarni, magazynów zbożowych i intensywnie użytkowanych pól.	Uwaga poza zakresem projektu.

186.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 1 art. 2	Proponuje się wyraźne wskazanie, że ochrona przewidziana w projekcie obejmuje również działalność prowadzoną w ramach modernizacji i rozwoju gospodarstwa rolnego, jeżeli inwestycje są realizowane zgodnie z przepisami prawa. Rolnicy podejmują inwestycje w dobrostan zwierząt, ograniczanie emisji, modernizację budynków inwentarskich, zakup maszyn i poprawę efektywności produkcji. Nie powinno dochodzić do sytuacji, w której legalne inwestycje rolnicze są blokowane wyłącznie z powodu subiektywnego sprzeciwu nowych mieszkańców terenów wiejskich.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
187.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 4	Projekt przewiduje stosowanie przepisów dotychczasowych do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy. Rozwiązanie to chroni stabilność toczących się postępowań, jednak z punktu widzenia rolników może ograniczać praktyczną skuteczność ustawy wobec już istniejących sporów. Proponuje się rozważyć doprecyzowanie, czy nowe przepisy mogą być brane pod uwagę jako wyraz aktualnej oceny ustawodawcy co do społeczno-gospodarczego znaczenia działalności rolniczej oraz rolniczego charakteru obszarów wiejskich, bez naruszania zasady niedziałania prawa wstecz.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa zakłada, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.
188.	Posłanka Marta Stożek	art. 1	Przepis tworzy szczególne domniemanie, że prowadzenie działalności rolniczej nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, chyba że działalność jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. W praktyce przesunęła ciężar sporu na właścicieli nieruchomości sąsiednich. Propozycja zmiany: Skreślić projektowany art. 144 ¹ k.c. albo, co najmniej, zastąpić go przepisem węższym, który nie ustanawia domniemania przeciwko mieszkańcom i nie wyłącza oceny ponadprzeciętnej uciążliwości. Uzasadnienie: Mieszkańcy powinni mieć realną możliwość dochodzenia ochrony przed immisjami. Sam fakt rolniczego charakteru działalności nie powinien przesądzać, że hałas, odory, emisje lub inne oddziaływania mieszczą się w granicach normalnego korzystania z nieruchomości.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.
189.	Posłanka Marta Stożek	art. 1	Projekt posługuje się szerokim pojęciem działalności rolniczej i nie różnicuje ochrony ze względu na skalę produkcji, charakter podmiotu ani to, czy chodzi o gospodarstwo rodzinne czy fermę wielkotowarową. Propozycja zmiany: Jeżeli projekt ma być kontynuowany, ochronę należy ograniczyć do istniejącej, legalnej działalności gospodarstw rodzinnych albo wprowadzić jednoznaczne wyłączenie dla działalności przemysłowej i inwestycji istotnie zwiększających uciążliwości. Uzasadnienie: Uzasadnienie celu społecznego nie powinno tworzyć blankietowego uprzywilejowania każdego modelu produkcji rolnej. Bez rozróżnienia skali projekt może objąć także działalność powodującą największe konflikty społeczne.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Proponowany przepis dotyczy immisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają

				zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym, co stanowi wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.
190.	Posłanka Marta Stożek	art. 1	Kluczowa przesłanka pozwalająca obalić domniemanie jest nieostra. Brak ustawowego zdefiniowania zasad prawidłowej gospodarki rolnej utrudni mieszkańcom wykazanie, że działalność jest prowadzona nieprawidłowo. Propozycja zmiany: Doprecyzować przesłankę przez odesłanie do konkretnych, weryfikowalnych standardów prawnych i technicznych. W razie braku takiego doprecyzowania nie należy posługiwać się tą przesłanką jako podstawą ograniczenia ochrony sąsiedzkiej. Uzasadnienie: Nie można obciążać mieszkańców obowiązkiem wykazywania naruszenia standardu, który pozostaje niejasny. Nieostrość przepisu zwiększa ryzyko rozbieżnej praktyki i ograniczenia efektywności ochrony.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecnictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
191.	Posłanka Marta Stożek	art. 2	Projektowane wyłączenie odpowiedzialności za zakłócanie spokoju lub spoczynku nocnego w wyniku prowadzenia działalności rolniczej jest zbyt szerokie. Propozycja zmiany: Skreślić projektowany § 4 albo zawęzić go wyłącznie do obiektywnie niezbędnych, sezonowych i niecierpiących zwłoki prac rolniczych, wykonywanych zgodnie z prawem i w sposób możliwie najmniej uciążliwy. Uzasadnienie: Potrzeba wykonania określonych prac rolniczych nie uzasadnia generalnego wyłączenia ochrony przed nocnymi zakłóceniami. Przepis powinien być proporcjonalny i odpowiadać realnym sytuacjom pilnym, a nie każdej działalności rolniczej.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
192.	Posłanka Marta Stożek	art. 3.	Obowiązkowe oświadczenie nabywcy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta ma charakter blankietowy. Może być składane także wtedy, gdy w chwili nabycia nie istnieje konkretne źródło uciążliwości. Propozycja zmiany: Skreślić projektowany art. 9aa albo uzupełnić go wyraźnym zastrzeżeniem, że oświadczenie nabywcy nie ogranicza prawa do dochodzenia roszczeń ani nie stanowi zgody na ponadprzeciętne immisje. Uzasadnienie: Informowanie nabywców nie może prowadzić do osłabienia ochrony prawnej. Świadomość możliwego rolniczego charakteru otoczenia nie oznacza zgody na dowolne, nadmierne lub nowe uciążliwości.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

193.	Posłanka Marta Stożek	cały projekt	Projekt ingeruje w sytuację prawną mieszkańców wsi i właścicieli nieruchomości, ale z dostępnych materiałów nie wynika wystarczające, liczbowe uzasadnienie skali problemu niezasadnych pozwów, mandatów lub innych instrumentów prawnych. Propozycja zmiany: Przed dalszym procedowaniem uzupełnić OSR o dane dotyczące liczby i charakteru spraw, skutków dla mieszkańców, skutków dla samorządów oraz spodziewanego wpływu na fermy wielkotowarowe; wprowadzić obowiązkową ewaluację po wejściu ustawy w życie. Uzasadnienie: Ograniczenia praw mieszkańców powinny być oparte na wykazanej konieczności i proporcjonalności. Brak danych zwiększa ryzyko przyjęcia regulacji nadmiernej i nieadekwatnej do problemu.	Uwaga częściowo uwzględniona. OSR został uzupełniony w pkt. 1.
194.	Posłanka Marta Stożek	cały projekt	Projekt nie zawiera wystarczających zabezpieczeń chroniących mieszkańców przed istotnym zwiększeniem uciążliwości po nabyciu nieruchomości lub po rozbudowie działalności rolniczej. Propozycja zmiany: Wprowadzić warunek, że szczególna ochrona działalności rolniczej nie obejmuje nowych inwestycji, rozbudowy ani zmiany profilu działalności, jeżeli prowadzą do istotnego zwiększenia uciążliwości dla otoczenia. Uzasadnienie: Prawo powinno odróżniać akceptację typowych warunków życia na wsi od sytuacji, w której po stronie sąsiedniej powstaje nowe lub znacznie większe źródło hałasu, odorów, emisji albo innych imisji.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowane przepisy dotyczą imisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.
195.	Posłanka Marta Stożek	cały projekt	Projekt nie przesądza wprost, że nowe rozwiązania pozostają bez wpływu na roszczenia wynikające z ochrony zdrowia, środowiska, własności i prawa do niezakłóconego korzystania z nieruchomości. Propozycja zmiany: Dodać przepis gwarancyjny, że projektowane regulacje nie wyłączają i nie ograniczają roszczeń wynikających z przepisów o ochronie środowiska, ochronie zdrowia, ochronie własności oraz odpowiedzialności za szkody. Uzasadnienie: Taki przepis ograniczyłby ryzyko interpretacji, że szczególna ochrona działalności rolniczej ma pierwszeństwo przed podstawowymi instrumentami ochrony mieszkańców.	Uwaga nieuwzględniona. Obowiązujące przepisy prawa zapewniają możliwość dochodzenia roszczeń w zakresie ochrony środowiska, zdrowia i własności.
196.	Posłanka Marta Stożek	wnioski końcowe	Mając na uwadze powyższe, wnoszę o: 1. odstąpienie od procedowania projektu w obecnym brzmieniu, w szczególności w zakresie projektowanego art. 144 ¹ k.c., art. 51 § 4 k.w. oraz art. 9aa ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego; 2. przeprowadzenie ponownej analizy skutków regulacji z udziałem mieszkańców i mieszkańek obszarów wiejskich, organizacji społecznych, samorządów oraz ekspertów z zakresu ochrony środowiska, zdrowia publicznego i prawa cywilnego; 3. przygotowanie rozwiązań, które chronią gospodarstwa rodzinne i lokalne rolnictwo, ale nie osłabiają ochrony mieszkańców przed ponadprzeciętnymi imisjami oraz nie tworzą blankietowej ochrony dla działalności wielkotowarowej.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.
197.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	Uchwała nr 189 Rady Działalności Pożytku Publicznego z dnia 29 kwietnia 2026 roku w sprawie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) oraz § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), uchwała się stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi. § 1 Rada Działalności Pożytku Publicznego, po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, dostrzega znaczenie ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, bezpieczeństwa żywnościowego państwa oraz stabilnych warunków prowadzenia działalności rolniczej, w szczególności przez rodzinne gospodarstwa rolne. Jednocześnie Rada wskazuje, że ochrona funkcji produkcyjnych wsi powinna być realizowana z poszanowaniem konstytucyjnych praw	Uwaga o charakterze ogólnym. Projekt uwzględnia konieczność zachowania równowagi między ochroną działalności rolniczej a prawami mieszkańców obszarów wiejskich.

			mieszkańców obszarów wiejskich, prawa do sądu, prawa własności, prawa do ochrony zdrowia, prawa do ochrony środowiska oraz zasady proporcjonalności.	
198.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	§ 2 Rada podkreśla, że obszary wiejskie pełnią współcześnie wiele funkcji: produkcyjną, mieszkaniową, społeczną, środowiskową, kulturową, turystyczną i obywatelską. Ochrona funkcji rolniczej, choć istotna, nie może być projektowana w sposób prowadzący do ustawowego uprzywilejowania jednej kategorii działalności kosztem pozostałych funkcji wsi oraz praw mieszkańców i organizacji obywatelskich. Regulacje służące ochronie rolnictwa nie powinny prowadzić do nieuzasadnionego ograniczenia uprawnień społeczności lokalnych ani organizacji społecznych działających na rzecz tych społeczności.	Uwaga o charakterze ogólnym. Projekt uwzględnia konieczność zachowania równowagi między ochroną działalności rolniczej a prawami mieszkańców obszarów wiejskich.
199.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	art. 1	§ 3 Rada wyraża zastrzeżenia wobec projektowanego art. 144 ¹ Kodeksu cywilnego w zakresie, w jakim przepis ten może zostać odczytany jako szczególne domniemanie, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, chyba że zostanie wykazane prowadzenie tej działalności niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. Taka konstrukcja może w praktyce prowadzić do nadmiernego przerzucenia ciężaru dowodowego na mieszkańców oraz wspierające ich organizacje społeczne, w szczególności w sprawach dotyczących odorów, hałasu, zanieczyszczeń, jakości powietrza, jakości wody, warunków zamieszkania i jakości życia na obszarach wiejskich.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Projektowany przepis wprowadza domniemanie wyłącznie w odniesieniu do działalności prowadzonej zgodnie z przepisami oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń.
200.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	§ 4 Rada wskazuje, że projektowana regulacja może istotnie utrudnić działalność organizacji pozarządowych, w szczególności organizacji strażniczych, ekologicznych, zdrowotnych, konsumenckich, lokalnych organizacji rozwoju wsi, kół gospodyń wiejskich, lokalnych grup działania oraz organizacji wspierających mieszkańców w dochodzeniu ich praw. Organizacje społeczne działające na obszarach wiejskich nie są podmiotami zewnętrznymi wobec wsi, lecz stanowią istotny element lokalnych wspólnot, realizując zadania służące poprawie jakości życia mieszkańców, rozwojowi społecznemu, ochronie dziedzictwa lokalnego, ochronie środowiska oraz wzmacnianiu aktywności obywatelskiej.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt nie ogranicza działalności organizacji społecznych ani ich uprawnień wynikających z odrębnych przepisów.
201.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	§ 5 Rada uznaje za problematyczne nierozróżnienie w projekcie sytuacji rodzinnych gospodarstw rolnych oraz wielkotowarowej działalności o charakterze przemysłowym, której skala i intensywność oddziaływania na otoczenie mogą znacząco wykraczać poza typowe uciążliwości związane z tradycyjnym prowadzeniem działalności rolniczej. Ochrona gospodarstwa rodzinnego, znajdująca oparcie w art. 23 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie powinna automatycznie prowadzić do objęcia taką samą ochroną każdego modelu produkcji rolnej, niezależnie od jego skali, technologii, lokalizacji i wpływu na społeczność lokalną.	Uwaga nieuwzględniona. Mechanizmy różnicujące poziom oddziaływania wynikają już z obowiązujących przepisów szczególnych.
202.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	§ 6 Rada postuluje doprecyzowanie projektowanych przepisów w taki sposób, aby nie budziło wątpliwości, że nie chronią działalności prowadzonej z naruszeniem przepisów prawa, w szczególności przepisów z zakresu ochrony środowiska, prawa wodnego, prawa budowlanego, przepisów sanitarnych, weterynaryjnych, planistycznych, dotyczących dobrostanu zwierząt oraz innych przepisów służących ochronie zdrowia ludzi, środowiska i praw właścicieli nieruchomości sąsiednich. Rada postuluje również doprecyzowanie pojęcia „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” albo wskazanie minimalnych kryteriów jego stosowania w sprawach dotyczących emisji, tak aby nie prowadzić do nieprzewidywalności prawa ani do nadmiernego luzu interpretacyjnego.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności

				gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauza generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
203.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	art. 2	§ 7 Rada wskazuje, że projektowany art. 51 § 4 Kodeksu wykroczeń powinien zostać ukształtowany w sposób zapewniający równowagę między potrzebą ochrony rolników wykonujących konieczne prace rolnicze a prawem mieszkańców do ochrony spokoju, odpoczynku i zdrowia. Wyłączenie odpowiedzialności wykroczeniowej nie powinno obejmować działań nieproporcjonalnych, zbędnych, powtarzalnie uciążliwych, prowadzonych z naruszeniem przepisów prawa albo niewynikających z obiektywnych potrzeb agrotechnicznych, pogodowych lub biologicznych.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
204.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	art. 3	§ 8 Rada wskazuje, że projektowany obowiązek zamieszczenia w akcie notarialnym oświadczenia nabywcy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta o świadomości możliwych zakłóceń wynikających z działalności rolniczej powinien mieć wyłącznie charakter informacyjny. Oświadczenie to nie może być interpretowane jako zrzeczenie się roszczeń, zgoda na wszelkie przyszłe immisje, ograniczenie prawa do sądu ani osłabienie ochrony własności.	Uwaga uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
205.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	OSR	§ 9 Rada postuluje uzupełnienie Oceny Skutków Regulacji o rzeczywistą analizę wpływu projektu na sektor obywatelski, w szczególności na organizacje pozarządowe działające na obszarach wiejskich, koła gospodyń wiejskich, lokalne grupy działania, organizacje środowiskowe, zdrowotne, publiczno-zdrowotne, edukacyjne, konsumenckie, agroturystyczne oraz organizacje wspierające mieszkańców w dochodzeniu ich praw. Rada wskazuje również na potrzebę przedstawienia danych uzasadniających skalę proponowanej interwencji legislacyjnej, w szczególności danych dotyczących liczby spraw sądowych, interwencji Policji, mandatów, postępowań administracyjnych, skarg mieszkańców oraz konfliktów dotyczących immisji związanych z działalnością rolniczą.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt nie dotyczy działalności organizacji społecznych ani ich uprawnień wynikających z odrębnych przepisów.
206.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	§ 10 Rada postuluje rozważenie rozwiązań mniej ingerujących w prawa mieszkańców i organizacji społecznych, w szczególności mechanizmów mediacji lokalnej, edukacji obywatelskiej, dobrych praktyk sąsiedzkich, wsparcia doradczego dla gmin i rolników, standardów informowania nabywców nieruchomości oraz instrumentów planistycznych pozwalających ograniczać konflikty przestrzenne na obszarach wiejskich. Rada podkreśla, że proces legislacyjny powinien obejmować rzeczywiste konsultacje publiczne z udziałem nie tylko organizacji rolniczych i branżowych, lecz także organizacji społecznych reprezentujących mieszkańców wsi, organizacji zdrowotnych, środowiskowych, konsumenckich, kół gospodyń wiejskich, lokalnych grup działania oraz wojewódzkich rad działalności pożytku publicznego.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowy art. 3 dotyczący działalności informacyjnej prowadzonej przez ośrodki doradztwa rolniczego.

207.	Rada Działalności Pożytku Publicznego	uwaga ogólna	§ 11 Rada rekomenduje, aby projekt ustawy nie był procedowany w obecnym brzmieniu bez uprzedniego uzupełnienia Oceny Skutków Regulacji, doprecyzowania projektowanych przepisów oraz przeprowadzenia dodatkowych konsultacji publicznych z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
208.	Sąd Najwyższy	art. 1	W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nowelizacja kodeksu cywilnego (dalej też: kc) jest poprawnie ulokowana w systematyce kodeksowej (Księga Druga, tytuł I, dział II). Projektowany przepis znajduje się tuż za zasadą ogólną od której stanowi on wyjątek. Wpisuje się w nurt nieco odmiennego traktowania stosunków rolniczych przy niektórych instytucjach prawa cywilnego. Warto jednak poddać pod rozagę projektodawcy kilka problemów o technicznym charakterze. Po pierwsze, w zakresie korespondowania z art. 144 kc, wydaje się, że lepsze byłoby zrezygnowanie ze sformułowania „wynikająca z art. 144” i zastąpienie go wyrażeniem „o której mowa w art. 144”. Pozwoli to także na uniknięcie powtórzenia w przepisie słów o tym samym członie znaczeniowym „w wyniku” i „wynikająca”. Po drugie, w projektowanym przepisie wprowadzono dwa kryteria ograniczające legalność imisji wynikających z działalności rolniczej – „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” i „przepisy prawa”. O ile „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” są klauzulą zakorzenioną w kodeksie cywilnym i opracowaną w bogatym dorobku orzecznictwa, o tyle pewne wątpliwości może budzić użycie sformułowania „przepisy prawa”. Kodeks cywilny używa takiego wyrażenia tylko w jednym artykule tj. art. 417(1) i występuje tam ono w specyficznym kontekście znaczeniowym – jako podstawy do obowiązkowego wydania orzeczenia lub decyzji albo aktu normatywnego. W odniesieniu do kryteriów limitujących autonomię (wolność) zazwyczaj używa się sformułowania „ustawy”. Przykładowo: Art. 140 kc W granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą. Art. 353(1) kc Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Art. 58. § 1 kc Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednio przepisy ustawy. Mimo tego, użycie kategorii „ustawy” w projektowanym przepisie mogłoby prowadzić do wątpliwości interpretacyjnych dotyczących znaczenia tego terminu. Rozbieżności te ujawniają się na gruncie art. 140 kc. W starszym piśmiennictwie przez „ustawę” rozumiano wszelkie przepisy prawa. Obecnie dominujące w literaturze stanowisko zakłada, że „ustawą” jest akt prawny rangi ustawowej, często czynione z zastrzeżeniem zaliczającym do tego pojęcia rozporządzenia, czasami również akty prawa miejscowego wydane na podstawie upoważnienia ustawowego (zam. wielu G. Matusik, art. 140, w: Kodeks cywilny. Komentarz. K. Osajda (red.) CH Beck 2024, wyd. 33, Legalis i literatura tam przywołana; E. Skowrońska-Bocian, M. Warciński, w: Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, K. Pietrzykowski (red.), CH Beck 2015, art. 140, s. 494 i literatura tam przywołana). W kontekście prawa własności i tzw. prawa sąsiedzkiego istotne znaczenie ma to, czy do pojęcia ustawy zaliczymy akty prawa miejscowego, za pomocą których realizowane jest władztwo planistyczne gminy. Warto podkreślić, że pogląd, zgodnie z którym pojęcie ustawy użyte w art. 140 kc rozumiane jest jako wszystkie akty prawa powszechnego, w tym akty prawa miejscowego, jest szeroko aprobowany w orzecznictwie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26.01.2024 r., II CSKP 1657/22, OSNC 2024, nr 7-8, poz. 76; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 3.01.2012 r., II SA/Gd 799/11, Legalis) W związku z powyższym, jeżeli dla Projektodawcy akceptowalny byłby ten niewielki margines sporu doktrynalnego to można by zamiast „przepisów prawa” użyć pojęcia „ustawy”. Jeśli zaś Projektodawca chciałby wprost rozstrzygnąć, że w zakres limitowania legalności imisji wchodzi przepisy prawa, niezależnie o ich pozycji formalnej w systemie prawa, to wydaje się, że można użyć sformułowania „właściwe przepisy” – Tak jak uczyniono to przykładowo	Uwagi częściowo uwzględnione. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.

			w art. 35, 357, 647, 648 par. 2 kc. Po trzecie, można też zastanowić się nad zmianą kolejności wyrażen, tj. zamianą kryterium ustawy (przepisów prawa właściwych przepisów) z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Zazwyczaj kryterium odnoszące się do norm prawnych pojawia się wcześniej, przed klauzulami generalnymi. Po czwarte, można sobie wyobrazić alternatywne sformułowanie dla słowa „niezgodnie” poprzez użycie słowa „sprzeczne” tak jak przykładowo: Art. 211. Każdy ze współwłaścicieli może żądać, ażeby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości. Art. 213. § 1. Jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele. Wreszcie, można się zastanowić nad zastąpieniem sformułowania „prowadzenie działalności rolniczej” wyrażeniem „prowadzenie gospodarstwa rolnego”. Termin „działalność rolnicza” jest obcy siatce pojęciowej kodeksu cywilnego. Choć, co prawda, w art. 46(1) kc pojawia się zbliżone pojęcie „działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej”. Zdecydowanie bardziej powszechne w kodeksie cywilnym jest występowanie wyrażenia „gospodarstwo rolne”. Jego definicję możemy znaleźć w art. 55(3) kc, Zgodnie z przywołanym przepisem „Za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego”. Wydaje się więc, że użycie kategorii „gospodarstwa rolnego” lepiej pasowałoby do siatki pojęciowej kodeksu cywilnego. Co więcej, ze względu na powiązanie definicji gospodarstwa rolnego z gruntami, kategoria ta jest odpowiednia dla sporów wynikających z korzystania z nieruchomości. Wynika to z faktu, że immisje to klasyczny konflikt na linii nieruchomości – nieruchomości, a nie np. osoba – osoba czy działalność - osoba. Na marginesie można podnieść, że z teoretycznego punktu widzenia, silniej uwzględniająca uwarunkowania gospodarstw rolnych wykładnia kategorii „stosunków miejscowych” oraz „społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości” z art. 144 kc mogłaby stanowić odpowiedź na rozwiązywany przez Projektodawcę problem.	
209.	Sąd Najwyższy	art. 2	Dla ujednolicenia literalnych sformułowań projektowanej ustawy, w przypadku ewentualnego uwzględnienia uwagi dotyczącej zmiany „prowadzenia działalności rolniczej” na „prowadzenie gospodarstwa rolnego lub uwagi dotyczącej sformułowania „przepisy prawa”, można by rozważyć zastosowanie takich zmian w art. 2 Projektu.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
210.	Sąd Najwyższy	art. 3	Dla ujednolicenia literalnych sformułowań projektowanej ustawy, w przypadku ewentualnego uwzględnienia uwagi dotyczącej zmiany „prowadzenia działalności rolniczej” na „prowadzenie gospodarstwa rolnego można by rozważyć zastosowanie takich zmian w art. 3 Projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Zmieniana w art. 3 (obecnie art. 2) ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego posługuje się już pojęciem prowadzenia działalności rolniczej, a nie gospodarstwa rolnego.
211.	Sąd Najwyższy	art. 4	Dla ujednolicenia literalnych sformułowań projektowanej ustawy, w przypadku ewentualnego uwzględnienia uwagi dotyczącej zmiany „prowadzenia działalności rolniczej” na „prowadzenie gospodarstwa rolnego można by rozważyć zastosowanie takich zmian w art. 4 Projektu.	Uwaga uwzględniona częściowo. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.

212.	SISE Ekokąty	art.1	Na wstępie podkreślamy, że dostrzegamy i doceniamy deklarowany cel projektodawcy, jakim jest ograniczanie konfliktów społecznych na obszarach wiejskich oraz zapewnienie stabilnych i przewidywalnych warunków prowadzenia działalności rolniczej. Cele te należy uznać za istotne z punktu widzenia interesu publicznego, w tym bezpieczeństwa żywnościowego. W naszej ocenie jednak zaproponowane rozwiązania prawne w obecnym kształcie nie prowadzą do rzeczywistego wyważenia interesów różnych grup społecznych, lecz skutkują nadmiernym uprzywilejowaniem działalności rolniczej – w tym działalności o charakterze przemysłowym – kosztem mieszkańców wsi oraz standardów ochrony środowiska i praw człowieka. Najdalej idące zastrzeżenia budzi art. 1 projektu, wprowadzający art. 144¹ do Kodeksu cywilnego. Projektowany przepis wprowadza konstrukcję normatywną, która w praktyce ustanawia domniemanie, że działalność rolnicza nie powoduje zakłóceń przekraczających tzw. „przeciętną miarę”, o ile prowadzona jest zgodnie z „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej” lub obowiązującymi przepisami prawa. Oznacza to zasadniczą zmianę dotychczasowego rozkładu ochrony prawnej w stosunkach sąsiedzkich, polegającą na istotnym przesunięciu ciężaru dowodu na osoby dotknięte imisjami. W konsekwencji to nie podmiot prowadzący działalność potencjalnie uciążliwą będzie zobowiązany do wykazania jej zgodności z prawem i standardami, lecz osoby poszkodowane będą musiały udowodnić, że działalność ta prowadzona jest niezgodnie z nieostrymi kryteriami ustawowymi, aby móc skutecznie dochodzić ochrony swoich praw. Tak skonstruowane rozwiązanie należy ocenić krytycznie zarówno z perspektywy dogmatyki prawa cywilnego, jak i standardów ochrony praw jednostki. Po pierwsze, kluczowe dla zastosowania przepisu pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” ma charakter wysoce nieostry, niedookreślony i nie posiada jednoznacznej definicji normatywnej w systemie prawa. Odwołanie do takiej klauzuli generalnej, bez jednoczesnego wprowadzenia mechanizmów jej doprecyzowania (np. w drodze aktów wykonawczych, standardów branżowych lub jednoznacznych kryteriów środowiskowych), rodzi istotne ryzyko niejednolitej wykładni oraz znacznej rozbieżności w praktyce orzeczniczej. W efekcie zakres ochrony prawnej obywateli może zależeć od uznaniowych ocen organów stosujących prawo, co osłabia zasadę pewności i przewidywalności prawa.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
213.	SISE Ekokąty	art. 1	Po drugie, projekt nie uwzględnia faktu, że w polskim systemie prawnym brak jest kompleksowych i jednolitych norm regulujących dopuszczalne poziomy wielu istotnych uciążliwości środowiskowych, w szczególności emisji zapachowych. W praktyce oznacza to, że działalność w pełni formalnie zgodna z obowiązującymi przepisami może jednocześnie generować istotne, długotrwałe i odczuwalne uciążliwości dla otoczenia. Na gruncie projektowanego art. 144¹ KC dochodzenie ochrony przed takimi oddziaływaniami zostanie jednak znacząco utrudnione, ponieważ ich zakwestionowanie będzie wymagało wykazania dodatkowej przesłanki w postaci naruszenia nieostro sformułowanych zasad lub przepisów, a nie samego faktu ponadprzeciętnej uciążliwości.	Uwaga nieuwzględniona. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że imisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu imisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.

214.	SISE Ekokąty	art. 1	Po trzecie, regulacja nie wprowadza żadnego zróżnicowania ze względu na skalę, intensywność ani charakter prowadzonej działalności rolniczej. W konsekwencji obejmuje ona jednolitym reżimem prawnym zarówno niewielkie gospodarstwa rodzinne, których oddziaływanie środowiskowe ma charakter ograniczony i lokalny, jak i wielkotowarowe fermy przemysłowe, instalacje intensywnej hodowli zwierzęcej oraz inne formy produkcji rolniczej o wysokiej skali koncentracji i znaczącym wpływie na środowisko. Brak tego rozróżnienia prowadzi do sytuacji, w której najbardziej uciążliwe formy działalności mogą korzystać z tej samej ochrony prawnej co działalność o marginalnym oddziaływaniu, mimo że ich skutki środowiskowe i społeczne są nieporównywalne. W efekcie art. 144 ¹ KC w zaproponowanym brzmieniu prowadzi do istotnego osłabienia ochrony prawa własności oraz ograniczenia efektywności cywilnoprawnych środków ochrony przed emisjami. W praktyce może to oznaczać zmniejszenie realnej możliwości dochodzenia roszczeń przez osoby dotknięte uciążliwościami środowiskowymi, a także faktyczne uprzywilejowanie określonej kategorii działalności gospodarczej, niezależnie od jej skali i rzeczywistego wpływu na otoczenie.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Proponowany przepis dotyczy emisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym, co stanowi wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.
215.	SISE Ekokąty	art. 2	Poważne zastrzeżenia budzi również art. 2 projektu, wprowadzający § 4 do art. 51 Kodeksu wykroczeń, który przewiduje wyłączenie odpowiedzialności za wykroczenia polegające na zakłócaniu spokoju lub spoczynku nocnego, jeżeli są one wynikiem prowadzenia działalności rolniczej. Projektowana regulacja w istocie wprowadza szczególny reżim odpowiedzialności wykroczeniowej dla jednej kategorii działalności gospodarczej, co może prowadzić do istotnego osłabienia standardów ochrony porządku publicznego na obszarach wiejskich. W praktyce oznacza to, że uciążliwości takie jak hałas maszyn, intensywny transport, prace polowe lub hodowlane prowadzone w porze nocnej mogą zostać w szerokim zakresie wyłączone spod odpowiedzialności prawnej, o ile będą kwalifikowane jako element działalności rolniczej. Tak skonstruowane rozwiązanie może prowadzić do faktycznej depenalizacji szeregu uciążliwości, które dotychczas podlegały ocenie w świetle przepisów o zakłócaniu spokoju i porządku publicznego. W konsekwencji może dojść do ograniczenia realnej ochrony mieszkańców obszarów wiejskich przed długotrwałymi, powtarzalnymi lub intensywnymi oddziaływaniami, które w sposób istotny wpływają na jakość życia, możliwość odpoczynku oraz zdrowie psychiczne i fizyczne. Szczególnie problematyczne jest to, że projektowany przepis nie różnicuje rodzaju ani skali działalności rolniczej. Oznacza to, że w tym samym reżimie prawnym mogą znaleźć się zarówno standardowe prace gospodarstw rodzinnych, jak i działalność o charakterze przemysłowym i intensywnym, w tym wielkotowarowe instalacje hodowlane funkcjonujące w trybie ciągłym, często niezależnie od pory doby. Brak takiego zróżnicowania może prowadzić do sytuacji, w której również najbardziej uciążliwe formy produkcji rolniczej zostaną objęte pełnym wyłączeniem odpowiedzialności wykroczeniowej. W ocenie organizacji brak jest wystarczającego i przekonującego uzasadnienia dla wprowadzenia tak szerokiego wyłączenia odpowiedzialności, w szczególności w odniesieniu do działalności o charakterze przemysłowym i ciągłym, której wpływ na środowisko życia mieszkańców może być znaczący i długotrwały.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
216.	SISE Ekokąty	art. 3.	W odniesieniu do art. 3 projektu, wprowadzającego art. 9aa do ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, wskazuje się, że obowiązek składania przez nabywców nieruchomości oświadczenia o świadomości potencjalnych uciążliwości związanych z działalnością rolniczą stanowi rozwiązanie o istotnie problematycznym charakterze systemowym. W praktyce regulacja ta nie wprowadza żadnych	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			materialnoprawnych mechanizmów ograniczania lub kontroli uciążliwości wynikających z działalności rolniczej, lecz koncentruje się wyłącznie na przeniesieniu określonego ryzyka na nabywcę nieruchomości. Oznacza to faktyczne przesunięcie odpowiedzialności za skutki ewentualnych oddziaływań środowiskowych z poziomu organizacji i prowadzenia działalności gospodarczej na poziom jednostkowej decyzji nabywcy, niezależnie od tego, czy dane uciążliwości występują w chwili nabycia nieruchomości, czy też powstaną w przyszłości. Takie ukształtowanie obowiązku informacyjnego nie uwzględnia dynamicznego charakteru procesów zagospodarowania przestrzennego na obszarach wiejskich, w szczególności możliwości powstawania nowych instalacji rolniczych i przemysłowych o istotnym oddziaływaniu środowiskowym w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy. W konsekwencji nabywca nieruchomości może zostać obciążony ryzykiem, którego zakres i intensywność nie są w momencie zawierania transakcji ani znane, ani możliwe do precyzyjnego oszacowania. Dodatkowo należy wskazać, że regulacja ma wyłącznie charakter deklaratoryjnoinformacyjny i nie wiąże się z ustanowieniem jakichkolwiek realnych instrumentów zapobiegania powstawaniu uciążliwości lub ich ograniczania. W praktyce może to prowadzić do iluzorycznego wzmocnienia ochrony prawnej, przy jednoczesnym rzeczywistym przerzuceniu ryzyka środowiskowego na nabywców nieruchomości, co może wpływać na osłabienie ich pozycji prawnej w ewentualnych przyszłych sporach dotyczących immisji i innych oddziaływań środowiskowych. Art. 4 projektu, przewidujący stosowanie dotychczasowych przepisów do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, co do zasady należy ocenić pozytywnie, jako rozwiązanie respektujące podstawową zasadę nieretroaktywności prawa oraz ochrony praw nabytych i interesów w toku. Jednocześnie nie zmienia to zasadniczej oceny, że projektowane regulacje – mimo formalnego poszanowania tej zasady w ujęciu procesowym – będą miały istotny wpływ na przyszłe kształtowanie stosunków prawnych. W praktyce doprowadzą one do trwałej zmiany standardu ochrony prawnej w sprawach dotyczących immisji i uciążliwości związanych z działalnością rolniczą, w kierunku jego istotnego obniżenia w porównaniu do obecnie obowiązującego stanu prawnego. Należy bowiem zauważyć, że choć art. 4 zabezpiecza sytuację postępowań już toczących się, to nie eliminuje skutków systemowych wynikających z wejścia w życie nowych przepisów. Osoby, których potencjalne roszczenia powstaną po dacie wejścia w życie ustawy, będą już podlegały nowemu reżimowi prawnemu, charakteryzującemu się m.in. osłabieniem ochrony przed imisjami oraz ograniczeniem efektywności środków ochrony cywilnoprawnej i wykroczeniowej. W konsekwencji, przepis przejściowy nie neutralizuje skutków pogorszenia standardu ochrony praw jednostki w ujęciu systemowym, a jedynie ogranicza jego zastosowanie do przyszłych stanów faktycznych. Z tego względu projekt – oceniany całościowo – prowadzi do obniżenia poziomu ochrony prawnej w porównaniu do obowiązujących obecnie rozwiązań, co powinno zostać uwzględnione w dalszych pracach legislacyjnych nad jego kształtem. Projekt w obecnym kształcie budzi poważne wątpliwości co do jego zgodności z podstawowymi zasadami konstytucyjnymi oraz standardami ochrony praw jednostki. W szczególności dotyczy to zasady ochrony prawa własności (art. 64 Konstytucji RP), zasady równości wobec prawa (art. 32), prawa do sądu i skutecznej ochrony prawnej (art. 45 i 77), prawa do ochrony zdrowia (art. 68), a także zasady proporcjonalności ograniczeń praw i wolności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Największe wątpliwości budzi przyjęta w projekcie konstrukcja normatywna prowadząca do wzmocnienia ochrony określonej kategorii działalności gospodarczej kosztem innych uczestników stosunków prawnych, w szczególności właścicieli nieruchomości sąsiednich. Wprowadzenie domniemania legalności immisji związanych z działalnością rolniczą w praktyce prowadzi do istotnego osłabienia realnej ochrony prawnej jednostek oraz ograniczenia efektywności środków cywilnoprawnych i wykroczeniowych służących ochronie przed uciążliwościami środowiskowymi. W konsekwencji projektowane rozwiązania mogą prowadzić do zachwiania równowagi pomiędzy ochroną interesu gospodarczego określonej grupy podmiotów a konstytucyjnie chronionymi prawami i wolnościami innych osób, w szczególności w zakresie	
--	--	--	---	--

			ochrony środowiska, zdrowia oraz prawa własności. Ponadto, projektowane regulacje mogą prowadzić do szeregu negatywnych konsekwencji o charakterze środowiskowym i społecznym, w szczególności: zwiększenia liczby konfliktów społecznych na obszarach wiejskich, wynikających z osłabienia mechanizmów ochrony przed uciążliwościami, pogorszenia jakości powietrza, wody oraz lokalnych warunków środowiskowych, w tym w związku z intensyfikacją działalności rolniczej, dalszej koncentracji i intensyfikacji przemysłowej produkcji rolnej, w tym hodowli wielkotowarowej, obniżenia jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich, wynikającego z ograniczenia ochrony przed immisjami, ograniczenia możliwości rozwoju zrównoważonych form gospodarowania, w tym rolnictwa ekologicznego i działalności zgodnej z zasadami ochrony środowiska. Uzasadnienie projektu oraz Ocena Skutków Regulacji nie zawierają wystarczających danych empirycznych pozwalających na ocenę rzeczywistej skali problemów, które projekt ma rzekomo rozwiązywać. W szczególności brakuje: danych potwierdzających skalę zjawiska „nieuzasadnionych roszczeń” lub nadużywania instrumentów ochrony prawnej, analiz dotyczących faktycznego wpływu projektowanych regulacji na stan środowiska oraz zdrowie mieszkańców, rzetelnego wykazania konieczności wprowadzenia tak szerokich i daleko idących ograniczeń w zakresie ochrony praw jednostki. W konsekwencji projekt w obecnym kształcie nie spełnia w pełni standardów dobrej legislacji, w szczególności w zakresie wymogu oparcia ingerencji w prawa jednostki na obiektywnych i weryfikowalnych przesłankach. W związku z powyższym wnosimy o rozważenie następujących zmian: rezygnację z wprowadzenia art. 144¹ Kodeksu cywilnego w obecnym brzmieniu, wprowadzenie wyraźnego rozróżnienia pomiędzy działalnością rolniczą o małej skali a działalnością przemysłową i wielkotowarową, doprecyzowanie przesłanek odpowiedzialności cywilnej oraz opracowanie obiektywnych norm dotyczących immisji, w szczególności zapachowych i skumulowanych oddziaływań środowiskowych, odstąpienie od wprowadzenia wyłączenia odpowiedzialności wykroczeniowej albo jego istotne zawężenie (art. 2), zmianę lub usunięcie obowiązku składania oświadczeń przez nabywców nieruchomości (art. 3), wydłużenie vacatio legis w celu zapewnienia właściwego dostosowania się do nowych regulacji (art. 5), uzupełnienie Oceny Skutków Regulacji o rzetelne dane empiryczne oraz analizy skutków środowiskowych i społecznych. Projekt ustawy w obecnym kształcie nie realizuje w sposób właściwy zasady równowagi interesów pomiędzy ochroną działalności rolniczej a ochroną praw mieszkańców obszarów wiejskich oraz standardami ochrony środowiska.	
217.	Slowhop sp. z o.o.	cały projekt	Slowhop jako platforma łącząca tysiące gospodarzy, którzy dziś tworzą nową, zrównoważoną, dbającą o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz promującą Polskę turystykę, wyraża stanowczy sprzeciw wobec projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi w obecnym kształcie i postuluje jego odrzucenie. Od lat obserwujemy dynamiczny rozwój polskiej wsi jako miejsca nowoczesnej przedsiębiorczości, wypoczynku, lokalnej gastronomii, rzemiosła, zrównoważonej produkcji żywności oraz agroturystyki. Tysiące rodzinnych gospodarstw i mikroprzedsiębiorstw inwestuje w jakość krajobrazu, ochronę przyrody, zachowanie tradycyjnej architektury i lokalnych zwyczajów. Dzięki temu polska wieś staje się jednym z najważniejszych filarów krajowej turystyki i budowania marki Polski. Projektowana ustawa całkowicie pomija tę rzeczywistość gospodarczą. Wieś została w niej przedstawiona niemal wyłącznie jako przestrzeń produkcji rolnej, podczas gdy współczesne obszary wiejskie pełnią równolegle funkcje mieszkaniowe, usługowe, rekreacyjne i turystyczne. Taki jednostronny sposób projektowania regulacji ignoruje interesy tysięcy legalnie działających przedsiębiorców prowadzących działalność noclegową, gastronomiczną, edukacyjną, rekreacyjną i agroturystyczną. Szczególnie niepokojące jest pominięcie sektora agroturystyki w ocenie skutków regulacji. W dokumentach towarzyszących projektowi brak rzetelnej analizy wpływu nowych przepisów na gospodarstwa oferujące noclegi, wypoczynek wiejski, turystykę doświadczeń czy sprzedaż produktów lokalnych. Nie przedstawiono także danych dotyczących możliwych strat ekonomicznych, spadku atrakcyjności turystycznej regionów ani ryzyka	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Agroturystyka jest formą turystyki wiejskiej ściśle związaną z rolnictwem i funkcjonującym gospodarstwem rolnym. Agroturystyka to świadczenie usług turystycznych przez rolników w gospodarstwie rolnym. Zachowanie rolniczych funkcji produkcyjnych wsi jest zatem fundamentem dalszego rozwoju agroturystyki. Projekt ustawy o ochronie funkcji produkcyjnej wsi, choć koncentruje się na rolnictwie, pośrednio wspiera rozwój agroturystyki poprzez ochronę gospodarstw rolnych jako podstawy tej działalności. Utrzymanie produkcyjnego charakteru wsi sprzyja zachowaniu jej autentycznego krajobrazu i tradycji, które stanowią kluczowy walor turystyczny.

			zahamowania inwestycji na terenach wiejskich. Jak podnosi w swoim stanowisku Green REV Institute, projekt narusza również zasadę swobody działalności gospodarczej. Uprzywilejowanie jednej kategorii działalności – rozumianej szeroko działalności rolniczej – kosztem innych legalnych form przedsiębiorczości prowadzi do zachwiania równych warunków konkurencji na rynku. Podmioty świadczące usługi turystyczne i agroturystyczne są uzależnione od jakości otoczenia, spokoju, walorów krajobrazowych oraz dobrych warunków środowiskowych. Ograniczenie ich realnej ochrony przed nadmiernymi uciążliwościami oznacza faktyczne osłabienie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej. Uprzywilejowanie jednej kategorii działalności gospodarczej kosztem innych podmiotów może naruszać zasadę równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP. Preferencyjne traktowanie działalności rolniczej przy jednoczesnym osłabieniu ochrony przedsiębiorców działających w sektorze turystyki wiejskiej, usług i agroturystyki prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji uczestników obrotu gospodarczego. Projekt może także ingerować w konstytucyjną wolność działalności gospodarczej gwarantowaną w art. 20 i art. 22 Konstytucji RP. Podmioty świadczące usługi turystyczne i agroturystyczne są uzależnione od jakości otoczenia, spokoju, walorów krajobrazowych oraz dobrych warunków środowiskowych. Ograniczenie realnej ochrony przed nadmiernymi uciążliwościami oznacza faktyczne pogorszenie warunków prowadzenia działalności i zmniejszenie bezpieczeństwa inwestycyjnego. Nie można pominąć również art. 64 Konstytucji RP gwarantującego ochronę prawa własności oraz innych praw majątkowych. Spadek wartości nieruchomości wykorzystywanych do działalności noclegowej, rekreacyjnej czy usługowej, wynikający z pogorszenia warunków otoczenia, może stanowić realną ingerencję w sferę praw majątkowych właścicieli. Nie można budować przyszłości polskiej wsi poprzez konfliktowanie rolnictwa z turystyką, mieszkańcami i lokalnymi przedsiębiorcami. Polska wieś rozwija się dziś dzięki różnorodności funkcji, współpracy i poszanowaniu interesów wielu grup społecznych. To właśnie ten model wspiera zrównoważony rozwój regionów, zatrzymuje mieszkańców i przyciąga gości z kraju oraz zagranicy. Dlatego Slowhop apeluje o wycofanie projektu ustawy w obecnym brzmieniu z dalszych prac oraz rozpoczęcie rzeczywistego dialogu z przedstawicielami sektora turystyki wiejskiej, agroturystyki, lokalnych gospodarzy i mikroprzedsiębiorców. Potrzebujemy prawa, które chroni rolnictwo, ale jednocześnie szanuje swobodę działalności gospodarczej, uwzględnia znaczenie agroturystyki i wspiera nowoczesny, zrównoważony rozwój polskiej wsi.	Zapewnienie stabilnych warunków prowadzenia działalności rolniczej umożliwia rolnikom rozwijanie dodatkowych źródeł dochodu, w tym usług agroturystycznych. Ustawa nie wyklucza funkcji turystycznej wsi, lecz traktuje ją jako uzupełnienie funkcji produkcyjnej. W rezultacie sprzyja to zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich, łączącemu rolnictwo z turystyką.
218.	Stowarzyszenie Dla Powiatu	art. 1	Uwagi i postulaty wymagające dopracowania Jednocześnie wskazujemy, że projekt w obecnym kształcie nie rozwiązuje problemu w sposób kompleksowy i wymaga uzupełnienia w kilku kluczowych obszarach. 1. Nieprecyzyjność pojęcia „prawidłowej gospodarki rolnej” Projekt opiera się na kluczowym warunku, jakim jest prowadzenie działalności zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Pojęcie to nie zostało jednak jednoznacznie zdefiniowane. W praktyce oznacza to pozostawienie szerokiej uznaniowości: organom administracji, sądom, biegłym. Brak doprecyzowania może prowadzić do dalszych sporów interpretacyjnych, a tym samym ograniczyć skuteczność projektowanych przepisów. 🖱️ Postulat: wprowadzenie jednoznacznych, możliwie mierzalnych kryteriów lub odwołania do katalogu dobrych praktyk rolniczych, który miałby realne znaczenie prawne.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecnictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i

				prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
219.	Stowarzyszenie Dla Powiatu	art. 1	2. Brak realnego ograniczenia sporów sąsiedzkich Projekt poprawia sytuację rolnika, jednak nie eliminuje możliwości prowadzenia wieloletnich sporów i postępowań. W dalszym ciągu: możliwe będzie składanie roszczeń, kluczową rolę będą odgrywać opinie biegłych, brak jest mechanizmów szybkiego oddalania bezzasadnych skarg. 🖱️ Postulat: rozważenie wprowadzenia rozwiązań ograniczających możliwość nadużywania prawa do składania roszczeń w sytuacji, gdy działalność rolnicza spełnia określone normy.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.
220.	Stowarzyszenie Dla Powiatu	uwaga ogólna	3. Problem obszarów formalnie miejskich o charakterze rolniczym W wielu przypadkach miejscowości posiadają status miasta, jednak faktycznie zachowują charakter rolniczy. Obecne regulacje często: ograniczają prowadzenie działalności rolniczej, wprowadzają standardy nieadekwatne do lokalnych warunków. 🖱️ Postulat: uwzględnienie specyfiki takich obszarów i umożliwienie prowadzenia działalności rolniczej na zasadach właściwych dla terenów wiejskich.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1 i obecnego art. 2.
221.	Stowarzyszenie Dla Powiatu	nowe przepisy	4. Brak powiązania z planowaniem przestrzennym Zwracamy uwagę na rosnący problem przekształcania wsi w obszary mieszkaniowe, bez uwzględnienia ich funkcji produkcyjnej. Brak spójności pomiędzy: ochroną działalności rolniczej, planowaniem przestrzennym, może prowadzić do dalszych konfliktów i stopniowego ograniczania produkcji rolnej. 🖱️ Postulat: większe powiązanie projektowanych przepisów z systemem planowania przestrzennego.	Uwaga poza zakresem projektu.
222.	Stowarzyszenie Dla Powiatu	nowe przepisy	5. Kluczowa luka – brak rozwiązań dla nowych inwestycji (DJP, decyzje środowiskowe) Najistotniejszą luką projektu jest brak odniesienia do realnych barier inwestycyjnych w rolnictwie. Obecnie największym ograniczeniem rozwoju produkcji rolnej nie są wyłącznie konflikty sąsiedzkie, lecz: procedury środowiskowe, możliwość blokowania inwestycji przez protesty, uznaniowość w procesie wydawania decyzji. W praktyce prowadzi to do sytuacji, w której: nie powstają nowe фермы, nie rozwijają się instalacje biogazowe, ograniczany jest rozwój przetwórstwa. 🖱️ Postulujemy wprowadzenie rozwiązań systemowych: Zwolnienie z obowiązku uzyskania decyzji środowiskowej dla inwestycji rolniczych do poziomu 210 DJP, jako standardowej skali gospodarstwa rodzinnego. Wprowadzenie jednoznacznych kryteriów odległościowych dla inwestycji powyżej 210 DJP, których spełnienie wyłącza uznaniowość organu i ogranicza możliwość blokowania inwestycji. Ograniczenie możliwości wnoszenia środków odwoławczych w przypadku inwestycji	Uwaga poza zakresem projektu.

			spełniających określone normy techniczne i środowiskowe. Bez powyższych rozwiązań ochrona funkcji produkcyjnych wsi będzie miała charakter deklaracyjny i nie przełoży się na rzeczywisty rozwój rolnictwa.	
223.	Stowarzyszenie Dla Powiatu	uwaga ogólna	Podsumowanie Projekt ustawy stanowi ważny krok w kierunku ochrony rolnictwa jako podstawowej funkcji obszarów wiejskich. W obecnym kształcie rozwiązuje jednak jedynie część problemu – głównie w zakresie konfliktów sąsiedzkich. Dla osiągnięcia realnego efektu konieczne jest jego uzupełnienie o rozwiązania: doprecyzowujące stosowanie przepisów, ograniczające uznaniowość, oraz przede wszystkim umożliwiające rozwój nowych inwestycji rolniczych. Bez tego wieś będzie chroniona formalnie, ale nie będzie się rozwijać gospodarczo.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
224.	Stowarzyszenie Domus Polonorum	art. 1	Celem niniejszego stanowiska jest uzupełnienie propozycji poprzez wprowadzenie mechanizmów ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru (oraz ich otoczenia) jako kluczowego zasobu rozwoju wsi w wymiarze ekonomicznym, kulturalnym i społecznym, w szczególności poprzez zabezpieczenie warunków dla agroturystyki, rewitalizacji oraz ochrony kościołów i miejsc kultu przed istotnymi imisjami [...]. Proponowane doprecyzowanie projektowanych regulacji (art. 144 ¹ Kodeksu cywilnego, zmiany w zakresie odpowiedzialności wykroczeniowej oraz obowiązków oświadczenia w akcie notarialnym) w tym realnego funkcjonowania zabytków rejestrowych i ich otoczenia – jako dobra publicznego – w typowych dla obszarów wiejskich warunkach sąsiedztwa działalności rolniczej. W szczególności przemawiają za tym cztery uzupełniające się filary: 1) Znaczenie zabytków dla turystyki (w tym agroturystyki) oraz gospodarki lokalnej Zabytki nieruchome zlokalizowane na obszarach wiejskich stanowią istotne punkty odniesienia dla turystyki krajowej i zagranicznej, w tym turystyki wypoczynkowej i kulturowej, a także agroturystyki i usług okołoturystycznych. Dla tych funkcji kluczowe są warunki środowiskowe umożliwiające pobyt i korzystanie z obiektu oraz jego otoczenia. Uciążliwości o charakterze istotnym i długotrwałym (w szczególności intensywny odór, hałas oraz pylenie) mogą w praktyce uniemożliwiać prowadzenie działalności turystycznej i agroturystycznej w obiekcie zabytkowym lub jego otoczeniu, a tym samym eliminować jedno z najbardziej naturalnych i społecznie pożądanых źródeł finansowania utrzymania takich obiektów. Doprecyzowanie przepisów ustawy w odniesieniu do zabytków rejestrowych oraz ich otoczenia jest zatem uzasadnione ochroną działalności, która wspiera rozwój gospodarczy wsi w sposób komplementarny wobec rolnictwa. 2) Znaczenie zabytków dla społeczności lokalnych i rewitalizacji obszarów rolniczych Zabytki nieruchome na terenach wiejskich pełnią często funkcje integrujące społeczność: są miejscem wydarzeń lokalnych, aktywności kulturalnej, edukacyjnej, społecznej lub usług publicznych. W praktyce przywrócenie funkcji użytkowej obiektowi zabytkowemu (np. społecznej, edukacyjnej, kulturalnej, muzealnej, usługowej) bywa impulsem do szerszej rewitalizacji otoczenia, poprawy estetyki przestrzeni oraz aktywizacji lokalnej przedsiębiorczości. Uciążliwości o charakterze istotnym mogą przekreślać możliwość pełnienia takich funkcji i prowadzić do wtórnej degradacji obiektu oraz jego otoczenia, co godzi bezpośrednio w interes społeczności lokalnej oraz w publiczny cel ochrony dziedzictwa. 3) Wiele zabytków to kościoły i obiekty kultu religijnego Znaczna część zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków to kościoły, kaplice, zespoły sakralne oraz ich bezpośrednie otoczenie. W ich przypadku imisje (zapach, hałas, pył) mogą mieć szczególnie dolegliwy charakter: wpływają na możliwość sprawowania kultu, organizację zgromadzeń, pielgrzymek i wydarzeń religijnych, a także na odbiór miejsca o podwyższonym znaczeniu społecznym i symbolicznym. Ponadto pylenie oraz emisje mogą oddziaływać na substancję zabytkową (m.in. elewacje, detale, wyposażenie, cmentarze przykościelne), a długotrwałe uciążliwości mogą w praktyce prowadzić do konfliktów społecznych o większej intensywności niż typowe spory sąsiedzkie. Dlatego ustawowe domniemanie i wyłączenia odpowiedzialności, projektowane z perspektywy typowych relacji rolniczych, powinny zostać doprecyzowane w odniesieniu do zabytków sakralnych objętych rejestrem oraz ich otoczenia, w przypadku imisji o charakterze istotnym. 4) Zabytki ruralistyczne (dwory, pałace, młyny i inne	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy mają charakter ogólny i odnoszą się do stosunków sąsiedzkich związanych z działalnością rolniczą, natomiast szczegółowe kwestie dotyczące ochrony zabytków regulowane są w odrębnych przepisach, w szczególności z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego. Jeżeli chodzi o składanie oświadczeń, to nie będą one oznaczały, że nabywca nieruchomości zręka się dochodzenia roszczeń z tytułu imisji. W dalszym ciągu można będzie występować do sądu - z tą różnicą, że sąd może ocenić jako niewiarygodne ewentualne twierdzenia nabywcy o braku świadomości możliwych wywoływanych działalnością rolniczą.

			obiekty) Wśród zabytków nieruchomych na wsi znajdują się zarówno obiekty sakralne, jak i historyczne zespoły rezydencjonalne (dwory i pałace), a także młyny, folwarki, zabudowa zagrodowa, obiekty techniki oraz układy ruralistyczne i ich elementy krajobrazowe. Wiele z nich pozostaje w stanie zaawansowanej degradacji i bez przywrócenia funkcji użytkowej nie ma realnych szans na trwałe utrzymanie. Adaptacja do nowych funkcji (hotelarskiej, konferencyjnej, edukacyjnej, społecznej, muzealnej, usługowej) jest najczęściej mechanizmem zapewniającym stałe finansowanie prac konserwatorskich i bieżącej opieki. Jeżeli natomiast w bezpośrednim sąsiedztwie występują immisje istotne i trwałe, obiekt traci funkcjonalność, a inwestowanie w jego ratowanie staje się ekonomicznie nieuzasadnione, co zwiększa ryzyko utraty dobra kultury. Projektowany art. 144¹ Kodeksu cywilnego wprowadza domniemanie związane z oceną immisji rolniczych, a projektowana zmiana Kodeksu wykroczeń przewiduje wyłączenie odpowiedzialności za zakłócanie spokoju lub spoczynku nocnego w związku z działalnością rolniczą, przy zastrzeżeniu zgodności z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i przepisami prawa. Projektowana zmiana ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego nakłada obowiązek wprowadzenia do aktu notarialnego oświadczenia nabywcy o świadomości możliwych zakłóceń korzystania z nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta. W praktyce dotyczy to nie tylko obiektów rezydencjonalnych, lecz również obiektów sakralnych, układów ruralistycznych oraz obiektów wykorzystywanych w funkcjach turystycznych i społecznych. W tych przypadkach intensywne immisje mogą przekreślać możliwość realizacji funkcji publicznie pożądanых (kult, integracja lokalna, turystyka), które często stanowią mechanizm trwałego finansowania opieki nad zabytkiem. W odniesieniu do zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz otoczenia wpisanego do rejestru konieczne jest uwzględnienie, że instytucja otoczenia w ustawie o ochronie zabytków została ustanowiona w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, a otoczenie może zostać wpisane do rejestru w drodze decyzji. Z tego względu zasadne jest przyjęcie, że w przypadku zabytków rejestrowych oraz otoczenia wpisanego do rejestru projektowane domniemanie w Kodeksie cywilnym oraz projektowane wyłączenia odpowiedzialności wykroczeniowej nie powinny prowadzić do osłabienia ochrony w sytuacjach, w których zakłócenia mają charakter istotny i realnie uniemożliwiają korzystanie z zabytku zgodnie z jego funkcją, albo naruszają cele ochrony otoczenia (w tym wartości widokowe oraz ochronę przed czynnikami zewnętrznymi). Analogicznie, obowiązek składania oświadczenia notarialnego, którego celem jest podniesienie świadomości nabywcy co do uciążliwości wynikających z działalności rolniczej, nie powinien obejmować transakcji dotyczących zabytków rejestrowych i otoczenia wpisanego do rejestru, jeżeli nabycie następuje w celu zachowania albo przywrócenia funkcji zgodnej z charakterem zabytku, ponieważ w takich przypadkach szczególnie istotne jest utrzymanie realnej możliwości pełnienia funkcji użytkowej obiektu, będącej warunkiem jego zachowania. Proponowane doprecyzowanie projektowanych regulacji UPRO8 w odniesieniu do zabytków rejestrowych oraz otoczenia wpisanego do rejestru ma charakter ograniczony i proporcjonalny, a jednocześnie chroni istotny interes publiczny. W szczególności doprecyzowanie to: (1) zabezpiecza warunki rozwoju turystyki i agroturystyki na obszarach wiejskich, (2) wspiera rewitalizację i funkcje społeczne zabytków ważnych dla wspólnot lokalnych, (3) uwzględnia szczególną wrażliwość zabytków sakralnych na immisje, oraz (4) ogranicza ryzyko utraty zabytków ruralistycznych, dla których nadanie nowej funkcji bywa jedyną realną szansą zachowania. Z tych względów zasadne jest doprecyzowanie projektowanych domniemań i wyłączeń w taki sposób, aby nie prowadziły do osłabienia ochrony zabytków w sytuacjach, w których immisje mają charakter istotny i realnie uniemożliwiają korzystanie z zabytku zgodnie z jego funkcją lub naruszają cele ochrony otoczenia wpisanego do rejestru.	
225.	Stowarzyszenie Notariuszy	cały projekt	1. UWAGI natury ogólnej. Ostatnie dziesięciolecia wiele zmieniły, nie tylko w stosunkach społeczno-gospodarczych naszego	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane

	Rzeczypospolitej Polskiej		społeczeństwa, ale także zmieniły upodobania co do wyboru miejsca zamieszkania. Milowym krokiem dla zmiany preferencji było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz okres pandemii. Coraz więcej osób przenosi się z miasta na wieś. Nie bez znaczenia dla zmiany tych tendencji ma także wzrost cen mieszkań w mieście. Zwiększająca się liczba osób zainteresowanych mieszkaniem na wsi, często wcześniej odwiedzających wieś wyłącznie w czasie urlopów, spogląda na wieś nieco romantycznie, nie biorąc pod uwagę faktu, że wieś to także miejsce pracy rolników. Powoduje to szereg nowych konfliktów, które zostały dostrzeżone przez projektodawcę. To właśnie ten problem, jak zauważył Projektodawca, legł u podstaw opracowania Projektu. W Uzasadnieniu do Projektu Ustawy wskazał, że: „Głównym celem projektowanej ustawy jest systemowe wzmocnienie ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi oraz ograniczenie tzw. konfliktów sąsiedzkich wynikających, m.in. z postępującej urbanizacji obszarów wiejskich. Potrzeba wprowadzenia zmian wynika z konieczności zapewnienia rolnikom bezpieczeństwa prawnego i stabilności prowadzenia gospodarstw, a mieszkańcom Polski bezpieczeństwa żywnościowego. Bezpieczeństwo żywnościowe jest elementem bezpieczeństwa państwa, którego zachowanie jest ważne dla zagwarantowania wszystkim obywatelom stabilnego dostępu do żywności, szczególnie w sytuacjach zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych. Projekt ustawy ma także na celu ograniczenie narastających konfliktów społecznych na obszarach wiejskich, związanych z uciążliwościami wynikającymi z prowadzenia działalności rolniczej. Ustawa ma stworzyć jasne, przewidywalne ramy prawne, które zapewnią poszanowanie praw wszystkich mieszkańców wsi, a jednocześnie ochronę rolników prowadzących produkcję w sposób zgodny z prawem i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.”. Cele są niewątpliwie słuszne a problem z pozoru błahy, w gruncie rzeczy jest istotny. W związku z tym ZG SNRP pragnie odnieść się do propozycji zmian zawartych w Projekcie.	rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
226.	Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej	art. 1	Zdaniem ZG SNRP proponowana treść art.144¹ kc nie uwzględnia postanowień regulacji przewidzianej art.144 kodeksu cywilnego („kc”) in fine, skupiając się na próbie ustawowego definiowania pojęcia przeciętnej miary, występującego w art. 144 kc, wprowadzając niezdefiniowane pojęcie zasad prawidłowej gospodarki rolnej. Tę „przeciętną miarę” należy ustalać w oparciu o społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości i stosunki miejscowe. Naszym zdaniem zasady prawidłowej gospodarki rolnej stanowią element tak gospodarczego przeznaczenia nieruchomości jak i stosunków miejscowych w rozumieniu art.144 kc. Dodanie nowego przepisu, który niczego nie wyjaśnia, nie przyczyni się do realizacji deklarowanych w związku z projektem celów, gdyż poszerzy jedynie pole potencjalnych konfliktów, bo pojawi się możliwość zarzucania rolnikom naruszania zasad prawidłowej gospodarki rolnej. Problem (jeśli faktycznie dotyczy on „zwykłych” rolników, a nie właścicieli gospodarstw prowadzących przemysłową produkcję, którzy powinni to robić zgodnie z ładem przestrzennym) w zakresie nadużywania przepisów o immisji należy rozwiązać przez podwyższenie poziomu wiedzy sędziów, tak aby wydając orzeczenia stosowali art.144 kc jak i art.6 kc, gdyż naszym zdaniem sąsiad, który próbuje wymuszać zaprzestanie rolniczego użytkowania gruntów, co do których prawo pozwala na takie użytkowanie, już w oparciu o te przepisy nie powinien uzyskać żadnej ochrony. Nowoprojektowany art. 144¹ kc stanowi, że właściciel nieruchomości prowadzący działalność rolniczą „nie zakłóca” korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, chyba że działalność jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. Takie sformułowanie oznacza wprowadzenie ustawowego domniemania, że prawidłowa działalność rolnicza nigdy nie przekracza przeciętnej miary. Tymczasem jest to odejście od klasycznej konstrukcji immisji. Można przecież wyobrazić sobie działalność formalnie zgodną z przepisami prawa, ale mimo to faktycznie nadmiernie uciążliwą dla sąsiada, której sąsiad nie będzie mógł w żaden sposób przeciwdziałać.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Przepis przewiduje domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.

227.	Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej	art. 3	Ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego („ukur”) nowelizowana w tym artykule w całej swojej treści normuje zasady obrotu nieruchomościami rolnymi. Wprowadzanie zatem do niej zapisów sugerujących jej zastosowanie także do innych nieruchomości (np. lokalowych, bo taki wniosek na podstawie projektowanego art. 9aa można wysnuć) należy ocenić negatywnie ze względu na zasady prawidłowej legislacji, O tym, co jest obligatoryjną treścią aktu notarialnego wypowiada się ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie. Inne przepisy wprowadzające obligatoryjne treści do aktu notarialnego pojawiają się w innych ustawach jedynie wtedy, gdy takie ustawy przewidują sankcje za złożenie określonego oświadczenia czy działania stron (np. nowelizowana Ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego – w przypadkach potencjalnej nieważności czynności czy żądania przeniesienia jej własności na rzecz KOWR). Nowoprojektowany Art. 9aa ukur. nie zawiera żadnej regulacji odnoszącej się do tego jakie skutki może wywołać brak w akcie notarialnym oświadczenia, o którym mowa w tym przepisie. Projekt nie wskazuje jednoznacznie, czy brak oświadczenia spowoduje np. nieważność czynności (nabycia nieruchomości), czy odmowa zamieszczenia go może będzie podstawą do odmowy dokonania czynności przez notariusza, a może brak oświadczenia spowoduje odpowiedzialność dyscyplinarną notariusza, czy też może będzie to wyłącznie brak formalny umowy objętej aktem notarialnym. Warto dodać, że problem ten potęguje treść obecnego art. 9 ukur, który przewiduje nieważność nabycia nieruchomości rolnej dokonanego niezgodnie z przepisami ustawy, m.in. na podstawie nieprawdziwych oświadczeń lub dokumentów. Tymczasem art. 9aa ma obejmować swoją dyspozycją, o czym zasygnowaliśmy wcześniej, także nieruchomości nierolne, położone poza granicami administracyjnymi miast. Rodzi się zatem kolejne, niezwykle ważne pytanie: czy np. brak projektowanego oświadczenia będzie traktowany jako prowadzący do nieważności nabycia nieruchomości albo czy sankcja nieważności obejmie tylko nieruchomości rolne, czy również inne? Taki przepis może wręcz doprowadzić do sporów o ważność czynności prawnych objętych aktem notarialnym. Powyższe okoliczności przemawiają za stanowiskiem, że z pewnością ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego nie jest właściwym miejscem dla regulacji kwestii związanych z obrotem nieruchomościami o nierolnym charakterze. Kolejną kwestią, która na gruncie art. 9aa i objętego nim oświadczenia się pojawia to odniesienie się do szeroko rozumianej postawy nabywcy. Należy podkreślić, że projekt mówi tylko o „świadomości” nabywcy, ale w praktyce takie oświadczenie będzie zapewne podnoszone w postępowaniach sądowych jako argument: „kupujący wiedział, na co się decyduje”. Takie rozwiązanie jest sprzeczne z judykaturą SN, który wskazywał, że „przeciętna miara” z art. 144 k.c. ma charakter autonomiczny – nawet zgodność działalności z przepisami nie wyłącza roszczenia właściciela, jeśli zakłócenia przekraczają przeciętną miarę. Innymi słowy: sama świadomość możliwych uciążliwościach nie powinna legalizować przyszłych nadmiernych immisji. Warto też zauważyć, że kupujący nieruchomość będzie składał oświadczenie pod presją finalizacji transakcji. Sprzedający i notariusz mogą zaś traktować je jako formalność. W praktyce nabywca nie będzie negocjował treści tego oświadczenia, choć może ono później mieć znaczenie dowodowe przeciwko niemu. W konsekwencji analizowany przepis może nieść za sobą istotne zagrożenie dla postrzegania zawodu notariusza przez społeczeństwo. Zgodnie z Prawem o notariacie akty notarialne powinny być sporządzone w sposób zrozumiały i przejrzysty, a notariusz ma czuwać nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron oraz udzielać niezbędnych wyjaśnień. W związku z art. 9aa notariusz miałby jednak odbierać blankietowe oświadczenie dotyczące faktów środowiskowych i sąsiedzkich, których zwykle nie zna i nie jest w stanie zbadać. Nie wiadomo, czy notariusz miałby poprzestać na formule ustawowej, czy powinien wyjaśniać skutki cywilnoprawne takiego oświadczenia - tym bardziej, że skutki te są trudne do przewidzenia. To generuje ryzyko odpowiedzialności notariuszy i niejednorodną praktykę notarialną. Trudno oprzeć się wrażeniu, że projektowany przepis nie chroni realnie rolnictwa, tylko tworzy fikcję prawną. Jeżeli jego celem jest ochrona produkcyjnych funkcji wsi, właściwsze byłoby instrumenty planistyczne i informacyjne (o charakterze administracyjnym), np. obowiązek ujawniania stref oddziaływania gospodarstw rolnych w	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
------	--	--------	--	--

			dokumentach planistycznych albo jawny rejestr określonych instalacji rolniczych. Blankietowe oświadczenie w akcie notarialnym bynajmniej nie doprowadzi do rozwiązania konfliktów sąsiedzkich. Zdaniem ZG SNRP wprowadzenie do art. 1a ukur zmiany zawartej w Projekcie „rozszerzy” jedynie zakres odbieranych oświadczeń na nabywców nieruchomości rolnych w tym art.1a wskazanych. Wbrew wskazanym celom nowelizacji nie spowoduje to powszechnego uświadomienia o negatywnych skutkach bycia właścicielem nieruchomości sąsiedniej w stosunku do nieruchomości rolnej. Podsumowując zmianę zwartą w art. 3 Projektu, ZG SNRP pragnie wskazać, że dodanie do ustawy ukur art. 9aa jest całkowicie nietrafione z przyczyn następujących: wyłączone z jego działania będzie nabywanie nieruchomości rolnych w granicach miast (brak uzasadnienia do takiego wyjątku, w części zwłaszcza mniejszych miast jest prowadzona działalność rolnicza w takim samym zakresie jak na terenie wsi, jedynym uzasadnieniem jest chyba chęć uniknięcia pouczeń przy nabywaniu nieruchomości wielkomiejskich), wobec nałożenia obowiązku jedynie na nabywców dokonujących nabycia w drodze umów zawieranych w formie aktu notarialnego, wyłączone z jego działania będzie nabywanie nieruchomości rolnych w sposób inny niż poprzez zawarcie aktu notarialnego (np. orzeczenia sądów, decyzje, skutek z mocy samego prawa), treść tego przepisu nie wyłączy, przy braku nowelizacji innych przepisów, prawa do żądania zaprzestania imisji z nieruchomości rolnych czy żądania odszkodowań w związku z ich występowaniem, gdyż taki skutek mógłby nastąpić jedynie przy jednoznacznym jego wskazaniu, wprowadzenie tej regulacji w proponowanym brzmieniu wygeneruje spory między nabywcami a notariuszami co do konieczności składania oświadczeń; notariusze nie mają instrumentów, które upoważniałyby ich do nakazania składania oświadczeń, a jak wyżej wskazano, zakres stosowania nowego przepisu budzi wątpliwości.	
228.	Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej	uwaga ogólna	Reasumując, ZG SNRP uważa proponowaną nowelizację za niezasadną ze względu na: potencjalną sprzeczność z przepisami Konstytucji RP ze względu na: a) brak prawidłowej legislacji wynikający z: nieprecyzyjnego formułowania treści opiniowanych przepisów wprowadzania obowiązkowych oświadczeń, bez jednoczesnego wskazania sankcji za brak ich złożenia, nakładanie na obywateli (nabywców nieruchomości rolnych i notariuszy) nadmiernych obowiązków bez wskazania ich racjonalnego uzasadnienia, b) nierówne traktowanie obywateli na skutek wprowadzenia wskazanych w przepisach obowiązków i ograniczeń jedynie odnośnie szeroko rozumianej działalności rolniczej, a nie do wszystkich stanów wynikających z prowadzonej zgodnie z przeznaczeniem nieruchomości działalności powodującej powstawanie imisji w rozumieniu kc i innych przepisów; prowadzący taką działalność w zakresach innych niż rolnicza też mają argumenty za objęciem ich podobną ochroną (przemysł wydobywczy, transport itp.) niemożność realizacji zakładanych w niej celów poprzez: a) zawężenie grupy podmiotów, którym ustawodawca chce „uświadomić” stan faktyczny sąsiedowania z otoczeniem rolniczym, tylko do stron umów zawieranych w formie aktu notarialnego, b) ograniczanie zakresu obowiązku składania oświadczeń jedynie do kręgu nabywców nieruchomości rolnych (ew. przy szerokim, co może jedynie zniechęcać do ich nabywania, c) brak wprowadzenia precyzyjnie sformułowanych zasad prowadzenia działalności rolniczej, co bez wprowadzania opiniowanych przepisów pozwoliłoby osiągnąć zakładane cele ustawodawcy.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji. Uwaga częściowo uwzględniona, tj. w zakresie wprowadzenia sankcji za brak złożenia oświadczenia.
229.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	cały projekt	Wprowadzenie progu DJP (Dużych Jednostek Przeliczeniowych) w celu odróżnienia rolnictwa od przemysłu: ● do 60 DJP: pełna ochrona rolnika, ● 60-210 DJP: ochrona warunkowa (wymagana pełna dokumentacja i odpowiednie dla działania zgody), ● powyżej 210 DJP: wyłączenie z ochrony ustawowej. Obecny brak definicji skali produkcji pozwala fabrykom mięsa korzystać z "pancerza prawnego" należącego tradycyjnie do rolników. 60 DJP to już duża skala (60 krów / 15 tys. kur), powyżej 210 DJP to działalność czysto przemysłowa.	Uwaga poza zakresem projektu.

230.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	uwaga ogólna	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody uważa, że projektowana regulacja może być krokiem w dobrym kierunku, pod warunkiem ścisłego powiązania zakresu ochrony z faktyczną skalą produkcji i jej realnym wpływem na otoczenie. Jako organizacja reprezentująca mieszkańców terenów wiejskich oraz dbająca o zrównoważony rozwój, przedkładamy następujące postulaty: 1. Powiązanie ochrony z obiektywnymi progami skali produkcji (DJP) Wnioskujemy o wykorzystanie istniejącej w systemie prawnym struktury opartej na jednostkach DJP, co pozwoli uniknąć szkodliwego „wrzucania do jednego worka” rolnika rodzinnego i przemysłowej fabryki mięsa: Kategoria I (do 60 DJP): Tradycyjne gospodarstwa (np. do 15 000 kur lub 60 krów), które nie wymagają raportów środowiskowych i nie są źródłem systemowych konfliktów – powinny korzystać z pełnej ochrony przewidzianej ustawą. Kategoria II (60–210 DJP): Gospodarstwa średnie – ochrona powinna być warunkowa, uzależniona od posiadania rzetelnej i aktualnej dokumentacji środowiskowej oraz braku rażących naruszeń. Kategoria III (powyżej 210 DJP): Instalacje o charakterze czysto przemysłowym – winny zostać bezwzględnie wyłączone z niniejszej ustawy. Przemysł nie może korzystać z przywilejów należnych rolnictwu, zwłaszcza gdy – jak wynika z danych – 43% takich ferm działa bez wymaganych pozwoleń IPPC.	Uwaga poza zakresem projektu.
231.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	uwaga ogólna	2. Ochrona wspólnych zasobów wodnych i bezpieczeństwo hydrologiczne Projekt całkowicie ignoruje kwestię zasobów wodnych w dobie postępującej suszy. Wielomilionowe zużycie wody przez fermy przemysłowe zagraża wysychaniem studni i ujęć komunalnych. Ustawa musi gwarantować, że w sytuacjach niedoboru wody priorytet mają mieszkańcy i ich potrzeby bytowe, a nie przemysłowa hodowla. Ochrona „funkcji produkcyjnej” nie może odbywać się kosztem prawa obywateli do wody pitnej.	Uwaga poza zakresem projektu.
232.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	art. 3	3. Zasada wzajemności i adnotacje w aktach notarialnych Popieramy ideę informowania nabywców nieruchomości o sąsiedztwie legalnych ferm, ale pod warunkiem pełnej wzajemności: Ostrzeżenie w akcie notarialnym powinno dotyczyć wyłącznie strefy oddziaływania wyznaczonej w rzetelnym raporcie środowiskowym danej instalacji. Jeśli raport deklaruje brak emisji „poza płot”, adnotacja jest zbędna. Równocześnie wnioskujemy, aby w aktach notarialnych dla gruntów położonych przy istniejącej zabudowie mieszkalnej widniały adnotacje o zakazie prowadzenia uciążliwej działalności przemysłowej. Mieszkańcy wsi też muszą mieć gwarancję, że obok ich domu nie wyrośnie instalacja na milion ptaków czy pół miliona trzody.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
233.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	nowy przepis	4. Klauzula „Czystych Rąk” i weryfikacja pomocy publicznej Ochrona przed roszczeniami (art. 144 KC) nie może być „prawnym pancerzem” dla podmiotów łamiących prawo. Wnioskujemy o nałożenie na ARiMR obowiązku weryfikacji pozwoleń zintegrowanych i wodnoprawnych przed wypłatą środków publicznych. Podmioty nielegalnie wylewające ścieki czy emitujące pyły ponad normę nie mogą być chronione przed skargami sąsiadów. Wg Weterynarii ferma działająca bez PZ jest legalna, tak samo twierdzi ARiMR należy więc te spekulacje przeciąć. PODSUMOWANIE Tworzenie przepisów, które dają takie same przywileje posiadaczowi 50 kur i właścicielowi fermy na milion ptaków, przy jednoczesnym braku ochrony lokalnych zasobów wody i terenów mieszkaniowych, jest przejawem braku znajomości realiów wiejskich lub złej woli. Wnioskujemy o przyjęcie powyższych poprawek w celu przywrócenia elementarnej sprawiedliwości społecznej.	Uwaga poza zakresem projektu.
234.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	art. 1	Dodanie warunku "legalności działania": Ochrona przed roszczeniami z tytułu emisji przysługuje wyłącznie podmiotom legitymującym się wszystkimi wymaganymi decyzjami środowiskowymi, pozwoleniami wodnoprawnymi i zintegrowanymi. Ochrona nie może być przywilejem dla podmiotów łamiących prawo. Ok. 43% dużych ferm, nie tylko drobiu działa bez wymaganych pozwoleń IPPC, co potwierdzają dane z kontroli.	Uwaga uwzględniona. Przepis przewiduje zatem domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Takie rozwiązanie nie wyłącza

				możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne – przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej, nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami.
235.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	art. 3	Wprowadzenie zasady wzajemności: ● Adnotacja o uciążliwościach tylko, jeśli działka znajduje się w strefie oddziaływania wyznaczonej w rzetelnym raporcie środowiskowym fermy (dla ochrony warunkowej). ● W aktach notarialnych dla gruntów przy zabudowie mieszkaniowej – adnotacja o zakazie uciążliwej działalności przemysłowej. Zapewnienie równowagi stron. Jeśli inwestorzy twierdzą w raportach, że ferma nie oddziałuje poza płot, nie ma podstaw do ostrzeżeń w aktach na kilometr od fermy. Mieszkańcy muszą mieć gwarancję ochrony ich strefy życiowej.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
236.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	nowy przepis	Ochrona zasobów (woda) Wprowadzenie zapisu o priorytecie dostępu do wody dla potrzeb bytowych mieszkańców przed potrzebami przemysłowej hodowli w sytuacjach suszy hydrologicznej. Skumulowana analiza zużycia dla poszczególnych zlewni wg. Wód Polskich. Obowiązek montażu systemów zdalnego monitoringu poboru wody przez instalacje powyżej 60 DJP, połączony z automatycznym prawem gminy do odcięcia dopływu wody dla fermy w przypadku ogłoszenia stanu suszy lub spadku poziomu wód podziemnych zagrażającego potrzebom bytowym mieszkańców. Fermy przemysłowe zużywają miliony litrów wody, co przy wysychających studniach zagraża bezpieczeństwu obywateli. Ustawa nie może chronić produkcji kosztem braku wody w kranach mieszkańców.	Uwaga poza zakresem projektu.
237.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	nowy przepis	Rozbudowa i legalizacja działalności Wyłączenie ochrony ustawowej w procesach rozbudowy instalacji lub prób legalizacji działalności prowadzonej dotychczas bez wymaganych pozwoleń. Wprowadzenie administracyjnej kary pieniężnej w wysokości 10% rocznego przychodu dla podmiotów powyżej 210 DJP działających bez pozwolenia zintegrowanego. Obecne kary są zbyt niskie, co sprawia, że łamanie prawa jest bardziej opłacalne niż jego przestrzeganie. Konflikty sąsiedzkie najczęściej powstają przy próbach nagłej skokowej rozbudowy lub przy wieloletnim tolerowaniu samowoli środowiskowych (np. przypadek Czepielina).	Uwaga poza zakresem projektu.
238.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	nowy przepis	Szkody i wpływ na tradycyjne i ekologiczne rolnictwo W polskim bałaganie przestrzennym nowa potężna ferma przemysłowa może stanąć tuż obok certyfikowanego gospodarstwa ekologicznego, co może prowadzić do utraty certyfikatów przez rolnika tradycyjnego i utratę jego źródła utrzymania Wprowadzenie zapisu, że w przypadku np. utraty certyfikatu ekologicznego przez gospodarstwo sąsiadujące z fermą przemysłową na skutek zanieczyszczenia gleby lub wód, właściciel fermy odpowiada za pełną szkodę (utraczone zyski) na zasadzie ryzyka, niezależnie od posiadanych pozwoleń (Obowiązkowe Polisy OC ?).	Uwaga poza zakresem projektu.

239.	Stowarzyszenie Ochrony Środowiska i Dobrostanu Przyrody, Doliwo	uwaga ogólna	Uwagi dodatkowe: Projekt w obecnym brzmieniu zrównuje gospodarza z 50 kurami z fermą na milion ptaków, co jest błędem merytorycznym i uderza wizerunkowo w prawdziwe rolnictwo tradycyjne.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowane przepisy dotyczą emisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym. Stanowi to wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań. Uwaga odnośnie do ustawy odorowej - sprawa w zakresie kompetencji Ministerstwa Klimatu i Środowiska.
240.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	cały projekt	Ustawowe wyłączanie prawa właścicieli gruntów do ochrony przed działaniami, które zakłócają korzystanie z ich nieruchomości przez podmioty prowadzące działalność rolniczą nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia. Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisu art. 144 kodeksu cywilnego, zarzut przekroczenia granic dopuszczalności emisji wymaga wykazania, że zakłócanie takie przekracza przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. W uzasadnieniu projektu nie wskazano żadnych danych uprawdopodobniających tezę o licznych bezzasadnych pozwach o emisję, które mają nadmiarowo obciążać działalność rolniczą. Propozycja narusza prawo do ochrony dla właścicieli gruntów w sposób nieproporcjonalny do problemu, który projekt ma rozwiązać.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.
241.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	art. 1	Projekt ustawy nie precyzuje czym są „zasady prawidłowej gospodarki”. Definicji tej nie znajdziemy też w żadnej innej ustawie. Na problem z interpretacją tego zwrotu zwracała uwagę Krajowa Rada Izby Rolniczych w piśmie z 12 kwietnia 2021 r. znak KRIR/JM/318/2021 do Ministra Sprawiedliwości: „Zasada prawidłowej gospodarki rolnej jako pojęcie nieostre, nieokreślone, daje bardzo szerokie pole do interpretacji, które w naszej ocenie prowadzi niekiedy wręcz do dowolności”.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli

				na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
242.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	uwaga ogólna	Zapobieganie konfliktom społecznym możliwe jest przy zastosowaniu obowiązujących przepisów z zakresu planowania przestrzennego. W planach ogólnych gmin a następnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zadbać o odpowiednie rozgraniczenie stref mieszkalnych od terenów przeznaczonych na działalność rolniczą, tworząc np. odpowiednie strefy buforowe.	Uwaga poza zakresem projektu.
243.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	uwaga ogólna	Projekt nie różnicuje przy tym wielkości gospodarstwa i dotyczyć będzie tak samo małego gospodarza jak i wielkich ferm przemysłowych. Społeczeństwo od 2005 r. oczekuje na wydanie tzw. rozporządzenia odorowego, które określiłoby wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metody oceny zapachowej jakości powietrza, nie zaś na przepisy, które uniemożliwią im walkę o swoje prawa.	Uwaga nieuwzględniona. Proponowane przepisy dotyczą immisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym. Stanowi to wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań. Uwaga odnośnie do ustawy odorowej - sprawa w zakresie kompetencji Ministerstwa Klimatu i Środowiska.
244.	Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot	cały projekt	W związku z powyższym, Stowarzyszenie wnosi o odrzucenie projektu w całości.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.
245.	Stowarzyszenie Prawnicy na Rzecz Zwierząt	art. 1	Projektowana regulacja wprowadza wyjątek od zasady określonej w art. 144 Kodeksu cywilnego, statuującej obowiązek powstrzymywania się od immisji przekraczających przeciętną miarę poprzez wprowadzenie do Kodeksu cywilnego art. 1441 w brzmieniu: „Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa”. W ocenie Stowarzyszenia, regulacja ta pozostaje wadliwa zarówno z punktu widzenia techniki prawodawczej, jak i systemowych zasad prawa. Projekt wprowadza konstrukcję domniemania dopuszczalności oddziaływań działalności rolniczej, o ile jest ona prowadzona zgodnie z przepisami prawa lub zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, co należy uznać za rozwiązanie systemowo nieprawidłowe, albowiem zgodność z prawem nie wyłącza – co potwierdza orzecznictwo – możliwości naruszenia art. 144	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Działalność rolnicza nie jest zwykłą działalnością gospodarczą, lecz działalnością o szczególnym znaczeniu publicznym, powiązaną z produkcją żywności i odpornością państwa na kryzysy. Potrzeba wprowadzenia zmian wynika z konieczności zapewnienia rolnikom bezpieczeństwa prawnego i stabilności prowadzenia gospodarstw, a mieszkańcom Polski bezpieczeństwa

			KC. Dla przykładu, Sąd Najwyższy stwierdził, że „może się (...) okazać, że z różnych przyczyn, budowa, nawet zgodna z pozwoleniem na budowę, zakłóca korzystanie z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę wynikającą z obiektywnie pojmowanego społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i tak samo rozumianych stosunków miejscowych, a więc narusza art. 144 KC” (wyrok SN z dnia 17.12.2008 r., sygn. akt I CSK 191/08). Nie jest także jasne, w jaki sposób projektodawca uzasadnia odejście od dotychczasowej konstrukcji „przeciętnej miary”, która ma charakter obiektywny i uwzględnia zarówno przeznaczenie nieruchomości, jak i stosunki miejscowe. W uzasadnieniu projektu nie zostało również wykazane, dlaczego działalność rolnicza – w tym działalność o charakterze intensywnym lub przemysłowym – miałyby korzystać z uprzywilejowanego traktowania względem innych form działalności gospodarczej. Co więcej, projekt prowadzi do faktycznego ograniczenia ochrony negatoryjnej i odszkodowawczej właścicieli nieruchomości sąsiednich, co budzi poważne wątpliwości co do jego zgodności z zasadą ochrony prawa własności.	żywnościowego. Bezpieczeństwo żywnościowe jest elementem bezpieczeństwa państwa, którego zachowanie jest ważne dla zagwarantowania wszystkim obywatelom stabilnego dostępu do żywności, szczególnie w sytuacjach zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych.
246.	Stowarzyszenie Prawnicy na Rzecz Zwierząt	art. 2.	Projektowana ustawa poprzez dodanie do art. 51 Kodeksu wykroczeń § 4 w brzmieniu: „Nie podlega karze za wykroczenie określone w § 1 lub § 3, kto zakłóca spójność lub spoczynku nocny w wyniku prowadzenia działalności rolniczej, chyba że zakłócenie spokoju lub spoczynku nocnego nastąpiło w wyniku prowadzenia tej działalności niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. spowoduje wyłączenie odpowiedzialności za zakłócanie spokoju i spoczynku nocnego w związku z działalnością rolniczą i powieła wadliwą konstrukcję przyjętą przez projektodawcę w drodze dodania do Kodeksu cywilnego art. 144¹. Nie zostało wyjaśnione, dlaczego działalność rolnicza miałyby korzystać z uprzywilejowania w zakresie odpowiedzialności wykroczeniowej, mimo że skutki jej oddziaływania (hałas, emisje) są tożsame z innymi formami działalności, w tym działalności użytecznych społecznie.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
247.	Stowarzyszenie Prawnicy na Rzecz Zwierząt	art. 3	Projektowane przepisy budzą istotne wątpliwości interpretacyjne i systemowe. Nie jest jasne, dlaczego obowiązek składania oświadczeń o świadomości potencjalnych uciążliwości obejmuje tak szeroki katalog nieruchomości, w tym o powierzchni poniżej 0,3 ha. Nie zostało również wyjaśnione, dlaczego nabywca nieruchomości ma de facto akceptować nieograniczony zakres potencjalnych zakłóceń, niezależnie od ich intensywności i zgodności z prawem. Niezrozumiałym w ocenie Stowarzyszenia jest zabieg legislacyjny wprowadzający brak spójności pomiędzy ograniczeniem środków ochrony prawnej (KC i KW) przy jednoczesnym rozszerzeniu obowiązku akceptacji zakłóceń przez nabywców. Nie sposób również rozstrzygnąć w jaki sposób projektodawca definiuje i w jaki sposób zamierza zapewnić prawidłowość stosowania klauzuli generalnej w postaci „zasad prawidłowej gospodarki rolnej”, która ma charakter niedookreślony, wieloznaczny i wymagający wiedzy specjalistycznej. Szczególną uwagę należy zwrócić na sposób tworzenia przez projektodawcę klauzul generalnych w powiązaniu z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, tj. ich powiązanie z rzetelnością działania rolnika, jego standardem profesjonisty zgodnie z aktualną wiedzą agrotechniczną; dobrą praktyką rolniczą, stosowaniem poprawnych technologii, poprawnością procesu produkcyjnego; pierwszoplanową produkcją wysokojakościowych plonów oraz produktów żywnościowych; samodzielnością ekonomiczną i społeczną gospodarstw rolnych, tak aby mogły sprostać konkurencji rynkowej; odpowiedzialnym i jak najbardziej zrównoważonym sposobem prowadzenia działalności rolniczej, tak aby jej wpływ na środowisko i otoczenie był zminimalizowany i jak najmniej uciążliwy, w szczególności z zatrzymaniem degradacji gleb, zachowaniem dobrostanu zwierząt; tworząc wzorzec postępowania prawidłowego działania zawodowego. Projektowana regulacja pozostaje w sprzeczności z utrwalonym w doktrynie rozumieniem funkcji klauzul generalnych, które pełnią rolę instrumentu umożliwiającego uwzględnienie zasad współżycia społecznego oraz zapewnienie elastyczności stosowania prawa w sytuacjach, gdy jego literalna wykładnia mogłaby prowadzić do rozstrzygnięć niesprawiedliwych. Nie zostało przy tym wyjaśnione, w jaki sposób poszkodowany miałby skutecznie wykazać przekroczenie przeciętnej miary zakłóceń, skoro wymagałoby to dokonania złożonej oceny zarówno zgodności działalności z szeroko i nieprecyzyjnie ujętymi zasadami prawidłowej gospodarki rolnej,	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			jak i jej zgodności z przepisami prawa. W konsekwencji przyjęcie takiej konstrukcji może prowadzić do istotnego ograniczenia, a w praktyce nawet pozbawienia skuteczności prawa do ochrony przed immisjami pochodzącymi z działalności rolniczej, w szczególności w przypadku działalności o charakterze intensywnym lub przemysłowym.	
248.	Stowarzyszenie Prawnicy na Rzecz Zwierząt	cały projekt	Wnioski końcowe: W ocenie Stowarzyszenia, projektowana regulacja prowadzi do ustanowienia wyjątków pozostających w sprzeczności z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa, wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP. Nie jest jasne, w jaki sposób projektodawca uzasadnia różnicowanie sytuacji prawnej podmiotów ze względu na ich status społeczny, w tym w szczególności fakt prowadzenia określonego rodzaju działalności, co w istocie skutkuje uprzywilejowaniem jednej grupy kosztem innych. Nie zostało wykazane, aby wprowadzenie takich preferencji miało charakter relewantny, proporcjonalny oraz pozostawało w racjonalnym związku z celem regulacji, co prowadzi do wniosku o ich arbitralności. W konsekwencji przyjęte rozwiązania mogą być oceniane jako wprowadzające nieuzasadnione przywileje dla określonej kategorii podmiotów, niezależnie od deklaracji projektodawcy, iż projektowana interwencja legislacyjna ma charakter minimalny i zapewnia zachowanie równowagi interesów. Projektowane zmiany nie wykazują dostatecznego związku z deklarowanym celem regulacji, co podważa ich relewantność w ujęciu konstytucyjnym. Nie jest jasne, w jaki sposób przyjęte rozwiązania pozostają adekwatne i konieczne dla osiągnięcia wskazanego celu, w szczególności wobec braku wykazania, że zastosowane środki stanowią najmniej ingerującą formę interwencji. W konsekwencji należy uznać, iż projekt narusza zasadę proporcjonalności, prowadząc do nadmiernego ograniczenia praw i wolności podmiotów innych niż prowadzące działalność rolniczą. W ocenie Stowarzyszenia przedmiotowy projekt ustawy stanowi wyraz istotnych niedostatków w zakresie planowania oraz prowadzenia polityki rozwoju państwa, w szczególności w kontekście należytego uwzględnienia zróżnicowanych potrzeb i interesów wszystkich obywateli. Zmiany przepisów prawa powszechnie obowiązującego w proponowanym brzmieniu prowadzą do nieproporcjonalnego ograniczenia praw innych podmiotów i do legitymizowania takich form działalności rolniczej, które powodują ponadprzeciętne uciążliwości, zakłócają korzystanie z nieruchomości sąsiednich, a w konsekwencji prowadzą do degradacji warunków życia społeczności lokalnych, co należy uznać za niedopuszczalne. W konsekwencji należy uznać, że projekt ustawy w obecnym kształcie jest niezgodny z zasadami prawidłowej legislacji, budzi poważne wątpliwości konstytucyjne oraz może prowadzić do pogłębienia konfliktów społecznych zamiast ich rozwiązania. Mając powyższe na uwadze, zwracamy się z wnioskiem o dokonanie pogłębionej analizy przedstawionego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi (UPR08).	Uwaga częściowo uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Wprowadzenie proponowanych rozwiązań wynika z konieczności zapewnienia rolnikom pewnej sytuacji prawnej i stabilności prowadzenia gospodarstw rolnego, biorąc pod uwagę ogromną rolę jaką odgrywają w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego, które stanowi jeden z fundamentów bezpieczeństwa państwa.
249.	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	art. 1	Zapis Art. 144 ¹ dodany do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184) mówi tylko o przypadku użytkowania gruntu przez właściciela, czy zapis ten również dotyczy użytkowników, osób wykonujących usługi dla właściciela oraz dzierżawców?	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
250.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Brak definicji legalnej "działalności rolniczej". Projekt posługuje się tym pojęciem jako kluczową przesłanką, nie wskazując do której z istniejących definicji odsyła (ustawa o podatku rolnym, o ubezpieczeniu społecznym rolników, o kształtowaniu ustroju rolnego, ustawa o VAT). Wprowadzenie odesłania do konkretnej definicji (np. z ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego) albo zamieszczenie definicji autonomicznej.	Uwaga uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.
251.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Niedookreślono klauzuli "zasad prawidłowej gospodarki rolnej". Projektodawca przyznaje, że nie są one skodyfikowane. Rodzi to ryzyko rozbieżnego orzecznictwa. Dodanie katalogu otwartego desygnatów: cross-compliance, normy GAEC, Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, przepisy o nawozach, ochronie roślin i dobrostanie zwierząt.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli

				generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
252.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Ryzyko niekonstytucyjności. Domniemanie na korzyść rolnika i przerzucenie ciężaru dowodu może naruszać art. 64, 45 ust. 1 i 32 Konstytucji RP. Brak testu proporcjonalności w uzasadnieniu. Uzupełnienie uzasadnienia o test proporcjonalności. Wprowadzenie progów obiektywnych (normy emisji odorów, hałasu), po przekroczeniu których domniemanie nie obowiązuje.	Uwaga poza zakresem projektu.
253.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	uzasadnienie	Niespolność z prawem UE. Brak analizy relacji do dyrektywy 2024/1785 (IED), rozp. 2024/1991 (odbudowa przyrody), EUDR 2023/1115. Objęcie ochroną instalacji IPPC może być sprzeczne z celem dyrektywy IED. Uzupełnienie pkt IV uzasadnienia o tabele zgodności z prawem UE, zwłaszcza w zakresie dużych ferm objętych pozwoleniem zintegrowanym.	Uwaga poza zakresem projektu.
254.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Brak wyłączenia dla instalacji IPPC/IED. Przepis obejmuje całą działalność rolniczą bez różnicowania skali, w tym wielkotowarowe ферmy przemysłowe. Rozwiązanie czeskie (par. 1013 k.c.) i holenderskie dokonują takiego rozróżnienia. Dodanie ust. 2 w art. 144a K.c. z regułą szczególną dla instalacji IED/IPP (fermy pow. 350 DJP trzody, 280 DJP drobiu) - wyłącznie roszczenie odszkodowawcze pod warunkiem spełnienia wymagań pozwolenia zintegrowanego.	Uwaga poza zakresem projektu.
255.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Brak kryterium pierwszeństwa czasowego (pre-occupation). Prawo francuskie (loi 2024-346, art. L. 311-1-1 Code rural) wymaga anteriority. Polski projekt rezygnuje z tego kryterium - nowy rolnik skorzystałby z ochrony jak gospodarstwo istniejące od pokoleń. Wprowadzenie przesłanki czasowej: domniemanie obowiązuje tylko gdy działalność rolnicza istniała przed nabyciem nieruchomości przez sąsiada. Wyłączenie z ochrony modernizacji istotnie zwiększających uciążliwość.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.
256.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Brak regulacji "istotnego zwiększenia uciążliwości". Projekt nie reguluje sytuacji zmiany profilu/skali produkcji (np. konwersja na ферме 2000 DJP). Francuskie rozwiązanie zastrzega brak ochrony przy "modification substantielle". Dodanie zastrzeżenia: domniemanie nie obejmuje istotnego zwiększenia oddziaływania w stosunku do stanu z dnia nabycia nieruchomości przez sąsiada.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.

257.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 2	Wylaczenie karalności a ochrona zdrowia publicznego. Brak ograniczeń godzinowych/terytorialnych może prowadzić do trwałego pozbawienia sąsiadów spoczynku nocnego. Brak rozróżnienia między okresami agrotechnicznie uzasadnionymi a rutynową pracą. Dopuszczenie pracy nocnej wyłącznie w okresach uzasadnionych agrotechnicznie (zniwa, ochrona roślin). Obowiązek powiadomienia sąsiadów/sółtysa. Wzorem niemieckim - prace nocne od 1 VI do 31 X przy zbiorach.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
258.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 2	Brak odniesienia do relacji z art. 115 ust. 1 Prawa ochrony środowiska, regulaminami gminnymi i normami akustycznymi. Wątpliwość czy wylaczenie wykroczeniowe wpływa na środki administracyjne. Wyraźne wskazanie, że wylaczenie dotyczy tylko odpowiedzialności wykroczeniowej, nie administracyjnej ochrony środowiska ani roszczeń cywilnoprawnych.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
259.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 3	Zbyt szeroki zakres oświadczenia notarialnego. Obowiązek w każdym akcie nabycia poza miastem obejmie też strefy willowe, lesne, rekreacyjne i przemysłowe, gdzie produkcja rolna nie występuje. Zażalenie do nieruchomości w odległości do 1 km od użytków rolnych (klasy I-VI) lub objętych MPZP jako tereny rolnicze (R, RU).	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
260.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 3	Brak sankcji za pominięcie oświadczenia. Nie wiadomo czy akt jest nieważny, czy notariusz ponosi tylko odpowiedzialność dyscyplinarną. Jednoznaczne uregulowanie: brak oświadczenia nie wpływa na ważność aktu, lecz skutkuje odpowiedzialnością dyscyplinarną notariusza (art. 50 Prawa o notariacie).	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
261.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 3	Przepis pomija nabycie w drodze spadkobrania, zasiedzenia, przysadzenia własności (licytacja) i decyzji administracyjnej. Nowy właściciel nie otrzyma informacji o specyfice sąsiedztwa. Rozszerzenie o obowiązek informacyjny gminy lub wpis do KW (dział III) dla nieruchomości w strefach produkcji rolnej.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
262.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	OSR	Brak oszacowania skutków finansowych. OSR wskazuje oddziaływanie na 4083 notariuszy i 319 sądów, ale nie szacuje kosztów dostosowania wzorów ani zmian liczby spraw sądowych. Uzupełnienie OSR o dane ilościowe (liczba spraw z art. 144 K.c. w sprawach rolniczych 2020-2025) i szacunek kosztów/oszczędności.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt nie generuje bezpośrednich skutków finansowych, a obowiązki notariuszy mieszczą się w ramach standardowej działalności. Dane na temat spraw cywilnych z zakresu immisji z gospodarstw rolnych dostępne są jedynie w systemach ewidencyjnych poszczególnych sądów.
263.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	OSR	Brak ewaluacji. Monitoring ograniczony do "analizy pism i interpelacji" jest niewystarczający przy tak istotnej ingerencji w stosunki cywilnoprawne. Obowiązkowa ewaluacja po 3 latach z miernikami: liczba pozwów, mandatów, inwestycji inwentarskich, skarg do gmin/WIOS.	Uwaga nieuwzględniona. Uzupełniono pkt 12 OSR.
264.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	OSR	Brak konsultacji z organizacjami mieszkańców wsi niezwiązanymi z rolnictwem. Pominięto Związek Gmin Wiejskich RP, organizacje ekologiczne, rady sołectw, RPO. Rozszerzenie listy podmiotów konsultacyjnych o organizacje pozarolnicze, ekologiczne i samorządy gminne.	Uwaga bezprzedmiotowa. Projekt został przekazany do szerokiego grona podmiotów reprezentujących różne środowiska, w tym organizacje społeczne, samorządowe oraz instytucje publiczne, zgodnie z obowiązującymi zasadami prowadzenia konsultacji publicznych. Projekt przekazano do konsultacji i opiniowania m.in. do Związku Gmin Wiejskich RP oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.
265.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 4	Przepisy przejściowe. Reguła intertemporalna zawarta tylko w uzasadnieniu nie ma mocy prawnej. Należy zweryfikować czy przepis przejściowy jest w treści ustawy. Zamieszczenie wyraźnego przepisu przejściowego w treści ustawy regulującego stosowanie nowych przepisów do postępowań w toku.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa zakłada, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje

				to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.
266.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 5	Vacatio legis 30 dni zbyt krótkie dla notariatu (aktualizacja wzorów w 4083 kancelariach, systemy IT, szkolenia). Wydłużenie do 3 miesięcy w zakresie art. 3 (obowiązek notarialny). Dla art. 1 i 2 - 30 dni wystarczające.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia, co, w ocenie projektodawcy, stanowi odpowiednią vacatio legis dla rynku obrotu nieruchomościami i notariatu.
267.	VeriGreen sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie	art. 1	Technika legislacyjna. Art. 144 K.c. nie zawiera odesłania do nowego art. 144a. Adresaci (rolnicy, sąsiedzi) często nie korzystają z pomocy prawnej i mogą nie dowiedzieć się o istnieniu nowego przepisu. Dodanie w art. 144 K.c. zastrzeżenia: "Z zastrzeżeniem art. 144a..." dla zwiększenia czytelności.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1. Przyjęty sposób redakcji przepisów jest zgodny z zasadami techniki prawodawczej, które nie wymagają każdorazowego wprowadzania odesłań między przepisami szczególnymi i ogólnymi.
268.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	art. 1	Należałoby uszczegółowić co oznacza prawidłowa gospodarka rolna? Na jakiej podstawie będzie oceniane i przez kogo, że działania podejmowane przez rolnika są zgodne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej? Czy będzie to np. Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej?	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
269.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	art. 3	Należałoby rozważyć również dodanie zapisu dotyczącego gospodarstw rolnych znajdujących się na terenach administracyjnie podległych miastom. Aktualna propozycja nie reguluje przypadku nieruchomości w granicach miasta, która sąsiaduje z gospodarstwem rolnym. W Polsce, również na terenie miast prowadzone są gospodarstwa rolne.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

270.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	cały projekt art. 1	Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych funkcji wsi z dnia 23 marca 2026 r. ma charakter punktowej interwencji legislacyjnej, koncentrującej się na ograniczeniu odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej rolników i wprowadzeniu elementów informacyjnych przy obrocie nieruchomościami. Rozwiązania te oceniamy pozytywnie, jednak ich zakres jest w naszej ocenie niewystarczający wobec skali konfliktów społecznych oraz wyzwań związanych z presją urbanizacyjną na obszary wiejskie, potrzebami wynikającymi z rozwoju produkcji rolniczej, w tym zwłaszcza produkcji zwierzęcej oraz koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego państwa. Biorąc pod uwagę powyższe, wnosimy o uzupełnienie projektu o rozwiązania, które będą się koncentrowały nie tylko na utrzymaniu status quo na wsi, ale także pozwolą gospodarstwom na rozwijanie produkcji, w tym przede wszystkim na realizację nowych inwestycji w zakresie produkcji zwierzęcej. Rzeczywistą ochronę produkcyjnej funkcji wsi można skutecznie wdrożyć jedynie poprzez zapewnienie możliwości rozwojowych a to oznacza konieczność wprowadzenia ułatwień w procesie administracyjnym, związanym z uzyskiwaniem pozwoleń na realizację inwestycji przez gospodarstwa oraz ochrony planowanych inwestycji przed działaniami organizacji ekologicznych, których celem jest często całkowita likwidacja hodowli w Polsce.	Uwaga poza zakresem projektu.
271.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	art. 1	1. Uzupełnienie art.1. w zakresie dotyczącym projektowanego przepisu 1441 Proponujemy, by po pierwszym słowie przepisu w art. 1441 „Właściciel” dodać wyrażenie „lub posiadacz zależny”. I tym samym nadać mu następujące brzmienie: „Art. 1441. Właściciel lub posiadacz zależny nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Zawarta w projekcie propozycja art.1441 to w praktyce tylko część sytuacji związanych z zarzutami naruszania przepisu art. 144 Kodeksu Cywilnego poprzez prowadzenie działalności rolniczej. Zapis ten bowiem został sformułowany zbyt wąsko. Przyznaje uprawnienie podmiotowi prowadzącemu działalność rolniczą JEDYNIĘ na gruncie stanowiącym jego własność. Tymczasem w praktyce w znaczącej części działalność rolnicza prowadzona jest na gruntach nie będących własnością podmiotu a będących w jego posiadaniu – najczęściej na podstawie umowy dzierżawy (w tym gruntów z zasobu nieruchomości rolnych Skarbu Państwa) lub na podstawie umowy użyczenia.	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
272.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	art. 1	2. Wprowadzenie definicji działalności rolniczej w której doprecyzowane zostanie, iż: „Art. 1. Modernizacja, budowa, rozbudowa oraz zwiększenie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej. 2.Ochrona przewidziana w ustawie obejmuje działania, o których mowa w ust. 1, o ile są prowadzone zgodnie z przepisami prawa.” 2. Ułatwienia w realizacji procesu inwestycyjnego, związanego z modernizacją i rozwojem produkcji rolniczej: „Art. 1. Postępowania administracyjne dotyczące inwestycji związanych modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym prowadzi się z zachowaniem terminów, o których mowa w ust. 2. 2. Terminy dla postępowań, o których mowa w ust. 1, wynoszą: do 90 dni – w pierwszej instancji i do 30 dni – w drugiej instancji. 3. W przypadku niewydania decyzji w terminach określonych w ust. 2 uznaje się, że decyzja została wydana	Uwaga poza zakresem projektu.

			zgodnie z wnioskiem inwestora. Art. 1. Dla inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym wydaje się jedną zintegrowaną decyzję administracyjną, obejmującą w szczególności: 1) decyzję lokalizacyjną; 2) decyzję środowiskową; 3) uzgodnienia branżowe; 4. pozwolenie na budowę. 2. Decyzja ta zastępuje decyzje wydawane na podstawie przepisów odrębnych. Art. 1. Organizacji ekologicznej przysługuje jedno odwołanie na każdym etapie postępowania. 2. Zakazuje się składania tożsamy odwołań w tej samej sprawie przez podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie.	
273.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	nowy przepis	3. Zmiany w przepisach obowiązujących: „Art. W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 44 po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu: „4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się do postępowań, o których mowa w art. 74b.”; 2) po art. 74a dodaje się art. 74b w brzmieniu: „Art. 74b. 1. W postępowaniu w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji związanych z modernizacją, budową, rozbudową oraz zwiększeniem skali produkcji w gospodarstwie rolnym stronami postępowania są wyłącznie: 1) inwestor; 2) właściciele, użytkownicy wieczystości lub zarządcy nieruchomości: a) objętych bezpośrednio inwestycją, b) położonych w obszarze oddziaływania obiektu; 3) właściwa miejscowo izba rolnicza; 4) organizacje ekologiczne spełniające łącznie warunki określone w ust. 2. 2. Organizacja ekologiczna może uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony, jeżeli: a) posiada osobowość prawną; b) jej statutowym celem jest ochrona środowiska lub zrównoważone rolnictwo; c) jest zarejestrowana oraz faktycznie prowadzi działalność na terenie powiatu, w którym planowane jest przedsięwzięcie; d) prowadzi działalność nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy przed dniem wszczęcia postępowania; e) udostępniała publicznie sprawozdania finansowe za ostatnie trzy lata działalności (a w przypadku prowadzenia działalności przez okres krótszy – za okres, w którym była ona prowadzona, z zastrzeżeniem lit. d), zawierające szczegółowe informacje o źródłach finansowania działalności, w tym o zbiórkach publicznych oraz dotacjach, grantach i darowiznach otrzymywanych od osób fizycznych, firm, organizacji i podmiotów publicznych i niepublicznych, w tym także z zagranicy; f) wykaże istnienie istotnego interesu prawnego pozostającego w bezpośrednim związku z przedmiotem postępowania. 3. Przez istotny interes prawny, o którym mowa w ust. 2 lit. f, rozumie się interes wynikający z przepisów prawa materialnego, mający charakter indywidualny i konkretny, którego naruszenie jest możliwe w wyniku wydania decyzji. 4. Przez obszar oddziaływania obiektu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b, rozumie się obszar oddziaływania obiektu w rozumieniu art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 7 lipca	Uwaga poza zakresem projektu.

			1994 r. – Prawo budowlane.” Art. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) w art. 28 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu: „2a. W przypadku inwestycji, o których mowa w art. 74b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), stronami postępowania są wyłącznie podmioty wskazane w tym przepisie.” Art. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. ...) po art. 28 dodaje się art. 28a w brzmieniu: „Art. 28a. W postępowaniach, o których mowa w art. 74b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), art. 28 nie stosuje się w zakresie ustalania kręgu stron.”	
274.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	nowy przepis	Ponadto wnosimy o rozważenie wprowadzenia do projektowanej ustawy lub w ramach odrębnej inicjatywy legislacyjnej następujących rozwiązań: • Związanie organu prowadzącego postępowanie administracyjne w zakresie budowy lub rozbudowy obiektów związanych z produkcją rolną, treścią pozytywnych opinii/uzgodnień w sytuacji, gdy organy wyspecjalizowane (np. PG Wody Polskie, Inspekcja Weterynaryjna) wydadzą pozytywne opinie/uzgodnienia. W takim przypadku organ prowadzący postępowanie administracyjne nie powinien ich „ignorować” i odmawiać wydania zgody z przesłanek pozamerytorycznych. Przyjęcie takiego rozwiązania pozwoli na zmniejszenie liczby przypadków odmów nieopartych o ekspertyzę właściwych służb.	Uwaga poza zakresem projektu.
275.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	nowy przepis	• Ograniczenie obowiązku sporządzania pełnego raportu oceny oddziaływania na środowisko w określonym przedziale (poniżej 210 DJP, a także doprecyzowanie współczynników DJP (np. brak kategorii bydła opasowego) i progów dla wybranych systemów chowu lub hodowli. Organom i inwestorom brakuje jednoznacznych reguł, co wydłuża postępowania administracyjne. Ponadto problemem są też rozbieżne interpretacje liczby DJP w praktyce opiniowania. Wprowadzenie takiej zmiany oznaczać będzie mniej sporów na etapie określania „czy raport jest potrzebny” i w konsekwencji krótsze postępowania oraz możliwość lepszego planowania inwestycji.	Uwaga poza zakresem projektu.
276.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich	nowy przepis	• Racjonalizacja materiału dowodowego i badań terenowych w procesie oceny oddziaływania na środowisko poprzez m.in. ograniczenie całorocznej inwentaryzacji przyrodniczej do krótszego okresu (np. 4 miesiące) oraz ograniczenie dopuszczania „kontr-opracowań” składanych przez strony po terminie, wraz z wprowadzeniem wymogu, by zarzuty techniczne (na przykład ogólny zarzut o negatywnym wpływie na środowisko lub zdrowie mieszkańców) były poparte analizą ekspercką. Przyjęcie takiej zmiany przeciwdziałać będzie przewlekłości, „turyście procesowej” i blokowaniu inwestycji przez dowody składane etapami.	Uwaga poza zakresem projektu.
277.	Wspólny Komitet Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Krajowej Izby	nowy przepis	• Okres przejściowy dla inwestycji rolniczych po wejściu planu ogólnego. Biorąc pod uwagę niechętnie podejście wielu gmin do wskazywania w planach ogólnych obszarów na których będzie możliwe prowadzenie produkcji zwierzęcej i budowy związanych z nią obiektów (w tym także biogazowni rolniczych) niezbędne jest wprowadzenie czasowego (minimum 24 miesiące) mechanizmu, który pozwalać będzie na wydawanie warunków zabudowy dla inwestycji rolniczych i powiązanych z produkcją rolną niezależnie od położenia –	Uwaga poza zakresem projektu. Wprowadzony nowy system planowania przestrzennego został zaprojektowany w celu przeciwdziałania chaosowi urbanistycznemu oraz uporządkowania procesów inwestycyjnych. Jego

	Gospodarczej i Federacji Przedsiębiorców Polskich		jako bufor dla wdrożenia planów ogólnych. Pozwoli to na ograniczenie ryzyka „luki inwestycyjnej” w okresie wdrożenia reformy planistycznej i zachowanie ciągłości modernizacji gospodarstw i inwestycji towarzyszących.	podstawowym założeniem jest ograniczenie rozproszonej zabudowy oraz zapewnienie spójności ładu przestrzennego. Wskazania wymaga, że z doświadczenia MRiRW wynika, że decyzje WZ dla zabudowy mieszkaniowej czy gospodarczej w ramach zabudowy zagrodowej (które obecnie mogą być co do zasady wydawane jedynie na obszarach uzupełnienia zabudowy) były wykorzystywane wielokrotnie przez „nierolników” realizujących na podstawie takich decyzji faktycznie zabudowę nierolniczą. Takie postępowanie często powodowało powstanie konfliktów przestrzennych na wsiach pomiędzy mieszkańcami niezwiązanymi z rolnictwem a rolnikami, uregulowanie tej kwestii zgodnie ze złożoną w tej uwadze propozycją, może wpłynąć negatywnie na działalność samych rolników. Niemniej jednak MRiRW widzi potrzebę zmian w zakresie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla zabudowy związanej z produkcją rolniczą. Wyrazem tego jest skierowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi do Ministerstwa Rozwoju i Technologii pismo z prośbą o uwzględnienie budynków z rodzaju 108 według Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT), tj. budynki produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa, w § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729). Takie rozwiązanie pozwoli na wyznaczenie obszaru uzupełnienia zabudowy (OUZ) w granicach aktywnych gospodarstw rolnych, które posiadają większą ilość zabudowy związanej z prowadzonym gospodarstwem rolnym. W konsekwencji rozwój zabudowy w tych gospodarstwach będzie możliwy w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy (WZ).
278.	Związek POLSKIE MIĘSO	cały projekt	Projektowane rozwiązania należy uznać za krok we właściwym kierunku, jednak ich zakres jest niewystarczający wobec rzeczywistych wyzwań, z jakimi mierzy się współczesne rolnictwo, w szczególności sektor produkcji zwierzęcej. Ochrona produkcyjnej funkcji wsi nie może ograniczać się wyłącznie do zachowania obecnego stanu rzeczy, lecz powinna przede wszystkim zapewniać realne warunki do dalszego rozwoju gospodarstw rolnych, modernizacji istniejących obiektów oraz realizacji nowych inwestycji.	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.

			Produkcja zwierzęca stanowi jeden z kluczowych filarów bezpieczeństwa żywnościowego państwa oraz stabilności ekonomicznej obszarów wiejskich. Tymczasem obecnie inwestycje w tym zakresie napotykają na liczne bariery administracyjne, przewlekłość postępowań oraz działania o charakterze obstrukcyjnym, często podejmowane przez organizacje ekologiczne, których celem nie jest udział merytoryczny w procedurze, lecz całkowite zablokowanie inwestycji i eliminacja produkcji zwierzęcej w Polsce. W ocenie Związku POLSKIE MIĘSO rzeczywista ochrona rolniczej funkcji produkcyjnej wsi wymaga nie tylko ochrony już istniejącej działalności, ale także stworzenia warunków	
279.	Związek POLSKIE MIĘSO	art. 1	Rozszerzenie projektowanego art. 144 ¹ Kodeksu cywilnego Proponujemy, aby po słowie „właściciel” dodać wyrażenie „lub posiadacz zależny”, nadając przepisowi następujące brzmienie: „Art. 144 ¹ . Właściciel lub posiadacz zależny nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.” Proponowany w projekcie przepis został sformułowany zbyt wąsko, ponieważ obejmuje wyłącznie właścicieli nieruchomości, podczas gdy znaczna część działalności rolniczej prowadzona jest na gruntach dzierżawionych lub użytkowanych na podstawie innych tytułów prawnych, w tym na gruntach z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Brak objęcia ochroną posiadaczy zależnych prowadziłyby do nierównego traktowania producentów rolnych.	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
280.	Związek POLSKIE MIĘSO	art. 1	Niezbędne jest doprecyzowanie, że modernizacja, budowa, rozbudowa oraz zwiększenie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej. Proponujemy dodanie przepisu w brzmieniu: „Modernizacja, budowa, rozbudowa oraz zwiększenie skali produkcji w gospodarstwie rolnym stanowią wykonywanie działalności rolniczej. Ochrona przewidziana w ustawie obejmuje te działania, o ile są prowadzone zgodnie z przepisami prawa.” Bez takiego doprecyzowania inwestycje rozwojowe mogą pozostawać poza zakresem ochrony ustawowej, co podważa sens projektowanej regulacji.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
281.	Związek POLSKIE MIĘSO	nowy przepis	Związek POLSKIE MIĘSO postuluje wprowadzenie kompleksowych rozwiązań usprawniających proces inwestycyjny związany z modernizacją i rozwojem produkcji rolniczej, w szczególności: • ustawowych terminów rozpatrywania spraw administracyjnych (90 dni w I instancji, 30 dni w II instancji), • zasady milczącej zgody w przypadku przekroczenia terminów przez organ, • jednej zintegrowanej decyzji administracyjnej obejmującej decyzję lokalizacyjną, środowiskową, uzgodnienia branżowe oraz pozwolenie na budowę, • ograniczenia liczby odwołań składanych przez organizacje ekologiczne, • zakazu składania tożsamy odwołań przez podmioty powiązane organizacyjnie lub kapitałowo. Obecny model prowadzi do wieloletnich opóźnień inwestycyjnych, niepewności prawnej i realnego zahamowania rozwoju gospodarstw.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
282.	Związek POLSKIE MIĘSO	nowy przepis	Zasadne jest doprecyzowanie kręgu stron postępowań dotyczących decyzji środowiskowych dla inwestycji rolniczych oraz wprowadzenie jasnych warunków udziału organizacji ekologicznych. Udział w postępowaniu powinien przysługiwać wyłącznie organizacjom, które: • posiadają osobowość prawną, • rzeczywiście działają lokalnie, • prowadzą działalność od co najmniej 12 miesięcy, • wykazują przejrzystość finansową, • posiadają rzeczywisty i konkretny interes prawny związany ze sprawą. Rozwiązanie to ograniczy zjawisko blokowania inwestycji przez podmioty działające wyłącznie procesowo, bez faktycznego związku z lokalną społecznością lub ochroną środowiska.	Uwaga poza zakresem projektu.
283.	Związek POLSKIE MIĘSO	nowy przepis	Związek POLSKIE MIĘSO wnosi również o rozważenie: • związania organu prowadzącego postępowanie treścią pozytywnych opinii wyspecjalizowanych organów, takich jak PGW Wody Polskie czy Inspekcja Weterynaryjna; • ograniczenia obowiązku sporządzania pełnego raportu oddziaływania na środowisko dla inwestycji poniżej 210 DJP oraz doprecyzowania współczynników DJP; • racjonalizacji materiału dowodowego poprzez skrócenie okresu inwentaryzacji przyrodniczej oraz ograniczenie dopuszczania spóźnionych kontr-opracowań; • wprowadzenia co najmniej 24-miesięcznego okresu przejściowego po wejściu planów ogólnych, umożliwiającego wydawanie warunków zabudowy dla inwestycji rolniczych	Uwaga poza zakresem projektu.

			niezależnie od położenia. Brak takich rozwiązań może doprowadzić do powstania luki inwestycyjnej oraz dalszego zahamowania modernizacji gospodarstw i rozwoju produkcji zwierzęcej. Związek POLSKIE MIĘSO stoi na stanowisku, że skuteczna ochrona rolniczych funkcji produkcyjnych wsi wymaga nie tylko ochrony rolników przed konfliktami społecznymi, ale przede wszystkim stworzenia stabilnych i przewidywalnych warunków dla rozwoju produkcji rolniczej, zwłaszcza zwierzęcej. Bez realnego wsparcia inwestycji, uproszczenia procedur administracyjnych oraz ograniczenia nadużyć proceduralnych nie będzie możliwe utrzymanie konkurencyjności polskiego rolnictwa ani zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju.	
284.	Związek Powiatów Polskich	art. 1	Rozumiejac intencję Projektodawców, zwracamy uwagę, że przepis jest nieprecyzyjny oraz źle skonstruowany legislacyjnie w kontekście jego celu. Przede wszystkim treść ogranicza jego stosowanie do właścicieli nieruchomości. Tymczasem gospodarowanie na nieruchomości przez rolnika może wynikać także z innych podstaw prawnych, głównie dzierżawy (wkrótce także potencjalnie dzierżawy rolniczej – zob. Projekt ustawy o dzierżawie rolniczej, nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UD279) i najmu. Pojawi się wtedy problem interpretacyjny czy potencjalne roszczenia można kierować wyłącznie do właściciela. Ponadto, konstrukcja przepisu sprawia, że działalność rolnicza jest z założenia powiązana z immisjami, które stanowią zakłócenie korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę i przepis stanowi niejako „kontratyp” wyłączający odpowiedzialność. Należy jednak przyjąć, że prowadzenie działalności rolniczej na obszarach wiejskich nie stanowi zakłóceń ponad przeciętną miarę, jest natomiast typową uciążliwością na takim terenie. To raczej jej prowadzenie niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i prawem może powodować zakłócanie korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę. Należy też zastanowić się czy nie należy doprecyzować, że działalność rolnicza, o której mowa w tym przepisie, dotyczy stricte obszarów wiejskich (vide projektowany art. 3). Propozycja poprawki: „Art. 1441. Prowadzenie na obszarach wiejskich działalności rolniczej zgodnej z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i przepisami prawa nie stanowi zakłócenia korzystania z nieruchomości sąsiednich.” Dopiero więc złamanie zasad prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisów dotyczących produkcji rolnej przez każdorazowego uprawnionego do korzystania z nieruchomości spowoduje zakłócenie korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana regulacja uwzględnia specyfikę działalności rolniczej jako działalności związanej z typowymi, nieuniknionymi oddziaływaniami na otoczenie i wprowadza mechanizmy służące uporządkowaniu relacji sąsiedzkich. Regulacja nie wyłącza możliwości dochodzenia roszczeń ani ochrony prawnej mieszkańców, lecz wprowadza domniemanie prawne, że immisje wywołane prowadzeniem działalności rolniczej mieszczą się w granicach przeciętnej miary, o ile taka działalność jest prowadzona zgodnie z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.
285.	Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”	art. 1	W proponowanych zapisach zachodzi potrzeba doprecyzowania „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” oraz brakuje wskazania kto będzie dokonywał oceny czy prowadzona działalność jest z nimi zgodna.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu

				rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
286.	Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”	art. 3	Wskazane jest mocniejsze doprecyzowanie i zastąpienie słowa „...jest świadomy” na „...godzi się”.	Uwaga nieuwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
287.	Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”	uwagi ogólne	a. Dla określenia uciążliwości odoru i zagrożeń dla zdrowia mieszkańców terenów wiejskich należy ustalić SKALĘ intensywności zapachu oraz hałasu wraz z METODĄ oceny tej skali; b. Dla ograniczenia skali konfliktów sąsiednich, proponujemy obok drogi sądowej wpisać obowiązującą zasadę mediacji stron konfliktu. W naszej ocenie, rolę mediatora powinien pełnić samorząd gminny; c. Zasada pierwszeństwa zasiedlania i uszanowania praw tubylców, powinna być główną osią regulującą relacje pomiędzy tzw. Krzakami a tzw. Ptokami; d. Należy przeciwdziałać zjawisku przeciwdziałania osiedlania się na terenach wiejskich oddalonych od tzw. centrum wsi, co szczególnie ważne jest dla gospodarstw hodowlanych, turystycznych itd. Reasumując, przedłożony przez kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi projekt ustawy jest zgodny z oczekiwaniami także naszego środowiska związkowego.	Uwagi poza zakresem projektu.
288.	ZZR Ruch Młodych Farmerów	nowy przepis	W pierwszej kolejności należy rozważyć zasadność wprowadzenia przepisów przewidujących sankcje za bezpodstawne zgłoszenia dotyczące rzekomych naruszeń spokoju przez działalność rolniczą. W praktyce występują przypadki uporczywego zgłaszania interwencji wobec rolników wykonujących niezbędne prace polowe, co może prowadzić do nieuzasadnionych utrudnień w prowadzeniu działalności. Proponuje się rozważenie gradacji sankcji – od mandatu karnego po skierowanie sprawy na drogę sądową w przypadku powtarzających się, ewidentnie bezzasadnych zgłoszeń. Jednocześnie należy zauważyć, że obowiązujące przepisy, w tym art. 66 Kodeksu wykroczeń, już przewidują odpowiedzialność za bezpodstawne wezwanie służb, co może częściowo adresować wskazany problem.	Uwaga poza zakresem projektu.
289.	ZZR Ruch Młodych Farmerów	art. 1	Kolejna uwaga dotyczy proponowanego brzmienia przepisu: „Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę (...)”. Zastosowane sformułowanie „ponad przeciętną miarę” budzi istotne wątpliwości interpretacyjne. Brak jednoznacznych kryteriów oceny może prowadzić do rozbieżności w stosowaniu prawa oraz jego dowolnej interpretacji. W praktyce może to skutkować sytuacjami, w których standardowe czynności rolnicze – takie jak praca maszyn (np. kombajnu) – będą uznawane za przekraczające tę nieostro zdefiniowaną granicę. W związku z powyższym zasadne wydaje się doprecyzowanie przepisu poprzez wskazanie bardziej mierzalnych kryteriów, o ile jest to możliwe. Przykładowo, w odniesieniu do hałasu można rozważyć odniesienie do konkretnych poziomów wyrażonych w decybelach, uwzględniających specyfikę działalności rolniczej oraz jej sezonowy charakter. Alternatywnie, można odwołać się do istniejących norm środowiskowych lub zasad prawidłowej gospodarki rolnej, które w sposób bardziej obiektywny określają dopuszczalne oddziaływania. Należy podkreślić, że brak precyzji w tym zakresie może prowadzić do sporów sąsiedzkich oraz nadmiernego obciążenia organów rozpatrujących skargi, a także utrudniać rolnikom wykonywanie ich podstawowej działalności.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej, jak i pojęcie przeciętnej miary są klauzulami generalnymi.
290.	ZZR Ruch Młodych Farmerów	podsumowanie	Podsumowując, rekomenduje się: rozważenie wprowadzenia mechanizmów przeciwdziałających nadużywaniu zgłoszeń, doprecyzowanie nieostrych pojęć poprzez wprowadzenie mierzalnych kryteriów lub odesłań do istniejących norm, zapewnienie równowagi pomiędzy ochroną interesów mieszkańców a realiami prowadzenia działalności rolniczej	Uwaga o charakterze podsumowującym. Projekt został zmodyfikowany, a proponowane rozwiązania są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów regulacji.

291.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Co do budowy domów w kwestii tej ustawy to zgadzam się, jednakże blokuje to rozwój gospodarstw. Z roku na rok konsolidacja gospodarstw postępuje, ludzie rezygnują z gospodarstw, a za to drugie się powiększają. Ustawa blokuje rozbudowę już istniejących, gdzie była jest i będzie potrzeba dodatkowych silosów, magazynów na płody rolne czy garaży na maszyny. A także budynków inwentarskich, jeśli mamy być niezależni i mieć bezpieczeństwo żywnościowe, to brak blokad budowy/rozbudowy budynków inwentarskich to podstawa	Uwaga poza zakresem projektu.
292.	Osoba prywatna	uzasadnienie OSR	Lista organizacji zaproszonych do konsultacji jest nadmiernie skoncentrowana wokół środowisk rolniczych, co ogranicza realną równowagę interesów w procesie konsultacji.	Projekt przekazano do szerokich konsultacji publicznych. Projekt został przesłany do licznych organizacji związkowych, organizacji branżowych, przedstawicieli nie tylko rolników, ale także notariuszy, adwokatów, radców prawnych, architektów i urbanistów, organizacji zrzeszających przedstawicieli samorządów, instytucji rolniczych, ośrodków analitycznych i jednostek naukowych.
293.	Osoba prywatna	art. 1	Z pełnym poparciem popieram inicjatywę Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmierzającą do ochrony podstawowej funkcji wsi, jaką jest produkcja żywności. Projekt UPRO8 jest ważnym krokiem w kierunku ograniczania konfliktów społecznych i zapewnienia spokojniejszego prowadzenia i rozwoju gospodarstw rolnych. Jednakże uważam, że proponowane rozwiązania nie idą wystarczająco daleko w zakresie ochrony inwestycji rolniczych, takich jak budowa i modernizacja chlewni/ tuczarni. Proponuję następujące dodatkowe zmiany: 1.Ustanowienie domniemania prawnego, że inwestycja w zakresie produkcji zwierzęcej (w tym tuczarnie powyżej określonej skali) prowadzona jest zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej i przepisami ochrony środowiska i jest zgodna z dobrym sąsiedztwem w rozumieniu prawa budowlanego i planowania przestrzennego. Odwracanie tego domniemania powinno wymagać udowodnienia rażącego naruszenia prawa przez skarżącego. 2. Ograniczenia kręgu podmiotów uprawnionych do wnoszenia odwołań w postępowaniach dotyczących inwestycji rolniczych wyłącznie do osób, które mają bezpośredni interes prawny tylko i wyłącznie właściciele nieruchomości bezpośrednio graniczących z daną inwestycją. 3.Wprowadzenie wyższych wymagań formalnych dla odwołań i protestów - każde odwołanie musi zawierać precyzyjne zarzuty, wskazanie naruszonych przepisów oraz konkretne dowody poparte opiniami niezależnych ekspertów w danej dziedzinie a nie tak jak dotychczas jedynie ogólnikowe obawy i domniemania. 4.Rozszerzenie mechanizmu z proponowanej zmiany Kodeksu Cywilnego (normalne korzystanie z nieruchomości przez działalność rolniczą) także na postępowania administracyjne, takie aby organy nie mogły odmówić wydawania decyzji wyłącznie z powodu protestów sąsiadów opartych na immisjach typowych dla rolnictwa. 5.Zwiększenie opłat sądowych które na dzień dzisiejszy do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego wynosi zaledwie 200 zł a która powinna wynosić minimum 1000 zł lub wprowadzenie kaucji za wniesienie bezzasadnego odwołania. Uzasadnienie: W ostatnich latach coraz częściej dochodzi do instrumentalnego blokowania inwestycji rolniczych przez osoby niezwiązane z rolnictwem, różnych organizacji lub sąsiadów którzy są rolnikami oraz rolnikami na emeryturze którzy nie pozwalają się rozwijać drugim sąsiadom przez samą zazdrość i bezpodstawne oskarżenia i wymysły i mówienie nie prawdy wobec inwestora co zagraża bezpieczeństwu żywnościowemu kraju i rentowności gospodarstw. Bez dalszego wzmocnienia ochrony prawnej rolników wiele inwestycji w produkcji zwierzęca będą nadal blokowane na kolejne lata, mimo spełnienie wszystkich wymogów prawnych i środowiskowych przez inwestorów. Wieś musi pozostać miejscem produkcji żywności , a nie wyłącznie strefą odpoczynku i mieszkaniową. Sam jestem przykładem gdzie sąsiedzi próbują zablokować rozwój mojego gospodarstwa bez skutecznie popartych dowodów tylko i wyłącznie domniemania, które nie	Uwagi nieuwzględnione. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1. W pozostałym zakresie uwagi poza zakresem projektu.

			mają pokrycia w rzeczywistości sprawa trwa już od września 2024r. gdzie sąsiedzi próbują podważyć rzetelność dokumentów i że dokumenty zostały zafałszowane co nie ma pokrycia w prawdzie bo dokumenty były przygotowywane przez niezależną firmę z którą nie mam żadnych powiązań. Proponowane przeze mnie rozwiązania nie pozbawią nikogo do prawa do samorządowych kolegiów odwoławczych czy też sądu, lecz ograniczą nadużywanie tego prawa do celów blokowania legalnej działalności rolniczej.	
294.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	popieram podstawowy cel projektu ustawy – rzeczywistą ochronę funkcji produkcyjnej wsi oraz zapobieganie konfliktom urbanizacyjno-rolniczym wynikającym z chaotycznej suburbanizacji. Proponowane mechanizmy (oświadczenia notarialne, domniemanie braku immisji z rolnictwa, ograniczenia w warunkach zabudowy) są potrzebne i oczekiwane przez środowisko rolnicze. Jednakże projekt w obecnej formie ma charakter uniwersalistyczny, co stanowi jego podstawową słabość. Brak wyraźnego zróżnicowania terytorialnego sprawia, że ustawa albo nie zapewni realnej ochrony tam, gdzie funkcja rolnicza jest dominująca, albo – co gorsza – niepotrzebnie zablokuje rozwój mieszkaniowy na obszarach o największej presji popytowej jednocześnie powodując spory. Główny postulat Wprowadzić obowiązkowe zróżnicowanie terytorialne stosowania przepisów ustawy w oparciu o dwa obiektywne kryteria: 1. dane Obserwatorium Polityki Miejskiej IRMiR (2025) – koncentracja 80 % inwestycji mieszkaniowych w ok. 20 % gmin (21,8 %); 2. Delimitację Obszarów Wiejskich GUS (DOW – stan na 1 stycznia 2024 r., średnia gęstość zaludnienia 119,4 os./km², próg 1/3 średniej = 39,8 os./km²). [Dołączono obszerny materiał graficzny] W projekcie ustawy dodać nowy artykuł (np. art. 5a lub odpowiedni ustęp w art. Dotyczącym zakresu stosowania): „Przepisów niniejszej ustawy dotyczących rolniczej funkcji produkcyjnej wsi nie stosuje się do gmin zaliczonych do kategorii aglomeracyjnych według Delimitacji Obszarów Wiejskich GUS (DOW). W tych gminach plan ogólny pozostaje obowiązkowy. W gminach zaliczonych do kategorii pozaaglomeracyjnych małej gęstości według DOW GUS plan ogólny staje się aktem fakultatywnym, a przepisy ustawy o funkcji produkcyjnej wsi stosuje się w pełnym zakresie.”	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1 i art. 3 (obecnie art. 2).

295.	Osoba prywatna	art 1, art. 2, art. 3	I. Analiza Krytyczna. 1. "Prawidłowa gospodarka" jako worek bez dna (Art. 1) Projekt wprowadza pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” jako nadrzędne nad „przeciętną miarą” zakłóceń. Niespójność: Prawo nie definiuje sztywno tych zasad. W efekcie rolnik może twierdzić, że wylewanie gnojowicy w upalną niedzielę pod oknami sąsiada to „prawidłowa gospodarka”, bo prognoza zapowiada deszcz. Zagrożenie: To prosta droga do immunitetu na uciążliwość. Sąsiad traci ochronę cywilną, bo standardy produkcyjne stają się ważniejsze niż prawo do odpoczynku i niezakłóconego korzystania z własnego domu. 2. Legalizacja depriwacji snu (Art. 2) Wyłączenie karalności za zakłócanie spoczynku nocnego (§§ 4\$) stoi w sprzeczności z wiedzą medyczną. Zdrowie człowieka: Hałas maszyn o natężeniu powyżej 80-90 dB w nocy drastycznie podnosi poziom kortyzolu i ryzyko incydentów sercowo-naczyniowych. Absurd: Ustawa zakłada, że biologia sąsiada „rozumie” potrzeby rolnictwa. Spoczynek nocny jest wartością chronioną konstytucyjnie (prawo do ochrony zdrowia), a ta nowela traktuje go jako opcjonalny luksus. 3. "Widziały gały, co brały" (Art. 3) Oświadczenie u notariusza o świadomości zakłóceń ma charakter „zrzeczenia się praw” in blanco. Wada prawna: Nie można zmusić obywatela do zaakceptowania przyszłych i nieokreślonych naruszeń jego zdrowia. Kupujący wie, że na wsi bywa głośno, ale nie może „wyrazić zgody” na to, by za 5 lat ktoś postawił mu pod oknem chlewnię na 2000 sztuk, twierdząc, że to „działalność rolnicza”. I. Dodatkowe nieprawidłowości i błędy w obecnym projekcie Brak precyzji w "immunitecie nocnym": Projekt zwalnia z kary za zakłócanie ciszy, ale nie określa poziomu decybeli. W obecnym brzmieniu rolnik mógłby legalnie testować silnik odrzutowy o 3 nad ranem, twierdząc, że to "przygotowanie do żniw". Dyskryminacja ze względu na miejsce zamieszkania: Art. 3 wprowadza obowiązek oświadczeń tylko dla nieruchomości poza granicami miasta. To tworzy dwa sorty obywateli – tych, których zdrowie jest chronione (miasto) i tych, których nie jest (wieś). Pominiecie dobrostanu zwierząt: Intensywna produkcja rolnicza to także hałas i zapach cierpiących zwierząt. Projekt chroni "produkcję", ale nie promuje "jakości", co jest sprzeczne z unijną strategią "Od pola do stołu". Retroaktywność (Art. 4): Przepis o stosowaniu starych przepisów do spraw w toku jest poprawny, ale ustawa nie przewiduje okresu przejściowego dla deweloperów, co wywoła chaos na rynku nieruchomości. Oczywiście można starac się poprawiać złą Ustawę dobrymi poprawkami, ale lepiej napisać ją na nowo w kształcie mniej więcej takim jak niżej: U S T A W A z dnia 2026 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zapewnienia harmonii społecznej i ochrony funkcji rolniczych wsi Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 z późn. zm.) po art. 144 dodaje się art. 144¹ w brzmieniu: „Art. 144¹ § 1. Właściciel nieruchomości prowadzący działalność rolniczą nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę (art. 144), o ile działalność ta jest prowadzona zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz spełnia wymogi minimalizacji uciążliwości. § 2. Domniemanie zgodności z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej nie dotyczy: Immisji stacjonarnych ciągłych: Pracy urządzeń technologicznych (dmuchawy, suszarnie, agregaty) generujących hałas powyżej 45 dB na granicy działki sąsiedniej w porze nocnej (22:00–06:00), chyba że zastosowano skuteczne wyciszenie techniczne. Immisji bezpośrednich: Oprysków chemicznych wykonywanych w warunkach atmosferycznych sprzyjających znoszeniu substancji na nieruchomości sąsiednie. Zaniedbań sanitarnych: Nieprawidłowego składowania odchodów zwierzęcych naruszającego normy zapachowe i środowiskowe.” Art. 2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734 z późn. zm.) w art. 51 dodaje się § 4 i § 5 w brzmieniu: „§ 4. Nie podlega karze za wykroczenie określone w § 1 lub § 3, kto zakłóca spokój lub spoczynek nocny w wyniku prowadzenia mobilnych prac polowych (żniwa, orka) uzasadnionych warunkami pogodowymi, pod warunkiem dopełnienia obowiązku informacyjnego. § 5. Obowiązek informacyjny uznaje się za dopełniony, jeżeli sprawca: W przypadku gospodarstw do 50 ha: powiadomił sąsiadów drogą elektroniczną (SMS/Aplikacja/Grupa sołecka) minimum 3 godziny przed rozpoczęciem prac uciążliwych. W przypadku gospodarstw powyżej 50 ha: dokonał rejestracji prac w systemie gminnym minimum 12 godzin przed ich rozpoczęciem. Brak dopełnienia powyższych terminów	Uwagi częściowo uwzględnione. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1 i art. 3 (obecnie art. 2). Odstąpiono od dotychczasowego art. 2.
------	----------------	--------------------------	---	---

			przywraca pełną karalność na podstawie § 1.” Art. 3. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1653 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: 1) po art. 9a dodaje się art. 9aa w brzmieniu: „Art. 9aa. § 1. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta, akt notarialny zawiera Metrykę Środowiskową Nieruchomości. § 2. Metryka, o której mowa w § 1, zawiera: Informację o klasie uciążliwości sąsiednich gospodarstw (A – do 50 ha, B – 50-150 ha, C – pow. 150 ha/fermy). Mapę istniejących i planowanych w promieniu 1 km instalacji rolniczych o wysokiej uciążliwości (chlewnie, kurniki, suszarnie przemysłowe). Oświadczenie nabywcy, że zapoznał się z powyższymi parametrami technicznymi i akceptuje wynikające z nich typowe immisje rolnicze prowadzone zgodnie z Art. 144¹ Kodeksu Cywilnego. § 3. Podmioty dokonujące podziału gruntów rolnych na cele budowlane (deweloperzy) są zobowiązane do zaprojektowania i sfinansowania zielonych pasów buforowych o szerokości min. 10 metrów na granicy z gruntami rolnymi klas B i C.” Art. 4. Przepisy Przejściowe i Wykonawcze Gminy w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy uruchomią cyfrowy system powiadomień "Wiejski Goniec". Istniejące instalacje stacjonarne (suszarnie) niespełniające wymogów Art. 1 § 2 pkt 1 muszą zostać zmodernizowane lub wyciszone w terminie 24 miesięcy. Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.	
296.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Uwzględnienie w projekcie ustawy zapisów dotyczących Planów ogólnych. Na chwilę obecną są procedowane plany w taki sposób, że w miejscu istniejącego gospodarstwa daje się mieszkalnictwo jednorodzinne lub tereny bez zabudowy pomimo, że np. jest zapis w MPZP jako RU – tereny usług rolniczych. Nie potrzeba walczyć z odorem czy hałasem – niewygodnego rolnika można wysiedlić z jego działalności poprzez zmianę planu, która uniemożliwi dalszy rozwój gospodarstwa. Mając na uwadze, że zazwyczaj hodowla zwierzęca przeszkadza więcej niż jednej rodzinie, jest wysoce prawdopodobne, że władze gminy zabiegając o głosy wyborców, dokonają takiej zmiany planu aby je zdobyć. Dobro pojedynczego gospodarstwa rzadko jest brane pod uwagę, co ewidentnie widać w mediach. W naszej gminie projekt Planu ogólnego również zmienia tereny istniejących, rozwijających się gospodarstw w taki sposób aby ten rozwój uniemożliwić.	Uwaga poza zakresem projektu.

297.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jako rolnik, którego głównym źródłem utrzymania jest prowadzona agroturystyka, zwracam uwagę, że proponowane przepisy całkowicie faworyzują jedną grupę rolników nad drugą. Wprowadzone przepisów w tym brzmieniu odebrałoby jakąkolwiek szansę na zapobiegnięcie powstawaniu w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów produkcji rolnej o przemysłowym charakterze, co doprowadziłoby do konieczności zamknięcia prowadzonej działalności. Turyści nigdy nie wybiorą na odpoczynek miejsca o silnych zapachach pochodzących z przyległych zakładów. Co więcej, przepisy te odebrałyby jakąkolwiek możliwość uzyskania odszkodowania. Przywołane w OSR przepisy z innych krajów wskazują, że takie przepisy nie występują nigdzie indziej. Nawet przywołany przykład Francji jest zupełnie inny. Tam mowa jest jedynie o wpływie zakładów funkcjonujących PRZED osiedleniem się nowych mieszkańców. Ustawa pozbawi rolników prowadzących agroturystyki możliwości dochodzenia roszczeń, w wielu przypadkach pozbawi źródeł zarobku, nawet w sytuacji, gdy agroturystyki zostały zbudowane w oparciu o kredyty, uniemożliwiając ich spłatę.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Agroturystyka jest formą turystyki wiejskiej ściśle związaną z rolnictwem i funkcjonującym gospodarstwem rolnym. Agroturystyka to świadczenie usług turystycznych przez rolników w gospodarstwie rolnym. Zachowanie rolniczych funkcji produkcyjnych wsi jest zatem fundamentem dalszego rozwoju agroturystyki. Projekt ustawy o ochronie funkcji produkcyjnej wsi, choć koncentruje się na rolnictwie, pośrednio wspiera rozwój agroturystyki poprzez ochronę gospodarstw rolnych jako podstawy tej działalności. Utrzymanie produkcyjnego charakteru wsi sprzyja zachowaniu jej autentycznego krajobrazu i tradycji, które stanowią kluczowy walor turystyczny. Zapewnienie stabilnych warunków prowadzenia działalności rolniczej umożliwia rolnikom rozwijanie dodatkowych źródeł dochodu, w tym usług agroturystycznych. Ustawa nie wyklucza funkcji turystycznej wsi, lecz traktuje ją jako uzupełnienie funkcji produkcyjnej. W rezultacie sprzyja to zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich, łączącemu rolnictwo z turystyką.
298.	Osoba prywatna	art. 1	Wprowadzić definicję „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” poprzez odwołanie do standardów dobrej praktyki rolniczej oraz przepisów UE i krajowych. Dodać zapis uwzględniający charakter obszaru wiejskiego oraz pierwszeństwo funkcji produkcji rolnej (szczególnie w sytuacji gdy gospodarstwo działało wcześniej niż powstała zabudowa lub zmiana funkcji sąsiednich nieruchomości). Wprowadzić domniemanie, że działalność rolnicza zgodna z prawem nie przekracza przeciętnej miary: „Domniemywa się, że działalność rolnicza prowadzona zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej nie stanowi immisji przekraczającej przeciętną miarę.” Skutek: odwrócenie ciężaru dowodu – to skarżący musi wykazać naruszenie. W przypadku konfliktu funkcji, pierwszeństwo przysługuje działalności rolniczej istniejącej przed zmianą sposobu zagospodarowania nieruchomości sąsiednich. To musi być norma bezpośrednia, nie „uwzględnianie”. Wyłączenie roszczeń: Nie przysługują roszczenia z tytułu immisji, jeżeli: • Działalność rolnicza była prowadzona wcześniej, • jest zgodna z prawem, • nabywca nieruchomości sąsiednich miał możliwość zapoznania się z jej charakterem. Rozszerzone uzasadnienie: Brak definicji „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” powoduje istotne ryzyko dowolnej interpretacji przepisów przez organy oraz sądy. Dodatkowo brak domniemania legalności działalności rolniczej utrzymuje niekorzystny rozkład ciężaru dowodu. Uwzględnienie charakteru obszarów wiejskich jest konieczne, aby przeciwdziałać stosowaniu standardów miejskich wobec działalności rolniczej.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.

299.	Osoba prywatna	art. 2	Uznanie rolniczej działalności nocnej oraz działalności w dni ustawowo wolne od pracy, w niedziele i święta jako elementu produkcji rolnej wynikającej z technologii lub warunków pogodowych. Wyłączenie odpowiedzialności: „Nie stanowi wykroczenia zakłócanie spoczynku lub porządku publicznego, jeżeli wynika z prowadzenia działalności rolniczej zgodnej z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Doprecyzować katalog czynności typowych wykonywanych w ramach działalności rolniczej (żniwa, nawożenie, opryski, obsługa zwierząt, uprawa, praca rolniczych kompleksów magazynowo-suszniczych, transport nawozów, transport płodów rolnych, ruch technologiczny maszyn rolniczych i środków transportu związanych z produkcją rolniczą etc.). Zakaz nadużycia prawa zgłoszeń: „Wielokrotne bezzasadne zgłoszenia mogą stanowić wykroczenie polegające na nadużyciu prawa.” Rozszerzone uzasadnienie: Produkcja rolna, w szczególności w zakresie upraw i hodowli zwierząt, wymaga prowadzenia prac także w porze nocnej (m.in. ze względu na gwałtownie zmieniające się warunki pogodowe). Brak jednoznacznego wskazania tych czynności może prowadzić do nadużyć i kierowania nieuzasadnionych zgłoszeń wobec rolników.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
300.	Osoba prywatna	art. 3	Nadać oświadczeniu nabywcy skutki prawne – ograniczenie roszczeń. Oświadczenie z realnym skutkiem: „Nabywca nieruchomości położonej na obszarze produkcji rolnej: • zrzeka się roszczeń z tytułu typowych imisji rolniczych, • przyjmuje na siebie ryzyko ich występowania.” Wprowadzić definicję imisji typowych dla działalności rolniczej. Imisje typowe to w szczególności: hałas, zapachy, pyły, ruch maszyn, emisje związane z nawożeniem i hodowlą. Rozszerzone uzasadnienie: Samo oświadczenie nabywcy nieruchomości o świadomości uciążliwości nie wywołuje skutków prawnych. W praktyce osoby nabywające nieruchomości na terenach wiejskich nadal inicjują postępowania przeciwko rolnikom. Wprowadzenie ograniczenia roszczeń oraz definicji imisji pozwoli ograniczyć konflikty.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
301.	Osoba prywatna	art. 4	Objąć nowymi przepisami także postępowania niezakończone (w toku). Brak zastosowania nowych przepisów do postępowań w toku powoduje, że regulacja nie rozwiązuje aktualnych sporów, które są głównym źródłem napięć społecznych na obszarach wiejskich.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa zakłada, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.
302.	Osoba prywatna	art. 5	Wydłużyć vacatio legis do 3 miesięcy. Organy publiczne są zobowiązane do wydania wytycznych interpretacyjnych. Zbyt krótki okres vacatio legis uniemożliwia właściwe przygotowanie organów oraz uczestników obrotu prawnego do stosowania nowych przepisów.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia, co, w ocenie projektodawcy, stanowi odpowiednią vacatio legis dla rynku obrotu nieruchomościami i notariatu.
303.	Osoba prywatna	cały projekt	Uzupełnić projekt o rozwiązania systemowe ograniczające roszczenia wobec działalności rolniczej. „Roszczenia wobec działalności rolniczej: • mogą być dochodzone wyłącznie w przypadku rażącego naruszenia prawa, • nie mogą prowadzić do zakazu prowadzenia działalności, • mogą skutkować wyłącznie odszkodowaniem pieniężnym.” blokada „zamknięcia gospodarstwa. Projekt ma charakter fragmentaryczny i nie rozwiązuje systemowych problemów związanych z konfliktami na obszarach wiejskich, w szczególności wynikających z napływu ludności nierolniczej oraz braku wyraźnego uprzywilejowania funkcji produkcyjnej wsi.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.
304.	Osoba prywatna	inne przepisy	Brak objęcia organów gmin i planowania przestrzennego. Brak zasady pierwszeństwa funkcji rolniczej. MPZP: Brak ochrony istniejących gospodarstw. Zmiana planu nie może pogorszyć warunków prowadzenia istniejącego gospodarstwa. Każdy plan musi zawierać analizę konfliktów funkcjonalnych – jej brak powoduje nieważność planu. MPZP i studium: Brak stref buforowych. Decyzje gmin: Brak analizy konfliktów funkcjonalnych. „Gmina ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za dopuszczenie zabudowy powodującej konflikty z działalnością rolniczą.” Bez bodźca finansowego gminy	Uwaga poza zakresem projektu.

			nic nie zmienia. Brak odpowiedzialności gmin. Gmina ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za dopuszczenie zabudowy powodującej konflikty z działalnością rolniczą. Brak analizy skutków planistycznych. Konieczna jest analiza wpływu na: • produkcję rolną • konflikty społeczne • rynek ziemi. Projekt nie adresuje przyczyn konfliktów. Bez wprowadzenia regulacji wiążących gminy, ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej pozostanie wyłącznie deklaratorywna. Projekt całkowicie pomija kluczowy obszar, jakim jest planowanie przestrzenne, które stanowi główne źródło konfliktów pomiędzy działalnością rolniczą a zabudową mieszkaniową. Brak nałożenia obowiązków na organy gmin prowadzi do sytuacji, w której konflikty są generowane systemowo poprzez dopuszczanie zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw rolnych. Nie wprowadza się zasady pierwszeństwa funkcji rolniczej, co oznacza, że interes produkcji rolnej pozostaje podporządkowany presji inwestycyjnej i urbanizacyjnej. Brak obowiązku tworzenia stref buforowych oraz analizy konfliktów funkcjonalnych powoduje dalsze pogłębianie sporów społecznych. Projekt koncentruje się na skutkach konfliktów (spory sąsiedzkie), a nie na ich przyczynach (wadliwe planowanie przestrzenne), co czyni regulację nieefektywną. Bez wprowadzenia regulacji wiążących gminy, ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej pozostanie wyłącznie deklaratorywna.	
305.	Osoba prywatna	art. 2, art. 3	W przeciwieństwie do wspomnianego w uzasadnieniu rozwiązania zastosowanego przez Francję, w niniejszym PROJEKCIE nie ma jasnego i jednoznacznego zastrzeżenia, że mowa o działalności rolniczej podjętej PRZED osiedleniem się nowego sąsiada. Akt notarialny który miałby być spisywany w tak ogólnikowej i nieprzejrzystej formie (jak proponowana w projekcie) wprowadziłby tylko więcej zamętu i domniemań. Sytuacja, gdy nowym mieszkańcem wsi jest przedsiębiorca rozpoczynający uprawę roli lub wyzyskiwanie zwierząt zwane hodowlą, nie została w ogóle w projekcie ujęta. Oczywiście że będą pojawiały się NOWE przedsiębiorstwa rolnicze i to one wkroczą do zastanego porządku a nie odwrotnie. Projekt jest niewiarygodnie manipulacyjny. Polska potrzebuje ustawy odległościowej i odorowej a nie gwarancji samowolki dla jednej ze stron.	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.
306.	Osoba prywatna	art. 1	W środkach realizacji do projektu UPRO8 czytamy „wprowadzenie zmiany do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny polegającej na wskazaniu, że prowadzenie działalności rolniczej mieści się w granicach normalnego korzystania z nieruchomości i co do zasady nie powinno być uznawane za nadmierne oddziaływanie na sąsiadów. Wyjątek stanowiłyby sytuacje, w których w konkretnej sprawie ustalono, że działalność jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa”. Wraz temu daje już bezpośrednio projekt ustawy, która będzie nowelizować w tym zakresie Kodeks Cywilny. Samo założenie jest poprawne, ponieważ niedozwolone immisje występowałyby tylko w sytuacji: 1) prowadzenia działalności rolniczej niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, 2) prowadzenia działalności rolniczej niezgodnie z przepisami prawa. Aktualnie w orzecnictwie i doktrynie sądów jasne jest, że naruszenie przepisów prawa (szczególnie administracyjnego) oznacza przekroczenie przeciętnej miary, o ile działania sprzeczne z tymi przepisami powodują immisje. Przykładem takiego orzeczenia będzie wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 1021/00 "[...] dopuszczalna miara zakłóceń ustalana jest przy zastosowaniu kryteriów obiektywnych, a istniejące normy administracyjne dopuszczalnych zakłóceń w postaci np. emisji hałasu mają znaczenie pomocnicze. Z jednej bowiem strony przekroczenie takich norm z zasady stanowi także przekroczenie "przeciętnej miary" wynikającej ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych, z drugiej jednak zakłócenia pozostające w granicach norm administracyjnych mogą wskazać "przeciętną miarę" przekraczać". Bardzo pozytywnie oceniam wprowadzenie domniemania prawnego, które spowoduje, że prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa będzie równoznaczna ze stwierdzeniem, że	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1, uzupełniono OSR i uzasadnienie. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.

			wytwarzane w jej ramach immisje nie mogą przekraczać przeciętnej miary. Takie unormowanie osłabi aktualną, w moje ocenie błędną, wykładnię wynikającą z orzecznictwa, że wytwarzanie immisji zgodnie z przepisami prawa może być nadmierną immisją i rodzić odpowiedzialność negatoryjną i odszkodowawczą. Jednak mam wątpliwości dot. ciężaru dowodu w takich sporach, a mianowicie następujący fragment uzasadnienia projektu: „Tym samym tworzy domniemanie prawne, że prowadzenie działalności rolniczej nie stanowi zakłócania korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, które można obalić jedynie stwierdzeniem, że prowadzenie działalności rolniczej w danej, konkretnej sprawie nie jest zgodne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa. W razie sporu to właściciel nieruchomości sąsiedniej występujący z roszczeniem z tytułu immisji w stosunku do rolnika musi udowodnić te okoliczności, zatem ciężar udowodnienia będzie spoczywać na skarżącym”. W mojej ocenie jest to niezgodne ze stosowaniem roszczeń negatoryjnych (art. 144 wz. z art. 222 par. 2 KC) w zakresie ciężaru dowodu. Przytoczę przykład z literatury prawniczej w tej kwestii: „[...] rozkład ciężaru dowodu bezprawności ingerencji w procesie negatoryjnym rozłożony jest w ten sposób, że powód wskazuje jedynie fakt - jego zdaniem nieuzasadnionego - oddziaływania, na pozwanym zaś ciąży dowód, jako środek obrony, że ingerencja ta nie była bezprawna (niezgodna z szeroko rozumianym prawem), tzn. że nie doszło do nieuzasadnionej ingerencji w prawo własności rzeczy. Wynika stąd, że na naruszycielu spoczywa obowiązek przytoczenia podstawy prawnej zarzucanego oddziaływania (por. T. Dybowski, Ochrona własności, s. 377). Należy jednak zauważyć, że pogląd ten jest trafny w stosunku do tych oddziaływań, które są uzasadnione z uwagi na wydanie w stosunku do naruszyciela indywidualnego zezwolenia na działanie w określony sposób, np. przez wydanie indywidualnego pozwolenia lub decyzji administracyjnej na podstawie art. 145 KC, przepisów prawa wodnego, prawa górniczego itp., a więc wówczas, gdy akt indywidualny uchyla ogólną zasadę bezprawnego charakteru danej ingerencji”³. Wobec tego pragnę tylko zwrócić uwagę, aby ponownie przemyśleć, czy konstrukcja proponowanego przepisu na pewno rozkłada ciężar dowodu w taki sposób, jak założył projektodawca w uzasadnieniu. W mojej ocenie, jeśli założymy, że ciężar dowodu obalenia domniemania prawidłowej gospodarki rolnej z art. 144¹ KC spoczywa na powodzie, to jedynym środkiem, jaki będzie przysługiwał powodowi, jest opinia biegłego z zakresu rolnictwa. Opinia taka będzie musiała wykazać, czy działalność rolnicza jest prowadzona w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, ponieważ ocena czy jest ona prowadzona zgodnie z prawem należy już do sądu i innych organów państwa. Do rozważania pozostaje jeszcze kwestia, czy w proces oceny prawidłowej gospodarki rolnej dla takich spraw nie należałoby zaangażować izb rolniczych, analogicznie do ich roli, jaką mają w procesach egzekucyjnych w art. 829² Kodeksu postępowania cywilnego. Odnosząc się do przesłanki „prowadzenia działalności rolniczej niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”. Jest to prawidłowy kierunek. Mój sprzeciw wywołuje jednak treść uzasadnienia projektu w zakresie uznania, że aktualne orzecznictwo dla podobnej klauzuli generalnej zawartej w art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego, będzie stosowane do projektowanych zmian. Studenci prawa uczą się o tzw. triadzie własności. To wywodząca się z prawa rzymskiego koncepcja określająca trzy główne uprawnienia właściciela: prawo do posiadania (ius possidendi), korzystania i pobierania pożytków (ius utendi et fruendi) oraz rozporządzania rzeczą (ius disponendi). Art. 213 i 1067 KC dot. kwestii rozporządzania własnością (zniesienia współwłasności i rozporządzenie w wyniku zapisu testamentowego), a nie korzystania z własności. Normy zawarte w tych dwóch artykułach odnoszą się do tego, czy gospodarstwo po zmianie właściciela będzie nadal wydajne ekonomicznie. Immisje są zawsze związane z korzystaniem z własności, na co wprost wskazuje treść art. 144 KC. Jeśli art. 144¹ KC wejdzie w życie to stworzy nowe pole do wykładni pojęcia „prawidłowa gospodarka rolna”, ponieważ będzie odnosić się do innej formy wykorzystywania uprawnień właściciela. Czym innym jest przykładowo, zniesienie współwłasności gospodarstwa 6 ha na dwa mniejsze 3 ha gospodarstwa (rozporządzanie rzeczą), a czym innym jest to, że z tego gospodarstwa komuś przeszkadza zapach z obory	
--	--	--	---	--

			(korzystanie z rzeczy). Projektodawca przewidział również, że klauzula generalne „prawidłowej gospodarki rolnej”, cytuję z uzasadnienia „[...] pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania”. Muszę ostudzić zapał projektodawcy, ponieważ aktualnie art. 144 KC również zawiera klauzule generalne (ponad przeciętna miara, społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości, stosunki miejscowe), które pozwalają na większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć. Pozytywnie należy ocenić, że klauzule generalne zostaną uszczegółowione, ale nie gwarantuje to wystarczającego zabezpieczenia realizacji celów ustawy. Należy rozważyć zatem pojęcie „prowadzenia działalności rolniczej”, które będzie stanowiło główną przesłankę zastosowania proponowanego art. 144.1 KC. O ile nie ma problemu z uznaniem za prowadzenie działalności rolniczej takich aktywności jak uprawa gruntu, hodowla zwierząt, to już problemy mogą pojawić się dla różnych działalności, które są na styku pojęcia „prowadzenia działalności rolniczej”, np. przetwórstwo prowadzone w gospodarstwie, rolniczy handel detaliczny, suszenie płodów rolnych. Być może lepsze byłoby użycie określenia „prowadzenia działalności rolniczej lub powiązanej z rolnictwem, która jest prowadzona w gospodarstwie rolnym”? Do rozważenia poddaję jeszcze kwestie związane z tym fragmentem uzasadnienia: „Celem projektu jest uregulowanie tylko tych sytuacji, w których działalność rolnicza prowadzona jest zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz przepisami prawa. Natomiast utrzymane są wszystkie prawa mieszkańców do ochrony przed rzeczywistymi, ponadnormatywnymi uciążliwościami. Dzięki temu zostaje zachowana równowaga interesów na obszarach wiejskich”. W Ocenie Skutków Regulacji (OSR) przedstawiono rozwiązania z innych państw. Choć zaprezentowane w OSR rozwiązanie czeskie ma swoje wady, nadal może stanowić inspirację w pewnym zakresie dla rozwiązań polskich. Chodzi o wprowadzenie w regulacjach dot. immisji nie tylko działalności rolniczej, ale jakiegokolwiek działalności prowadzonej zgodnie z prawem. Po wprowadzeniu projektowanych zmian w polskim KC ochronie podlegać będzie tylko gałąź gospodarki związana z rolnictwem. Pozostałe sektory gospodarki nadal będą zagrożone pozwami o immisję. Szczególnie może to dot. małych zakładów pracy. Do rozważenia pozostaje to, czy nie lepiej wprowadzić w polskim porządku zasadę, że działalność gospodarcza lub zawodowa prowadzona zgodnie z przepisami prawa nie wywołuje immisji ponad przeciętną miarę? Jest to wskazane tym bardziej faktem, że na przestrzeni ostatnich dekad działalność gospodarcza i zawodowa była i jest coraz bardziej regulowana na gruncie prawa administracyjnego, którego jednym z głównych celów jest regulowanie stosunków społecznych. W polskiej sferze medialnej jakiś czas temu również było głośno o sprawach dot. immisji, gdzie powodowie skarżyli się na hałas z boisk publicznych/szkolnych, choć takie boiska były użytkowane zgodnie z prawem. Wprowadzenie szerokiej klauzuli „prowadzenia działalności zgodnie z prawem” pozwoliłaby unikać również takich sytuacji.	
307.	Osoba prywatna	art. 2	Popieram proponowaną zmianę. Zastrzeżenia można wysunąć analogiczne do tych, które wysuwam wobec art. 1 projektu ustawy, tj. pole do nowej wykładni pojęcia „prawidłowej gospodarki rolnej” oraz „działalności rolniczej”. Zwrócić uwagę trzeba jeszcze na fakt, że wykładnie tych pojęć wypracowane, po wejściu ustawy w życie, przez orzecznictwo cywilne i karne, będą się wzajemnie przenikać. Sądy karne będą stosować wykładnię zaproponowaną przez sądy cywilne i vice versa.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
308.	Osoba prywatna	art. 3	Kierunek proponowanych zmian jest prawidłowy. Zastrzeżenie budzi luka zawarta w art. 3 pkt 2 projektu, tj. objęcie obowiązkiem oświadczenia nabywcy własności nieruchomości tylko tych nieruchomości, które są położone poza granicami administracyjnymi miast. W Polsce mamy przeróżne typy miast. Od dużych metropolii po miasteczka, które bardziej przypominają wsie. Przykładem takiego miasteczka, choć prawnie jest to miasto, niech posłuży miasto Prószków w woj. opolskim. W granicach administracyjnych miasta znajduje się zabudowa jednorodzinna, bloki mieszkaniowe, zakłady przemysłowe i usługowe, budynki użyteczności publicznej, a także kilka gospodarstw rolnych i pola uprawne. Gospodarstwa te, m.in. posiadają	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			liczne stada krów, przechowują dużą ilość kiszonki na przymach, uprawiają pola. Wszystko to wywołuje immisje rolnicze i dzieje się w obrębie administracyjnym miasta, blisko budynków mieszkalnych. W OSR powołano się również na uchwałę Nr 246/IX/25 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie dążenia do podniesienia świadomości mieszkańców Gminy Namysłów o zamieszkiwaniu na obszarze, na którym prowadzona jest działalność rolnicza i charakterystycznych cechach tej działalności. Gmina Namysłów jest również gminą miejsko-wiejską, a na terenie miasta Namysłów znajduje się aktualnie jeszcze parę gospodarstw rolnych. Dodatkowo należy mieć na uwadze zjawisko rozszerzania granic administracyjnych miast, czy to w okresie PRL-u, czy bardziej czasom Nam współczesnym. Poszerzenia takie zwykle wciągają pobliskie wsie, a co z tego wynika, również gospodarstwa rolne i pola uprawne, które na terenie tych wsi się znajdowały. Przykładem długiego rozrastania się może posłużyć miasto Opole, które pochłaniało pobliskie wsie od lat 50. XX w., a ostatnie takie duże rozszerzenie miało miejsce w 2017 r. Dystans między rynkiem w Opolu a najbliższym skupiskiem pól uprawnych to zaledwie 2,5 km. Tereny przyłączone do Opola w poprzednich latach są teraz obiektem silnej zabudowy deweloperskiej jednorodzinnej i wielorodzinnej, a blisko nich nadal są gospodarstwa rolne, skupy pól rolnych czy pola uprawne. Podobny proces miał miejsce z poszerzaniem granic Rzeszowa. Art. 3 proponowanej ustawy posiada zatem lukę, która nie będzie chronić gospodarstw rolnych i rolników, którzy bytują na obszarach miejskich od pokoleń lub w te obszary zostali wciągnięci. Sam pomysł z oświadczeniami w aktach notarialnych jest właściwy i realizuje zasadę prawniczą „chcącemu nie dzieje się krzywda” (łac. volenti non fit iniuria), która powinna w procesach o tego typu immisje być podnoszona. Proponowana zmiana wymaga jednak dopracowania, aby chroniła szerszy krąg rolników.	
309.	Osoba prywatna	art. 4	Największy sprzeciw budzi propozycja art. 4 projektu. W uzasadnieniu możemy wyczytać, że „Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych”. Przeanalizujmy zatem na czym opiera się zasada praw słusznie nabytych w polskim prawie konstytucyjnym, ponieważ zasada ta wywodzi się z art. 2 Konstytucji RP: „[...] zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zasada ochrony praw nabytych zapewnia ochronę praw podmiotowych – zarówno publicznych, jak i prywatnych. Poza zakresem stosowania tej zasady znajdują się natomiast sytuacje prawne, które nie mają charakteru praw podmiotowych ani ekspektatyw tych praw”⁴. Czy wprowadzenie art. 1441 KC spowoduje eliminację praw z art. 144 KC? Nie spowoduje! Powodowie nadal będą posiadać prawo do wnoszenia pozwów o immisje pochodzące z działalności rolniczej. Jedyne co ulegnie zmianie, to ocena sędziego na dany stan faktyczny sprawy o immisje pochodzące z działalności rolniczej. Art. 1441 KC będzie regulował sferę miary immisji i jej skali, a nie prawa jakie przysługuje potencjalnemu powodowi w takiej sprawie. Art. 4 projektu, jeśli wejdzie w życie, daje również czytelny sygnał, że intencją prawodawcy było, aby na gruncie art. 144 KC zapadały wyroki ograniczające działalność rolniczą ze względu na immisje, tak jak u Pana ... i. Czy faktycznie taka była intencja prawodawcy, jeśli teraz uszczegóławia on przepis, którego zastosowanie opiera się na klauzulach generalnych i zwrotach ocennych? Należy również pamiętać, że polski system prawny w swoim rdzeniu jest systemem prawa kontynentalnego, a nie prawa precedensowego. Proponowany projekt ustaw nie eliminuje wadliwego prawa wynikającego z aktu prawnego, tylko wadliwe w ocenie społecznej i projektodawcy zastosowanie prawa przez sąd w wyroku.	Uwaga nieuwzględniona. Przyjęte przepisy przejściowe mają na celu zapewnienie pewności prawa oraz stabilności toczących się postępowań, zgodnie z zasadami ochrony interesów stron.
310.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W ramach konsultacji społecznych wnoszę o dokonanie zmian w zapisach ustaw związanych z planowaniem przestrzennym, tj. dla terenów oznaczonych w planach ogólnych jako tereny otwarte należy dodać "zakaz zabudowy nie dotyczy zabudowy związanej z prowadzeniem chowu i hodowli zwierząt inwentarskich." W planach ogólnych nie uwzględnia się stref produkcji rolniczej, mimo iż wnoszono o ich uwzględnienie, np. w	Uwaga poza zakresem projektu.

			gminie Widawa (powiat łaski, województwo łódzkie) tereny zakazem zabudowy - tereny otwarte stanowią 87% powierzchni gminy, co uniemożliwia realizację inwestycji związanych z chowem i hodowlą.	
311.	Osoba prywatna	art. 3	(...)projekt UPRO8 traktuje miasto jako przestrzeń rolniczo-produkcyjną, zamiast miejsca mieszkaniowego. Ustawodawca, wprowadzając zapisy o ograniczeniu skargi na imisje rolnicze, nie uwzględnił realnych oczekiwań mieszkańców miast, którzy kupują nieruchomości w granicach administracyjnych miast, zakładając, że ich okolice pozostaną wolne od chronicznego smrodu, hałasu i intensywnego ruchu maszyn rolniczych. Brak tu równowagi - całkowita ochrona terenów wiejskich przed roszczeniami, przy bardzo silnym okrojeniu prawa do roszczeń mieszkańców miast w granicach administracyjnych. Coraz częściej sami rolnicy (szczególnie młodzi) nie chcą też mieszkać w obszarze objętym nieprzyjemnymi zapachami. Dodatkowo zauważam, że lista organizacji zaproszonych do konsultacji projektu UPRO8 jest nadmiernie skoncentrowana wokół środowisk rolniczych, co ogranicza realną równowagę interesów społecznych. Wniosek: Proszę o rozważenie wskazanych uwag w ramach prac nad projektem UPRO8, w szczególności: 1. całkowite wyłączenia z zakresu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych terenów w granicach administracyjnych miast, lub ograniczenia zapisu o skargach na imisje rolnicze w obszarach miast i osiedli przedmiejskich, 2. zrównoważenia procesu konsultacji poprzez włączenie dodatkowych organizacji reprezentujących mieszkańców miast i środowiska mieszkaniowe.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2). Projekt przekazano do szerokich konsultacji publicznych. Projekt został przesłany do licznych organizacji związkowych, organizacji branżowych, przedstawicieli nie tylko rolników, ale także notariuszy, adwokatów, radców prawnych, architektów i urbanistów, organizacji zrzeszających przedstawicieli samorządów, instytucji rolniczych, ośrodków analitycznych i jednostek naukowych.
312.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi z dnia 23.03.2026r. próbuje zrównać uciążliwość produkcji rolnej małego rolnika z produkcją rolną na skalę przemysłową oraz przerzucić ciężar udowadniania uciążliwości tejże produkcji na mieszkańców wsi. Nikt nie wątpi, że życie na wsi wiąże się z pewnymi doświadczeniami – zapachami, hałasem, obecnością much, które część osób może ocenić jako nieprzyjemne. Ale nijak mają się one do tego czego można zaznać w pobliżu przemysłowej produkcji zwierząt. Wychowałam się na prawdziwej wielkopolskiej wsi oraz wielokrotnie przebywałam w pobliżu ferm przemysłowych – to nie są porównywalne doświadczenia. Ten projekt zamyka mieszkańcom wsi drogę do dochodzenia swoich praw, do życia w spokoju. Jest to zła propozycja, które przedkłada zyski właścicieli ferm przemysłowych ponad prawo obywateli do życia bez nadmiernych uciążliwości. W dokumencie OSR nie podano ile pozwów rzeczywiście toczy się przeciw rolnikom i jaki mają one charakter tj. czy rzeczywiście są to spory między równymi sobie sąsiadami czy pozwy wobec ferm przemysłowych. OSR sugeruje, że to ludność napływowa jest źródłem konfliktu, ale nie podaje na to żadnego dowodu. „Wzmocnienie rolniczej funkcji produkcyjnej wsi przyczyni się do rozwoju rolnictwa, ale także będzie umożliwiało rozwój innych usług świadczonych na bazie gospodarstw rolnych (np. baza dla rozwoju funkcji turystycznej, przedsiębiorczość związana z usługami dla rolnictwa), tym samym przyczyniając się do rozwoju całych obszarów wiejskich i zwiększania ich żywotności.” - jest to błędny wniosek. Na skutek proponowanych regulacji napływ ludzi do wsi najpewniej się zmniejszy, bo nikt nie zagwarantuje, że w sąsiedztwie nie pojawi się wkrótce ferma na dziesiątki tysięcy zwierząt wobec której droga do protestu będzie zamknięta. Nikt nie będzie rozwijał agroturystyki przy przemysłowej chlewni. W takich wsiach zostaną ich dotychczasowi mieszkańcy, w domach, których wartość diametralnie spadła na skutek obecności przemysłowej produkcji zwierząt. To co OSR nazywa przywróceniem równowagi jest faktycznie jej jeszcze większym zaburzeniem. Już teraz obywatele są w trudnej sytuacji próbując dochodzić swoich praw, mierząc się z inwestorami mającymi za sobą pieniądze, prawników i wsparcie urzędników. Skala produkcji rolnej już dawno temu przekroczyła potrzeby na rynek krajowy, twierdzenie, że ten projekt zabezpiecza suwerenność żywnościową kraju jest kuriozalny. Proszę wstawić się za zwykłymi mieszkańcami wsi, a nie bogatymi inwestorami i odrzucić ten projekt.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

313.	Grupa osób prywatnych	uwaga ogólna niniejszym, jako mieszkańcy terenów wiejskich i właściciele nieruchomości położonych na obszarach, na których występuje działalność rolnicza, wnosimy uwagi do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi (UPRO8). My, niżej podpisani (mieszkańcy wsi “z dziada pradziada” i “miastowi”) od 12 lat doświadczamy wszystkich uciążliwości hodowli tuczników – sąsiad wybudował nam w odległości 8, 16 i 30 metrów od naszych, istniejących już domów tuczarnię o powierzchni 496 metrów, w której hoduje ca 500 świń. Mieszkamy w Grodzisku , 95-030 Rzgów, Powiat łódzki wschodni. Uważamy, że mamy prawo, aby nasze pytania i wnioski zostały potraktowane ze szczególną uwagą. Co do zasady nie kwestionujemy znaczenia rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego ani potrzeby ochrony legalnie prowadzonej działalności rolniczej. Sprzeciwiamy się jednak rozwiązaniom, które w praktyce osłabiają ochronę mieszkańców przed nadmiernymi uciążliwościami oraz prowadzą do ustawowego uprzywilejowania jednej grupy właścicieli nieruchomości kosztem innych obywateli. Nasze najważniejsze zastrzeżenia do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi: • Projekt narusza zasadę równej ochrony prawa własności i prawa do korzystania z nieruchomości, ponieważ w praktyce uprzywilejowuje jedną kategorię właścicieli kosztem innych. • Projekt osłabia ochronę mieszkańców wsi przed uciążliwościami, mimo, że to właśnie na terenach wiejskich najczęściej dochodzi do bezpośredniego sąsiedztwa zabudowy mieszkaniowej z produkcją zwierzęcą. • Użyte w projekcie pojęcie „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” jest nieostre i może rodzić liczne spory interpretacyjne, zamiast je ograniczać. • Projekt zawiera zapis „Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę..... chyba, że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z przepisami prawa” pomimo, iż brak jest w polskim systemie prawnym przepisów zabezpieczających pozostałych mieszkańców wsi przed uciążliwościami, które powoduje działalność rolnicza. Nie ma ustawy odorowej, nie ma przepisów “odległościowych”, nie ma przepisów odnośnie stref buforowych. 1 Nałożenie na mieszkańca w trakcie ewentualnego sporu konieczności wykazania niezgodności immisyjnej działalności rolniczej z przepisami, których nie ma jest wyrazem wyjątkowej arogancji. Rolnik może hodować w odległości 8, 16 i 30 metrów od naszych domów ca 500 świń, a nas – projektowana ustawa pozbawia wszelkich form protestu, a tym samym pozbawia podstawowych praw obywatelskich tj. prawa do ochrony naszego zdrowia, jakości życia i mienia. • Wyłączenie odpowiedzialności za zakłócanie spoczynku nocnego może prowadzić do nadmiernego obniżenia standardu ochrony mieszkańców w porze nocnej. • Obowiązkowe oświadczenie nabywcy nieruchomości nie rozwiązuje konfliktów już istniejących i może zostać wykorzystane jako argument osłabiający ochronę prawną mieszkańców w przyszłości. 1. Sprzeciw wobec projektowanej zmiany Kodeksu cywilnego Projektowany przepis dotyczący immisji rolniczych prowadzi do osłabienia ochrony właścicieli nieruchomości sąsiednich, w szczególności przed odorami, hałasem, pyłem i innymi uciążliwościami wynikającymi z intensywnej produkcji zwierzęcej. W praktyce tworzy on domniemanie, że wszystkie	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
------	-----------------------	---	----------------------------------

		oddziaływania pochodzące z działalności rolniczej mieszczą się w granicach dopuszczalnych, a ciężar sporu zostaje przesunięty na mieszkańca, który musi wykazywać niezgodność działalności z prawem albo z „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”. Takie rozwiązanie narusza równowagę pomiędzy prawem do prowadzenia działalności a prawem do spokojnego korzystania z własnej nieruchomości, ochroną zdrowia, prywatności i miru domowego. Szczególnie dotyczy to miejsc, w których zabudowa mieszkaniowa od lat współistnieje z obiektami chowu zwierząt zlokalizowanymi w bezpośrednim sąsiedztwie domów. Wnosimy o odstąpienie od tej zmiany . 2. Sprzeciw wobec projektowanej zmiany Kodeksu wykroczeń Projektowane wyłączenie karalności za zakłócanie spokoju lub spoczynku nocnego w związku z działalnością rolniczą zbyt szeroko ingeruje w prawo mieszkańców do odpoczynku i bezpieczeństwa. O ile incydentalne, sezonowe prace polowe mogą wymagać szczególnego podejścia, o tyle nie można tworzyć generalnej podstawy do obniżenia ochrony mieszkańców w porze nocnej. Wnosimy o rezygnację z tego rozwiązania albo o jego ścisłe ograniczenie wyłącznie do wyjątkowych, obiektywnie uzasadnionych, sezonowych prac agrotechnicznych, z wyłączeniem stałych i powtarzalnych źródeł hałasu pochodzących z produkcji zwierzęcej lub infrastruktury technicznej gospodarstw. 3. Sprzeciw wobec obowiązkowego oświadczenia nabywcy nieruchomości Projektowany obowiązek zamieszczania w akcie notarialnym oświadczenia nabywcy nieruchomości 2 położonej poza granicami administracyjnymi miasta, że jest on świadomy możliwych zakłóceń wynikających z działalności rolniczej, nie rozwiązuje rzeczywistych problemów i może w przyszłości prowadzić do osłabiania ochrony prawnej nabywców. Sam fakt nabycia nieruchomości na wsi nie może oznaczać z góry akceptacji ponadprzeciętnych, długotrwałych lub szkodliwych oddziaływań, zwłaszcza odorowych, hałasowych lub środowiskowych. Wieś jest miejscem produkcji rolnej, ale jest również miejscem zamieszkania, wychowywania dzieci, ochrony zdrowia i wykonywania prawa własności. Wnosimy o usunięcie tej propozycji z projektu. 4. Brak równowagi interesów w projekcie Projekt został skonstruowany niemal wyłącznie z perspektywy ochrony prowadzących działalność rolniczą. Nie przewiduje natomiast skutecznych, równoległych mechanizmów ochrony mieszkańców wsi przed nadmiernymi uciążliwościami. Nie przewiduje minimalnych standardów ochrony przed odorami, nie wprowadza kryteriów odległościowych, nie różnicuje skali działalności i nie uwzględnia szczególnej sytuacji osób mieszkających w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów produkcji zwierzęcej. Jeżeli ustawodawca chce rzeczywiście ograniczać konflikty społeczne na wsi, powinien równolegle wprowadzać instrumenty ochrony mieszkańców, a nie jedynie osłabiać ich pozycję prawną. Domagamy się, aby prace nad ustawą o ochronie funkcji produkcyjnej wsi były prowadzone równolegle z pracami nad: 1. ustawą regulującą problem uciążliwości zapachowych (tzw. ustawą odorową), 2. przepisami określającymi minimalne odległości ferm zwierzęcych od zabudowy mieszkalnej oraz terenów szczególnie wrażliwych, 3. przepisami określającymi strefy buforowe między uciążliwymi obiektami rolniczymi a zabudową mieszkaniową.	
--	--	--	--

314.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Szanowni Państwo, chciałabym zgłosić swoją wątpliwość dotyczącą projektu ustawy. Mam poczucie, że sąsiedzi działalności rolniczej nie są wystarczająco chronieni. Projektowane przepisy mogą naruszać prawo własności (art. 64 Konstytucji RP), zasadę równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP), prawo do sądu (art. 45 i 77 Konstytucji RP), prawo do ochrony zdrowia (art. 68 Konstytucji RP) oraz art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Szczególne zastrzeżenia budzi brak rozróżnienia między małymi gospodarstwami a wielkotowarowymi fermami przemysłowymi – ustawa przyznaje identyczne przywileje podmiotom o nieporównywalnie większym wpływie na środowisko i jakość życia mieszkańców.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
315.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Popieram postulat Green Rev Institute i Federacji Bezpieczna Żywność. Nie może być tak, że ciężar za udowodnienie uciążliwości wynikającej z działania fermy jest wyłącznie po stronie mieszkańców. Przede wszystkim fermy powinny być zobligowane do prowadzenia swojej działalności w sposób nieuciążliwy dla lokalnych społeczności. Apeluję o rewizję projektu ustawy.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
316.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Szanowni Państwo, Sprzeciwiam się temu projektowi ustawy z poniższych powodów: 1. Projekt traktuje jednakowo przemysłowe kompleksy produkcji zwierzęcej i małe rodzinne gospodarstwa – brak jakiegokolwiek rozróżnienia ze względu na skalę. 2. Zmiana Kodeksu cywilnego przekreśla możliwość dochodzenia roszczeń nawet przy realnych, poważnych uciążliwościach ze strony przemysłu. 3. Ministerstwo nie przedstawiło żadnych danych o skali problemu – ile naprawdę jest „niezasadnych pozwów”? Nie wiadomo. 4. Ustawa może naruszać prawo do zdrowia, prawo własności i prawo do sądu zagwarantowane w Konstytucji RP i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. 5. Nie ma w Polsce przepisów określających dopuszczalny poziom odoru – więc „zgodność z prawem” w żaden sposób nie chroni mieszkańców przed realnym problemem. 6. Przepisy uderzają też w ekologiczne gospodarstwa i agroturystykę – działalności, które potrzebują czystego środowiska, a nie uprzywilejowania przemysłu obok nich.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
317.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Miejsce tego projektu jest w koszu!	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
318.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt w praktyce znacząco ogranicza lub wręcz eliminuje możliwość dochodzenia roszczeń przez osoby dotknięte uciążliwościami, przerzuca ciężar dowodu na mieszkańców, co przy nieprecyzyjnych definicjach („zasady prawidłowej gospodarki rolnej”) jest trudne do spełnienia, nie uwzględnia realnych skutków działalności przemysłowej (np. ferm), które mogą powodować poważne szkody środowiskowe i zdrowotne, może naruszać konstytucyjne prawa i wolności, w tym prawo własności, prawo do zdrowia, prywatności i sądu oraz zasadę równości wobec prawa, brak jest rzetelnego uzasadnienia i danych potwierdzających konieczność wprowadzenia tak daleko idących zmian.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
319.	Osoba prywatna	art. 1	Jednakże projekt w obecnym kształcie nie zapewnia rzeczywistego zrównoważenia interesów. Wprowadza bardzo szerokie domniemanie, że działalność rolnicza nie stanowi zakłócenia ponad przeciętną miarę, o ile jest prowadzona zgodnie z przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to znaczące wzmocnienie pozycji podmiotów prowadzących działalność rolniczą kosztem mieszkańców obszarów wiejskich oraz innych podmiotów funkcjonujących na tych terenach. Projekt nie uwzględnia kluczowych czynników generujących współczesne konflikty na wsi, w szczególności: przemysłowego charakteru części działalności rolniczej, rosnącej skali i koncentracji produkcji zwierzęcej, skumulowanego charakteru oddziaływań, niedostateczności istniejących norm w zakresie oceny uciążliwości, oraz problemu obchodzenia przepisów środowiskowych poprzez rozdrabnianie instalacji lub unikanie obowiązku uzyskania pozwoleń zintegrowanych. W rezultacie istnieje ryzyko, że projekt nie ograniczy konfliktów społecznych, lecz doprowadzi do ich utrwalenia poprzez ograniczenie możliwości dochodzenia roszczeń przez osoby dotknięte oddziaływaniem. Projekt ustawy w obecnym kształcie nie zapewnia rzeczywistej równowagi pomiędzy ochroną działalności rolniczej a ochroną praw mieszkańców obszarów wiejskich. Przyjęte rozwiązania prowadzą do istotnego wzmocnienia pozycji podmiotów	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			prowadzących działalność rolniczą, bez dostatecznego uwzględnienia skali tej działalności, jej charakteru oraz rzeczywistego wpływu na otoczenie. W szczególności projekt: nie rozróżnia działalności rolniczej o charakterze tradycyjnym od działalności o charakterze wielkoskalowym i przemysłowym; opiera się na pojęciach nieostrych, których stosowanie w praktyce może znacząco utrudnić dochodzenie roszczeń przez osoby dotknięte oddziaływaniem; nie uwzględnia niedostateczności istniejących norm w zakresie oceny uciążliwości, w tym oddziaływań skumulowanych; pomija problem obchodzenia przepisów środowiskowych poprzez rozdrabnianie instalacji oraz unikanie obowiązku uzyskania pozwoleń zintegrowanych; może prowadzić do objęcia szczególną ochroną działalności, która w praktyce funkcjonuje dzięki lukom w systemie nadzoru lub niewystarczającej egzekucji obowiązujących przepisów; może skutkować niższym poziomem ochrony mieszkańców wsi przed działalnością o charakterze przemysłowym niż poziom ochrony przysługujący mieszkańcom miast. W związku z powyższym rekomenduje się zasadniczą zmianę projektu albo odstąpienie od jego przyjęcia w obecnym kształcie. Samo wyłączenie działalności o charakterze przemysłowym nie rozwiąże wszystkich problemów projektu, jeżeli utrzymane zostaną nieostre przesłanki, szerokie domniemanie „normalności” działalności rolniczej oraz brak jasnych standardów oceny uciążliwości. Po pierwsze, należy wprowadzić wyraźne rozróżnienie skali i charakteru działalności rolniczej. Ochrona przewidziana w projekcie powinna dotyczyć przede wszystkim zwykłych, sezonowych i proporcjonalnych uciążliwości rolniczych, a nie automatycznie obejmować wielkoskalową produkcję zwierzęcą o charakterze przemysłowym. Po drugie, należy uwzględnić rzeczywisty, a nie wyłącznie formalny charakter działalności. Ocena oddziaływania powinna obejmować łączną skalę i funkcjonalne powiązania instalacji, tak aby wyeliminować możliwość obchodzenia przepisów poprzez podział inwestycji, etapowanie lub rozproszenie działalności pomiędzy podmioty formalnie odrębne. Po trzecie, z zakresu szczególnej ochrony powinna zostać wyłączona działalność prowadzona z naruszeniem obowiązków środowiskowych, w szczególności działalność wymagająca pozwolenia zintegrowanego, jeżeli takiego pozwolenia nie uzyskano. Po czwarte, przed wprowadzeniem dodatkowych mechanizmów ochrony działalności rolniczej konieczne jest wzmocnienie nadzoru nad wielkotowarową produkcją zwierzęcą, w tym identyfikacja instalacji, które nie spełniają obowiązujących wymogów. Po piąte, niezbędne jest doprecyzowanie standardów oceny uciążliwości, w tym w szczególności oddziaływań zapachowych i skumulowanych, tak aby możliwe było ich realne zastosowanie w postępowaniach administracyjnych i sądowych. Po szóste, należy zapewnić równy poziom ochrony mieszkańców wsi i miasta. Wielkoskalowa produkcja zwierzęca powinna być traktowana z uwzględnieniem jej rzeczywistego charakteru, skali i oddziaływania, a nie automatycznie obejmowana szczególnym domniemanie „normalności” działalności rolniczej.	
--	--	--	--	--

320.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt proponowanej ustawy jest nieprecyzyjny, nie opiera się na rzetelnych danych i pogłębionej analizie środowiskowej jak również brakuje w nim merytorycznej oceny wpływu nowych regulacji na grupy społeczne, których te regulacje będą w głównej mierze dotyczyć. Na jego podstawie nie sposób ocenić w pełni konsekwencji proponowanych zmian. Ponadto, nie ustalając m. in. żadnych norm dopuszczalnego poziomu hałasu, stopnia skażenia gleb, wód, odoru, czy też nie definiując co wchodzi w zakres dopuszczalnej „uciążliwości” nie można z góry przyjąć, że działalność rolnicza z założenia nie jest uciążliwa i nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiednich. Pojęcie „prawidłowej gospodarki rolnej” nie zostało precyzyjnie zdefiniowane i jako takie stanowi pole do swobodnej interpretacji jak również furtkę do nadużyć i nieprawidłowości. Jako takie będzie ono również stanowić duże utrudnienie w przypadku dochodzenia swoich praw przez osoby poszkodowane gdyż z założenia faworyzuje ono i zmniejsza odpowiedzialność podmiotów prowadzących działalność rolniczą. Zmiany w Kodeksie wykroczeń mające pozwolić na wyłączenie karalności za zakłócanie spokoju lub spoczynku nocnego w wyniku prowadzenia działalności rolniczej, np. przez hałas generowany przez maszyny rolnicze czy zwierzęta w sposób jednoznaczny faworyzują rolnictwo wielkotowarowe. Obecny system żywnościowy promujący dopłaty do przemysłowej hodowli zwierząt oraz wielkoobszarowe uprawy z użyciem nawozów sztucznych i pestycydów niszczy bioróżnorodność, degraduje gleby i zanieczyszcza wody. Ponadto obecność takich gospodarstw wpływa na obecność odoru, plagowych ilości gryzoni i insektów, zagrożenie epidemiczne, ograniczenie rozwoju innych form gospodarowania na terenach wiejskich (agroturystyka, rolnictwo ekologiczne), spadek wartości nieruchomości, degradację i wyludnianie się terenów dlatego też faworyzowanie i wzmacnianie pozycji takich podmiotów nie jest korzystne z wielu względów. Projekt ustawy ma rzekomo w zamyśle na celu ochronę rolniczych funkcji produkcyjnych wsi oraz bezpieczeństwa żywnościowego Polski. Tymczasem, w ostatnich kilkunastu latach polskie rolnictwo przechodzi wyraźny proces koncentracji i profesjonalizacji. Po roku 2004 r. bardzo przyspieszył rozwój ferm przemysłowych co ma związek głównie z działalnością eksportową, a nie bezpieczeństwem żywnościowym w Polsce. Liczba małych gospodarstw rolnych systematycznie spada, a rośnie średnia powierzchnia gospodarstw, co wskazuje na zmianę charakteru rolnictwa w kierunku gospodarstw wielkoobszarowych zarządzanych przez agro-konglomeraty. Projekt ustawy w praktyce może znacząco ograniczyć prawa obywateli do ochrony przed uciążliwościami związanymi z działalnością rolniczą oraz utrudnić im dochodzenie swoich praw faworyzując bezkarność podmiotów prowadzących działalność rolniczą.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
------	----------------	--------------	--	----------------------------------

321.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt ustawy godzi w podstawowe prawa i wolności człowieka. Dyskryminuje ludzi z terenów wiejskich, dzieli nas Polaków na dwie grupy: na lepszych (producentów rolnych, głównie hodowców przemysłowych) i pozostałych (większości mieszkańców służących wyłącznie do płacenia podatków i jako konsument bez prawa do życia i decydowania o własnym zdrowiu i życiu). Projekt ustawy tworzy podziały na ludzi miastowych, pozbawionych praw i opieki Państwa w sytuacji, gdy zamieszkują tereny wiejskie i lepszych, którzy mogą nieograniczenie, często umyślnie wywoływać hałas lub smród niszcząc zdrowie innych ludzi. Jako Polka dotknięta brakiem jakichkolwiek działań Państwa wobec przemocy i terroryzmu smrodem i hałasem wobec mojej rodziny, pomimo istnienia przepisów, których niestety nie egzekwują organy i instytucje Państwowe, przyzwalając na bezkarne funkcjonowanie ze szkodą dla zdrowia ludzi i zwierząt patogospodarstw podobnie jak patoschronisk, zgłaszam swój sprzeciw wobec dyskryminującemu projektowi ustawy. Powodem konfliktów na wsiach nie są mieszkańcy, lecz głównie samorządy, wydające zgody na zabudowę mieszkaniową w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowy zagrodowej lub jak było w moim przypadku - na zabudowę zagrodową bezpośrednio przy terenach zabudowy mieszkaniowej istniejącej od blisko pół wieku, nie dbając o zdrowie i życie ludzi. Problemem jest brak podstawowej wiedzy nt. ochrony zdrowia ludzi i kontroli organów Państwa wyznaczonych do ochrony środowiskowa (gmina, powiat, WIOŚ) nad działalnościami wymagającymi decyzji środowiskowych. Ww. instytucje ze względu na braki doświadczonych i wykształconych osób w swoich strukturach często opowiadają się za osobami działającymi bez decyzji środowiskowej. Problemem jest brak planów miejscowych, co doprowadziło do patologii na wsiach i budowę chlewni czy obór przy osiedlach zabudowy mieszkalnej w centach wsi lub budynków mieszkalnych wielorodzinnych pod fermą kur. Projekt ustawy godzi w prawo własności, bowiem każda działka na wsi nawet z istniejącą zabudową mieszkaniową będzie obciążona realnym obniżeniem jej wartości, z uwagi na potencjalne możliwe występujące bezkarne szkody w środowisku skutkujące brakiem ochrony zdrowia ludzi. Takie zmiany paradoksalnie mogą doprowadzić do sytuacji, że administracyjne wsie znikną z terenu Polski, bowiem nikt, kto nie jest rolnikiem nie będzie chciał mieszkać na wsi, co może doprowadzić do sytuacji sprzed 1989 r., zwiększenia wykluczenia ludzi ze wsi. Bardziej zurbanizowane tereny będą wchłaniane przez miasta, bo ludzie będą składać petycje o włączenie do miast by nie zostać wykluczonym i pozbawionym praw do życia w zdrowiu. Zmiana ustawy ostatecznie doprowadzi do rosnących podziałów pomiędzy Polakami i zniszczenia Polski. Większość rolników nie działa umyślnie na szkodę pozostałych mieszkańców wsi, a mieszkańcy wsi nie zgłaszają skarg, gdy hałas lub smród jest związany z wywożeniem obornika, lecz składają je wtedy gdy jest to działanie umyślne, złośliwe i bezprawne na szkodę zdrowia i życia innych ludzi. Konieczne jest referendum i zapytanie ludzi, czy chcą by ich domy, w których żyją i mieszkają na wsiach straciły na wartości, czy chcą się czuć gorsi niż ludzie z miasta, wykluczeni i pozbawieni praw, czy chcą by Państwo Polskie nie chroniło ich zdrowia i przyzwalało na bezkarne nieograniczone jego niszczenie poprzez hałas lub smród. Projekt tej ustawy nie chroni nikogo, ani mieszkańców wsi ani rolników, wyłącznie dużych przemysłowych producentów. Takie ustawy doprowadzą do zwiększonej polaryzacji i niechęci ludzi spoza rolnictwa do ludzi zajmujących się rolnictwem. By zapobiec konfliktom na wsiach należy wprowadzić ustawę o minimalnych odległościach zabudowy zagrodowej od terenów zabudowy mieszkaniowej (istniejącej i projektowanej) oraz wyciągać konsekwencje w sytuacjach łamania prawa na szkodę zdrowia i życia Polaków.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
322.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Propozycja dotyczy aby w Ustawie znalazł się zapis o rolnikach nie tylko z terenów wiejskich. Są bowiem rolnicy, którzy prowadzą gospodarstwa w mniejszych miastach, a nawet w miastach powiatowych. W ustawie powinien być również zapis dotyczący tego, że właściciele nieruchomości, którzy nie są rolnikami, nie powinni zgłaszać skarg/pozwów dot. odgłosów zwierząt gospodarskich np. odgłosy drobiu, szczekanie psów, ryk bydła, beczenie owiec itp.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

323.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Postulat uwzględnienia rolników miejskich. Uwzględnienie nas, jako "rolników miejskich" w procedowanych przepisach jest dla nas tak samo ważne, jak dla "rolników wiejskich", bowiem mierzymy się z dokładnie tymi samymi problemami - niektórym mieszkańcom zaczyna przeszkadzać hałas, czy kurz nierozdzielnie powiązane z naszą pracą, czy chociażby tworzenie zatorów drogowych w sezonie prac polowych, gdy na drogach pojawia się wzmożony ruch rolniczych pojazdów wolnobieżnych w tym ciągników. To niestety w ogromnym stopniu utrudnia nam prowadzenie naszego gospodarstwa, a dodatkowo niemal całkowicie ogranicza możliwości rozwoju.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie przepisów art. 1 i art. 3.
324.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Chcę wyrazić swoją opinię i zaniepokojenie nową ustawą. Ważne jest by mieszcuchy nie groziły sądem starszej babci z powodu koguta, ale też zapisy ustawy nie mogą stawiać społeczności wiejskiej w sytuacji, że fermy - np. kur będą uprzywilejowane i każdy może sobie taką fermę postawić o 100 m o domu kogoś innego. uciążliwość takich ferm była głośno omawiana na przykładzie okolic Żuromina - sam przejazd samochodem w tamtym rejonie jest uciążliwy, nie tylko mieszkanie. Chcemy sprawiedliwych ustaw, a nie lobbowania za fermami.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
325.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Ustawa nie chroni małych, rodzinnych gospodarstw. Chroni przemysł, który już teraz odpowiada za ogrom szkód i cierpienia zwierząt.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
326.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem przeciwna wprowadzeniu zmian, bo to zmiana na gorsze dla zwierząt, oraz dla okolicznych mieszkańców. Trzeba wprowadzać takie zmiany, które minimalizują cierpienie zwierząt, a nie je powiększają, i zapewniają ochronę dla mieszkańców przed uciążliwością sąsiedztwa hodowli. A te zmiany są dobre tylko dla hodowców, a złe dla zwierząt i mieszkańców. Pieniądze nie może być ważniejszy od cierpienia innych. To nie są zmiany, jakie chce polskie społeczeństwo!	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
327.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Największym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

328.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Zmiany nie mogą dojść do skutku. Nie zgadzam się z powyższymi zapisami. Mój sąsiad ma chlewnie przemysłową 10 m od mojej posesji, generuje to niesamowity odór, chlewnia nie jest wyposażona w odpowiednie wentylatory. W obrębie mojej posesji z powodu chlewni gromadzi się mnóstwo robactwa (much), gryzoni (szczury, myszy). Występuje również hałas podczas załadunku świń, okropny krzyk zwierząt ładowanych na ciężarówkę, zwierzęta są bite, krzywdzone (mam nagrania). Jestem bardzo ciężko funkcjonować w obrębie chlewni, nastąpił spadek wartości mojej nieruchomości. Sprzedaż z grosze nie pozwoli mi na zakup nowego lokum!	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
329.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem przeciwko tej zmianie, gdyż odbije się ona negatywnie na mieszkańcach terenów sąsiadujących z zakładami przemysłowymi, które dodatkowo zatrują środowisko. Te zakłady, które przetwarzają żywność, czy hodują zwierzęta, będą mogły wypuszczać do atmosfery i wód różne środki bez żadnej kontroli. Co doprowadzi do degradacji gleb, przez zanieczyszczenie wód, będzie miało również negatywny wpływ na klimat i bioróżnorodność.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
330.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt niedopracowany. Brak rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem a ferma przemysłową. Trzeba chronić zwykłych obywateli - zarówno gospodarstwa rodzinne jak i pozostałych mieszkańców sąsiadujących z gospodarstwami każdej wielkości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
331.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W ramach trwających konsultacji publicznych (do 30 kwietnia 2026 r.) składam niniejsze uwagi do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi. Jestem mieszkanką obszaru wiejskiego Gminy Raciąż (woj. mazowieckie) i wraz z mężem prowadzę rodzinne gospodarstwo rolne w tym produkcja zwierzęca. Mój sprzeciw wobec projektu ustawy wynika z następujących powodów: 1. BRAK ROZRÓŻNIENIA MIĘDZY GOSPODARSTWEM RODZINNYM A FERMĄ PRZEMYSŁOWĄ Projekt traktuje jednakowo małe gospodarstwo rodzinne i wielką fermę przemysłową trzymającą dziesiątki tysięcy zwierząt. Takie podejście jest fundamentalnie nieuczciwe. Przywileje chroniące tradycyjne rolnictwo nie powinny być rozciągane na przemysłową produkcję zwierzęcą, która ze swoją skalą oddziaływania nie ma nic wspólnego z typowym gospodarstwem, a jest po prostu fabryką. Proszę o wprowadzenie definicji rodzinnych gospodarstw rolnych i odróżnienie ich od przemysłowych ferm pow. 250 DJP które znacząco oddziałują na środowisko. 2. ODWRÓCENIE CIĘŻARU DOWODU UDERZA W PRAWA OBYWATELI Obecne przepisy Kodeksu cywilnego (art. 144 k.c.) pozwalają mieszkańcom dochodzić ochrony przed nadmiernymi imisjami. Projekt wprowadza domniemanie, że oddziaływania z ferm są dopuszczalne, przerzucając cały ciężar dowodu na poszkodowanych mieszkańców. W sytuacji, gdy polskie prawo nie definiuje żadnych progów odoru, oznacza to w praktyce pozbawienie nas prawa do sądu, gdy nagle na naszym terenie zaczyna działać przemysłowa ferma drobiu. 3. OŚWIADCZENIE PRZY ZAKUPIE NIERUCHOMOŚCI – ZGODA NA NIEZNANE Obowiązek podpisania oświadczenia o akceptacji uciążliwości przy zakupie nieruchomości jest niedopuszczalny, gdy w chwili zakupu żadnej uciążliwej inwestycji w okolicy nie ma. Mieszkańcy mogą być zmuszeni zaakceptować z góry oddziaływania ferm, które powstaną w przyszłości – bez jakiegokolwiek możliwości sprzeciwu. 4. PRZENIESIENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ NA FERMY PRZEMYSŁOWE Wnoszę o wprowadzenie przepisów nakładających na fermy wielkotowarowe (powyżej 250 DJP) obowiązek tworzenia prywatnych funduszy ubezpieczeniowych lub opłacania obowiązkowych składek na fundusz odszkodowawczy. Obecny system, w którym Skarb Państwa wypłaca odszkodowania za skutki chorób zakaźnych (np. ptasia grypa), finansuje de facto błędy w bioasekuracji i nadmierną kumulację zwierząt wynikającą z chęci maksymalizacji zysków przez wielkie korporacje. Środki publiczne powinny wspierać wyłącznie rolników rodzinnych, a nie stanowić gwarancję finansową dla ryzykownej działalności przemysłowej. Wnoszę o: – wprowadzenie wyraźnej definicji odróżniającej działalność rolniczą w skali rodzinnej od przemysłowej produkcji zwierzęcej; – utrzymanie obecnego rozkładu ciężaru dowodu w sprawach cywilnych dotyczących imisji; – ograniczenie obowiązku składania oświadczeń przez nabywców nieruchomości tylko do obiektów nowobudowanych a nie	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			działających już na terenie; – przeprowadzenie rzetelnej oceny skutków regulacji, uwzględniającej dane o faktycznej liczbie pozwów mieszkańców przeciwko rodzinnym gospodarstwom a fermom; – wprowadzenie obowiązku ubezpieczeń komercyjnych dla ferm przemysłowych w celu odciążenia budżetu państwa od wypłat odszkodowań za skutki chorób zakaźnych zwierząt. Proszę o potraktowanie niniejszych uwag jako formalnego stanowiska w ramach konsultacji publicznych.	
332.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Wyrażam sprzeciw projektowi ustawy. Projekt nie rozróżnia rodzinnego gospodarstwa rolnego i fermy przemysłowej. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
333.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W ramach trwających konsultacji publicznych (do 30 kwietnia 2026 r.) składałem niniejsze uwagi do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi. Jestem rolnikiem i mieszkańcem wsi Żychowo gm. Raciąż (woj. mazowieckie). Prowadzę rodzinne gospodarstwo rolne w tym produkcji zwierzęcą. Mój sprzeciw wobec projektu ustawy wynika z następujących powodów: 1. BRAK ROZRÓŻNIENIA MIĘDZY GOSPODARSTWEM RODZINNYM A FERMĄ PRZEMYSŁOWĄ Projekt traktuje jednakowo małe gospodarstwo rodzinne i wielką fermę przemysłową trzymającą dziesiątki tysięcy zwierząt. Takie podejście jest fundamentalnie nieuczciwe. Przywileje chroniące tradycyjne rolnictwo nie powinny być rozciągane na przemysłową produkcję zwierzęcą, która ze swoją skalą oddziaływania nie ma nic wspólnego z typowym gospodarstwem, a jest po prostu fabryką. Proszę o wprowadzenie definicji rodzinnych gospodarstw rolnych i odróżnienie ich od przemysłowych ferm pow. 250 DJP które znacząco oddziałują na środowisko. 2. ODWRÓCENIE CIĘŻARU DOWODU UDERZA W PRAWA OBYWATELI Obecne przepisy Kodeksu cywilnego (art. 144 k.c.) pozwalają mieszkańcom dochodzić ochrony przed nadmiernymi immisjami. Projekt wprowadza domniemanie, że oddziaływania z ferm są dopuszczalne, przerzucając cały ciężar dowodu na poszkodowanych mieszkańców. W sytuacji, gdy polskie prawo nie definiuje żadnych progów odoru, oznacza to w praktyce pozbawienie nas prawa do sądu, gdy nagle na naszym terenie zaczyna działać przemysłowa ferma drobiu. 3. OŚWIADCZENIE PRZY ZAKUPIE NIERUCHOMOŚCI – ZGODA NA NIEZNANE Obowiązek podpisania oświadczenia o akceptacji uciążliwości przy zakupie nieruchomości jest	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			niedopuszczalny, gdy w chwili zakupu żadnej uciążliwej inwestycji w okolicy nie ma. Mieszkańcy mogą być zmuszeni zaakceptować z góry oddziaływania ferm, które powstaną w przyszłości – bez jakiegokolwiek możliwości sprzeciwu. 4. PRZENIESIENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ NA FERMY PRZEMYSŁOWE Wnoszę o wprowadzenie przepisów nakładających na fermy wielkotowarowe (powyżej 250 DJP) obowiązek tworzenia prywatnych funduszy ubezpieczeniowych lub opłacania obowiązkowych składek na fundusz odszkodowawczy. Obecny system, w którym Skarb Państwa wypłaca odszkodowania za skutki chorób zakaźnych (np. ptasia grypa), finansuje de facto błędy w bioasekuracji i nadmierną kumulację zwierząt wynikającą z chęci maksymalizacji zysków przez wielkie korporacje. Środki publiczne powinny wspierać wyłącznie rolników rodzinnych, a nie stanowić gwarancję finansową dla ryzykownej działalności przemysłowej. Wnoszę o: – wprowadzenie wyraźnej definicji odróżniającej działalność rolniczą w skali rodzinnej od przemysłowej produkcji zwierzęcej; – utrzymanie obecnego rozkładu ciężaru dowodu w sprawach cywilnych dotyczących immisji; – ograniczenie obowiązku składania oświadczeń przez nabywców nieruchomości tylko do obiektów nowobudowanych a nie działających już na terenie; – przeprowadzenie rzetelnej oceny skutków regulacji, uwzględniającej dane o faktycznej liczbie pozwów mieszkańców przeciwko rodzinnym gospodarstwom a fermom; – wprowadzenie obowiązku ubezpieczeń komercyjnych dla ferm przemysłowych w celu odciążenia budżetu państwa od wypłat odszkodowań za skutki chorób zakaźnych zwierząt. Proszę o potraktowanie niniejszych uwag jako formalnego stanowiska w ramach konsultacji publicznych	
334.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Uważam, iż dotychczas obowiązujące prawo określające obszar oddziaływania obiektów i działalności prowadzonych na nieruchomościach i ograniczenia z nim związane odpowiednio chroniły właścicieli sąsiadujących nieruchomości. To, że jest się rolnikiem nie powinno dawać przyzwolenia na ograniczanie korzystania innym z ich nieruchomości (co wpisane jest w projekt ustawy). Jeżeli prowadzi się działalność uciążliwą lub potencjalnie szkodliwą na działce, jest się odpowiedzialnym za niwelowane skutków owej działalności. Nie należy zbywać tych obowiązków i ograniczać praw innych właścicieli nieruchomości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
335.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie rozróżnia rodzinnego gospodarstwa rolnego i fermy przemysłowej. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

336.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Hodowla przemysłowa zwierząt jest po pierwsze zupełnie czym innym niż rodzinne gospodarstwo rolne z kilkunastoma zwierzętami hodowanymi. Po drugie w mojej opinii jest niedopuszczalna z punktu widzenia moralnego W związku z tym nie powinna być dopuszczona na terenach sąsiadujących z zabudowaniami mieszkalnymi w promieniu kilkunastu kilometrów, a jej ewentualne prowadzenie powinno być obwarowane maksymalnymi restrykcjami prawnymi, sanitarnymi, środowiskowymi i społecznymi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
337.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Odpowiedzi na konsultacje społeczne dotyczące proponowanych zmian w projekcie ustawy o hodowlach przemysłowych, wyrażam stanowczy sprzeciw! wobec przedstawionych rozwiązań. Ponieważ uważam, że projekt w obecnym kształcie jest skrajnie niekorzystny dla społeczeństwa Polski. W mojej ocenie wspiera on przede wszystkim interesy wąskiej grupy lobbystów, odbywając się kosztem dobra wspólnego oraz z rażącym naruszeniem zasad równowagi społecznej, środowiskowej i zdrowotnej. Z perspektywy moralnej, rozwój hodowli przemysłowych na proponowanych zasadach budzi poważne zastrzeżenia. Systemy intensywnej produkcji zwierzęcej często prowadzą do uprzedmiotowienia zwierząt oraz ograniczenia ich dobrostanu do minimum wymaganego przepisami, co pozostaje w sprzeczności z rosnącą świadomością społeczną i etyczną odpowiedzialnością człowieka wobec istot żywych. W aspekcie zdrowotnym, zwiększanie skali hodowli przemysłowych wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego. Należą do nich m.in. nadmierne stosowanie antybiotyków, ryzyko rozwoju oporności na leczenie, a także pogorszenie jakości powietrza i wody w otoczeniu ferm, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców pobliskich terenów. Z punktu widzenia ochrony środowiska, proponowane zmiany mogą prowadzić do dalszej degradacji ekosystemów.... Intensywne hodowle są źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń gleby i wód oraz nadmiernego zużycia zasobów naturalnych. W kontekście narastającego kryzysu klimatycznego i konieczności ochrony bioróżnorodności, kierunek ten należy uznać za nieodpowiedzialny. W związku z powyższym apeluję o ponowne przeanalizowanie projektu ustawy, z uwzględnieniem szerokiego interesu społecznego, zasad zrównoważonego rozwoju oraz realnych konsekwencji zdrowotnych, środowiskowych i etycznych. Konieczne jest wypracowanie rozwiązań, które będą służyć całemu społeczeństwu, a nie jedynie wybranym grupom interesu oraz dobrostanowi zwierząt.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
338.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt tej ustawy, choć przedstawiany jako działanie na rzecz ochrony funkcji produkcyjnych wsi, budzi poważne wątpliwości zarówno z perspektywy gospodarczej, jak i społecznej. W obecnym kształcie wydaje się on nadmiernie ingerować w swobodę dysponowania gruntami oraz ograniczać rozwój obszarów wiejskich w sposób, który może przynieść więcej szkód niż korzyści. Po pierwsze, proponowane regulacje mogą znacząco ograniczyć prawa właścicieli nieruchomości. Rolnicy i mieszkańcy wsi powinni mieć możliwość elastycznego zarządzania swoją ziemią – w tym jej sprzedaży, przekształcania czy inwestowania w inne formy działalności. Nadmierne restrykcje mogą prowadzić do spadku wartości gruntów oraz zniechęcać do inwestycji, zarówno lokalnych, jak i zewnętrznych. Po drugie, projekt zdaje się ignorować zmieniającą się rzeczywistość gospodarczą. Wieś nie pełni już wyłącznie funkcji rolniczej – coraz częściej rozwijają się tam usługi, turystyka czy drobna przedsiębiorczość. Sztuczne „zamrażanie” funkcji produkcyjnej może zahamować naturalną dywersyfikację dochodów mieszkańców i ograniczyć ich szanse rozwoju. Kolejnym problemem jest ryzyko nadmiernej biurokracji. Wprowadzenie dodatkowych regulacji i ograniczeń zwykle wiąże się z większą liczbą procedur administracyjnych, co utrudnia życie zarówno rolnikom, jak i samorządom. Zamiast wspierać rozwój, państwo może stworzyć kolejne bariery. Nie można też pominąć aspektu demograficznego. Młodsze pokolenia często nie chcą kontynuować działalności rolniczej i szukają innych możliwości. Utrudnianie przekształceń gruntów czy inwestycji może przyspieszyć odpływ ludzi z obszarów wiejskich, zamiast ich zatrzymywać. Podsumowując, zamiast restrykcyjnych regulacji, potrzebne są rozwiązania wspierające rozwój wsi w sposób zrównoważony i elastyczny – takie, które uwzględniają zarówno rolnictwo, jak i inne formy aktywności gospodarczej. Obecny projekt ustawy nie spełnia tych założeń i w tej formie nie zasługuje na poparcie.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

339.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Proponowana zmiana uzasadniana ochroną praw rolników do prowadzenia zwykłej gospodarki nie wprowadza żadnego rozróżnienia według skali prowadzonej działalności. Oznacza to, że w imię ochrony prawa do utrzymania produkcji rolnej na umiarkowaną skalę, która wiąże się z okresowymi umiarkowanymi niedogodnościami (głosy zwierząt hodowlanych, hałas czy kurz związany z z okresowymi intensywnymi pracami jak żniwa, kilkudniowy zapach wynikający z nawożenia pól nawozem organicznym) proponowany przepis uznaje, że również hodowla prowadzona na przemysłową skalę nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę. Hodowla wielkoskalowa wiąże się z poważnymi emisjami do środowiska, w tym dla nieruchomości sąsiednich może oznaczać permanentny fetor i stałą obecność owadów. Proponowany przepis niezależnie od obiektywnych wyników badań i faktycznej sytuacji wyklucza, a przynajmniej bardzo ogranicza możliwość ochrony praw właścicieli i użytkowników nieruchomości sąsiadujących z zakładami prowadzącymi uciążliwą działalność na skalę przemysłową.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
340.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Nie w takiej formie. Hodowla przemysłowa jest zagrożeniem dla tradycyjnej hodowli gospodarczej	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
341.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie chroni małych, rodzinnych gospodarstw. Jego beneficjentem jest przemysłowa produkcja zwierzęca – wielkie ferm trzymające dziesiątki tysięcy zwierząt	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
342.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jako mieszkaniec / rolnik prowadzący rodzinne gospodarstwo rolne na wsi w gminie Raciąż (woj. mazowieckie), składam niniejszym stanowczy sprzeciw wobec projektu ustawy w proponowanym brzmieniu. Moje uwagi wynikają z następujących powodów: 1. BRAK ROZRÓŻNIENIA MIĘDZY GOSPODARSTWEM RODZINNYM A FERMĄ PRZEMYSŁOWĄ Projekt traktuje jednakowo małe gospodarstwo rodzinne i wielką fermę przemysłową trzymającą dziesiątki tysięcy zwierząt. Takie podejście jest fundamentalnie nieuczciwe i nie ma nic wspólnego ze zrównoważonym rolnictwem. Przywileje chroniące tradycyjne rolnictwo nie powinny być rozciągane na przemysłową produkcję zwierzęcą, która ze swoją skalą oddziaływania nie ma nic wspólnego z typowym gospodarstwem, a jest po prostu fabryką. Proszę o wprowadzenie definicji rodzinnych gospodarstw rolnych i odróżnienie ich od przemysłowych ferm powyżej 250 DJP które zawsze znacząco oddziałują na środowisko. 2. ODWRÓCENIE CIĘŻARU DOWODU UDERZA W PRAWA OBYWATELI Obecne przepisy Kodeksu cywilnego (art. 144 k.c.) pozwalają mieszkańcom dochodzić ochrony przed nadmiernymi emisjami. Projekt wprowadza domniemanie, że oddziaływania z ferm są dopuszczalne, przerzucając cały ciężar dowodu na poszkodowanych mieszkańców. W sytuacji, gdy polskie prawo nie definiuje żadnych progów odoru, oznacza to w praktyce pozbawienie nas prawa do sądu, gdy nagle na naszym terenie zaczyna działać przemysłowa ferma drobiu. 3. OŚWIADCZENIE PRZY ZAKUPIE NIERUCHOMOŚCI – ZGODA NA NIEZNANE Obowiązek podpisania oświadczenia o akceptacji uciążliwości przy zakupie nieruchomości jest niedopuszczalny, gdy w chwili zakupu żadnej uciążliwej inwestycji w okolicy nie ma. Mieszkańcy mogą być zmuszeni zaakceptować z góry oddziaływania ferm, które powstaną w przyszłości – bez jakiegokolwiek możliwości sprzeciwu. 4. PRZENIESIENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ NA FERMY PRZEMYSŁOWE Wnoszę o wprowadzenie przepisów nakładających na fermy wielkotowarowe (powyżej 250 DJP) obowiązek tworzenia prywatnych funduszy ubezpieczeniowych lub opłacania obowiązkowych składek na fundusz odszkodowawczy. Obecny system, w którym Skarb Państwa wypłaca odszkodowania za skutki chorób zakaźnych (np. ptasia grypa), finansuje de facto błędy w bioasekuracji i nadmierną kumulację zwierząt wynikającą z chęci maksymalizacji zysków przez wielkie korporacje. Środki publiczne powinny wspierać wyłącznie rolników rodzinnych, a nie stanowić gwarancję finansową dla ryzykownej działalności przemysłowej. W związku z powyższym wnoszę o: - Wprowadzenie definicji odróżniającej rolnictwo rodzinne od przemysłowej produkcji zwierzęcej; - Utrzymanie obecnego rozkładu ciężaru dowodu w sprawach o emisje i wprowadzenie ustawy odorowej; - Ograniczenie obowiązku składania oświadczeń przez nabywców nieruchomości tylko do obiektów już działających na danym terenie; - Przeprowadzenie rzetelnej oceny skutków regulacji (OSR) uwzględniającej faktyczną skalę	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			konfliktów generowanych przez fermy przemysłowe, a nie gospodarstwa rodzinne; - Wprowadzenie obowiązku ubezpieczeń komercyjnych dla ferm przemysłowych w celu odciążenia budżetu państwa. Proszę o potraktowanie niniejszych uwag jako formalnego stanowiska w ramach konsultacji publicznych.	
343.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt budzi poważne zastrzeżenia już na poziomie definicji. Nie wprowadza żadnego rozróżnienia między małym gospodarstwem rodzinnym a wielkoskalową produkcją przemysłową, choć to właśnie ta druga generuje realne konflikty z okolicznymi mieszkańcami: uciążliwy zapach, hałas, wzmożony ruch pojazdów i emisje ze składowania obornika. Efekt jest taki, że ochroną przewidzianą dla tradycyjnego rolnictwa zostaje objęta również produkcja przemysłowa. Szczególnie problematyczne jest domniemanie, że działalność rolnicza prowadzona zgodnie z przepisami nie przekracza przeciętnej miary uciążliwości sąsiedzkich. W praktyce to mieszkaniowiec musi udowodnić, że jest mu szczególnie ciężko, nawet jeśli problem dotyczy go każdego dnia. Ciężar dowodu zostaje więc przesunięty na tę stronę sporu, która i tak jest słabsza. Warto podkreślić, że odory z ferm to nie kwestia estetyki ani przesadnej wrażliwości. Badania dokumentują ich powiązanie z konkretnymi dolegliwościami zdrowotnymi: podrażnieniem układu oddechowego, bólami głowy, problemami ze snem i przewlekłym obniżeniem komfortu życia. Oddziaływanie jest stałe, a nie okazjonalne. Mieszkańcy nie kwestionują prawa do prowadzenia działalności rolniczej. Chodzi o coś prostszego: możliwość otwarcia okna, wyjścia do ogrodu, normalnego odpoczynku w domu. Odór, który przenika przez ściany i obniża wartość nieruchomości, to realna szkoda, nie subiektywna dolegliwość. Projekt w obecnym kształcie stawia interes produkcyjny ponad prawem ludzi do zdrowia i spokojnego zamieszkania. Może stać się narzędziem ochrony dużych podmiotów przemysłowych kosztem lokalnych społeczności. Z tych powodów projekt powinien zostać odrzucony w całości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
344.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi. UWAGA POWTÓRZONA 3 RAZY.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
345.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Proszę nie robić tak szkodliwych rzeczy dla kraju	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
346.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Rolnicy nie powinni być ograniczani. Jeżeli ktoś chce się rozwijać i powiększać swoją hodowlę nie wolno mu tego utrudniać. Poza tym wieś jest wsią i tu ma pachnieć wsią nie miastem. A co do ferm przemysłowych to oni mają swoich prawników i tak będą się budować. Więc jeżeli komuś się wydaje że utrudniając wejście w życie tej ustawy ograniczy cierpienie zwierząt to jest w wielkim błędzie, gdyż zablokowanie tej ustawy spowoduje ograniczenie rozwoju rodzinnych gospodarstw na rzecz korporacji.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
347.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Musze krótko jako członek partii zielonych jestem za projektem ustawy i przeciwko stanowisku partii zielonych.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

348.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi z dnia 23.03.2026r. próbuje zrównać uciążliwość produkcji rolnej małego rolnika z produkcją rolną na skalę przemysłową oraz przerzucić ciężar udowadniania uciążliwości tejże produkcji na mieszkańców wsi. Nikt nie wątpi, że życie na wsi wiąże się z pewnymi doświadczeniami – zapachami, hałasem, obecnością much, które część osób może ocenić jako nieprzyjemne. Ale nijak mają się one do tego czego można zaznać w pobliżu przemysłowej produkcji zwierząt. Wychowałam się na prawdziwej wielkopolskiej wsi oraz wielokrotnie przebywałam w pobliżu ferm przemysłowych – to nie są porównywalne doświadczenia. Ten projekt zamyka mieszkańcom wsi drogę do dochodzenia swoich praw, do życia w spokoju. Jest to zła propozycja, które przedkłada zyski właścicieli ferm przemysłowych ponad prawo obywateli do życia bez nadmiernych uciążliwości. W dokumencie OSR nie podano ile pozwów rzeczywiście toczy się przeciw rolnikom i jaki mają one charakter tj. czy rzeczywiście są to spory między równymi sobie sąsiadami czy pozwy wobec ferm przemysłowych. OSR sugeruje, że to ludność napływowa jest źródłem konfliktu, ale nie podaje na to żadnego dowodu. „Wzmocnienie rolniczej funkcji produkcyjnej wsi przyczyni się do rozwoju rolnictwa, ale także będzie umożliwiała rozwój innych usług świadczonych na bazie gospodarstw rolnych (np. baza dla rozwoju funkcji turystycznej, przedsiębiorczość związana z usługami dla rolnictwa), tym samym przyczyniając się do rozwoju całych obszarów wiejskich i zwiększania ich żywotności.” - jest to błędny wniosek. Na skutek proponowanych regulacji napływ ludzi do wsi najpewniej się zmniejszy, bo nikt nie zagwarantuje, że w sąsiedztwie nie pojawi się wkrótce ferma na dziesiątki tysięcy zwierząt wobec której droga do protestu będzie zamknięta. Nikt nie będzie rozwijał agroturystyki przy przemysłowej chlewni. W takich wsiach zostaną ich dotychczasowi mieszkańcy, w domach, których wartość diametralnie spadła na skutek obecności przemysłowej produkcji zwierząt. To co OSR nazywa przywróceniem równowagi jest faktycznie jej jeszcze większym zaburzeniem. Już teraz obywatele są w trudnej sytuacji próbując dochodzić swoich praw, mierząc się z inwestorami mającymi za sobą pieniądze, prawników i wsparcie urzędników. Skala produkcji rolnej już dawno temu przekroczyła potrzeby na rynek krajowy, twierdzenie, że ten projekt zabezpiecza suwerenność żywnościową kraju jest kuriozalny. Proszę wstawić się za zwykłymi mieszkańcami wsi, a nie bogatymi inwestorami i odrzucić ten projekt.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
349.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi. Projekt jest sprzeczny z Konstytucją i prawami obywatela co do legalności w kwestiach notarialnych, ponieważ w Polsce nie istnieją normy regulujące emisje odorów.	
350.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Problem projektu polega na tym, że nie rozróżnia on w praktyce małych gospodarstw rodzinnych od dużych ferm przemysłowych. A to właśnie te duże najczęściej powodują największe napięcia społeczne (odory, hałas, wzmożony ruch ciężarówek, emisje związane z hodowlą zwierząt i zagospodarowaniem odpadów). Jednolite traktowanie wszystkich form działalności rolniczej sprawia, że ochrona obejmuje także produkcję przemysłową, co może w efekcie utrudniać mieszkańcom skuteczne dochodzenie roszczeń w sytuacji uciążliwości środowiskowych.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
351.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem mieszkanką wsi i sołtyską. Z mężem mamy małe gospodarstwo, które chcemy rozwijać w ramach rolnictwa regeneratywnego. W naszej okolicy występują małe gospodarstwa z produkcją roślinną i zwierzęcą z obsadą do 50DJP. Sąsiedzi żyją w zgodzie i nikomu nie przeszkadza działalność rolnicza. Niestety są plany budowy przemysłowych ferm na 520DJP w sąsiedztwie naszych domostw i gospodarstw i tutaj powstaje konflikt społeczny, w którym niniejszy projekt odbiera mieszkańcom prawo do decydowania tym jak ma rozwijać się nasza wieś. Projekt nie chroni małych, rodzinnych gospodarstw. Jego beneficjentem jest przemysłowa produkcja zwierzęca. 1. Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. 2. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. 3. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Badania przeprowadzone na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim pokazują, że przemysłowe fermy drobiu zanieczyszczają także glebę i wody gruntowe w tym wodę pitną. 4. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. 5. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

352.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie rozróżnia rodzinnego gospodarstwa rolnego i fermy przemysłowej. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
353.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt ministerialny to działanie zmierzające do pogorszenia życia ludzi na wsi, to działanie na pasku wielkiego biznesu przemysłu cierpienia zwierząt. Ustawa przeniesie odpowiedzialność w zakresie szkodliwości działania takich gigantów z nich na mieszkańców. Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłóca korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanym z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

354.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Oto tekst po zmianie formy na męską: Jestem **mieszkańcem** wsi i **sołtysem**. Z **żoną** mamy małe gospodarstwo, które chcemy rozwijać w ramach rolnictwa regeneratywnego. W naszej okolicy występują małe gospodarstwa z produkcją roślinną i zwierzęcą z obsadą do 50 DJP. Sąsiedzi żyją w zgodzie i nikomu nie przeszkadza działalność rolnicza. Niestety są plany budowy przemysłowych ferm na 520 DJP w sąsiedztwie naszych domostw i gospodarstw i tutaj powstaje konflikt społeczny, w którym niniejszy projekt odbiera mieszkańcom prawo do decydowania o tym, jak ma rozwijać się nasza wieś. Projekt nie chroni małych, rodzinnych gospodarstw. Jego beneficjentem jest przemysłowa produkcja zwierzęca. 1. Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. 2. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłóca korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. 3. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Badania przeprowadzone na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim pokazują, że przemysłowe fermy drobiu zanieczyszczają także glebę i wody gruntowe, w tym wodę pitną. 4. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. 5. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
355.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Uważam, że ochrona wsi jako producenta zapewniającego wyżywienie jest kluczowa, wręcz strategiczna. Nie można dopuścić, by o wielkości czy rodzaju produkcji decydowali ludzie, którzy nie są rolnikami, a jedynie mieszkańcami i to najczęściej od niedawna. Produkcja na wsi i jej naturalne zapachy przeszkadzają w większości ludziom z miast, których ręce nigdy nie pracowały, takim jak dr ----- z Wrocławia, który na swoim profilu namawia ludzi do komentowania ustawy przeciwko produkcji na wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

356.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt powinien zostać odrzucony. Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
357.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	wyrażam stanowczy sprzeciw wobec przedstawionych rozwiązań. Uważam, że projekt w obecnym kształcie jest skrajnie niekorzystny dla społeczeństwa Polski. W mojej ocenie wspiera on przede wszystkim interesy wąskiej grupy lobbystów, odbywając się kosztem dobra wspólnego oraz z rażącym naruszeniem zasad równowagi społecznej, środowiskowej i zdrowotnej. Z perspektywy moralnej, rozwój hodowli przemysłowych na proponowanych zasadach budzi poważne zastrzeżenia. Systemy intensywnej produkcji zwierzęcej często prowadzą do uprzedmiotowienia zwierząt oraz ograniczenia ich dobrostanu do minimum wymaganego przepisami, co pozostaje w sprzeczności z rosnącą świadomością społeczną i etyczną odpowiedzialnością człowieka wobec istot żywych. W aspekcie zdrowotnym, zwiększanie skali hodowli przemysłowych wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego. Należą do nich m.in. nadmierne stosowanie antybiotyków, ryzyko rozwoju oporności na leczenie, a także pogorszenie jakości powietrza i wody w otoczeniu ferm, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców pobliskich terenów. Z punktu widzenia ochrony środowiska, proponowane zmiany mogą prowadzić do dalszej degradacji ekosystemów. Intensywne hodowle są źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń gleby i wód oraz nadmiernego zużycia zasobów naturalnych. W kontekście narastającego kryzysu klimatycznego i konieczności ochrony bioróżnorodności, kierunek ten należy uznać za nieodpowiedzialny. W związku z powyższym apeluję o ponowne przeanalizowanie projektu ustawy, z uwzględnieniem szerokiego interesu społecznego, zasad zrównoważonego rozwoju oraz realnych konsekwencji zdrowotnych i środowiskowych.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
358.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Nie popieram takiego projektu.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

359.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Polska stała się jednym z najlepszych krajów do życia. Jako 36 letnia Polka apeluję o zadbanie o interesy ludzi i zwierząt. Wielkie hodowle zwierząt, to nie tylko okrucieństwo wobec zwierząt, które żyją w zamkniętych halach, bez dostępu do światła słonecznego i świeżego powietrza. To też okrucieństwo według środowiska i ludzi, którzy żyją w pobliżu. Wspierajmy małe gospodarstwa rolne, a wielkie gospodarstwa często z zagranicznym kapitałem wykluczmy z tego projektu. To wielkie hodowle zwierząt sprawiają, że cierpią nie tylko zwierzęta, ale też ludzie w najbliższej okolicy, a długofalowo ludzie jedzący mięso takich zestresowanych zwierząt, faszeryowanych antybiotykami ponieważ w takim zagęszczeniu zwierząt i dodchodów łatwo o chorobę.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
360.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Założenia ustawy mogłyby być realne, gdyby społeczeństwo nie nawykło do kombinatorstwa i omijania prawa. Realia już dość razy pokazały, że podczas kontroli wszystko jest w porządku, a normalne życie obok zakładu generującego odór po prostu nie jest możliwe. Uciążliwości smrodu nie da się w prosty sposób OBIEKTYWNIEMIE zmierzyć. W sytuacji, gdy istnieje tak duże pole do nadużyć, procedowanie tej ustawy jest sprzeczne z interesem ogółu obywateli. W szczególności rozwój przemysłowych ferm hodowlanych godzi w interes mieszkańców wsi. Dlatego wnioskuję o odrzucenie projektu.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
361.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie rozróżnia rodzinnego gospodarstwa rolnego i fermy przemysłowej. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłóca korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi. UWAGA POWTÓRZONA 21 RAZY.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

362.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi. UWAGA POWTÓRZONA 74 RAZY.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
------	----------------	--------------	---	----------------------------------

363.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	"W odpowiedzi na konsultacje społeczne dotyczące proponowanych zmian w projekcie ustawy o hodowlach przemysłowych, wyrażam stanowczy sprzeciw wobec przedstawionych rozwiązań. Uważam, że projekt w obecnym kształcie jest skrajnie niekorzystny dla społeczeństwa Polski. W mojej ocenie wspiera on przede wszystkim interesy wąskiej grupy lobbystów, odbywając się kosztem dobra wspólnego oraz z rażącym naruszeniem zasad równowagi społecznej, środowiskowej i zdrowotnej. Z perspektywy moralnej, rozwój hodowli przemysłowych na proponowanych zasadach budzi poważne zastrzeżenia. Systemy intensywnej produkcji zwierzęcej często prowadzą do uprzedmiotowienia zwierząt oraz ograniczenia ich dobrostanu do minimum wymaganego przepisami, co pozostaje w sprzeczności z rosnącą świadomością społeczną i etyczną odpowiedzialnością człowieka wobec istot żywych. W aspekcie zdrowotnym, zwiększanie skali hodowli przemysłowych wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego. Należą do nich m.in. nadmierne stosowanie antybiotyków, ryzyko rozwoju oporności na leczenie, a także pogorszenie jakości powietrza i wody w otoczeniu ferm, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców pobliskich terenów. Z punktu widzenia ochrony środowiska, proponowane zmiany mogą prowadzić do dalszej degradacji ekosystemów. Intensywne hodowle są źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń gleby i wód oraz nadmiernego zużycia zasobów naturalnych. W kontekście narastającego kryzysu klimatycznego i konieczności ochrony bioróżnorodności, kierunek ten należy uznać za nieodpowiedzialny. W związku z powyższym apeluję o ponowne przeanalizowanie projektu ustawy, z uwzględnieniem szerokiego interesu społecznego, zasad zrównoważonego rozwoju oraz realnych konsekwencji zdrowotnych, środowiskowych i etycznych. Konieczne jest wypracowanie rozwiązań, które będą służyć całemu społeczeństwu, a nie jedynie wybranym grupom interesu." stać: "W odpowiedzi na konsultacje społeczne dotyczące proponowanych zmian w projekcie ustawy o hodowlach przemysłowych, wyrażam stanowczy sprzeciw wobec przedstawionych rozwiązań. Uważam, że projekt w obecnym kształcie jest skrajnie niekorzystny dla społeczeństwa Polski. W mojej ocenie wspiera on przede wszystkim interesy wąskiej grupy lobbystów, odbywając się kosztem dobra wspólnego oraz z rażącym naruszeniem zasad równowagi społecznej, środowiskowej i zdrowotnej. Z perspektywy moralnej, rozwój hodowli przemysłowych na proponowanych zasadach budzi poważne zastrzeżenia. Systemy intensywnej produkcji zwierzęcej często prowadzą do uprzedmiotowienia zwierząt oraz ograniczenia ich dobrostanu do minimum wymaganego przepisami, co pozostaje w sprzeczności z rosnącą świadomością społeczną i etyczną odpowiedzialnością człowieka wobec istot żywych. W aspekcie zdrowotnym, zwiększanie skali hodowli przemysłowych wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego. Należą do nich m.in. nadmierne stosowanie antybiotyków, ryzyko rozwoju oporności na leczenie, a także pogorszenie jakości powietrza i wody w otoczeniu ferm, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców pobliskich terenów. Z punktu widzenia ochrony środowiska, proponowane zmiany mogą prowadzić do dalszej degradacji ekosystemów. Intensywne hodowle są źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń gleby i wód oraz nadmiernego zużycia zasobów naturalnych. W kontekście narastającego kryzysu klimatycznego i konieczności ochrony bioróżnorodności, kierunek ten należy uznać za nieodpowiedzialny. W związku z powyższym apeluję o ponowne przeanalizowanie projektu ustawy, z uwzględnieniem szerokiego interesu społecznego, zasad zrównoważonego rozwoju oraz realnych konsekwencji zdrowotnych, środowiskowych i etycznych. Konieczne jest wypracowanie rozwiązań, które będą służyć całemu społeczeństwu, a nie jedynie wybranym grupom interesu."	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
364.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Zgadzam się z tymi słowami, więc cytuję i przedstawiam jak własne : "Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi."	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

365.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Obawiam się że jako mieszkaniec wsi nie bede chroniony w przypadku gdyby w najbliższej okolicy utworzono fermę przemysłową, nie mam nic przeciwko chodowi bydła, świń czy drobiu w małej skali. Nie protestuje gdy leją gnojowice na pola. Ale przeraża mnie że nikt nie będzie chronił mnie i mojej rodziny przed bogatymi, ustosunkowanymi "przedsiębiorcami" którzy za nic mają miejsce w którym na dużą skalę będą hodować zwierzęta na eksport kiedy wszystko co najgorsze zostaje na miejscu	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
366.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jako mieszkanka wsi i rolnik stanowczo wyrażam swoją dezaprobatę dla projektu ustawy. Problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a biznesem wielkoskalowym - fermą przemysłową - często o kapitale zagranicznym. Projekt w praktyce ogranicza prawa mniejszych rolników oraz mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych – tych, którzy wspierają się poprzez działalność np. agroturystyk czy RHD. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że wielkoskalowa działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na drobnego mieszkańca wsi, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Projekt pomija też wpływ odorów i innych uciążliwości z wielkoskalowych ferm na wartość nieruchomości – kto kupi dom w smrodzie? Ten projekt to wsparcie wielkiego kapitału, który robi z polskiej wsi ściek.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
367.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem bardzo przeciwna bagatelizowaniu uciążliwości z ferm przemysłowych. To zagrożenie dla samych zwierząt, ludzi i środowiska. Apeluję o ścisłe kontrole tych uciążliwości, zaostrzenie wymogów oraz odpowiednie kary za ich łamanie.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
368.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W pojęciu brak jest rozróżnienia pomiędzy tradycyjnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Oczywiście jest różnica w emitowaniu zapachów przez sporadyczne rozrzucanie obornika na pola a ciągłą emisją odorów przez ферmy przemysłowe.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
369.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Wyrażam sprzeciw wobec ochrony wysoce uciążliwych dla środowiska i mieszkańców ferm powodujących degradację środowiska smrodem i zatruciem odpadami.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
370.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Odory z ferm są poważnym problemem. Poza objawami zdrowotnymi (podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia) chodzi o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi i miast. W Opolu rozbudowa ferm drobiowych znajdujących się w granicy miasta (sic!) trwa w najlepsze, mimo zabudowy okolicznych działek, również przez miasto. Oczywiście jakichkolwiek zabezpieczeń, filtrów i pochłaniaczy, które mogłyby niwelować problem.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
371.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem mieszkanką małopolskiej wsi, piszę aby wyrazić mój sprzeciw wobec projektu o zmianie ustaw w celu "ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi". Państwo chcą chronić interesy wąskiej grupy osób a nie polską wieś i jej mieszkańców, chcą Państwo dopuścić aby ферmy generowały jeszcze więcej smrodu i jeszcze bardziej trują środowisko. Wasza propozycja zakłada, że zbliżą się ze smrodem i trudem bliżej domów innych mieszkańców i uniemożliwią innym życie na wsi. Ферmy przemysłowe nie mają nic wspólnego z dobrostanem zwierząt, to nie są tradycje polskiej wsi, to skrajna forma okrucieństwa.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
372.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Przedstawiony projekt promuje przemysłowe rolnictwo nad Prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości. Taka sytuacja będzie rodziła konflikty i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów kosztem lokalnych społeczności. Dlatego jestem za tym by odrzucić jego procedowanie w całości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

373.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Nie zgadzam się z projektem. Sprzyja zanieczyszczaniu środowiska i przerzuca odpowiedzialność z koncernów i dużych firm na szarego człowieka.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
374.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt został napisany pod dyktando lobbystów najbardziej uciążliwej, wielkoskalowej produkcji hodowlanej. Nie rozróżnia rodzinnego gospodarstwa rolnego i fermy przemysłowej. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie oburzające jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
375.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Chciałabym wyrazić swój sprzeciw na co robią rządzący zgadzając się na takie warunki hodowli zwierząt, które stłuczone w olbrzymiej liczbie na małej powierzchni załatwiają się pod siebie, co generuje niemożliwy smród i hałas. Dawanie dużym hodowcom ułatwień ogranicza się wsparcie małych gospodarstw rolnych. Nie możemy się na to zgodzić.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
376.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt zupełnie niezgodny z oczekiwaniami społeczeństwa, naruszający dobrostan nie tylko zwierząt ale i ludzi. Nie godzę się, by z Polski zrobić wychodek Europy.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
377.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Zdecydowanie sprzeciwiam się projektowi w obecnym wymiarze. Ten projekt daje przywileje wielkim fermom przemysłowym pod pozorem ochrony gospodarstw rodzinnych. Odory które produkują takie fermy są nie do zniesienia dla mieszkańców i środowiska. W ten sposób właśnie zabija się życie na wsi gdyż zmusza się do wyprowadzenia rodziny, które mieszkają na danych terenach od pokoleń. Sprzeciwiam się dalszemu pogarszaniu życia mieszkańców wsi. Popieram ochronę małych gospodarstw rodzinnych i nalegam na wprowadzenie instrumentów prawnych chroniących przed zanieczyszczeniem powietrza odorami.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
378.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Dosyć degradacji środowiska i chorych decyzji rządu i terroryzowania mieszkańców ...	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
379.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Dość terroryzowania zwierząt i mieszkańców i degradacji środowiska i natury w tym kraju	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

380.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Działalności gospodarcze oparte na niepotrzebnej, systemowej eksploatacji zdolnych do odczuwania cierpienia zwierząt kręgowych, obciążone dużym ryzykiem środowisko-zdrowotnym oraz wysoką zasobożernością i emisyjnością powinny zostać stopniowo wygaszane, jako wyraz sprawiedliwej transformacji systemu rolno-spożywczego i moralnego postępu cywilizacyjnego. Proponowany projekt ewidentnie faworyzuje system hodowli zwierząt pozaludzkich.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
381.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jako wieloletni mieszkaniec wsi w gminie Raciąż (woj. mazowieckie), składam niniejszym stanowczy sprzeciw wobec projektu ustawy w proponowanym brzmieniu. Moje uwagi wynikają z następujących powodów: 1. BRAK ROZRÓŻNIENIA MIĘDZY GOSPODARSTWEM RODZINNYM A FERMĄ PRZEMYSŁOWĄ Projekt traktuje jednakowo małe gospodarstwo rodzinne i wielką fermę przemysłową trzymającą dziesiątki tysięcy zwierząt. Takie podejście jest fundamentalnie nieuczciwe i nie mam nic wspólnego ze zrównoważonym rolnictwem. Przywileje chroniące tradycyjne rolnictwo nie powinny być rozciągane na przemysłową produkcję zwierzęcą, która ze swoją skalą oddziaływania nie ma nic wspólnego z typowym gospodarstwem, a jest po prostu fabryką. Proszę o wprowadzenie definicji rodzinnych gospodarstw rolnych i odróżnienie ich od przemysłowych ferm pow. 250 DJP które znacząco oddziałują na środowisko. 2. ODWRÓCENIE CIĘŻARU DOWODU UDERZA W PRAWA OBYWATELI Obecne przepisy Kodeksu cywilnego (art. 144 k.c.) pozwalają mieszkańcom dochodzić ochrony przed nadmiernymi immisjami. Projekt wprowadza domniemanie, że oddziaływania z ferm są dopuszczalne, przerzucając cały ciężar dowodu na poszkodowanych mieszkańców. W sytuacji, gdy polskie prawo nie definiuje żadnych progów odoru, oznacza to w praktyce pozbawienie nas prawa do sądu, gdy nagle na naszym terenie zaczyna działać przemysłowa ferma drobiu 3. OŚWIADCZENIE PRZY ZAKUPIE NIERUCHOMOŚCI – ZGODA NA NIEZNANE Obowiązek podpisania oświadczenia o akceptacji uciążliwości przy zakupie nieruchomości jest niedopuszczalny, gdy w chwili zakupu żadnej uciążliwej inwestycji w okolicy nie ma. Mieszkańcy mogą być zmuszeni zaakceptować z góry oddziaływania ferm, które powstaną w przyszłości – bez jakiejkolwiek możliwości sprzeciwu. 4. PRZENIESIENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI FINANSOWEJ NA FERMY PRZEMYSŁOWE Wnoszę o wprowadzenie przepisów nakładających na fermy wielkotowarowe (powyżej 250 DJP) obowiązek tworzenia prywatnych funduszy ubezpieczeniowych lub opłacania obowiązkowych składek na fundusz odszkodowawczy. Obecny system, w którym Skarb Państwa wypłaca odszkodowania za skutki chorób zakaźnych (np. ptasia grypa), finansuje de facto błędy w bioasekuracji i nadmierną kumulację zwierząt wynikającą z chęci maksymalizacji zysków przez wielkie korporacje. Środki publiczne powinny wspierać wyłącznie rolników rodzinnych, a nie stanowić gwarancję finansową dla ryzykownej działalności przemysłowej. W związku z powyższym wnoszę o: - Wprowadzenie definicji odróżniającej rolnictwo rodzinne od przemysłowej produkcji zwierzęcej; - Utrzymanie obecnego rozkładu ciężaru dowodu w sprawach o immisje i wprowadzenie ustawy odorowej; - Ograniczenie obowiązku składania oświadczeń przez nabywców nieruchomości tylko do obiektów już działających na danym terenie; - Przeprowadzenie rzetelnej oceny skutków regulacji (OSR) uwzględniającej faktyczną skalę konfliktów generowanych przez fermy przemysłowe, a nie gospodarstwa rodzinne; - Wprowadzenie obowiązku ubezpieczeń komercyjnych dla ferm przemysłowych w celu odciążenia budżetu państwa. Proszę o potraktowanie niniejszych uwag jako formalnego stanowiska w ramach konsultacji publicznych	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

382.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Mieszkam na wsi. Mam małe gospodarstwo rolne. A jednak nie chcielibyśmy mieć obok siebie dużej produkcji zwierząt. Nawet jako rodzina rolników chcemy mieszkać godnie, spokojnie, w zgodzie z naturą, tam gdzie nasi przodkowie. Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
------	----------------	--------------	---	----------------------------------

383.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Przesyłam komentarz w ramach konsultacji publicznych projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi (nr w wykazie prac: UPRO8). W szczególności sprzeciwiam się proponowanemu art. 144¹ Kodeksu cywilnego, który wprowadza domniemanie, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańców i mieszkanki terenów wiejskich, którzy będą musieli wykazać, że działalność prowadzona jest niezgodnie z prawem lub „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”, mimo że pojęcia te nie zostały jasno zdefiniowane. Jest to szczególnie problematyczne, ponieważ wiele uciążliwości związanych z działalnością przemysłową – takich jak odory, hałas, emisje pyłów, zanieczyszczenie wód czy plagi insektów – jest bardzo trudnych do jednoznacznego udowodnienia w postępowaniu sądowym. Polska nie posiada kompleksowych norm dotyczących dopuszczalnego poziomu emisji, zwłaszcza zapachowych, dlatego nawet działalność prowadzona formalnie zgodnie z prawem może powodować realne i dotkliwe skutki dla mieszkańców. Legalność działalności nie oznacza więc automatycznie braku nadmiernych oddziaływań na otoczenie, szczególnie w przypadku ferm przemysłowych. W efekcie projekt może znacząco ograniczyć możliwość skutecznego dochodzenia ochrony prawnej przez osoby dotknięte tego rodzaju uciążliwościami. Projekt przewiduje także wyłączenie odpowiedzialności za zakłócanie spokoju i spoczynku nocnego w związku z działalnością rolniczą. Rozwiązanie to może prowadzić do ograniczenia prawa mieszkańców do odpoczynku i pogorszenia jakości życia, szczególnie w pobliżu ferm przemysłowych działających przez całą dobę. Obowiązek składania przez nabywców nieruchomości poza miastami oświadczeń o świadomości potencjalnych uciążliwości oznacza przerzucenie odpowiedzialności za skutki działalności przemysłowej na obywateli. Niezrozumiałe jest przy tym oparcie projektowanych przepisów na prostym podziale administracyjnym między miastem a gminą wiejską. Wiele nieruchomości formalnie położonych poza granicami miast ma dziś charakter silnie zurbanizowany i mieszkaniowy, zwłaszcza w tzw. obwarunkach dużych miast. Obszary te często utraciły swój rzeczywisty charakter rolniczy, a ich mieszkańcy funkcjonują w przestrzeni podmiejskiej, a nie typowo rolniczej. Sam podział administracyjny na miasto i gminę nie odzwierciedla więc faktycznej obecności gospodarstw rolnych ani rzeczywistego sposobu użytkowania tych terenów. Tym bardziej nieuzasadnione jest automatyczne ograniczanie praw mieszkańców wyłącznie z uwagi na formalne położenie nieruchomości poza granicami miasta. Projekt budzi również poważne wątpliwości konstytucyjne, ponieważ może naruszać prawo do sądu, ochrony zdrowia, własności oraz zasadę równości wobec prawa. Uprzywilejowanie jednej kategorii działalności gospodarczej może negatywnie odbić się na innych formach działalności prowadzonych na terenach wiejskich, takich jak agroturystyka, rolnictwo ekologiczne czy usługi związane z rekreacją i turystyką. Współczesne tereny wiejskie realizują wiele funkcji wykraczających poza funkcję stricte rolniczą	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
384.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	jestem mieszkanką wsi. I bardzo nie chciałabym, żeby kiedyś w moim sąsiedztwie powstała ferma przemysłowa. Uważam, że w tak ważnej ustawie powinno być wyraźne rozróżnienie między niewielkim, tradycyjnym gospodarstwem rolnym, a fermą przemysłową. Uciążliwość powodowana przez małe gospodarstwo, w tradycyjny sposób hodujące zwierzęta jest niewielka w porównaniu ze skalą zanieczyszczeń i uciążliwości dużej fermy.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
385.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej niezależnie od tego, czy jest to produkcja przemysłowa, czy małe gospodarstwo rolne. W konsekwencji mieszkańcy zostaną pozbawieni możliwości działania przeciwko wielkim fermom przemysłowym, które generują uciążliwości takie jak odór, hałas, zanieczyszczenie wody i gleby. Nie powinniśmy wprowadzać regulacji, które chronią przemysłową produkcję, od której powinniśmy odchodzić na rzecz wspierania małych, ekologicznych gospodarstw.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
386.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W projekcie zrównano tradycyjne rolnictwo z przemysłowym, co jest niedopuszczalne. Wpływ ich na otoczenie w szerokim zakresie jest nieporównywalny. Odór z obiektów przemysłowych uniemożliwia	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			normalne życie i nie można tworzyć domniemania, że jest to element życia na wsi, który w żaden sposób nie podlega kontroli i zaskarżeniu	
387.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W projekcie brak rozróżnienia między gospodarstwem rolnym rodzinnym, a fermą przemysłową, której działania prowadzą do konfliktów społecznych z racji ich uciążliwości: przede wszystkim odór, wzmożony transport i emisje związane z utrzymaniem zwierząt i gospodarowaniem odchodów.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
388.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie odróżnia gospodarstw rodzinnych od ferm przemysłowych, choć to te drugie generują największe uciążliwości (odory, hałas, transport, emisje). Wprowadza jednolitą ochronę rolnictwa, obejmując także produkcję przemysłową, co ogranicza mieszkańcom możliwość dochodzenia roszczeń. Dodatkowo zakłada, że działalność rolnicza nie zakłóca sąsiedztwa, jeśli jest zgodna z przepisami, przerzucając ciężar dowodu na mieszkańców. Tymczasem odory z ferm mają stały, szkodliwy wpływ na zdrowie i komfort życia, uniemożliwiając normalne funkcjonowanie i obniżając wartość nieruchomości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
389.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Wielkoskalowa produkcja generuje: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
390.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt wydaje się być bardzo szkodliwy. Brak uwzględnienia różnicy pomiędzy małym rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Przecież to jest fundamentalna różnica. To właśnie wielkopowierzchniowe фермы w zasadniczy sposób są odpowiedzialne za zanieczyszczenie środowiska naturalnego i to na ogromną skalę. To ekologiczne zabójstwo gleby i powietrza w całej okolicy. Do tego hałas, uciążliwy wieczny transport. Projekt wzmacnia ochronę praw hodowców, prawie całkowicie pomijając prawa okolicznych mieszkańców. Zakładanie, że tak wielka hodowla nie zakłóca życia sąsiadów, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami jest jakimś żartem. Zgodnie z proponowanymi przepisami tej ustawy zwykły obywatel, mieszkaniec wsi, sąsiad takiej hodowli, nie ma żadnych szans z bogatymi hodowcami na drodze dochodzenia swoich praw przed sądem. Musiałby wykazać ponadprzeciętną uciążliwość, co jest bardzo trudne, a to znacząco ogranicza realną możliwość ochrony praw obywatela. Przecież to jest z góry wiadome, tu nie trzeba niczego wykazywać. Nie można udawać, że farmy oprócz zanieczyszczeń, nie są odpowiedzialne za uwalnianie nadprzeciętnych odorów / nie bez powodu projekt ten społeczność nazwało: LexSmród !/ Dzieje się tak przez cały czas i wszyscy w okolicy muszą w tym odorze żyć. Nie wszyscy mogą uciec, wyprowadzić się. Zresztą nie ma ku temu żadnej wyższej konieczności, żeby właściciele wielkopowierzchniowych hodowli "wyrzucali" ludzi z ich własnych domów, to nie będzie prawo, a bezprawie. Nie da się żyć w wiecznym smrodzie, kiedy nie można otwierać we własnym domu okien, kiedy wszystkie ubrania, pościel, każda rzecz jest na stałe przesiąknięta smrodem. Jak w tym spać, jak oddychać? I nie chodzi tu tylko o komfort życia, ale przede wszystkim o zdrowie okolicznych mieszkańców. Przebywanie na stałe w takim odorze prowadzi do chorób oskrzeli, płuc, wielu alergii, nie wspomnę już o depresjach wszelkiego rodzaju. To zwyczajnie rujnuje sąsiadom takiej farmy życie, To niedopuszczalne. Projekt prowadzi do uprzywilejowania prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności i jako taki powinien zostać odrzucony w całości. Lex Smród jest projektem nieuczciwym, niesprawiedliwym i przemocowym, naruszającym jednakowe prawo do godnego życia wszystkich obywateli naszego kraju, którzy powinni być tak samo traktowani przez rządzących.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

391.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie odróżnia gospodarstw rodzinnych od ferm przemysłowych i traktuje całe rolnictwo jednakowo, co w praktyce chroni głównie wielkoskalową produkcję zwierzęcą – źródło realnych problemów: odorów, hałasu i emisji. Najbardziej szkodliwe jest domniemanie, że działalność prowadzona zgodnie z przepisami nie przekracza przeciętnej uciążliwości – to przerzuca ciężar dowodu na mieszkańca, który musi udowadniać coś, co odczuwa codziennie. Tymczasem odory z ferm to nie drobiazg, tylko trwały stresor wpływający na zdrowie, sen, komfort życia i wartość nieruchomości – uniemożliwia otwarcie okna czy wyjście do ogrodu. Projekt stawia interes dużych producentów ponad prawo mieszkańców do zdrowia i spokoju, dlatego powinien zostać odrzucony w całości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
392.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Treść tej ustawy jest nieprawdopodobnie krzywdząca dla milionów mieszkańców wsi. Proponowany projekt ustawy chroni jedynie wielkich producentów żywności, przez działalność których zwykli rolnicy, prowadzący swoje rodzinne produkcje rolne są zmuszani do ich zamykania. Wielkie fermy to nie rolnictwo, to gigantyczny przemysł, który z rolnictwem nie ma nic wspólnego. To gigantyczne fabryki, które produkują żywność, a nie rolnictwo. Należy jasno podkreślić, ta ustawa jest napisana pod ogromnych producentów żywności a nie pod nas małych rolników. To kolejny parasol ochronny. Ludność wiejska która na siłę uszczęśliwiana jest kolejnymi ogromnymi fermami, które powstają mimo ogromnego jej sprzeciwu, dzięki tej ustawie w takiej formie będzie pozbawiona możliwości realnej walki o swoje małe rodzinne gospodarstwa. Ważnym problemem projektu jest brak realnego rozróżnienia między rodzinnym gospodarstwem rolnym a fermą przemysłową. Tymczasem to właśnie wielkoskalowa produkcja zwierzęca generuje najpoważniejsze konflikty społeczne: odory, hałas, wzmożony transport oraz emisje związane z utrzymaniem zwierząt i zagospodarowaniem odchodów. Projekt wzmacnia ochronę działalności rolniczej w sposób jednolity, obejmując nią również produkcję przemysłową, co w praktyce ogranicza prawa mieszkańców do dochodzenia roszczeń z tytułu uciążliwości środowiskowych. Szczególnie niepokojące jest wprowadzenie domniemania, że działalność rolnicza nie zakłada korzystania z sąsiednich nieruchomości ponad przeciętną miarę, jeśli jest prowadzona zgodnie z przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańca, który musi wykazać ponadprzeciętną uciążliwość mimo jej codziennego odczuwania, co znacząco ogranicza realną możliwość ochrony jego praw. Odory z ferm nie są marginalną niedogodnością. Badania wskazują, że uciążliwość zapachowa jest jednym z głównych stresorów środowiskowych, powiązanych z objawami zdrowotnymi, takimi jak podrażnienie dróg oddechowych, bóle głowy, zaburzenia snu i pogorszenie samopoczucia. Problem ma charakter trwały i powtarzalny, a nie incydentalny. Nie chodzi tu o sporadyczne uciążliwości związane z pracami rolnymi, lecz o ciągłe oddziaływanie odorów, które uniemożliwia normalne funkcjonowanie: otwieranie okien, korzystanie z ogrodu czy odpoczynek na świeżym powietrzu. Odór przenika do wnętrza domów, wpływa na komfort życia i prowadzi do spadku wartości nieruchomości. Mieszkańcy dotknięci tym problemem nie sprzeciwiają się rolnictwu, lecz bronią podstawowych warunków życia. Projekt prowadzi do uprzywilejowania interesu produkcyjnego nad prawem mieszkańców do zdrowia i spokojnego korzystania z nieruchomości i może stać się instrumentem ochrony dużych podmiotów prowadzących produkcję przemysłową kosztem lokalnych społeczności. W związku z tym projekt powinien zostać odrzucony w całości, gdyż jego przyjęcie grozi pogłębieniem konfliktów społecznych i dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

393.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projektowana regulacja wprowadza domniemanie, że działalność rolnicza nie narusza praw właścicieli nieruchomości sąsiednich, co w praktyce oznacza odwrócenie ciężaru dowodu. To rozwiązanie budzi poważne wątpliwości, ponieważ osoby dotknięte imisjami muszą wykazać niezgodność działań rolnika z „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej” lub przepisami prawa. Problem polega na tym, że standardy te są nieprecyzyjne, a jednocześnie brak jest kompleksowych norm (np. dotyczących odorów), co może skutecznie utrudniać dochodzenie roszczeń nawet w przypadku realnych i dotkliwych uciążliwości. W efekcie prawo do sądu może zostać ograniczone w sposób pośredni, ale istotny. Drugim kluczowym zagadnieniem jest wyraźne uprzywilejowanie działalności rolniczej, w tym przemysłowej, względem innych form aktywności oraz mieszkańców obszarów wiejskich. Wyłączenie odpowiedzialności wykroczeniowej oraz ograniczenie możliwości dochodzenia roszczeń cywilnych prowadzi do zachwiania równowagi interesów. Regulacja może skutkować pogorszeniem jakości życia (hałas, zapachy, zanieczyszczenia), spadkiem wartości nieruchomości oraz osłabieniem ochrony środowiska. Co istotne, przepisy nie różnicują skali działalności, obejmując zarówno małe gospodarstwa, jak i intensywną produkcję przemysłową, co dodatkowo zwiększa ryzyko nieproporcjonalnych skutków społecznych i prawnych.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
394.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Istotnym elementem projektu jest obowiązek składania przez nabywców nieruchomości poza miastem oświadczenia o świadomości potencjalnych uciążliwości związanych z działalnością rolniczą. Choć rozwiązanie to ma realizować ideę „świadomego wyboru miejsca zamieszkania”, w praktyce może prowadzić do ograniczenia ochrony prawnej już na etapie zakupu. Oświadczenie może być później interpretowane jako akceptacja wszelkich negatywnych oddziaływań, nawet jeśli ich skala okaże się znacznie większa niż racjonalnie przewidywana. W efekcie ryzyko związane z funkcjonowaniem działalności rolniczej zostaje w dużej mierze przeniesione na nabywcę, co osłabia jego pozycję prawną w ewentualnych sporach. Drugim problemem jest brak rzetelnego, empirycznego uzasadnienia dla projektowanych zmian. Wnioskodawca nie przedstawia konkretnych danych liczbowych ani pogłębionych analiz potwierdzających skalę zjawiska „niezasadnych pozwów” wobec rolników. Argumentacja opiera się głównie na sygnałach ze środowisk branżowych oraz wynikach ograniczonych badań ankietowych, co nie spełnia standardów oceny skutków regulacji. W konsekwencji trudno uznać, że proponowane ograniczenia praw i wolności są konieczne i proporcjonalne, co może rodzić wątpliwości z punktu widzenia zasad prawidłowej legislacji oraz standardów konstytucyjnych. Trzecią istotną kwestią jest wpływ regulacji na inne formy działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Uprzywilejowanie działalności rolniczej, w tym przemysłowej, może prowadzić do pogorszenia warunków funkcjonowania sektorów takich jak turystyka, agroturystyka czy rolnictwo ekologiczne, które są silnie uzależnione od jakości środowiska. Wzrost uciążliwości, takich jak emisje zapachowe czy zanieczyszczenia, może ograniczać możliwość prowadzenia tych działalności, co w praktyce oznacza nierówne traktowanie podmiotów gospodarczych oraz ryzyko zakłócenia lokalnych rynków.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
395.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt zakłada ochronę interesów ferm przemysłowych w kontrze do mieszkańców wsi, zgadzając się na uciążliwe inwestycje generujące odór, hałas, zanieczyszczenia gruntów, wód, powietrza, niszczących drogi oraz sprowadzających plagi much, choroby odzwierzęce. Ustawa zmusza mieszkańców wsi do kosztownych i długotrwałych batalii sądowych w celu udowodnienia uciążliwości, podczas gdy są one znane i powtarzalne. Projekt ignoruje naukowe dowody na szkodliwość odorów (stres, choroby układu oddechowego) na rzecz swobody prowadzenia produkcji przemysłowej, co jest wyrachowanym ruchem dla społeczności wiejskiej. Działalność ferm przemysłowych bezpośrednio uderza w prawo własności sąsiadów, czyniąc ich nieruchomości niezdatnymi do zamieszkania/ wynajmowania/ sprzedaży. Projekt w obecnym kształcie stanowi instytucjonalizację uciążliwości i jest nie do zaakceptowania w demokratycznym państwie prawa.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
396.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Spadek wartości nieruchomości: Lokalizacja spalarni w pobliżu zabudowy mieszkalnej drastycznie obniża wartość rynkową naszych domów i działek, czyniąc okolicę nieatrakcyjną dla nowych osadników. Brak	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			transparentności i konsultacji: Jako mieszkańcy nie zostaliśmy należycie poinformowani o skali i skutkach tej inwestycji na wczesnym etapie planowania.	
397.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Brak rozwoju wsi Niższe podatki na wsiach niż w mieście Brak rozwoju miast mleczarni rzeźni itp. itd.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
398.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Całość projektu / Definicje Wprowadzenie progu DJP (Dużych Jednostek Przeliczeniowych) w celu odróżnienia rolnictwa od przemysłu: do 60 DJP: pełna ochrona rolnika, 60-210 DJP: ochrona warunkowa (wymagana pełna dokumentacja i odpowiednie dla działania zgody), powyżej 210 DJP: wyłączenie z ochrony ustawowej. Obecny brak definicji skali produkcji pozwala fabrykom mięsa korzystać z "pancerza prawnego" należnego tradycyjnym rolnikom. 60 DJP to już duża skala (60 krów / 15 tys. kur), powyżej 210 DJP to działalność czysto przemysłowa. 2 Zmiany w Kodeksie cywilnym (art. 144) Dodanie warunku "legalności działania": Ochrona przed roszczeniami z tytułu emisji przysługuje wyłącznie podmiotom legitymującym się wszystkimi wymaganymi decyzjami środowiskowymi, pozwoleniami wodnoprawnymi i zintegrowanymi. Ochrona nie może być przywilejem dla podmiotów łamiących prawo. Ok. 43% dużych ferm, nie tylko drobiu działa bez wymaganych pozwoleń IPPC, co potwierdzają dane z kontroli. 3 Oświadczenia w aktach notarialnych Wprowadzenie zasady wzajemności: Adnotacja o uciążliwościach tylko, jeśli działka znajduje się w strefie oddziaływania wyznaczonej w rzetelnym raporcie środowiskowym fermy (dla ochrony warunkowej). W aktach notarialnych dla gruntów przy zabudowie mieszkaniowej – adnotacja o zakazie uciążliwej działalności przemysłowej. Zapewnienie równowagi stron. Jeśli inwestorzy twierdzą w raportach, że ferma nie oddziałuje poza płot, nie ma podstaw do ostrzeżeń w aktach na kilometr od fermy. Mieszkańcy muszą mieć gwarancję ochrony ich strefy życiowej. 4 Ochrona zasobów (woda) Wprowadzenie zapisu o priorytecie dostępu do wody dla potrzeb bytowych mieszkańców przed potrzebami przemysłowej hodowli w sytuacjach suszy hydrologicznej. Skumulowana analiza zużycia dla poszczególnych zlewni wg. Wód Polskich. Obowiązek montażu systemów zdalnego monitoringu poboru wody przez instalacje powyżej 60 DJP, połączony z automatycznym prawem gminy do odcięcia dopływu wody dla fermy w przypadku ogłoszenia stanu suszy lub spadku poziomu wód podziemnych zagrażającego potrzebom bytowym mieszkańców. Fermy przemysłowe zużywają miliony litrów wody, co przy wysychających studniach zagraża bezpieczeństwu obywateli. Ustawa nie może chronić produkcji kosztem braku wody w kranach mieszkańców. 5 Rozbudowa i legalizacja działalności Wyłączenie ochrony ustawowej w procesach rozbudowy instalacji lub prób legalizacji działalności prowadzonej dotychczas bez wymaganych pozwoleń. Wprowadzenie administracyjnej kary pieniężnej w wysokości 10% rocznego przychodu dla podmiotów powyżej 210 DJP działających bez pozwolenia zintegrowanego. Obecne kary są zbyt niskie, co sprawia, że łamanie prawa jest bardziej opłacalne niż jego przestrzeganie. Konflikty sąsiedzkie najczęściej powstają przy próbach nagłej skokowej rozbudowy lub przy wieloletnim tolerowaniu samowoli środowiskowych (np. przypadek Czepielina). 6 Szkody i wpływ na tradycyjne i ekologiczne rolnictwo W polskim bałaganie przestrzennym nowa potężna ferma przemysłowa może stanąć tuż obok certyfikowanego gospodarstwa ekologicznego, co może prowadzić do utraty certyfikatów przez rolnika tradycyjnego i utratę jego źródła utrzymania Wprowadzenie zapisu, że w przypadku np. utraty certyfikatu ekologicznego przez gospodarstwo sąsiadujące z fermą przemysłową na skutek zanieczyszczenia gleby lub wód, właściciel fermy odpowiada za pełną szkodę (utracone zyski) na zasadzie ryzyka, niezależnie od posiadanych pozwoleń (Obowiązkowe Polisy OC ?). Uwagi dodatkowe: Projekt w obecnym brzmieniu równuje gospodarza z 50 kurami z fermą na milion ptaków, co jest błędem merytorycznym i uderza wizerunkowo w prawdziwe rolnictwo tradycyjne.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

399.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W szczególności sprzeciwiam się proponowanemu art. 144¹ Kodeksu cywilnego, który wprowadza domniemanie, że działalność rolnicza nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę. W praktyce oznacza to przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańców i mieszkanki terenów wiejskich, którzy będą musieli wykazać, że działalność prowadzona jest niezgodnie z prawem lub „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej”, mimo że pojęcia te nie zostały jasno zdefiniowane. Jest to szczególnie problematyczne, ponieważ wiele uciążliwości związanych z działalnością przemysłową – takich jak odory, hałas, emisje pyłów, zanieczyszczenie wód czy plagi insektów – jest bardzo trudnych do jednoznacznego udowodnienia w postępowaniu sądowym. Polska nie posiada kompleksowych norm dotyczących dopuszczalnego poziomu immisji, zwłaszcza zapachowych, dlatego nawet działalność prowadzona formalnie zgodnie z prawem może powodować realne i dotkliwe skutki dla mieszkańców. Legalność działalności nie oznacza więc automatycznie braku nadmiernych oddziaływań na otoczenie, szczególnie w przypadku ferm przemysłowych. W efekcie projekt może znacząco ograniczyć możliwość skutecznego dochodzenia ochrony prawnej przez osoby dotknięte tego rodzaju uciążliwościami. Projekt przewiduje także wyłączenie odpowiedzialności za zakłócanie spokoju i spoczynku nocnego w związku z działalnością rolniczą. Rozwiązanie to może prowadzić do ograniczenia prawa mieszkańców do odpoczynku i pogorszenia jakości życia, szczególnie w pobliżu ferm przemysłowych działających przez całą dobę. Obowiązek składania przez nabywców nieruchomości poza miastami oświadczeń o świadomości potencjalnych uciążliwości oznacza przerzucenie odpowiedzialności za skutki działalności przemysłowej na obywateli. Niezrozumiałe jest przy tym oparcie projektowanych przepisów na prostym podziale administracyjnym między miastem a gminą wiejską. Wiele nieruchomości formalnie położonych poza granicami miast ma dziś charakter silnie zurbanizowany i mieszkaniowy, zwłaszcza w tzw. obwarzankach dużych miast. Obszary te często utraciły swój rzeczywisty charakter rolniczy, a ich mieszkańcy funkcjonują w przestrzeni podmiejskiej, a nie typowo rolniczej. Sam podział administracyjny na miasto i gminę nie odzwierciedla więc faktycznej obecności gospodarstw rolnych ani rzeczywistego sposobu użytkowania tych terenów. Tym bardziej nieuzasadnione jest automatyczne ograniczanie praw mieszkańców wyłącznie z uwagi na formalne położenie nieruchomości poza granicami miasta. Projekt budzi również poważne wątpliwości konstytucyjne, ponieważ może naruszać prawo do sądu, ochrony zdrowia, własności oraz zasadę równości wobec prawa. Uprzywilejowanie jednej kategorii działalności gospodarczej może negatywnie odbić się na innych formach działalności prowadzonych na terenach wiejskich, takich jak agroturystyka, rolnictwo ekologiczne czy usługi związane z rekreacją i turystyką. Współczesne tereny wiejskie realizują wiele funkcji wykraczających poza funkcję stricte rolniczą – są miejscem zamieszkania, wypoczynku, działalności turystycznej, rekreacyjnej oraz pełnią istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. Tymczasem rozwój przemysłowa działalność rolnicza często pozostaje w sprzeczności z tymi funkcjami, prowadząc do degradacji środowiska, pogorszenia jakości życia mieszkańców oraz osłabienia walorów przyrodniczych i społecznych obszarów wiejskich. Intensywna produkcja przemysłowa zaburza tradycyjny i historyczny charakter wsi jako przestrzeni służącej nie tylko produkcji, ale również życiu społecznemu, ochronie krajobrazu i lokalnej przyrody. Niepokojący jest także brak rzetelnych danych uzasadniających potrzebę tak daleko idących zmian. W uzasadnieniu projektu nie przedstawiono wiarygodnych analiz dotyczących skali „niezasadnych pozwów” przeciwko rolnikom ani dowodów na konieczność ograniczania praw mieszkańców wsi. W efekcie projekt może doprowadzić nie do rozwiązania konfliktów społecznych, lecz do osłabienia ochrony prawnej obywateli oraz pogorszenia warunków życia na terenach wiejskich. UWAGA POWTÓRZONA 15 RAZY.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
------	----------------	--------------	---	----------------------------------

400.	Osoba prywatna	uzasadnienie	Brak wyraźnego wyłączenia z zakresu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych terenów w granicach administracyjnych miast, przeznaczonych przede wszystkim do mieszkaniowego i usługowego użytku. Uważam, że projekt powinien jasno wyłączyć miasta z tego zakresu, aby nie ograniczać prawa mieszkańców do ochrony przed chronicznymi uciążliwościami rolniczymi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
401.	Osoba prywatna	art. 1	Zakaz skargi na immisje rolnicze zgodnie z przepisem art. 232 k.c. nie powinien obejmować terenów w granicach miast, w tym terenów mieszkalnych, luksusowych osiedli i przedmieść, gdzie mieszkanie jest zasadniczą funkcją, a nie funkcją rolniczą. W tych obszarach mieszkaniowiec ma prawo oczekiwać, że nie będzie zmuszony do akceptacji ciągłych uciążliwości związanych z rolnictwem. W przeciwnym razie mieszkańcy (których jest zazwyczaj więcej) są poszkodowani w takiej sytuacji, a skorzystać mogą na tym pojedyncze przypadki rolników (w najmniejszym stopniu nie wpływa to na cele określone w uzasadnieniu projektu ustawy).	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
402.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt powinien unikać sytuacji, w której obywatel kupujący działkę/mieszkanie w mieście może zostać zmuszony do akceptacji chronicznych uciążliwości rolniczych (smród, hałas, ruch maszyn). W takich przypadkach prawa sąsiadów do mieszkania w czystym środowisku powinny mieć pierwszeństwo nad rozwinieniem rolniczych funkcji produkcyjnych. Miasta nie są terenami przeznaczonymi do uprawy roli czy hodowli (immisji), tak jak wsie nie są przeznaczone według tej ustawy do luksusowych apartamentów bez immisji wynikających z produkcyjnych funkcji wsi...	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
403.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Zgłaszam sprzeciw wobec projektu ustawy UPRO8 i proszę o jego odrzucenie lub istotną zmianę. Uzasadnienie: 1. Projekt nadmiernie uprzywilejowuje działalność rolniczą, w tym przemysłową hodowlę zwierząt, kosztem praw mieszkańców terenów wiejskich do ochrony zdrowia, własności i spokojnego korzystania z nieruchomości. 2. Przerzucenie ciężaru dowodu na osoby poszkodowane znacząco utrudni dochodzenie ochrony przed odorami, hałasem, zanieczyszczeniem powietrza i wód oraz innymi uciążliwościami związanymi z działalnością ferm przemysłowych. 3. Projekt nie rozróżnia rolnictwa rodzinnego od przemysłowej produkcji zwierzęcej, obejmując oba modele tymi samymi przywilejami, mimo ich całkowicie odmiennego wpływu społecznego i środowiskowego. 4. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności za uciążliwości generowane przez działalność rolniczą będzie prowadzić do osłabienia ochrony obywateli i pogorszenia jakości życia na obszarach wiejskich. 5. Projekt pomija skutki środowiskowe i etyczne przemysłowej hodowli zwierząt, w tym wpływ na klimat, wodę, bioróżnorodność oraz dobrostan zwierząt. 6. Rozwiązanie dotyczące nabywców nieruchomości na terenach wiejskich nie powinno prowadzić do faktycznego ograniczenia prawa mieszkańców do ochrony przed uciążliwościami. 7. Projekt może naruszać zasadę proporcjonalności i równowagi interesów, faworyzując jeden sektor kosztem obywateli i interesu publicznego. Wnoszę o: - wyłączenie przemysłowej hodowli zwierząt z projektowanych przywilejów, - zachowanie skutecznych mechanizmów ochrony mieszkańców przed immisjami, - uwzględnienie ochrony środowiska, zdrowia publicznego i dobrostanu zwierząt, - ukierunkowanie polityki rolnej na zrównoważone, odpowiedzialne rolnictwo, a nie wzmacnianie przemysłu fermowego.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

404.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Przeprowadzona analiza wykazuje, że projekt budzi poważne wątpliwości konstytucyjne. Projektowane przepisy mogą naruszać prawo własności (art. 64 Konstytucji RP), zasadę równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP), prawo do sądu (art. 45 i 77 Konstytucji RP), prawo do ochrony zdrowia (art. 68 Konstytucji RP) oraz art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Szczególne zastrzeżenia budzi brak rozróżnienia między małymi gospodarstwami a wielkotowarowymi fermami przemysłowymi – ustawa przyznaje identyczne przywileje podmiotom o nieporównywalnie większym wpływie na środowisko i jakość życia mieszkańców.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
405.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Rozumiem intencję ochrony funkcji produkcyjnych wsi przed presją urbanizacyjną – jest ona słuszna. Uważam jednak, że projekt w obecnym kształcie jest skalibrowany błędnie i może realnie zaszkodzić tej działalności rolniczej, którą warto chronić: rolnictwu ekologicznemu, regeneratywnemu i wielofunkcyjnemu. 1. Brak rozróżnienia między typami rolnictwa to błąd systemowy Projekt obejmuje jednolitą ochroną „każdą działalność rolniczą”, zrównując małe gospodarstwo regeneratywne z przemysłową fermą wielkotowarową. Z perspektywy ILM to kategorialny błąd: te dwa modele mają diametralnie różny wpływ na wodę, glebę, powietrze i bioróżnorodność. Ochrona bez rozróżnienia nie chroni rolników – chroni model intensywnej produkcji przemysłowej, który w wielu przypadkach stoi w sprzeczności z interesem lokalnych wspólnot wiejskich. 2. Przerzucenie ciężaru dowodu likwiduje mechanizm dialogu Pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” jest prawnie nieostre i niezdefiniowane normatywnie. Dla poszkodowanych mieszkańców, rolników ekologicznych i operatorów agroturystycznych oznacza to faktyczną niemożność wykazania naruszenia w postępowaniu sądowym – nawet gdy jest ono oczywiste sensorycznie i środowiskowo. Projekt nie proponuje żadnego mechanizmu mediacji ani dialogu w zamian za likwidację prawa do sądu. 3. Sprzeczność z europejskimi zobowiązaniami Polski Jako uczestnik EU Rural Pact i EU Climate Pact zwracam uwagę na poważną niespójność projektu z unijnymi ramami politycznymi: Misją Glebową UE 2030, Strategią Bioróżnorodności oraz zasadą „nie szkodzić” przy wydatkowaniu środków WPR. Osłabienie mechanizmów egzekwowania odpowiedzialności środowiskowej dużych operatorów rolnych może generować ryzyko naruszeń Ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy Siedliskowej. Wzywam do wycofania projektu w obecnym kształcie i podjęcia prac nad rozwiązaniem, które: różnicuje zakres ochrony według skali i charakteru działalności rolniczej; wprowadza lokalne mechanizmy mediacji jako alternatywę dla likwidacji prawa do sądu; ustala normatywne progi emisji dla zapachów, hałasu i pyłów; pozostaje spójne z zobowiązaniami Polski w ramach Zielonego Ładu i EU Rural Pact. Wieś, którą warto chronić, to wieś żywa, różnorodna i zdrowa – nie taka, w której sąsiedzi ferm przemysłowych są prawnie ubezwłasnowolnieni.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
406.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie realizuje deklarowanego celu i może nasilić konflikty społeczne na obszarach wiejskich. Uwagi: 1. Projekt wzmacnia działalność rolniczą o charakterze przemysłowym, która generuje największe uciążliwości. 2. Brak rozróżnienia między małymi gospodarstwami a fermami przemysłowymi prowadzi do uprzywilejowania najbardziej uciążliwych form produkcji. 3. Ogranicza możliwość dochodzenia roszczeń przez osoby dotknięte oddziaływaniem działalności rolniczej. 4. Przenosi ciężar dowodu na mieszkańców, co utrudnia ochronę ich praw. 5. Opiera się na nieprecyzyjnych pojęciach, co powoduje niepewność prawną. 6. Dopuszcza sytuacje, w których działalność zgodna z prawem powoduje istotne uciążliwości bez skutecznych mechanizmów reakcji. 7. Może ograniczać prawa do zdrowia, własności i sądu. 8. Narusza zasadę równości wobec prawa poprzez uprzywilejowanie jednej kategorii działalności. 9. Negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz wartość nieruchomości. 10. Przenosi ryzyko uciążliwości na nabywców nieruchomości. 11. Może ograniczać rozwój innych działalności, w tym rolnictwa ekologicznego i usług. 12. Brakuje danych uzasadniających konieczność regulacji. 13. Nie wykazano proporcjonalności proponowanych rozwiązań. 14. Zaburza równowagę między ochroną działalności rolniczej a ochroną mieszkańców i środowiska. Projekt	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			wymaga zasadniczej zmiany lub odrzucenia, ponieważ nie zapewnia skutecznej ochrony mieszkańców i środowiska oraz może pogłębić istniejące problemy.	
407.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	I. Sprzeciw wobec projektu ustawy Jako obywatelka Rzeczypospolitej Polskiej wyrażam sprzeciw wobec projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi (UPRO8). Projekt ten, w mojej ocenie, w sposób nieproporcjonalny ogranicza prawa i wolności mieszkańców i mieszkańek terenów wiejskich, faworyzując podmioty prowadzące działalność rolniczą, w tym działalność przemysłową, kosztem ochrony zdrowia, środowiska i prawa do sądu. II. Szczegółowe zastrzeżenia a. Naruszenie prawa do sądu i odwrócenie ciężaru dowodu. Projektowany art. 144(1) Kodeksu cywilnego tworzy domniemanie, że działalność rolnicza nie stanowi zakłócania korzystania z nieruchomości sąsiednich. W razie sporu to poszkodowany mieszkaniec musi udowodnić naruszenie zasad prawidłowej gospodarki rolnej, pojęcia niezdefiniowanego normatywnie. W praktyce oznacza to faktyczne pozbawienie mieszkańców wsi możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń przed sądem, nawet gdy uciążliwości ze strony ferm przemysłowych są poważne i długotrwałe. b. Wyłączenie odpowiedzialności wykroczeniowej. Projektowany art. 51 §4 Kodeksu wykroczeń wyłącza odpowiedzialność karną za zakłócanie spokoju i spoczynku nocnego w związku z działalnością rolniczą, bez rozróżnienia na małe gospodarstwa i wielkie fermy przemysłowe. Jest to rozwiązanie niespójne z zasadą równości wobec prawa. c. Fikcja świadomego wyboru nabywcy nieruchomości. Proponowany art. 9aa ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego zobowiązuje każdego nabywcę nieruchomości poza miastem do złożenia oświadczenia o akceptacji uciążliwości, niezależnie od tego, czy ferma przemysłowa faktycznie istnieje lub jest planowana. Rozwiązanie to ogranicza prawo własności i swobodę obrotu nieruchomościami. d. Brak proporcjonalności i rzetelnej oceny skutków regulacji. Wnioskodawca nie przedstawił wiarygodnych danych statystycznych dotyczących skali problemu nieuzasadnionych pozwów uzasadniających tak głęboką ingerencję w prawa jednostki. Ocena skutków regulacji nie zawiera rzetelnych analiz proporcjonalności proponowanych rozwiązań. III. Podsumowanie W związku z powyższym wzywam do: wycofania lub zasadniczej zmiany projektu ustawy UPRO8 w jego obecnym kształcie opracowania przepisów, które w zrównoważony sposób uwzględnia interesy zarówno rolników, jak i mieszkańców wsi, bez uprzywilejowania przemysłu rolnego kosztem praw obywatelskich.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
408.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt powinien ograniczać zgodę nabywcy nieruchomości na terenach wiejskich do typowych rodzinnych gospodarstw rolnych. Nie może obejmować przemysłowych ferm hodowli zwierząt, w tym drobiu. Na takie inwestycje powinna być zgoda wszystkich mieszkańców. Generowane przez te fermy hałasy, zapachy, zanieczyszczenia wód są zagrożeniem nie tylko dla nowych mieszkańców (z miasta) ale także innych rolników. To już nie jest rolnictwo ale przemysł hodowlany i powinien podlegać takim zasadom jak zakłady przemysłowe. Uciążliwości zna każdy, komu w pobliżu jego domu wybudowano fermę drobiu.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
409.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Zamiast chronić rodzinne gospodarstwa, ta ustawa ułatwia życie wielkim, przemysłowym fermom drobiu. Jeśli wejdzie w życie w obecnym kształcie ekspansja niezwykle szkodliwych ferm drobiu na terenie Polski będzie ułatwiona, a co za tym idzie uciążliwość mieszkania na wsi zwiększy się.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

410.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Nie zgadzamy się na wprowadzanie takiej zmiany. To dopuszcza na powstawanie ferm przemysłowych a to nie ma nic wspólnego z rolnictwem. To jest na kierunkowe tylko na zysk	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
411.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Wyrażam zdecydowany sprzeciw tej ustawie jako obywatelka. Ustawa nie chroni wsi jako żywiciela, natomiast daje możliwość swobodnego działania wielkiego przemysłu produkcyjnego na terenach wiejskich, na których dotychczas dominowały małe rodzinne gospodarstwa. Umożliwienie wielkim przemysłowym fermom i farmom zawłaszczenia terenów gmin wiejskich bez zauważania ich uciążliwości dla mieszkańców gminy jest niedopuszczalne. Wieś to przede wszystkim lokalni rolnicy i ich rodziny, dbający o dobrostan zwierząt i jakość produkcji. Umożliwienie powstawania wielkich produkcji pod przykrywką roli wsi jest niesprawiedliwe społecznie, niweluje przeciwskazania środowiskowe, jest uciążliwe dla mieszkańców gmin (smród, wykorzystanie zasobów wody, uciążliwy hałas i wzmożony transport). Zagraża produkcji małych i średnich gospodarstw rolniczych, będących wielopokoleniowym atrybutem wsi. Wielkie fermy i farmy produkcyjne stanowią zagrożenie dla mieszkańców gmin na wielu płaszczyznach, wnosząc do budżetu gminy taką samą kwotę podatków, jak lokalny mały rolnik za ten sam teren, co jest skandaliczne. Wszystko wskazuje na to, że ustawa jest podyktowana przez lobby wielkiego przemysłu produkcyjnego, który przynosi gminie nieodwracalne straty i uciążliwości, nie dając nic w zamian, natomiast dorabiając bardzo wąską grupę już i tak majątnych ludzi. Dodatkowo ustawa utrudnia dochodzenie swoich praw w przypadku np. Spadku wartości nieruchomości w wyniku uciążliwości (smrodu, hałasu czy przekształcenia terenów rekreacyjnych w przemysłowe fabryki zwierząt), co jest niesprawiedliwe społecznie. Należy postawić pytanie o granice uczciwej konkurencji, jakość produkcji i codzienne życie mieszkańców rolniczych gmin, a zachłanność oligarchów. Odpowiedź może być tylko jedna i dlatego jako obywatelka wnoszę o odrzucenie powyższej szkodliwej na każdej płaszczyźnie ustawy	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
412.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem mieszkanką wsi od ponad 50 lat. Mieszkam w domu o rodzicach. Nie zgadzam się z zapisem przedmiotowej ustawy, gdyż jest niesprawiedliwa i wykluczająca mieszkańców wsi. Jest stronnicza dla napływających nowych właścicieli gruntów, którzy budują ogromne fermy przemysłowe. Każda ustawa ma chronić interes obywateli dlatego powstają zapisy, które zabraniają budowy zakładów przemysłowych wśród budynków mieszkalnych w miastach. Domagam się takich samych praw na wsiach a ustawa ta odbiera nam prawo do życia, do własności do równego traktowania. Obecne rolnictwo jest uprzemysłowione, zkomputeryzowane dlatego lokowanie obiektów inwentarskich może bezpiecznie ulokowane być poza zwartą zabudową mieszkaniową na wsi. Obecny rolnik operuje ogromnymi maszynami rolniczymi i praca w nocy świadczy tylko o złym planowaniu i złej woli rolnika. Miejsce zamieszkania jest dobrem wspólnym dlatego ustawy muszą je brać pod uwagę. Wieś nie jest własnością przemysłu rolnego.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

413.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt ustawy w obecnym kształcie zaburza równowagę pomiędzy ochroną działalności rolniczej, a ochroną praw mieszkańców obszarów wiejskich. Przewiduje on daleko idące przywileje, obejmujące również rolnictwo przemysłowe, bez przedstawienia uzasadnienia co do skali problemu ani konieczności wprowadzania tak głębokich zmian w obowiązującym stanie prawnym. Projekt ustawy znacząco utrudnia dochodzenie roszczeń przez mieszkańców wsi oraz inne podmioty funkcjonujące na obszarach wiejskich. Po pierwsze, nakłada on na nabywców nieruchomości obowiązek składania oświadczeń o świadomości potencjalnych uciążliwości związanych z działalnością rolniczą. Po drugie, w przypadku wystąpienia rzeczywistych uciążliwości ciężar dowodu zostaje przerzucony na osoby poszkodowane, które muszą wykazać, że działalność prowadzona jest niezgodnie z „zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa”. Jednocześnie pojęcie „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” nie zostało zdefiniowane, a w obowiązującym prawie brak jest jednolitych i precyzyjnych norm dotyczących dopuszczalnego poziomu emisji, w szczególności odorowych. Należy też zauważyć, że nawet legalna rolnicza działalność przemysłowa może powodować znaczące uciążliwości. W praktyce projekt ustawy może więc mieszkańcom wsi utrudnić lub całkowicie pozbawić ich możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń. Negatywny wpływ na działalność pozarolniczą jest kolejnym problemem. Proponowane przepisy wyraźnie faworyzują działalność rolniczą poprzez ograniczenie jej odpowiedzialności cywilnej i wykroczeniowej w porównaniu z innymi rodzajami działalności, które prowadzone są na terenach wiejskich, takich jak agroturystyka, usługi, rekreacja czy rolnictwo ekologiczne. Prowadzi to do nierównego traktowania podmiotów prowadzących różne rodzaje działalności na terenach wiejskich. Brak rzetelnego uzasadnienia projektu. Należy zauważyć, że w Uzasadnieniu projektu i Ocenie skutków regulacji Wnioskodawca nie przedstawił rzetelnych danych ani analiz, które potwierdzałyby potrzebę ochrony rolników przed „niezasadnymi pozwami”. Nie przedstawiono danych pozwalających określić skalę takich pozwów ani potwierdzić występowanie systemowych nadużyć. Zamiast twardych danych powołuje się głównie na sygnały od organizacji rolniczych i ankietę wśród ich przedstawicieli. Ryzyko naruszenia Konstytucji RP i innych praw. Istnieje uzasadniona obawa, że projekt ustawy narusza szereg kluczowych aktów prawnych, w tym prawa i zasady zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, m.in. zasadę równości wobec prawa, prawo do sądu, prawo do prywatności i ochrony życia rodzinnego, prawo do ochrony zdrowia czy wolność działalności gospodarczej. Podsumowanie W obecnym kształcie projekt ustawy prowadzi do nieproporcjonalnego ograniczenia praw jednostki i zaburza równowagę między ochroną działalności rolniczej a prawami mieszkańców wsi. Przyjęcie projektu w obecnym kształcie może prowadzić do systemowego osłabienia standardów ochrony prawnej, zwiększenia ryzyka długotrwałych uciążliwości oraz ograniczenia możliwości ich skutecznego kwestionowania przez osoby dotknięte skutkami działalności rolniczej. Uważamy, że rolnikom, jako podmiotom gwarantującym bezpieczeństwo żywnościowe kraju należy się pełna i skuteczna ochrona prawna. Dlatego popieramy ochronę gospodarstw rolnych, jednakże nie kosztem innych podmiotów, a także nie powinno to prowadzić do legitymizacji statusu form prowadzenia działalności rolniczej, które nie tylko zakłócają indywidualne interesy podmiotów związane z korzystaniem z nieruchomości, ale także prowadzą do wyłączenia zamieszkania i działalności gospodarczej całych społeczności lokalnych, wpływają na brak możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz na ogromną skalę niszczą przyrodę, środowisko i degradują zasoby naturalne – tym samym przecież zmniejszając potencjał bezpieczeństwa żywnościowego Polski i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
414.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Szanowni Państwo planowane zmiany w ustawie to ukłon w kierunku wielkich ferm i przemysłowych upraw a nie ochrona małych lokalnych rolników. Nie zmieniajcie rolnictwa w przemysł i pozwolic ludziom spokojnie żyć na wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

415.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt nie chroni rolników – chroni inwestorów i przemysł hodowlany: podmioty, które eksploatują zarówno zwierzęta, jak i okolicznych mieszkańców, a zyski kierują poza region. Polskie prawo do dziś nie ma ustawy regulującej uciążliwość zapachową – to jedna z największych luk w krajowym systemie ochrony środowiska. Jest wielka potrzeba, aby tę lukę wypełniać zamiast utrzymywać ją i otaczać prawną ochroną tych, którzy na niej korzystają. Jeśli przepisy wejdą w życie w obecnym kształcie, sąsiada nowej fermy nie będzie chronić ani prawo środowiskowe (brak ustawy odorowej), ani prawo cywilne (nowe przepisy blokują immisje), ani akt notarialny (oświadczenie o akceptacji uciążliwości). Społeczności lokalne protestują przeciwko ogromnym instalacjom jakimi są fermy przemysłowe wciskane wszędzie, dosłownie wszędzie – mamy w Polsce setki protestów przeciwko wielkim fermom - bo np. inwestor planuje fermę 50 metrów od istniejącej zabudowy, albo w sąsiedztwie obszaru Natura 2000, albo kolejną inwestycję w tej samej wiosce, która jest już przesycona firmami drobiu. Potrzebujemy ustawy regulującej odległości takich instalacji od istniejącej zabudowy a nie przepisów nakazujących zgodę na akceptację emitowanych zapachów na terenach wiejskich. Stanowczo sprzeciwiam się wprowadzeniu projektowanych zmian w przepisach, tzw. "LEX Smród"	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
416.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Nie negując sensu wprowadzenia zmian chcę jednocześnie zwrócić uwagę na zbyt daleko idące uogólnienie które zostało zawarte w proponowanych przepisach. Już w ocenie skutków proponowanych zmian znajduje się zapis "ze względu na swoją specyfikę, działalność rolnicza wiąże się z pewnymi tradycyjnymi uwarunkowaniami, które mogą powodować stałe lub okresowe uciążliwości dla sąsiadów". Projekt nie wprowadza jednak rozróżnienia między małymi, lokalnymi gospodarstwami a coraz powszechniejszymi wielkotowarowymi fermami przemysłowymi. Traktowanie immisji głównie jako problemu zapachu czy hałasu, ignoruje fakt, że w przypadku ferm przemysłowych mogą one oznaczać coś znacznie więcej. Badania i raporty z różnych krajów pokazują, że intensywne rolnictwo, w tym zwłaszcza hodowla zwierząt, wpływa na jakość powietrza, wody i gleby, a tym samym na zdrowie ludzi. Kwestie te w uzasadnieniu projektu są całkowicie pominięte. Proponowane przepisy nie wprowadzają żadnego rozróżnienia skali działalności. Nowe regulacje obejmą w równym stopniu niewielkie gospodarstwa oraz wielkotowarowe fermy przemysłowe. Domniemanie zgodności z normą będzie działało niezależnie od tego, czy chodzi o kilka sztuk krów czy świń, czy o instalację liczącą dziesiątki tysięcy tych zwierząt. Trudno się zgodzić w tym kontekście że takie "prowadzenie działalności rolniczej mieści się w granicach normalnego korzystania z nieruchomości i co do zasady nie powinno być uznawane za nadmierne oddziaływanie na sąsiadów". Nadmienić należy iż w uzasadnieniu zmian nie ma rzetelnych danych pokazujących skalę problemu oraz jego przyczyny. W praktyce oznacza to, że projekt opiera się na sygnałach i przekonaniach, a nie na mierzalnych danych. Kolejnym mankamentem projektu jest nigdzie nie wyjaśniona ani nie sprecyzowana "zasada prawidłowej gospodarki rolnej". W praktyce oznacza to, że osoby dotknięte uciążliwościami będą musiały udowodnić przed sądem naruszenie nieostrego i niejednoznacznego standardu. Jednocześnie druga strona korzystać będzie z domniemania legalności swojej działalności. Jest to zaprzeczenie przytoczonego w uzasadnieniu art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, mówiącego że wszyscy są wobec prawa równi. "Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Zasada równości wyrażona w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oznacza, że wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą istotną w równym stopniu powinny być traktowane równo, według jednolitej miary, bez zróżnicowań dyskryminujących lub faworyzujących". Wnioskodawca zauważa iż "jednocześnie zgodnie z art. 23 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, podstawą ustroju rolnego państwa jest gospodarstwo rodzinne". I znów jest to pojęcie nie odnoszące się do w.w. problemu wielkoformatowych ferm przemysłowych. W związku z powyższym nie można się zgodzić z tezą, że "przejrzyste zasady pozwolą ograniczyć nieporozumienia wynikające z różnic w potrzebach poszczególnych grup oraz ułatwią budowanie wzajemnego zaufania. Uporządkowane zasady stworzą również przewidywalne środowisko, w którym łatwiej rozwiązywać spory i dbać o równowagę interesów całej społeczności". Spadek liczby spraw sądowych	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

			może wynikać z utrudnienia dochodzenia praw przez jedną ze stron, a nie z realnego rozwiązania problemu. Niewątpliwie zgodzić się należy że problem istnieje. Sytuacje gdy nowi mieszkańcy terenów wiejskich składają pozwy, w których skarżą się na pianie koguta nie powinny mieć miejsca. Jednocześnie nie jest to tak jednostronny problem. Powstające farmy przemysłowe mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkających w sąsiedztwie ludzi i zwierząt. Również tych którzy są rolnikami i mają własne gospodarstwa rolne i zwierzęta gospodarskie.	
417.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jako uczestnik konsultacji społecznych, przedkładaam opinię negatywną wobec przedłożonego projektu. Choć deklarowanym celem ustawy jest ochrona funkcji produkcyjnych wsi, w rzeczywistości proponowane przepisy stanowią niebezpieczne narzędzie ochrony interesów wielkoprzemysłowego agrobiznesu kosztem dobrostanu zwierząt, ochrony środowiska oraz praw lokalnych społeczności. 1. Immunitet dla rolnictwa przemysłowego (Art. 1 i Art. 2) Wprowadzenie do Kodeksu cywilnego art. 144 oraz zmiany w Kodeksie wykroczeń (art. 51 § 4) de facto zdejmują odpowiedzialność za uciążliwości zapachowe, hałas i zanieczyszczenia generowane przez działalność rolniczą, o ile jest ona prowadzona "zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki". Wsparcie dla wielkiego biznesu: Beneficjentem tych zmian nie będą drobnicy, tradycyjni rolnicy, lecz potężne farmy przemysłowe. To one generują największe imisje, które pod płaszczykiem "prawidłowej gospodarki" staną się bezkarne. Brak definicji: Projekt nie definiuje precyzyjnie "zasad prawidłowej gospodarki rolnej" w kontekście nowoczesnych uciążliwości, co daje ogromne pole do nadużyć dla wielkich zakładów produkcyjnych kosztem mieszkańców wsi. 2. Marginalizacja dobrostanu zwierząt Zwolnienie z odpowiedzialności za zakłócanie spokoju nocnego (Art. 2) oraz imisje ponad przeciętną miarę sprzyja utrzymywaniu i rozwijaniu chowu wielkopowierzchniowego. Cierpienie zwierząt: Działalność rolnicza "zgodna z przepisami" często wciąż oznacza chów klatkowy lub ogromne zagęszczenie zwierząt. Legalizacja wysokiego poziomu hałasu i odorów jako "normy" zamyka drogę do walki o poprawę warunków bytowych zwierząt, które w takich systemach są traktowane wyłącznie jako towar masowy. Brak bodźców do innowacji: Proponowane zmiany zdejmują z inwestorów presję na wdrażanie technologii ograniczających uciążliwość (np. nowoczesnych systemów filtracji czy poprawy warunków chowu), skoro prawo uznaje ich negatywny wpływ za ustawowo dopuszczalny. 3. "Zrzeczenie się praw" przez nabywców (Art. 3) Wprowadzenie art. 9aa do ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, nakładającego obowiązek złożenia oświadczenia o świadomości "możliwych zakłóceń" przy zakupie nieruchomości, jest próbą ubezwłasnowolnienia obywateli. Jest to mechanizm przeniesienia pełnej odpowiedzialności na obywatela i ochronę wielkich inwestorów przed jakimikolwiek roszczeniami w przyszłości, co może prowadzić do niekontrolowanego rozrostu uciążliwych ferm w sąsiedztwie terenów mieszkalnych. Podsumowanie Projekt w obecnym brzmieniu promuje model rolnictwa agresywnego, przemysłowego i nastawionego na maksymalizację zysku korporacji, całkowicie ignorując aspekty etyczne związane z hodowlą zwierząt oraz prawo mieszkańców wsi do godnych warunków życia. Wnoszę o odrzucenie projektu w całości.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

418.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Szanowni Państwo, w odpowiedzi na konsultacje publiczne dotyczące projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ochrony rolniczych funkcji produkcyjnych wsi, przedstawiam poniższe uwagi. Projekt ustawy w obecnym kształcie budzi ogromne wątpliwości z punktu widzenia ochrony praw obywateli nieprowadzących działalności rolniczej, w szczególności mieszkańców obszarów wiejskich. 1. Nadmierne uprzywilejowanie działalności rolniczej i to będzie dotyczyło oczywiście tylko znowu potentatów rolniczych. Projekt wprowadza zasadę uznania działalności rolniczej za „normalne korzystanie z nieruchomości”, co w praktyce prowadzi do znaczącego ograniczenia możliwości dochodzenia roszczeń przez sąsiadów dotkniętych uciążliwościami. Takie rozwiązanie zaburza równowagę pomiędzy prawami właścicieli nieruchomości. 2. Ograniczenie prawa do ochrony przed immisjami (hałas, zapachy) Proponowane przepisy w istotny sposób ograniczają ochronę przed ponadprzeciętnymi uciążliwościami, takimi jak hałas w porze nocnej czy intensywne zapachy związane z produkcją rolną. Może to prowadzić do pogorszenia warunków życia mieszkańców oraz obniżenia wartości nieruchomości. 3. Wprowadzenie obowiązkowych oświadczeń przy nabyciu nieruchomości Nałożenie na nabywców obowiązku akceptacji potencjalnych uciążliwości rodzi ryzyko faktycznego ograniczenia ich prawa do dochodzenia roszczeń w przyszłości. W praktyce może to prowadzić do sytuacji, w której obywatel zostaje pozbawiony realnej ochrony prawnej. 4. Ograniczenie dostępu do drogi sądowej Wprowadzenie obowiązku mediacji oraz ograniczenie możliwości kierowania spraw do sądu może utrudnić skuteczne dochodzenie swoich praw, zwłaszcza w sytuacjach, gdy konflikt jest poważny i długotrwały. 5. Brak wyważenia interesów stron Projekt koncentruje się przede wszystkim na ochronie interesów producentów rolnych, nie zapewniając jednocześnie adekwatnych mechanizmów ochrony dla pozostałych mieszkańców obszarów wiejskich. Wnioski i postulaty zmian: Doprecyzowanie definicji „normalnego korzystania z nieruchomości” w sposób uwzględniający również prawa sąsiadów. Wprowadzenie limitów lub standardów dotyczących dopuszczalnych uciążliwości (np. hałasu, zapachów). Rezygnacja z obligatoryjnego oświadczenia nabywcy lub ograniczenie jego skutków prawnych. Zapewnienie realnego dostępu do sądu bez nadmiernych barier proceduralnych. Wprowadzenie mechanizmów równoważących interesy rolników i pozostałych mieszkańców. Podsumowując, cel projektu może być zasadny tylko przy. Istotnym dopracowaniu interpretacji i zasad, aby nie prowadziły do nadmiernego ograniczeni praw obywateli oraz pogorszenia jakości życia na obszarach wiejskich.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
419.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Uważam za błędne, aby duże hodowle były zwalniane z ponoszenia kosztów środowiskowych swojej działalności, co próbuje im zagwarantować ta ustawa. Proszę o wykreślenie zapisów, które miałyby przerzucać koszty środowiskowe de facto na lokalną społeczność. Takie prawo to działanie na korzyść szkodliwemu lobby.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
420.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Sprzeciwiam się zakładanym zmianom	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
421.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt w obecnym brzmieniu promuje interesy wielkoskalowych producentów rolnych kosztem dobrostanu i praw obywatelskich całej społeczności lokalnej. Zamiast budować „harmonijne współistnienie”, projekt pogłębia podziały, odbierając jednej grupie społecznej narzędzia prawnej ochrony przed uciążliwą działalnością drugiej grupy. Domagam się wycofania z propozycji zapisów ograniczających możliwość dochodzenia roszczeń z tytułu immisji oraz zmian w Kodeksie wykroczeń.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

422.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W odpowiedzi na konsultacje społeczne dotyczące proponowanych zmian w projekcie ustawy o hodowlach przemysłowych, wyrażam stanowczy sprzeciw wobec przedstawionych rozwiązań. Uważam, że projekt w obecnym kształcie jest skrajnie niekorzystny dla społeczeństwa Polski. W mojej ocenie wspiera on przede wszystkim interesy wąskiej grupy lobbystów, odbywając się kosztem dobra wspólnego oraz z rażącym naruszeniem zasad równowagi społecznej, środowiskowej i zdrowotnej. Z perspektywy moralnej, rozwój hodowli przemysłowych na proponowanych zasadach budzi poważne zastrzeżenia. Systemy intensywnej produkcji zwierzęcej często prowadzą do uprzedmiotowienia zwierząt oraz ograniczenia ich dobrostanu do minimum wymaganego przepisami, co pozostaje w sprzeczności z rosnącą świadomością społeczną i etyczną odpowiedzialnością człowieka wobec istot żywych. W aspekcie zdrowotnym, zwiększanie skali hodowli przemysłowych wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego. Należą do nich m.in. nadmierne stosowanie antybiotyków, ryzyko rozwoju oporności na leczenie, a także pogorszenie jakości powietrza i wody w otoczeniu ferm, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców pobliskich terenów. Z punktu widzenia ochrony środowiska, proponowane zmiany mogą prowadzić do dalszej degradacji ekosystemów. Intensywne hodowle są źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń gleby i wód oraz nadmiernego zużycia zasobów naturalnych. W kontekście narastającego kryzysu klimatycznego i konieczności ochrony bioróżnorodności, kierunek ten należy uznać za nieodpowiedzialny. W związku z powyższym apeluję o ponowne przeanalizowanie projektu ustawy, z uwzględnieniem szerokiego interesu społecznego, zasad zrównoważonego rozwoju oraz realnych konsekwencji zdrowotnych, środowiskowych i etycznych. Konieczne jest wypracowanie rozwiązań, które będą służyć całemu społeczeństwu, a nie jedynie wybranym grupom interesu. UWAGA POWTÓRZONA 11 RAZY.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
423.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W odpowiedzi na konsultacje społeczne dotyczące proponowanych zmian w projekcie ustawy o hodowlach przemysłowych, wyrażam stanowczy sprzeciw wobec przedstawionych rozwiązań. Uważam, że projekt w obecnym kształcie jest skrajnie niekorzystny dla społeczeństwa Polski. W mojej ocenie wspiera on przede wszystkim interesy wąskiej grupy lobbystów, odbywając się kosztem dobra wspólnego oraz z rażącym naruszeniem zasad równowagi społecznej, środowiskowej i zdrowotnej. Z perspektywy moralnej, rozwój hodowli przemysłowych na proponowanych zasadach budzi poważne zastrzeżenia. Systemy intensywnej produkcji zwierzęcej często prowadzą do uprzedmiotowienia zwierząt oraz ograniczenia ich dobrostanu do minimum wymaganego przepisami, co pozostaje w sprzeczności z rosnącą świadomością społeczną i etyczną odpowiedzialnością człowieka wobec istot żywych. W aspekcie zdrowotnym, zwiększanie skali hodowli przemysłowych wiąże się z istotnymi zagrożeniami dla zdrowia publicznego. Należą do nich m.in. nadmierne stosowanie antybiotyków, ryzyko rozwoju oporności na leczenie, a także pogorszenie jakości powietrza i wody w otoczeniu ferm, co bezpośrednio wpływa na zdrowie mieszkańców pobliskich terenów. Z punktu widzenia ochrony środowiska, proponowane zmiany mogą prowadzić do dalszej degradacji ekosystemów. Intensywne hodowle są źródłem emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń gleby i wód oraz nadmiernego zużycia zasobów naturalnych. W kontekście narastającego kryzysu klimatycznego i konieczności ochrony bioróżnorodności, kierunek ten należy uznać za nieodpowiedzialny. W związku z powyższym apeluję o ponowne przeanalizowanie projektu ustawy, z uwzględnieniem szerokiego interesu społecznego, zasad zrównoważonego rozwoju oraz realnych konsekwencji zdrowotnych, środowiskowych i etycznych. Konieczne jest wypracowanie rozwiązań, które będą służyć całemu społeczeństwu, a nie jedynie wybranym grupom interesu. Już w obecnej chwili brakuje jasnych kryteriów odnośnie odorów a najnowsze badania prowadzone (nawet) w Polsce pokazują, jak niekorzystnie sąsiedztwo ferm wpływa na okolicznych mieszkańców.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

424.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Postulaty przedstawione w projekcie jasno dyskryminują obywatelskie prawo do własności i zapewnienia sobie komfortu życia. Projekt premiuje fermy przemysłowe, których sąsiedztwo zupełnie wyklucza godne warunki życia. Jest to potencjalny wytrych pozwalający na dewastację krajobrazu polskiej wsi i polskiej przyrody. Jako osoba zamieszkująca terenu prowincjonalne nie zgadzam się na tak inwazyjne naruszenie praw obywatelskich.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
425.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	W odpowiedzi na konsultacje społeczne wyrażam sprzeciw wobec projektowanej ustawy dotyczącej tzw. „funkcji produkcyjnej wsi”. Projekt w obecnym kształcie zaburza równowagę pomiędzy ochroną działalności rolniczej a prawami mieszkańców terenów wiejskich. W szczególności budzi sprzeciw: - przerzucenie ciężaru dowodu na mieszkańców w sporach dotyczących uciążliwości, - możliwość wykorzystywania oświadczeń kupujących nieruchomości przeciwko nim w postępowaniach sądowych, - brak rozróżnienia pomiędzy małymi gospodarstwami a wielkoskalowymi instalacjami przemysłowymi. W praktyce może to prowadzić do ograniczenia realnej ochrony zdrowia, środowiska oraz prawa do spokojnego korzystania z własnej nieruchomości, przy jednoczesnym zwiększeniu ochrony dla podmiotów prowadzących intensywną produkcję. Z perspektywy zdrowia publicznego i środowiska rozwój oraz dodatkowa ochrona hodowli przemysłowych budzi poważne zastrzeżenia. Intensywna produkcja zwierzęca wiąże się m.in. z emisją uciążliwych odorów, zanieczyszczeniem powietrza, gleby i wód, a także ryzykiem wynikającym z nadmiernego stosowania antybiotyków. Skutki te bezpośrednio wpływają na jakość życia i zdrowie mieszkańców terenów wiejskich. Projekt nie uwzględnia również rosnącej świadomości społecznej w zakresie dobrostanu zwierząt oraz potrzeby odchodzenia od najbardziej uciążliwych środowiskowo form produkcji. Wątpliwości budzi także brak przedstawienia rzetelnych danych uzasadniających konieczność wprowadzenia tak daleko idących zmian oraz potencjalne ograniczenie prawa obywateli do skutecznej ochrony swoich praw na drodze sądowej. Uważam, że zamiast proponowanych rozwiązań konieczne jest: - wprowadzenie jasnych i skutecznych regulacji dotyczących uciążliwości zapachowych (tzw. ustawy odorowej), - rozróżnienie skali działalności rolniczej, - zapewnienie realnej ochrony mieszkańców przed nadmiernymi imisjami. W obecnym kształcie projekt nie powinien zostać przyjęty.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
426.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Ten projekt nie chroni rolników, a jedynie duże fermy. W mojej miejscowości rolnicy chcieli rozwijać swoje gospodarstwa, żyli w zgodzie z mieszkańcami. Problemy pojawiały się dopiero gdy wybudowano przemysłową fermę drobiu na 40 tys sztuk. Ta ferma to strzał w kolano dla rolników. Nie mogą oni np zwiększyć już swojego areалу i rozwijać się. Należy rozróżnić tradycyjne rolnictwo tj gospodarstwo rolne rodzinne od fermy produkcyjnej i rygorystycznie to opisać. Nałożyć inne ograniczenia na jedno a inne na drugie. To otworzy możliwości prawdziwemu rolnikowi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
427.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Po zapoznaniu się z charakterem zmian w ustawie, chciałbym zaprotestować przeciwko wprowadzeniu ustawy w tym brzmieniu. Wprowadzenie zmian wprowadza przywileje dla dużych producentów kosztem interesu społecznego. Nie możemy dać przyzwolenia koncernom na niekontrolowaną rozbudowę i wykorzystywanie polskiej ziemi. Jako Państwo powinniśmy wspierać zrównoważone rodzime rolnictwo, a nie nadawać przywileje do rozbudowy wielkich korporacji, które nie dbają o różnorodność i zatrzymują Polską wieś. Uprzejmie proszę o odrzucenie tego projektu i rozważenie wprowadzenia zmian które realnie wsparty by rodzimą, czystą produkcję.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
428.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Jestem przeciwna hodowlom przemysłowym zatruwającym całą planetę. Nie przerzucajcie odpowiedzialności za te giganty produkcji na mieszkańców wsi, za zapachy które wytwarzają, za smród i zanieczyszczenia. To jest tylko i wyłącznie wina tych hodowli. Mamy 21 wiek, czas najwyższy aby człowiek przejrzał na oczy i przestał mordować zwierzęta, których wcale nie musi zjadać i żeby dał tej planecie trochę wytchnienia.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
429.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	NIE !!! dla hodowli przemysłowej zwierząt. To produkcja oparta na cierpieniu. Żywe zwierzęta czują ból, strach, mają prawo do życia q godnych warunkach. Fermy zatruwają życie mieszkańcom okolicznych wsi.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

430.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	Projekt w zasadniczy sposób utrudni życie mieszkańców wsi. Wpłynie w negatywny sposób na jakość życia, stając po stronie wielkich biznesów. Po pierwsze, ustawa odwraca ciężar dowodu. Dzisiaj to podmiot powodujący uciążliwości powinien tłumaczyć się z hałasu, odorów czy zanieczyszczeń. Po zmianach to mieszkańiec będzie musiał udowodnić, że ferma działa ponad dopuszczalne granice. Problem polega na tym, że w Polsce często nie ma nawet jasno określonych norm zapachowych, więc udowodnienie „smrodu” staje się niemal niemożliwe. Po drugie, projekt osłabia ochronę zdrowia i jakości życia. Hałas nocnych transportów, praca maszyn, intensywne zapachy z ferm czy zanieczyszczenie powietrza mogą stać się praktycznie bezkarne. Mieszkańcy wsi mają takie samo prawo do spokoju, zdrowia i bezpiecznego otoczenia jak mieszkańcy miast – państwo nie powinno tych praw ograniczać. Po trzecie, projekt nie rozróżnia małych rodzinnych gospodarstw od wielkich ferm przemysłowych. W efekcie największym beneficjentem nie będzie lokalny rolnik, lecz przemysłowa produkcja zwierzęca, która generuje największe konflikty społeczne i środowiskowe. Ustawa pod hasłem „ochrony rolnictwa” może więc stać się tarczą ochronną dla wielkiego biznesu. Po czwarte, obowiązek podpisywania przez kupujących nieruchomości na wsi oświadczenia o „akceptacji uciążliwości” może zamknąć drogę do późniejszych roszczeń. To oznacza, że obywatel jeszcze przed zakupem domu miałby de facto zrzec się części prawa do obrony własnej własności i komfortu życia. Po piąte, takie przepisy mogą obniżać wartość nieruchomości i hamować rozwój obszarów wiejskich. Kto będzie chciał inwestować w dom na wsi, jeśli obok może powstać ferma generująca hałas i odory, a prawo nie daje realnej ochrony? Dlatego „Lex Smród” to nie ustawa chroniąca wieś, lecz projekt osłabiający prawa obywateli. Zamiast wzmacniać ochronę mieszkańców i wspierać zrównoważone rolnictwo, legalizuje uciążliwości i utrudnia walkę o podstawowe prawo do spokojnego życia. Państwo powinno chronić ludzi przed nadmiernymi immisjami, a nie chronić smród przed odpowiedzialnością. Jeśli to przejdzie to jest ostatnia kadencja, w której głosuję, na którąkolwiek partię Koalicji 15 X.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.
431.	Osoba prywatna	uwaga ogólna	projekt należy ocenić jako zdumiewająco archaiczny oraz uwsteczniający starania Polaków o dobrostan ludzi i zwierząt. Zarówno pod względem etyki, jak i ekologii oraz zdrowego rozsądku, jest kompletnie nietrafiony. Apeluję o odstąpienie od niego i słuchanie głosów apolitycznych specjalistów, nie tylko mięsnych przedsiębiorców.	Patrz stanowisko poniżej tabeli.

Stanowisko odnośnie do uwag 312-431

Domniemanie i ciężar dowodu

Stanowisko:

Proponowane rozwiązanie nie wyłącza możliwości dochodzenia w postępowaniu sądowym roszczeń z tytułu immisji, natomiast większej niż dotychczas ochronie zostanie poddana działalność rolnicza zgodna z właściwymi przepisami i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Ciężar sporu na tym tle zostanie przeniesiony zatem w sferę legalności prowadzonej działalności rolniczej i co bardzo istotne przestrzegania przez rolnika zasad prawidłowej gospodarki rolnej. Nie każde bowiem legalne działanie rolnika będzie zgodne z tymi zasadami. Chodzi o ochronę tylko takiej działalności, która oprócz tego, że jest legalna, wpisuje się w działalność wzorcowego rolnika. Regulacja nie wyklucza zatem odpowiedzialności w przypadku rzeczywistych, ponadprzeciętnych uciążliwości. Domniemanie to nakaz skierowany do sądu uznania danej określonej sytuacji za prawdziwą, bez przeprowadzania dowodów/nawet jeżeli nie ma na tę okoliczność bezpośrednich dowodów. Zgodnie z art. 234 Kodeksu postępowania cywilnego domniemanie ustanowione przez prawo (domniemania prawne) wiążą sąd; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza. Dodawany art. 144¹ Kodeksu cywilnego wprowadza domniemanie wzruszalne, co oznacza, że w procesie strona przeciwna może

przedstawić dowód, który to domniemanie obali. Zgodnie z ogólnymi zasadami postępowania cywilnego ciężar dowodu spoczywa na powodzie. Nie jest potrzebna w tym zakresie żadna dodatkowa regulacja.

Skala działalności - brak rozróżnienia rolnictwa i ferm przemysłowych

Stanowisko:

Proponowane przepisy dotyczą immisji, w której decydujące znaczenie ma zgodność działalności z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa, czyli np. w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, nawożenia, środków ochrony roślin, bezpieczeństwa żywności, prawa budowlanego, planowania przestrzennego, dobrostanu zwierząt, itd. Razem tworzą one ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. W praktyce większe podmioty podlegają bardziej rozbudowanym i rygorystycznym obowiązkom prawnym. Stanowi to wystarczający mechanizm różnicujący poziom dopuszczalnych oddziaływań.

Uprzywilejowanie działalności rolniczej i oddziaływanie na inne formy działalności na wsi

Stanowisko:

Działalność rolnicza nie jest zwykłą działalnością gospodarczą, lecz działalnością o szczególnym znaczeniu publicznym, powiązaną z produkcją żywności i odpornością państwa na kryzysy. Potrzeba wprowadzenia zmian wynika z konieczności zapewnienia rolnikom bezpieczeństwa prawnego i stabilności prowadzenia gospodarstw, a mieszkańcom Polski bezpieczeństwa żywnościowego. Bezpieczeństwo żywnościowe jest elementem bezpieczeństwa państwa, którego zachowanie jest ważne dla zagwarantowania wszystkim obywatelom stabilnego dostępu do żywności, szczególnie w sytuacjach zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych.

Jednocześnie projekt nie wyklucza funkcjonowania innych form działalności na obszarach wiejskich, a jego celem jest zapewnienie warunków ich współistnienia przy zachowaniu stabilności produkcji rolnej.

Nieprecyzyjne pojęcie - zasady prawidłowej gospodarki rolnej

Stanowisko:

Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego. Kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecnictwa sądowego. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy. Zapewni to sądomi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć.

Brak normatywnych progów emisji i regulacji odorowych

Stanowisko:

Prace w zakresie uciążliwości zapachowych pozostają w kompetencji Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi współpracuje w tym zakresie.

Niezależnie od tego projektowana regulacja nie zmienia obowiązujących przepisów środowiskowych ani nie wyłącza ich stosowania, a ocena oddziaływania działalności rolniczej nadal może uwzględniać wpływ na otoczenie w konkretnym stanie faktycznym.

Negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, środowisko oraz pogorszenie jakości życia na wsi

Stanowisko:

Warunkiem pozostaje prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z przepisami prawa. Dotyczy to np. przepisów ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, bezpieczeństwa żywności, czy dobrostanu zwierząt. Razem przepisy te tworzą ramy, które mają zapewnić, że działalność rolnicza nie szkodzi ludziom ani środowisku. Przestrzeganie tych przepisów stanowi podstawę oceny działalności rolniczej.

Rolnik prowadzący działalność rolniczą działa w sposób zrównoważony i odpowiedzialny. Jego celem jest uzyskiwanie wysokiej jakości produktów rolnych oraz utrzymanie zdolności produkcyjnej gospodarstwa. Działalność ta jest prowadzona tak, aby jej wpływ na środowisko był zminimalizowany. Dbłość o środowisko naturalne jest wpisana w normalną działalność rolnika.

Brak danych uzasadniających projekt

Stanowisko:

W uzasadnieniu i ocenie skutków regulacji rozszerzono informacje. Do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi regularnie napływają liczne sygnały dotyczące problemów wynikających z emisji. Potwierdzają to również badania prowadzone przez resort rolnictwa. Wskazują one to zagadnienie jako jedno z kluczowych wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich.

Zgodnie z badaniami Polska Wieś i Rolnictwo 2025, którego celem jest m.in. poznanie opinii na temat zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarach wiejskich i w rolnictwie, prowadzonego w grupie badawczej obejmującej mieszkańców obszarów wiejskich, zarówno rolników, jak i osób niezwiązanych z rolnictwem, za najważniejszą rolę obszarów wiejskich w Polsce mieszkańcy wsi uważają produkcję żywności (69,6% wskazań ogółem). Jest to funkcja wskazywana niezmiennie od lat. Rola ta jest również najczęściej wskazywana wśród mieszkańców obszarów wiejskich niezwiązanych z rolnictwem. Prawie 78% ogółu mieszkańców obszarów wiejskich w badaniu Polska Wieś i Rolnictwo 2025 popiera wprowadzenie przepisów krajowych, które będą chroniły rolnicze funkcje produkcyjne wsi. Co warto podkreślić, poparcie dla takich przepisów jest duże również wśród mieszkańców wsi niezwiązanych z rolnictwem (74,9%).

Oświadczenia nabywców

Stanowisko:

Rozwiązanie to realizuje zasadę przejrzystości i świadomego wyboru miejsca zamieszkania. Nabywca nieruchomości musi mieć jak najlepszą wiedzę o charakterze terenu. Wprowadzenie obowiązku oświadczenia służy prewencyjnemu eliminowaniu konfliktów sąsiedzkich. Oświadczenie nabywcy ma charakter informacyjny i służy zwiększeniu świadomości co do specyfiki terenów rolniczych, nie wyłącza jednak możliwości dochodzenia roszczeń ani nie stanowi zrzeczenia się praw przez nabywcę. W szczególności z projektu nie wynika aby złożenie takiego oświadczenia oznaczało: a) akceptację ewentualnych przyszłych imisji pochodzących z działalności rolniczej (dot. uwag nr 313, 331 (powtarza się w nr 333, 342 i 381), 394, 399, 418 i 431), b) ponoszenie odpowiedzialności za skutki działalności przemysłowej (dot. uwag nr 383 (powtarza się w nr 399), 398, 417 i 426), c) znaczące utrudnienie dochodzenia roszczeń (dot. uwag nr 413, 418 i 426), d) akt notarialny przestawał chronić właściciela (dot. uwagi nr 415).

Zgodność z konstytucją, politykami krajowymi, UE w zakresie bioróżnorodności, klimatu, itp.

Stanowisko:

Projektowane rozwiązania nie wprowadzają wyłączenia odpowiedzialności ani ograniczenia ochrony prawnej, lecz doprecyzowują kwestię imisji w odniesieniu do działalności rolniczej prowadzonej zgodnie z przepisami prawa oraz zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Regulacja nie ingeruje w obowiązujące przepisy z zakresu ochrony środowiska ani standardy wynikające z prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego, które pozostają w pełni stosowane.

Projektowana regulacja uwzględnia specyfikę działalności rolniczej jako działalności związanej z typowymi, nieuniknionymi oddziaływaniami na otoczenie i wprowadza mechanizmy służące uporządkowaniu relacji sąsiedzkich. Proponowane przepisy nie wyłączają odpowiedzialności ani możliwości dochodzenia roszczeń, lecz doprecyzowują zasady ich oceny, przy zachowaniu istniejących standardów ochrony prawnej.

Postulat odrzucenia projektu

Stanowisko:

Projektowana ustawa w sposób bezpośredni wpisuje się w wizję rozwoju polskiej wsi. Wzmacnia podstawową funkcję obszarów wiejskich, jaką jest produkcja żywności. Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju jest podstawowym zadaniem sektora rolno-spożywczego. Proponowana interwencja legislacyjna ogranicza się do niezbędnego minimum. W toku prac projekt został zmodyfikowany w celu uwzględnienia części zgłoszonych uwag, przy zachowaniu jego podstawowych założeń.

Załącznik 2. Zestawienie uwag, o którym mowa w § 50 ust. 3 Regulaminu pracy Rady Ministrów – zestawienie uwag nieuwzględnionych w opiniowaniu

Lp.	Podmiot zgłaszający	Jednostka redakcyjna, której uwaga dotyczy/pkt Uzasadnienia/pkt OSR	Uwaga/ Propozycja zmian zapisu	Stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)
1.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	art. 1	ARiMR proponuje doprecyzowanie brzmienia dodawanego w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184), zwanej dalej „k.c.”, art. 144 ¹ w następujący sposób: „Art. 144.1. Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, o której mowa w art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Natomiast zgodnie z ujętym w opiniowanym projekcie ustawy brzmieniem art. art. 144 ¹ : „Art. 144.1. Właściciel nieruchomości w wyniku prowadzenia działalności rolniczej nie zakłóca korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, chyba że działalność ta jest prowadzona niezgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej lub przepisami prawa.”. Uzasadniając powyższą propozycję ARiMR pragnie zauważyć, iż przyjmuje się, że „Immisje, zwane również zakłóceniami, oznaczają skutki korzystania z nieruchomości (tzw. nieruchomości wyjściowej) polegające na oddziaływaniach na okoliczne nieruchomości. Zasięg oddziaływań może wykraczać poza krąg nieruchomości bezpośrednio graniczących (tzn. sąsiadujących) i dlatego art. 144 posługuje się szerszym pojęciem nieruchomości sąsiednich. Immisje mogą zatem dotyczyć nieruchomości nawet znacznie oddalonych od źródła oddziaływań. (...)” (A. Sylwestrzak [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. M. Balwicka-Szczyrba, Gdańsk 2026, art. 144). Należy nadmienić, iż przepis art. 144 k.c. wskazuje, iż właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.
2.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	art. 3	ARiMR proponuje doprecyzowanie brzmienia dodawanego w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1653 oraz z 2026 r. poz. 317) art. 9aa w następujący sposób: „Art. 9aa. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta, akt notarialny zawiera oświadczenie nabywcy tego prawa, że jest świadomy możliwych immisji wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich z uwzględnieniem art. 144 i 144 ¹ Kodeksu cywilnego. Przepis ten stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego.”. Natomiast zgodnie z zawartym w opiniowanym projekcie ustawy brzmieniem art. art. 9aa: „Art. 9aa. Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta, akt notarialny zawiera oświadczenie	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).

			nabywcy tego prawa, że jest świadomy możliwych zakłóceń korzystania z tej nieruchomości wywołanych działalnością rolniczą prowadzoną na nieruchomościach sąsiednich. Przepis ten stosuje się również do przeniesienia prawa użytkowania wieczystego.”. W ocenie ARiMR proponowana zmiana służy zapewnieniu spójności przepisów z uzasadnieniem opiniowanego projektu ustawy. Odesłanie do przepisów Kodeksu cywilnego, a w szczególności dodawanego art. 144 ¹ , ma na celu zapewnienie pełnej świadomości dotyczących możliwych immisji. Powyższe w ocenie ARiMR sprzyjać będzie w szczególności realizacji zasady przejrzystości i świadomego wyboru miejsca zamieszkania, co w konsekwencji może skutkować również zapobieganiu konfliktom sąsiedzkim, o czym mowa w uzasadnieniu przedmiotowego projektu ustawy.	
86.	ITP-PIB w Falentach	cały projekt	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy w Falentach nie wnosi propozycji zmian do przedstawionych dokumentów. Uważamy, że wprowadzenie proponowanych zmian w celu ochrony produkcyjnych funkcji wsi jest bardzo dobrym rozwiązaniem dla ewentualnych konfliktów pojawiających się na styku wieś (ze wszystkimi jej atrybutami) i zjawisko urbanizowania obszarów wiejskich. Wskazane w przedstawionym do opiniowania dokumencie zmiany uważamy za bardzo zasadne, a przedstawione uwagi klarownie uzasadniają potrzeby wprowadzenia tych zmian. Pozostaje kwestia (być może na poziomie późniejszych rozporządzeń) opisanie Dobrych Praktyk, które w przypadku spraw spornych będą odpowiednio uwzględniały specyfikę produkcji rolniczej.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowane przepisy mają na celu uregulowanie kwestii o charakterze systemowym, natomiast szczegółowe rozwiązania dotyczące dobrych praktyk w rolnictwie pozostają poza zakresem ustawy i mogą być rozwijane w ramach odrębnych działań.
87.	IUNG-PIB Puławy	art. 3	Wskazuje się, że „Jeżeli przeniesienie prawa własności nieruchomości dotyczy nieruchomości położonej poza granicami administracyjnymi miasta” – taki zapis pomija wszystkie nieruchomości w granicach administracyjnych miast, które sąsiadują z nieruchomościami na obszarach wiejskich na których prowadzona jest działalność rolnicza. Stąd rolnicy, prowadzący działalnością rolniczą na nieruchomościach sąsiadujących z nieruchomościami w granicach objętych granicami administracyjnymi miast mogą być pozbawieni ochrony związanej prowadzoną działalnością rolniczą.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
121.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	art. 3	Odnośnie propozycji brzmienia art. 3 projektowanej ustawy, KOWR rozumie i podziela uzasadnienie do jej wprowadzenia. Wskazać jednak należy, że jej proponowane umiejscowienie budzi wątpliwości, chociażby ze względu na zakres przedmiotowy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, która reguluje zasady nabywania określonych w tej ustawie nieruchomości rolnych, zaś normy dotyczące immisji będące zagadnieniem prawa sąsiedzkiego stanowią trzon kodeksu cywilnego. Propozycja wyłączenia art. 9aa od zasad określonych w art. 1a, które już same w sobie stanowią wyjątek od stosowania ustawy, odnosić się ma bowiem przede wszystkim do nabywców nieruchomości budowlanych niezainteresowanych prowadzeniem działalności rolniczej, których ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego swoim zakresem zupełnie nie dotyczy. Proponuje się więc, rozważenie wprowadzenia przedmiotowego przepisu do ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie. Należy mieć również na uwadze, że w ocenie KOWR, odniesienie przepisu jedynie do nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta nie rozwiąże problemu na terenach małych miast, w których często duży procent powierzchni ogólnej gruntów stanowią użytki rolne, wykorzystywane na cele rolnicze, a ponadto których obrót podlega pod przepisy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, a ich nabywcy są zobowiązani do osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego, o którym mowa w art. 2b ust. 3 ukur. W tym miejscu wskazać należy, że miasta to nie tylko miasta wojewódzkie wysoko rozwinięte, ale również wiele mniejszych miejscowości, w których w rzeczywistości duża część mieszkańców nadal poświęca się prowadzeniu działalności rolniczej. Na chwilę obecną w Polsce jest 1026 miast, a ich liczba stale rośnie - chociażby w styczniu 2026	Uwaga nieuwzględniona. Umiejscowienie tego oświadczenia w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego jest uzasadnione, z uwagi na zakres jaki obejmuje ta ustawa, tj. regulacja ustroju rolnego. Ustawa - Prawo o notariacie, jako ustawa ogólna, reguluje czynności i organizację systemu notariatu, zapewniając bezpieczeństwo obrotu prawnego.

			r. (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2025 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta oraz zmiany nazwy gminy (Dz. U. z 2025 r. poz. 1046) status miasta otrzymało 6 nowych miejscowości. Zjawisko to często łączy się z zaszczościami historycznymi odzyskiwaniem praw utraconych. Struktura gruntów w miastach była już przez KOWR szeroko opisywana podczas opiniowania projektu ustawy o rozwiązaniach służących zwiększeniu dostępności gruntów pod budownictwo mieszkaniowe w 2025 r. W skrócie, w Ocenie Skutków Regulacji wskazywano na podstawie danych GUGiK, wg stanu na dzień 1 stycznia 2024 r., że grunty rolne w miastach stanowiły 993 834 ha zatem blisko połowę (42%) całej powierzchni, z czego 108,1 tys. ha (tj. ok 11%) to grunty rolne w miastach wojewódzkich.	
131.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	Uwaga generalna	Jak wskazano w Uzasadnieniu projektu ustawy „Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa”. Stwarza to z jednej strony znaczne pole dla indywidualnej interpretacji „studium przypadku”. Jednocześnie może nie stanowić rozwiązania pozwalającego uniknąć długotrwałych i kosztownych procesów angażujących udział biegłych.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
132.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1.	Projekt odwołuje się do pojęcia „zasady prawidłowej gospodarki rolnej”, które nie posiada definicji ustawowej, co może prowadzić do niejednołitej interpretacji przepisu oraz rozbieżności w orzecznictwie. Wynika to bezpośrednio z uzasadnienia, które wskazuje na klauzulę generalną, ale nie zawiera definicji normatywnej.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności

				gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauza generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
133.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1	Propozycja doprecyzowania pojęcia poprzez odniesienie do obowiązujących standardów, w szczególności dobrej praktyki rolniczej, wymogów GAEC, zasad integrowanej ochrony roślin lub wprowadzić delegację ustawową do jego doprecyzowania w akcie wykonawczym.	Uwaga nieuwzględniona. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecznictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauza generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
134.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1	Projekt nie odnosi się do jednej z głównych przyczyn konfliktów społecznych wskazanych w uzasadnieniu, tj. lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw rolnych.	Uwaga częściowo uwzględniona. Projekt został zmodyfikowany.

135.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 1	Propozycja rozważenia powiązania projektowanych przepisów z regulacjami planowania przestrzennego, np. poprzez obowiązek uwzględniania funkcji produkcyjnej wsi lub określenie zasad lokalizacji zabudowy w sąsiedztwie gospodarstw rolnych.	Uwaga poza zakresem projektu.
136.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 2	Wątpliwości może budzić zakres pojęcia „prowadzenie działalności rolniczej”, w szczególności w odniesieniu do czynności technologicznie niezbędnych, takich jak transport produktów rolnych, praca suszarni, wentylacji budynków inwentarskich, urządzeń chłodniczych oraz usług rolniczych wykonywanych na rzecz innych gospodarstw. Sam przepis przewiduje wyłączenie, ale nie precyzuje zakresu czynności praktycznych. Rozważyć doprecyzowanie, że przepis obejmuje również czynności technologicznie niezbędne do prowadzenia produkcji rolnej, w tym transport, obsługę urządzeń technologicznych, suszenie produktów rolnych, wentylację budynków inwentarskich oraz usługi rolnicze wykonywane bezpośrednio na potrzeby procesu produkcji.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
137.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 3	Oświadczenie nabywcy nieruchomości ma przede wszystkim charakter informacyjny i nie eliminuje możliwości dochodzenia roszczeń, co może ograniczać jego skuteczność praktyczną. Wynika to z uzasadnienia, które akcentuje funkcję informacyjną, ale nie wskazuje skutków procesowych. Propozycja doprecyzowania znaczenia prawnego oświadczenia, w szczególności jego rolę dowodową w postępowaniach cywilnych i administracyjnych dotyczących uciążliwych działań właściciela nieruchomości oraz sporów sąsiedzkich.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
138.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	art. 3	Obecny zakres przepisu ogranicza się do nieruchomości położonych poza granicami administracyjnymi miasta i nie uwzględnia realiów planowania przestrzennego, w tym tzw. stref otwartych wskazywanych w planach ogólnych. Propozycja rozszerzenia zakresu przepisu o odniesienie do tzw. stref otwartych w planach ogólnych oraz umożliwić lokalizację budynków inwentarskich również w takich strefach; rozważyć rozszerzenie stosowania przepisu na szerszy obszar niż tylko poza granicami administracyjnymi miasta.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).
139.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	uzasadnienie	W uzasadnieniu wskazano problem blokowania inwestycji rolniczych, jednak projekt nie zawiera rozwiązań systemowych usprawniających proces inwestycyjny. Propozycja rozważenia wprowadzenia przepisów usprawniających proces inwestycyjny w rolnictwie, w szczególności dla modernizacji i rozbudowy istniejących gospodarstw, zwłaszcza budynków inwentarskich.	Uwaga poza zakresem projektu. MRiRW wielokrotnie występowało do Ministerstwa Klimatu i Środowiska z prośbą o uproszczenie wydawania pozwoleń środowiskowych w procesach inwestycyjnych dla budynków inwentarskich, w szczególności o skrócenie terminów w tych procesach.
140.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	OSR	W OSR wskazano, że jedną z głównych przyczyn konfliktów są odory i uciążliwości związane z produkcją zwierzęcą, jednak projekt nie odnosi się do tego zagadnienia w sposób kompleksowy. Propozycja rozważenia opracowania wytycznych lub dodatkowych regulacji dotyczących ograniczania emisji odorów, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości prowadzenia produkcji zwierzęcej zgodnie z przepisami prawa.	Uwaga poza zakresem projektu.

141.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	OSR uzasadnienie	Projekt koncentruje się głównie na ograniczeniu nowych sporów, natomiast nie przewiduje mechanizmów usprawniających rozwiązywanie już istniejących konfliktów między rolnikami a mieszkańcami. To luka praktyczna z punktu widzenia doradztwa rolniczego. Propozycja rozważenia wprowadzenia mechanizmów mediacyjnych lub uproszczonych procedur rozwiązywania sporów (np. mediacje, udział jednostek doradztwa rolniczego, postępowania polubowne), które pozwolą na szybsze i mniej konfliktowe rozstrzyganie spraw.	Uwaga poza zakresem projektu. Jednostki doradztwa rolniczego są jednostkami świadczącymi usługi w zakresie niezależnego i profesjonalnego doradztwa rolniczego, upowszechniania wiedzy i organizacji szkoleń dla rolników i mieszkańców wsi.
181.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 1	Popiera się kierunek zmiany polegający na wzmocnieniu ochrony rolników prowadzących działalność rolniczą zgodnie z prawem i zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Jednocześnie proponuje się doprecyzowanie przepisu w taki sposób, aby ochrona obejmowała nie tylko właściciela nieruchomości, ale również posiadacza, dzierżawcę, użytkownika oraz inne osoby faktycznie prowadzące gospodarstwo rolne. W praktyce znaczna część produkcji rolnej prowadzona jest na gruntach dzierżawionych lub użytkowanych na podstawie innych tytułów prawnych. Propozycja zapisu: „Osoba prowadząca działalność rolniczą na nieruchomości, w tym właściciel, posiadacz, dzierżawca albo użytkownik tej nieruchomości, nie zakłada korzystania z nieruchomości sąsiedniej ponad przeciętną miarę, wynikającą z art. 144, jeżeli działalność ta jest prowadzona zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej oraz przepisami prawa.”	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
182.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 1	Postuluje się rozszerzenie zakresu projektowanej ochrony nie tylko na podstawową działalność rolniczą, ale również na działalności bezpośrednio powiązane z gospodarstwem rolnym i służące utrzymaniu jego funkcji produkcyjnych, w szczególności rolniczy handel detaliczny, działalność marginalną, lokalną i ograniczoną, przetwórstwo produktów rolnych pochodzących z gospodarstwa, prowadzenie biogazowni rolniczych oraz wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii lub innych źródeł funkcjonalnie związanych z gospodarstwem rolnym. Współczesne gospodarstwo rolne coraz częściej łączy produkcję surowców rolnych z lokalnym przetwórstwem, sprzedażą bezpośrednią, zagospodarowaniem produktów ubocznych oraz produkcją energii na potrzeby własne lub lokalne. Takie formy działalności wzmacniają bezpieczeństwo żywnościowe, energetyczne i ekonomiczne gospodarstw, a jednocześnie mogą powodować uciążliwości podobne do typowych uciążliwości rolniczych, np. zapachy, ruch pojazdów, pracę urządzeń, hałas technologiczny lub sezonowe zwiększenie aktywności. Propozycja: w art. 144(1) Kodeksu cywilnego oraz odpowiednio w art. 51 § 4 Kodeksu wykroczeń dodać, że ochrona obejmuje „działalność rolniczą oraz działalność funkcjonalnie związaną z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, w szczególności rolniczy handel detaliczny, przetwórstwo produktów rolnych, działalność marginalną, lokalną i ograniczoną, prowadzenie biogazowni rolniczych oraz wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii lub innych źródeł na potrzeby gospodarstwa rolnego albo w związku z jego działalnością.”	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
185.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	uzasadnienie	Projekt zasadnie chroni rolników przed roszczeniami sąsiedzkiemi, jednak problem konfliktów na wsi ma także źródło w planowaniu przestrzennym. Proponuje się uzupełnienie uzasadnienia o potrzebę spójności projektowanych rozwiązań z polityką przestrzenną gmin, w szczególności przez ograniczanie niekontrolowanego lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą, baz maszynowych, płyt obornikowych, silosów, suszarni, magazynów zbożowych i intensywnie użytkowanych pól.	Uwaga poza zakresem projektu.
186.	Pomorski Ośrodek Doradztwa	art. 1 art. 2	Proponuje się wyraźne wskazanie, że ochrona przewidziana w projekcie obejmuje również działalność prowadzoną w ramach modernizacji i rozwoju gospodarstwa rolnego, jeżeli inwestycje są realizowane zgodnie z przepisami prawa. Rolnicy podejmują inwestycje w dobrostan zwierząt, ograniczanie emisji,	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany poprzez użycie pojęcia: działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie

	Rolniczego w Lubaniu		modernizację budynków inwentarskich, zakup maszyn i poprawę efektywności produkcji. Nie powinno dochodzić do sytuacji, w której legalne inwestycje rolnicze są blokowane wyłącznie z powodu subiektywnego sprzeciwu nowych mieszkańców terenów wiejskich.	produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.
187.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	art. 4	Projekt przewiduje stosowanie przepisów dotychczasowych do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy. Rozwiązanie to chroni stabilność toczących się postępowań, jednak z punktu widzenia rolników może ograniczać praktyczną skuteczność ustawy wobec już istniejących sporów. Proponuje się rozważyć doprecyzowanie, czy nowe przepisy mogą być brane pod uwagę jako wyraz aktualnej oceny ustawodawcy co do społeczno-gospodarczego znaczenia działalności rolniczej oraz rolniczego charakteru obszarów wiejskich, bez naruszania zasady niedziałania prawa wstecz.	Uwaga nieuwzględniona. Projektowana ustawa zakłada, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się przepisy dotychczasowe. Gwarantuje to zachowanie zasady ochrony praw nabytych i stabilności toczących się postępowań sądowych.
208.	Sąd Najwyższy	art. 1	W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nowelizacja kodeksu cywilnego (dalej też: kc) jest poprawnie ulokowana w systematyce kodeksowej (Księga Druga, tytuł I, dział II). Projektowany przepis znajduje się tuż za zasadą ogólną od której stanowi on wyjątek. Wpisuje się w nurt nieco odmiennego traktowania stosunków rolniczych przy niektórych instytucjach prawa cywilnego. Warto jednak poddać pod rozwagę projektodawcy kilka problemów o technicznym charakterze. Po pierwsze, w zakresie korespondowania z art. 144 kc, wydaje się, że lepsze byłoby zrezygnowanie ze sformułowania „wynikająca z art. 144” i zastąpienie go wyrażeniem „o której mowa w art. 144”. Pozwoli to także na uniknięcie powtórzenia w przepisie słów o tym samym członie znaczeniowym „w wyniku” i „wynikająca”. Po drugie, w projektowanym przepisie wprowadzono dwa kryteria ograniczające legalność immisji wynikających z działalności rolniczej – „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” i „przepisy prawa”. O ile „zasady prawidłowej gospodarki rolnej” są klauzulą zakorzenioną w kodeksie cywilnym i opracowaną w bogatym dorobku orzecznictwa, o tyle pewne wątpliwości może budzić użycie sformułowania „przepisy prawa”. Kodeks cywilny używa takiego wyrażenia tylko w jednym artykule tj. art. 417(1) i występuje tam ono w specyficznym kontekście znaczeniowym – jako podstawy do obowiązkowego wydania orzeczenia lub decyzji albo aktu normatywnego. W odniesieniu do kryteriów limitujących autonomię (wolność) zazwyczaj używa się sformułowania „ustawy”. Przykładowo: Art. 140 kc W granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą. Art. 353(1) kc Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Art. 58. § 1 kc Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Mimo tego, użycie kategorii „ustawy” w projektowanym przepisie mogłoby prowadzić do wątpliwości interpretacyjnych dotyczących znaczenia tego terminu. Rozbieżności te ujawniają się na gruncie art. 140 kc. W starszym piśmiennictwie przez „ustawę” rozumiano wszelkie przepisy prawa. Obecnie dominujące w literaturze stanowisko zakłada, że „ustawą” jest akt prawny rangi ustawowej, często czynione z zastrzeżeniem zaliczającym do tego pojęcia rozporządzenia, czasami również akty prawa miejscowego wydane na podstawie upoważnienia ustawowego (zam. wielu G. Matusik, art. 140, w: Kodeks cywilny. Komentarz. K. Osajda (red.) CH Beck 2024, wyd. 33, Legalis i literatura tam przywołana; E. Skowrońska-Bocian, M. Warciński, w: Kodeks	Uwagi częściowo uwzględnione. Projekt został zmodyfikowany. Zaproponowano nowe brzmienie art. 1.

		cywilny. Komentarz, t. I, K. Pietrzykowski (red.), CH Beck 2015, art. 140, s. 494 i literatura tam przywołana). W kontekście prawa własności i tzw. prawa sąsiedzkiego istotne znaczenie ma to, czy do pojęcia ustawy zaliczymy akty prawa miejscowego, za pomocą których realizowane jest władztwo planistyczne gminy. Warto podkreślić, że pogląd, zgodnie z którym pojęcie ustawy użyte w art. 140 kc rozumiane jest jako wszystkie akty prawa powszechnego, w tym akty prawa miejscowego, jest szeroko aprobowany w orzecznictwie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26.01.2024 r., II CSKP 1657/22, OSNC 2024, nr 7-8, poz. 76; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 3.01.2012 r., II SA/Gd 799/11, Legalis) W związku z powyższym, jeżeli dla Projektodawcy akceptowalny byłby ten niewielki margines sporu doktrynalnego to można by zamiast „przepisów prawa” użyć pojęcia „ustawy”. Jeśli zaś Projektodawca chciałby wprost rozstrzygnąć, że w zakres limitowania legalności imisji wchodzi przepisy prawa, niezależnie o ich pozycji formalnej w systemie prawa, to wydaje się, że można użyć sformułowania „właściwe przepisy” – Tak jak uczyniono to przykładowo w art. 35, 357, 647, 648 par. 2 kc. Po trzecie, można też zastanowić się nad zmianą kolejności wyrażen, tj. zamianą kryterium ustawy (przepisów prawa właściwych przepisów) z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Zazwyczaj kryterium odnoszące się do norm prawnych pojawia się wcześniej, przed klauzulami generalnymi. Po czwarte, można sobie wyobrazić alternatywne sformułowanie dla słowa „niezgodnie” poprzez użycie słowa „sprzeczne” tak jak przykładowo: Art. 211. Każdy ze współwłaścicieli może żądać, ażeby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości. Art. 213. § 1. Jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele. Wreszcie, można się zastanowić nad zastąpieniem sformułowania „prowadzenie działalności rolniczej” wyrażeniem „prowadzenie gospodarstwa rolnego”. Termin „działalność rolnicza” jest obcy siatce pojęciowej kodeksu cywilnego. Choć, co prawda, w art. 46(1) kc pojawia się zbliżone pojęcie „działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej”. Zdecydowanie bardziej powszechne w kodeksie cywilnym jest występowanie wyrażenia „gospodarstwo rolne”. Jego definicję możemy znaleźć w art. 55(3) kc, Zgodnie z przywołanym przepisem „Za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego”. Wydaje się więc, że użycie kategorii „gospodarstwa rolnego” lepiej pasowałoby do siatki pojęciowej kodeksu cywilnego. Co więcej, ze względu na powiązanie definicji gospodarstwa rolnego z gruntami, kategoria ta jest odpowiednia dla sporów wynikających z korzystania z nieruchomości. Wynika to z faktu, że imisje to klasyczny konflikt na linii nieruchomość – nieruchomość, a nie np. osoba – osoba czy działalność - osoba. Na marginesie można podnieść, że z teoretycznego punktu widzenia, silniej uwzględniająca uwarunkowania gospodarstw rolnych wykładnia kategorii „stosunków miejscowych” oraz „społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości” z art. 144 kc mogłaby stanowić odpowiedź na rozwiązywany przez Projektodawcę problem.	
--	--	---	--

209.	Sąd Najwyższy	art. 2	Dla ujednolicenia literalnych sformułowań projektowanej ustawy, w przypadku ewentualnego uwzględnienia uwagi dotyczącej zmiany „prowadzenia działalności rolniczej” na „prowadzenie gospodarstwa rolnego lub uwagi dotyczącej sformułowania „przepisy prawa”, można by rozważyć zastosowanie takich zmian w art. 2 Projektu.	Uwaga bezprzedmiotowa, ponieważ projekt uległ modyfikacji.
210.	Sąd Najwyższy	art. 3	Dla ujednolicenia literalnych sformułowań projektowanej ustawy, w przypadku ewentualnego uwzględnienia uwagi dotyczącej zmiany „prowadzenia działalności rolniczej” na „prowadzenie gospodarstwa rolnego można by rozważyć zastosowanie takich zmian w art. 3 Projektu.	Uwaga nieuwzględniona. Zmieniana w art. 3 (obecnie art. 2) ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego posługuje się już pojęciem prowadzenia działalności rolniczej, a nie gospodarstwa rolnego.
249.	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	art. 1	Zapis Art. 144 ¹ dodany do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071, 1172 i 1508 oraz z 2026 r. poz. 184) mówi tylko o przypadku użytkowania gruntu przez właściciela, czy zapis ten również dotyczy użytkowników, osób wykonujących usługi dla właściciela oraz dzierżawców?	Uwaga nieuwzględniona. Art. 144 Kodeksu cywilnego dotyczy właścicieli.
268.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	art. 1	Należałoby uszczegółowić co oznacza prawidłowa gospodarka rolna? Na jakiej podstawie będzie oceniane i przez kogo, że działania podejmowane przez rolnika są zgodne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej? Czy będzie to np. Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej?	Uwaga nieuwzględniona. Projekt został zmodyfikowany. Zasady prawidłowej gospodarki rolnej nie są skodyfikowane w przepisach prawa i jest to przesłanka o charakterze klauzuli generalnej. Należy zauważyć, że taka klauzula obecnie występuje w przepisach Kodeksu cywilnego (art. 213 i art. 1067 Kodeksu cywilnego), a kryterium zasad prawidłowej gospodarki rolnej jest stałym elementem orzecnictwa sądowego, najczęściej właśnie w sprawach o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego, dział spadku, czy podział majątku wspólnego. Nie jest to zatem klauzula generalna, która nie jest znana w polskim systemie prawa. Wprowadzenie tej klauzuli generalnej, również w sprawach dotyczących sporów sąsiedzkich (ochrony własności), pozwoli na bardziej wnikliwą ocenę stanu faktycznego i prawnego danej sprawy i niewątpliwie zapewni sądowi większą elastyczność przy podejmowaniu rozstrzygnięć oraz, w ocenie projektodawców, przyczyni się do zwiększenia poczucia sprawiedliwości stron postępowania.
269.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	art. 3	Należałoby rozważyć również dodanie zapisu dotyczącego gospodarstw rolnych znajdujących się na terenach administracyjnie podległych miastom. Aktualna propozycja nie reguluje przypadku nieruchomości w granicach miasta, która sąsiaduje z gospodarstwem rolnym. W Polsce, również na terenie miast prowadzone są gospodarstwa rolne.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zaproponowano nowe brzmienie art. 3 (obecnie art. 2).